LEONIDA NEAMȚU

TOPORUL DE ARGINT

Pădurea tăcea.

Printre copaci se furişa, fără prea mare grabă, un lup şchiop. Se opri chiar lângă marginea drumului. Ridică botul ascuţit şi mirosi lung văzduhul. Deasupra pădurii soarele înota pe un cer complet senin. Lupul încercă să privească în sus, la soare, dar nu reuşi.

Uşor, abia auzit, lupul cel bătrân şi şchiop scotea un fel de mârâit surd, ce făcea să vibreze foile de ferigă de sub botul său. Nu mârâia din cauza foamei, fiindcă nu-i era foame. Nici de teamă. Nu, lupul cel bătrân şi şchiop pur şi simplu cânta. Se simţea bine. Iarna era încă departe. Poate avea să fie ultima sa iarnă. Şi despre asta cânta. Dar deocamdată, în pădurea uşor atinsă de toamnă, se simţea ca-n anii de demult, ai tinereţii, când alerga în fruntea haitei cenuşii. Şi despre asta zicea cântecul.

Stând acolo pitit la marginea drumului, lupul poate aştepta sa vadă vreun om trecând. Oamenii îi stârneau o anumită curiozitate. Îl interesau chiar. Asta fiindcă era un lup foarte bătrân şi înţelept…

Şi despre asta zicea cântecul…

De jos se auzi un motor care trăgea greu pe serpentine. Când maşina apăru, lupul se retrase niţel în pădure, dar nu prea mult, fiindcă nu se temea. Un minut, sau două, alergă printre copaci, urmărind maşina. În cele din urmă se opri, se aşeză şi căscă lung, cu atâta poftă, că-i trosniră fălcile.

Din autobuz Adrian observă şi el umbra cenuşie care gonea şchiopătând printre copaci.

— Priviţi, un lup! Ne urmăreşte un lup! Exclamă unul din pasageri.

Apoi maşina coti şi lupul nu se mai văzu. Umbrele se clătinau printre copaci. Prin reţeaua lor soarele puncta pământul cu săgeţi subţiri de lumină. Adrian zâmbi. Toată fiinţa îi vibra, pradă unei nervozităţi pe care încerca din toate puterile să şi-o înfrâneze. Privirile celui din stânga îl cercetau la răstimpuri cu insistenţă.

Oare?

Îl observase încă înainte de a se urca în autobuz. Călătorii îşi tot priveau furioşi ceasurile, în timp ce şoferul nu se hotăra să sfârşească o convorbire plăcută, în faţa autogării.

Adrian revăzu scena într-o clipită: tânărul acela, cu părul negru, imens, vâlvoi, cu faţa prelungă, slabă şi palidă, observându-l tresărise vizibil. În ochi îi lucise întâi surprinderea, iar apoi ceva asemănător cu bucuria…

Dar imediat bucuria lăsă loc îndoielii. Faţa i se lungi şi mai mult, ochii mijiţi continuară să cerceteze chipul lui Adrian.

Acesta, evident, nu înregistrase decât parţial toată gama de sentimente prin care trecuse tânărul din stânga. Fireşte, se prefăcuse că nu observă nimic din interesul pe care i-l arăta celălalt.

Adrian privea afară preocupat, răspunzând monosilabic şi în contratimp cetăţeanului care şedea chiar lângă el, un rotofei cu pălărie de paie şi cu o nesfârşită poftă de vorbă.

Nu era de loc urât drumul acela!

Serpentinele îşi înlănţuiau spiralele uimitoare, escaladând ca treptele unei scări muntele împădurit şi bătrân. Autobuzul urca încet, mormăind ostenit, clătinându-se greoi ca un uriaş elefant.

Fiecare întoarcere de o sută optzeci de grade pe curbă părea o lovitură prelungită de gong, o întindere a unui nerv nevăzut, curmată brusc.

Adrian îşi scutură capul, ca dintr-un vis. Îşi dădu seama deodată că pisălogul de lângă el îl întrebase ceva pentru a treia oară. Ce anume, n-avea habar.

— Ia mai tacă-ţi fleanca şi mai du-te dracului! Se răsti Adrian.

Rotofeiul cu pălăria de paie rămase cu gura căscată, în vreme ce obrazul i se împurpură încet, semn sigur că furia îl cuprinde, înlăturând încet mirarea…

Nu, să fim serioşi, nu s-a întâmplat aşa ceva. Adrian mai degrabă ar fi înghiţit un arici viu decât să se adreseze atât de nepoliticos unui necunoscut. Îl trimise la dracu', e drept, dar în gând…

Strălucirea zilei începu să pălească undeva, umbrele prinseră a se lungi. Adrian se gândi pe neaşteptate la lupul şchiop pe care-l văzuse fugind printre copaci… în acest ceas pădurea încremenise, parcă în aşteptarea unei schimbări.

În buzunarul stâng al hainei, la piept, Adrian păstra un mic obiect rotunjit, ce pulsa ca o inimă, trimiţând un zvon mărunt, un clinchet argintiu.

Istoria acestui mic obiect este deocamdată scurtă, dar nu şi simplă.

Cu puţin timp în urmă, abătându-se pe o potecă prea puţin umblată, un inginer silvic plecat la pescuit, însoţit de pădurarul de prin partea locului, observase printre ramuri un sclipăt blând, roşiatic. Sursa acestei licăriri era un ceas, un mic ceas de damă aurit, având formatul „de buzunar”, aşa cum se purta la gât acum o jumătate de veac.

Nu era, desigur, o întâmplare obişnuită să dai peste un ceas, legănându-se între ramuri, în desişul pădurii! Mai ales că împrejur n-a fost descoperită nici o urmă… Şi mai ales că micuţul ceas mergea, indicând cu exactitate ora!

În timpul nopţii plouase şi picături mici se mai prelingeau pe lănţişorul subţire. În liniştea plină de tresăriri a pădurii, ceasul continua să ticăie, trimiţând împrejur impulsurile lui străvezii.

Cercetarea ulterioară, amănunţită a ceasului a dus la unele concluzii. Marca: „Wizard”. Data fabricaţiei: 1903. Un amănunt important: mecanismul era prevăzut cu un arc ce trebuia tras doar o dată pe săptămână, ceea ce explica oarecum lipsa urmelor; ceasul se afla probabil de mai mult timp acolo, poate de câteva zile, şi continua să meargă; între timp plouase de două ori – urmele se şterseseră.

Examinându-i-se interiorul s-a constatat că are capac dublu. Şi, iată că pe al doilea capac interior a fost zărit un nume, abia vizibil, zgâriat uşor, probabil, cu vârful unui ac fin. Să reţinem acest nume: Valentin Leordeanu, şi să reţinem că alături de nume se mai vedea, gravată cu aceleaşi mijloace, o dată: 27 iulie 1949.

Gândul te ducea, fără să vrei, la femeia, poate frumoasă, care-l purtase la gât, în urmă cu atâţia ani, la începutul veacului douăzeci.

Care era povestea micii bijuterii, cum ajunsese acolo în pădure, al cui era numele zgâriat pe capacul interior şi ce reprezenta data? Şi, cedând unui impuls de moment, Adrian se întoarse încet spre necunoscutul din stânga. Privirile lor se întâlniră. Avu loc o ciudată confruntare mută. În ochii celuilalt se văzu, pentru o clipă, durerea unei întrebări. Dar, la fel de firesc, Adrian îşi desprinse privirea, care lunecă mai departe.

Între timp, vorbăreţul de alături continua să-l chestioneze necruţător. Cu ce ocazie călătoreşte prin Maramureş? E cumva scriitor (în documentare...), inspector şcolar, medic, sau simplu turist?

— Frumoasă e pădurea, răspunse Adrian.

— Poftim, poftim? Îi supse rotofeiul cuvintele.

— Ziceam de pădure... E foarte...

Ceva mai sus, şoferul opri în faţa unei clădiri de lemn, înconjurată de molifţi bătrâni. Ridică de pe motor capota, să se răcească. Un jet de aburi fierbinţi ţâşni din radiator. Călătorii – în ziua aceea nu erau mulţi – coborâră alene să se dezmorţească.

Adrian reuşi să se desprindă de pisălog şi se îndepărtă puţin. Potrivi distanţa şi luminozitatea la aparatul de fotografiat şi făcu două poze, având grijă să-l prindă în obiectiv pe tânărul palid cu păr imens. Acesta se oprise, împreună cu alţi pasageri, la un izvor de peste drum de canton. Dar, după ce bău apă, îl căută iarăşi pe Adrian cu privirea: Adrian fu mulţumit că făcuse pozele fără să fie observat.

Pasagerii îşi reluară locurile. Adrian se aşeză mai în faţă, pe un loc liber. Îi plăcea să urmărească mişcările şoferului. Acesta fuma, taxatorul îi întinsese ţigara aprinsă. Calm, robust, sigur de sine, conducea destinul autobuzului. Doi oameni scoaseră o sticlă cu ţuică şi începură să tragă din ea, făcându-şi veseli semne cu ochiul. Mirosul tare de alcool se răspândi imediat, înlocuindu-l pe cel de benzină.

După ce trecură de Izvorul lui Pintea, drumul începu să coboare în aceleaşi nenumărate întoarceri de o sută optzeci de grade. Ieşind în fine din reţeaua serpentinelor, trecură peste mai multe poduri mărunte, apoi în faţă

apăru prima comună de la poalele muntelui, pe urmă încă una, şi acolo motorul se opri pe neaşteptate în pană.

Şoferul, plin de năduf, începu să mânuiască nişte scule, mormăind. Defecţiunea părea a fi serioasă. Călătorii făcură semicerc, cu mutrele cele mai posomorite din lume. Şoferul îi trimise la plimbare, să nu-l enerveze.

Adrian constată că pisălogul cu pălărie de paie apăruse iarăşi lângă el şi, după ce ezită puţin, îi adresă o întrebare:

— Mai avem mult?

— He, he, nu vă recomand să porniţi pe jos... Dacă stăm să socotim, şi dacă ţinem cont de...

Şi începu să facă un calcul complicat. Adrian nu-l mai ascultă.

La cotitură apăru un camion. Câţiva pasageri se repeziră să-l oprească, grăbiţi să ajungă la destinaţie. Dar, primul care a ridicat mâna a fost tânărul pletos cu faţa palidă. Părea că-l cunoaşte pe şofer, un băiat blond, puternic. Îşi strânseră mâinile. Pe urmă tânărul se urcă în cabină şi acolo discutară câteva clipe, cu însufleţire, în vreme ce motorul duduia reţinut. Adrian simţi că privirea şoferului se opreşte asupra lui, stăruitoare.

Apoi celălalt sări jos, şi camionul porni printre pasagerii care făceau semne. Frânele scârţâiră exact în faţa lui Adrian. Şoferul scoase capul.

— Nu pot lua decât o singură persoană. Dumneata! Strigă el, indicându-l pe Adrian.

Acesta nici nu ridicase mâna măcar.

— Cum, adică, eu?

— Da, da! Urcaţi!

Foarte mirat, Adrian medita o clipă. N-ar fi vrut să-l piardă pe tânărul palid, dar se pare că şoferul îi era prieten. Deci...

— O secundă, să-mi iau geamantanul din autobuz.

Puţin mai târziu, în vreme ce treceau printr-o altă comună, blondul se întoarse către Adrian şi-l privi din nou, lung. Avea un zâmbet nesigur pe figură. Adrian îi înregistră şovăiala. Şoferul vorbi:

— Habar n-ai de ce te-am preferat pe dumneata!

Adrian se întoarse către el, atent. I se păru că pe faţa celuilalt vibrează o emoţie stăpânită. Şoferul avea ochi cenuşii, luminoşi şi era fără îndoială foarte tânăr. O furnică măruntă îi alerga pe umăr.

— Ai o dihanie pe cămaşă, zise Adrian. Vezi să nu te mănânce.

Blondul culese furnica şi o suflă afară.

— Te întrebasem dacă ştii pentru ce te-am luat tocmai pe dumneata.

— Oricum, trebuia să iei pe cineva.

— Dar dumneata nici nu ridicaseşi mâna.

— Ai observat?

— Se-nţelege.

— Şi-atunci?

— Păi, bineînţeles, de unde ai şti? Vorbi şoferul cu voce scăzută, mai mult ca pentru sine. Fiecare din noi nu ştie o mulţime de lucruri...

— Filosofezi deseori?

— Miai ales către seară…

— Ei, şi totuşi, de ce m-ai preferat pe mine?

— Nu e vorba de preferat, aici… Altceva… Un prieten al meu care se afla în autobuz pretinde că ai semăna cu cineva care mi-a fost foarte drag… cu „Toporul de Argint". M-a rugat să te iau în cabină… De fapt se înşală. Există, parcă, o asemănare aparentă, aveţi aceeaşi faţă suptă, triunghiulară, încolo, ştiu eu? Băiatul e cam obsedat… s-a mai înşelat el şi altă dată…

— Cine-i Băiatul? Insul acela pletos şi palid?

— Da. Aşa i se spune: Băiatul.

Adrian privi un timp înainte, fără să zică nimic. Respiră adânc. În sfârşit întrebă:

— Dar „Toporul de Argint" cine-i?

Şoferul îi aruncă o căutătură ciudată:

— Interesant! Logic ar fi fost să mă întrebi întâi cine-i „Toporul de Argint", şi doar apoi cine-i Băiatul… Aşa, mi-ai lăsat impresia că ai şti cine-i „Toporul de Argint"…

— Faci deseori pe detectivul?

— De aproape zece ani, oftă foarte trist blondul. Adrian se răsuci pe scaun, nervos. Şoferul observă.

— O, o, făcu el, şezi liniştit, am zis doar că semeni cu cineva. Cu cineva care mi-a fost nespus de drag. Asta e tot.

— Nu te îngrijora, sunt foarte liniştit, zise Adrian. Dar nu vrei să-mi explici?

Şoferul însă nu răspunse. Privea înainte.

O altă maşină, cu inscripţia regiunii Crişana, stopase ceva mai încolo. Sprinten, blondul sări jos. Celălalt şofer umfla din greu cauciucul unei roţi demontate. Era un om mai în vârstă, gros şi scund, cu un amestec de plictiseală şi necaz pe faţă. Nici nu vă închipuiţi dumneavoastră ce bine dispuşi sunt şoferii în asemenea situaţii!

— Ziua bună! Făcu blondul, apropiindu-se de celălalt, cu mâinile în buzunare.

Furiosul abia mormăi ceva, fără să ridice ochii. Adrian îi urmărea din cabina camionului.

Blondul se înşurubă în faţa celui care umfla roata, enervându-l vădit. Omul se ridică. Sudoarea îi şiroia pe faţă şi gât.

— Care-i baiul? Ce te hlizeşti?

Blondul zâmbi paşnic:

— Nu mă cunoşti, a?

Scundul se îndreptă şi mai mult, punându-şi în şold mâinile bondoace.

— Pe dumneata? N-aş zice… De unde?

— N-ai fost la Viştea Mică, la tunel… prin patru ş'nouă?

— Pe unde vine Viştea Mică?

— Pe-aici, pe-aproape… Atunci te-oi fi confundat?

— De bună seamă.

— Atunci sal'tare, zise blondul şi porni către maşina sa.

Adrian zise:

— Nu te superi că am auzit tot ce aţi discutat?

— Oho, văd că ai urechi bune!

— Mă gândeam că în patruzeci şi nouă erai încă abia un copil... Cum era să-l cunoşti?

— Ei, asta-i altă poveste...

— Alt mister?

— Nu, acelaşi mister, dacă vrei.

Inserarea căzu dintr-o dată, ca un decor de teatru. Nimic nu lipsea.

Luna nouă, subţire şi străvezie, caraghios de ireală, ca pictată de un zugrav lipsit de har, cu prea multă culoare şi cu conturul prea apăsat, se suspendă undeva deasupra dealurilor întunecate. Adrian zise:

— S-a terminat şi cu ziua de azi.

— Cum te cheamă? Întrebă şoferul.

— Asta e bună! Ce-ţi pasă?

— Aşa, fiindcă mi-am amintit de fratele meu. De „Toporul de Argint".

Adrian traversă centrul oraşului, violent luminat cu neon, ducându-şi uşor geamantanul. Megafoanele urlau o arie din „Tosca". Adrian îşi puse ochelarii. Avea o figură de tânăr contabil proaspăt întors dintr-un concediu în care s-a distrat, dar nu foarte... Faţa lui triunghiulară, cu bărbia ascuţită şi totdeauna milimetric bărbierită, părea că exprimă permanent o uşoară nedumerire. Arunca priviri iuţi spre chipurile trecătorilor. Se despărţise cu o clipă înainte de şoferul blond.

„Te voi căuta... Am să-ţi explic", zisese acesta.

Adrian vârâse mâna în buzunar, zâmbind cam jenat.

„Cât?" „O mie, sau nimic", râsese blondul.

Acum mergea singur, căutând strada Viilor. Al patrulea om întrebat îl lămuri. Descoperi cu greu numărul 16. Pătrunse într-un gang plin de pisici, ce aveau fără îndoială întrunire acolo, şi, urmărit de ochii lor strălucind în beznă, sună la o uşă, la întâmplare. O bătrână îi deschise.

— O caut pe doamna Csiki, zise, şi femeia lărgi uşa, lăsându-l să intre. Adrian adulmecă un miros de ceapă prăjită, ce venea dintr-o bucătărioară laterală. Zise: Un prieten al meu a locuit aici într-o vară... vara trecută. Inginerul Berinde, poate vă amintiţi de el. Zicea că...

Fără a-l lua în seamă, femeia deschise încă o uşă şi-l împinse într-acolo. Mirat de muţenia ei, Adrian făcu trei paşi.

— Rufărie de pat este? Întrebă doamna Csiki cu voce aspră de altistă îmbătrânită.

Până atunci nu răspunsese nici la salut, nici la vreuna din întrebări. Avea în gură o coajă de lămâie pe care o sugea cu plăcere. Doamna Csiki sugea coajă de lămâie chiar şi în somn.

Adrian îi plăti gazdei un avans şi plecă în oraş. În gangul întunecos ardea un bec cam chior. Pisicile, mai puţine de astă dată, nu-i acordară nici o atenţie. Doar una, cenuşie, cu un căpşor graţios, veni către el blândă, cu coada ridicată vertical, în semn de prietenie. Adrian o mângâie.

Ajuns pe bulevard, se opri, căutând din priviri o cofetărie. Grozav ar fi băut o cafea bună!

Fete în rochii scurte, cu jupon, treceau în grupuri – toţi cei dimprejur păreau foarte tineri şi gălăgioşi. Adrian vru să iasă din vârtejul acela, dar în aceeaşi clipă simţi că cineva se opreşte în spatele său. Simţi ca o mâncărime în ceafă, privirile cuiva îl sfredeleau. Şi auzi un glas ce i se adresa în mod neîndoios lui:

— Valentin!

Rămase nemişcat, cuprins de o puternică emoţie, cu gândul la numele zgâriat cu acul în interiorul micului ceas de damă… Acelaşi nume: Valentin… Valentin Leordeanu.

— Valentin! Pentru numele lui Dumnezeu! auzi iar.

Se întoarse. Da, era tânărul cu păr mare şi faţa prelungă şi palidă. Era Băiatul.

Adrian îi zâmbi, părând mirat.

— Mie îmi vorbiţi? Am auzit bine?

— Ai, auzit foarte bine, Valentin. De ce continui să te prefaci?

Băiatul îl privea rugător, cu ochii măriţi; toată faţa lui exprima un inexplicabil amestec de jale şi bucurie. În lumina neonului, nu mai arăta chiar atât de tânăr. Umbre adânci se prelungeau de la tâmple în jos, pe obraji.

Adrian îl prinse uşor de braţ, ca pentru a-l linişti.

— Dragul meu, îţi spun sincer, azi mi s-au întâmplat lucruri extrem de ciudate… Aşa că nici nu mă mai mir de nimic. De pildă, nu mă mai mir că te-am auzit zicându-mi Valentin, deşi numele meu e cu totul altul.

— Îţi râzi de mine… E adevărat că…

— Stai! Îl opri Adrian. Hai să stăm de vorbă, dar nu aici. Aş bea o cafea…

— Eu aş bea un coniac…

Să meargă într-un loc unde găsim şi una şi alta.

Peste trei minute şedeau la o masă, sub boltă de viţă, la grădina de vară „Vişeul”. Adrian îşi puse ochelarii, recăpătându-şi figura de contabil proaspăt venit din concediu. Apoi ţinu următorul discurs:

— Întâi de toate cred că e cazul să facem cunoştinţă. Numele meu e Adrian Mocanu. Te rog să reţii: Adrian, şi nu Valentin. Părinţii mei locuiesc în Cluj, eu am terminat Ştiinţele Juridice şi am fost repartizat aici. Vin pentru prima oară în acest oraş, şi vezi, chiar din prima zi mi-e dat să trec prin nişte întâmplări, despre care nu ştiu ce să cred… Despre dumneata ştiu doar atât că ţi se zice Băiatul. Atât. Ba nu. Am aflat şi că mă confunzi cu cineva… cu o persoană căreia i se zice „Toporul de Argint”, sau Valentin. Altceva nu mai ştiu nimic.

Băiatul îşi sorbi coniacul dintr-o înghiţitură. Apoi îl privi lung pe Adrian. Acesta îi susţinu privirea. Spera că, având ochelarii pe nas, asemănarea dintre el şi „Toporul de Argint” va fi mai mică. Băiatul, însă murmură:

— Te implor, nu-ţi mai bate joc de mine. Ştiu că eşti tu!

— Îmi pare rău…

— Nu, nu, nu! Taci. Nu vorbi aşa!

— Ziceam că-mi pare foarte rău… Am impresia că faptul de a nu fi cine crezi te dezamăgeşte teribil, dar ce să fac? Bagă de seamă, însuşi băiatul acela, blondul, şoferul, care, după câte am priceput, e fratele „Toporului de Argint”, chiar el a spus că asemănarea dintre noi e foarte relativă.

— A spus Dan aşa ceva?

— Dan îl cheamă? Nu ştiam. Exact aşa a spus. Însă n-ai fi atât de bun să-mi explici şi mie câte ceva? Cine e „Toporul de Argint”?

— Deci nu eşti tu Valentin?

— Ţi-am spus!

— O, Doamne! Vrei să ştii cine a fost „Toporul de Argint”, adică Valentin? Cel mai bun prieten al meu… El… Adică, eu… Eu…

Deodată glasul nu-l mai ascultă pe Băiat. Buzele se mişcară, dar cuvintele rămaseră nespuse. Şi Băiatul îşi lăsă fruntea în palme.

Capul îi tresărea uşor, şuviţele de păr negru tremurau. Părea că toată durerea lumii se adunase în hohotul acela mut.

Adrian întinse mâna şi-i atinse umărul. Nu zise nimic. Îl lăsă câtva timp să se liniştească. Îşi scoase ochelarii şi privi împrejur. Nu era multă lume. Câţiva totuşi observaseră ce se petrece la masa lor.

— Te rog, zâse Adrian. Dumneata eşti prea nervos şi devii pradă propriilor halucinaţii. N-are rost să verşi lacrimi. Pe cât am băgat de seamă, Dan s-a comportat cu mult mai calm.

— O, Dan! Şopti Băiatul.

Cum? Vrei să spui că Dan nu-şi iubea fratele?

Îl iubea! Îl diviniza!

— Atunci?

— Dan şi-a dat seama din prima clipă că nu eşti „Toporul de Argint”?

— Se înţelege!

— Deci el nu şi-a făcut nici un fel de iluzii, pe când eu am fost convins că eşti Valentin! Dar nu e prima dată când păţesc aşa… Când l-am văzut pe Dan apărând, am fost pur şi simplu fericit. M-am repezit la el şi i te-am arătat.

— Dan ce a zis?

— Te-a privit, dar n-a zis nimic. A şi pornit. Când te-am văzut urcându-te în cabină, am sărit în sus de bucurie. Am fost sigur că eşti Valentin, că ţi-ai recunoscut fratele. Am ajuns în oraş, m-am dus repede la Dan acasă, convins că vă găsesc acolo pe amândoi. Dar nu era nimeni acasă! V-am căutat prin oraş. Şi atunci te-am văzut… singur.

Adrian îşi scoase ochelarii. Aplecându-şi scaunul înainte, se apropie şi mai mult de Băiat, care-l privea ţintă.

— Te rog să mă ierţi, dar îţi voi cere iar unele explicaţii. Nu de alta, dar această poveste începe să mă facă tot mai curios. De vreme ce sunteţi, sau aţi fost atât de buni prieteni, ce motive ar fi avut „Toporul de Argint” să nu te recunoască în prima clipă, în autobuz?

Băiatul îşi strânse tâmplele, faţa lui căpătă o expresie încordată. Pe frunte îi apărură riduri, multe, foarte multe.

— Ciudat!

— Ce e ciudat?

— Nimic… Mă întrebi de ce nu m-ar fi recunoscut? Omul mai şi uită!

Să uite chipul unui bun prieten?

Urmă o tăcere lungă. Băiatul privea în gol.

— Se întâmplă… zise. Şi eu am uitat multe. În timpul războiului mi-am pierdut amândoi părinţii. Am stat sub bombardamente, odată am fost îngropat de o explozie şi am suferit un şoc. Uitasem totul, chiar şi cum mă cheamă. Aşa că mi se zicea pur şi simplu: „Băiete!” Pe urmă memoria mi-a revenit… Dar de atunci toată lumea îmi spune Băiatul. Şi-mi place. Celălalt nume nu mai contează.

— Şi ai crezut că „Toporul de Argint” suferise şi el un şoc asemănător?

— Presupuneam doar că i s-a întâmplat ceva…

— Dar de ce n-ai venit dumneata la mine, imediat, să te convingi?

— Mă temeam… înţelegi? Nu e pentru prima dată când am impresia că-l văd… M-am înşelat totdeauna până acum…

— Ei, şi acum cred că e cazul să-mi spui ce e cu „Toporul de Argint”. Ce i s-a întâmplat?

— Nu! O să-ţi povestească Dan. El se pricepe mai bine, ştie mai multe… Eu nu pot.

— Dan? Cine ştie când ne mai întâlnim, şi dacă ne întâlnim… Cel puţin aş vrea să ştiu ce fel de om era acest „Topor de Argint”. O fi fost un om de acţiune, sau poate un visător, o fire de artist care făcea colecţii diferite? Îi plăcea filatelia, sau poate îl pasionau ceasurile vechi?

Băiatul se strâmbă, păru oarecum jignit.

— Cum vorbeşti! Se vede că într-adevăr nu ştii nimic despre Valentin, sau vrei să-ţi baţi joc de mine! Filatelie?! Ceasuri vechi?! Valentin, care nu-şi luase niciodată ceas, fiindcă avea o teorie a lui… Era îngrozit cât de iute trece timpul şi pretindea că, dacă mai porţi şi ceas cu tine, trece de două ori mai repede…

— Deci n-a avut ceas niciodată?

— Niciodată… Nu, serios, vrei să-ţi baţi joc de mine?

— Nici vorbă de aşa ceva. Încerc să-l intuiesc… Dacă nu vrei să-mi povesteşti nimic!

— Nu pot… Ai să afli de la alţii. Mulţi l-au cunoscut pe „Toporul de Argint”, şi ştiu destule despre el… Dar…

— Ce anume?

— Voiam să ştiu care ţi-e numele…

— Adrian…

— Şi rămâi în oraşul nostru?

— Ce să fac? Am fost numit aici. Aş fi preferat, bineînţeles, să fiu mai aproape de casă, într-un oraş mai mare… Aici n-aveţi echipă nici în „B”, nu-i aşa?

— Nu ştiu, nu mă ocup… Dar să nu regreţi. Maramureşul e frumos, e foarte frumos… pentru unii. Unde vei lucra?

— La… cum îi zice? La „Forestiera”.

— Forestiera”?

— Da De ce te miri?

— O… nu mă mir. Ce ciudat că eşti tocmai la „Forestiera”! De fapt… fleacuri!

A doua zi Adrian se prezentă la „Forestiera” şi ceru să fie primit de către director. Fu introdus în biroul acestuia. Directorul lipsea pentru moment, dar trebuia să revină din clipă în clipă. Adrian rămase în picioare, examinând o colivie foarte migălos lucrată în lemn tare. În colivie însă nu exista nici o pasăre, portiţa îi era deschisă.

— Dumneata eşti noul nostru jurisconsult? Fusesem anunţat ca vii…

Un bărbat masiv, chel, cu sprâncene mari, arcuite se oprise în uşă şi-l privea cu atenţie.

— Da, eu sunt, făcu Adrian, înaintând. Tovarăşul director?

Îşi dădură mâinile.

— Adrian Mocanu.

— Leordeanu. Mă bucur că ai venit. Până acuma ne-au tras clapa doi. Se tem să vină tocmai în Maramureş… Parcă ar fi capătul pământului… Eşti din Cluj? Cum ziceai că te cheamă? Adrian Mocanu?

Directorul vorbea, se vedea însă clar că nu acordă importanţă cuvintelor, fiindcă în aceeaşi vreme ochii lui îl cercetau pe Adrian, mişcându-se iute, clipind des.

Adrian îi prezentă dispoziţia de numire. Leordeanu abia o privi. Zise:

— Ai sosit ieri către seară, cu un camion?

— Cum de-aţi aflat?

— Şoferul era fiul meu, Dan.

— Aha… Tânărul acela blond, prezentabil e fiul dumneavoastră?

Leordeanu abia zâmbi.

— Şi eu am fost blond, cândva… Prezentabil n-am fost niciodată. Adică, cine ştie! Şi spui că te cheamă Adrian?

— Da.

— Ai nume de împărat latin. Ieri Dan mi-a vorbit despre dumneata… Mi-a povestit întâmplarea cu Băiatul, care te-a luat drept Valentin… fiul meu cel mai mare. De aceea mă uitam aşa, să văd dacă semeni cu el…

— Şi, ce părere aveţi, semăn?

— M-da… Atât cât seamănă un om cu oricare alt om…

— Spuneaţi de fiul dumneavoastră cel mare…

— Da, Valentin.

— A dispărut? A fugit de acasă?

— Nuuu… Cum să fugă de acasă? Se presupune că a fost ucis, zise directorul.

Leordeanu se aşeză la birou şi rămase tăcut. Fereastra deschisă care dădea în stradă se mişca scârţâind uşor. Parcă ar fi gemut. Directorul însă tăcea.

— Iertaţi-mă dacă…

Directorul tresări.

— Fii serios, nu face nimic, nu te gândi la asta. Parcă n-are fiecare om durerile lui? Unde te-ai oprit? Ai ceva cunoştinţe pe aici?

— În afară de Dan, şi de Băiat…

— Da, da, Băiatul…

—… şi, în afară de dumneavoastră, nu cunosc pe nimeni. Dar mi-am găsit un fel de gazdă. Mi-a recomandat-o un prieten care şi-a petrecut aici concediul, anul trecut.

— Vei primi cameră când va fi gata „Blocul burlacilor”. Dacă nu te însori cumva între timp. Aerul de aici predispune la aşa ceva. Sper că eşti om serios şi nu pasăre călătoare.

— Poftim?

— Vreau să zic că, dacă ai venit, acum rămâi aici, nu? La noi e bine şi frumos, n-o să-ţi pară rău.

— Desigur, zâmbi Adrian şi adăugă: Ce colivie frumoasă aveţi!

Directorul privi colivia, parcă ar fi văzut-o pentru prima dată.

— Mi-a adus-o un pădurar, care venise să-mi ceară o favoare. În colivie erau două păsărele foarte frumoase. Dar le-am dat drumul imediat.

— De ce?

— Fiindcă păsărelelor le place să zboare…

Pe la trei după-amiază Adrian era singur în cămăruţa sa şi răsfoia nişte hârtii. Fereastra odăii dădea în grădină. Deschizând-o, auzi ciripitul păsărilor şi se gândi la Tudor Leordeanu, directorul său.

Auzi la un moment dat şi nişte paşi în faţa uşii. Fără să ştie de ce, sări în picioare, cu toate că n-avea cine să-l caute.

„Ha! E poate destinul!” îşi zise, privindu-se în oglindă. Cel care venise bătu energic, irezistibil, dacă s-ar putea traduce astfel nişte banale ciocănituri în uşă. Adrian strigă:

— Poftim!

Uşa se dădu în lături. Intră Dan, fratele „Toporului de Argint”, pe care Adrian abia îl recunoscu. Era îmbrăcat cu un costum gri, cămaşă albă, cu gulerul înalt şi purta pantofi ascuţiţi, de culoare fumurie. Pe chipul său vibra acelaşi zâmbet, aceeaşi emoţie reţinută. Cu toate acestea, îşi impunea o ţinută degajată, sigură.

— Am venit! Declară, căutând să pară cât mai nepăsător. Ce frumos a înflorit saxifraga!

— Cum?

— Florile acelea din grădină... Care va să zică lucrezi la „Forestiera”!

— Ai şi aflat?

— Ba bine că nu! Mi-a spus tata.

— Tot el ţi-a spus să vii să mă cauţi?

— Nu. Asta mi-am spus-o singur. M-am gândit că poate vei fi având nevoie de mine.

Adrian observă un tic al musafirului său: uneori în ochiul stâng i se aprindea o luminiţă furioasă, şi atunci pleoapa i se zbătea iute... Destul de şifonat. Dan se ridică deodată, cu mâna întinsă.

— De fapt, zise, încă nu ne cunoaştem... oficial. Dan Leordeanu.

— Eşti de acord, să ieşim în oraş? Îl întrebă Adrian. Vreau să dau un film la developat.

— Dacă ne grăbim, avem vreme să facem şi o baie. Hai mai iute, ce dracu'! Te înăbuşi în chichineaţa asta.

— Te rog! Chichineaţa asta îmi serveşte deocamdată drept locuinţă, făcu Adrian pe jignitul.

— Am să-ţi caut una mai bună... Eşti gata? Poate găsim în oraş şi o bere proaspătă. Nu uita slipul.

Oraşul se cocea în lumina unei după-amieze toride. Dan îşi scoase haina şi o puse pe umeri. Îşi desfăcu apoi cravata şi împăturind-o o ascunse în buzunar.

— Ascultă! Eşti întotdeauna aşa de elegant?

— Îmi place să fiu elegant, în general. Nu ştiu dacă e o slăbiciune, sau o calitate... Dar acum m-am făcut elegant în cinstea ta, dacă vrei chiar să ştii.

— Mă copleşeşti.

— E aşa cum zic. Şi-n afară de asta îţi mai spun că avem de discutat lucruri foarte serioase.

— Dragul meu, spuse Adrian punându-şi ochelarii, te rog să mă menajezi în privinţa discuţiilor foarte serioase, fiindcă am impresia, de ieri de când am sosit aici, că am nervii cam slăbiţi. Aseară...

— Uite ce saxifragă frumoasă! Zise Dan, culegând o floricică roşie.

Mergeau pe strada Eminescu, umbrită de imenşi castani, apropiindu-se de marginea oraşului, unde sub deal curgea Iza.

Adrian îşi scoase ochelarii şi examină floricica.

— Bravo, zise. Am tot mai mult convingerea că în oraşul acesta toată lumea e puţin sucită... Deci şi asta e o saxifragă?

— Desigur. Ziceai că aseară...

— Aseară am ieşit în oraş să beau o cafea. Când deodată cineva mă strigă: „Valentin!”

— Era Băiatul?

— Chiar el.

— Credea că eşti „Toporul de Argint”. Sărmanul?

— Am stat de vorbă. La un moment dat Băiatul a început să plângă...

— Fuseseră prieteni, vechi şi buni prieteni, încă din patruzeci şi nouă, de pe timpul când se făcea tunelul de la Viştea Mică; au lucrat împreună, cot la cot, un an de zile... Tata era şef de şantier acolo, la „tunel-ieşire". Când Valentin a... dispărut, şi s-a presupus că fusese ucis, Băiatul aproape că şi-a pierdut minţile (şi aşa avea nervii zdruncinaţi). Imediat după dispariţia „Toporului de Argint" a plecat de pe şantier...

— Cum? Chiar imediat?

— Da, n-a mai rezistat să rămână acolo.

— Interesant! Şi ce ocupaţie are Băiatul?

— Predă franceza. Ştie de altfel o mulţime de limbi, acesta e rodul insomniilor sale. Nu prea doarme şi se teme de întuneric. A fost îngropat în timpul bombardamentului...

— Da, mi-a spus... Sunteţi prieteni? Adică, vreau să întreb dacă prietenia lui de altădată pentru „Toporul de Argint" se răsfrânge acum şi asupra ta?

— Fireşte, cu toate că între noi e o diferenţă de vârstă... Băiatul are o inimă minunată.

La capătul străzii, acolo unde începea parcul, staţionau două camioane „Skoda". Dan se opri, încruntat, îi căută din priviri pe şoferi. Unul din ei, tinerel, cu mustăcioară, îşi lustruia ghetele cu o cârpă albastră.

— Ce s-a întâmplat? Întrebă Adrian.

— Nimic. Priveam.

Trecură mai departe. Şoferul celeilalte maşini se chinuia sus pe platformă să descâlcească nişte funii. Dan se opri iar. Omul părea să aibă vreo patruzeci de ani. Purta favoriţi ce se continuau într-o chică roşcovană.

— Salut, strigă Dan, ridicând mâna. Roşcovanul îi azvârli o privire iute, rămânând aplecat, cu funiile atârnându-i din mâini.

— Salut! Răspunse, cam nedumerit.

— Nu mă cunoşti? Insistă Dan.

— Parcă nu...

— De la Viştea Mică, nu ţii minte?

— Care Viştea Mică?

— Ei, drăcie, te-oi fi luat drept altcineva?

— Se poate, acceptă şoferul, văzându-şi de funiile lui.

— Ce-i tot pisezi pe oameni cu Viştea Mică? Întrebă Adrian, când se mai îndepărtară.

— Ţi-am spus doar! Se presupune că „Toporul de Argint" ar fi fost omorât acolo... S-au găsit urme de sânge, pe drum. Cercetările au dus la concluzia că a fost călcat de un camion.

— Dar tu pe unde erai atunci?

— Acasă, cu mama... Eram puşti. Şi cu toate acestea Valentin se purta cu mine de la egal la egal, mă lua în serios, aveam, discuţii lungi pe teme grave.

— Îl iubeai?

— Foarte mult! Toată lumea îl iubea. Avea un fel de a fi... nu ştiu cum să-ţi explic...

— Dar bine, Dane! Admiţând că fratele tău a fost omorât, tu vrei să-l descoperi pe ucigaş, chestionându-i pe toţi şoferii întâlniţi dacă n-au fost la Viştea Mică? Grozavă metodă!

— Am încercat tot felul de metode! De ce crezi că-mi amân în fiecare an plecarea la facultate? Fiindcă mi-e lene? De ce crezi că m-am făcut şofer? În paranteză fie spus, e o meserie frumoasă. Eu însă intenţionat m-am făcut şofer, ca să pot cunoaşte alţi şoferi. Am organizat o întreagă reţea. Am o mulţime de amici care-mi scriu...

— Şi cu toate acestea n-ai ajuns la nici un rezultat.

— Ai să vezi la mine ce corespondenţă am! N-am ajuns la nici un rezultat, aşa e. Dar nici experţii, nici oamenii de meserie n-au descoperit nimic. Eu, însă, până la urmă nu mă las...

Pe chipul foarte copilăros al lui Dan, apăru expresia unei îndârjiri teribile. Adrian îl privi. Dan mergea cu paşi mari, legănându-se uşor.

Pe neaşteptate se pomeniră opriţi de un bărbat înalt, negricios, cu alură de fante îmbătrânit. Îl salută jovial pe Dan, bătându-l pe umăr. În acelaşi timp îl cercetă pe Adrian. Dan observă, îi veni o idee.

— Ştii cine e dânsul, domnule Tavi?

— Parcă... hm! Mormăi acesta.

— E chiar „Toporul de Argint"! Exclamă Dan. Tavi îşi plesni fruntea, spectaculos.

— Formidabil!

Vocea lui ţâşni subţire şi dreaptă. Şi în vreme ce Adrian se dădea niţeluş înapoi, fiindcă energica izbucnire era însoţită de o cascadă nu mai puţin substanţială de stropi de salivă, ce zburau printre dinţii cam rari ai jovialului, Dan repeta răspicat:

— Da, e chiar Valentin! Jovialul îşi recapătă anevoie graiul.

— Cât mă bucur... Deci... ceea ce se spunea...

Dan îl întrerupse:

— Altă dată, altă dată! Şi-l luă de braţ pe Adrian, lăsându-l pe Tavi încă uluit.

— Mă tem că mi-ai dat un rol care mă depăşeşte, zise Adrian.

— De ce? S-o încercăm şi pe-asta! Vreau să provoc puţină derută... În zece minute tot oraşul va afla noutatea. Domnul Tavi are capacitatea uimitoare de a fi în mai multe locuri dintr-o dată, şi în acelaşi timp nicăieri. Înţelegi? Dacă vestea asta ajunge şi la cel care... care l-a omorât pe Valentin... înţelegi?

— Încă nu, însă cu timpul... Dar cine e acest Tavi?

— Sunteţi întrucâtva colegi, explică Dan. Jurisconsult la Sfat. În patruzeci şi nouă se afla şi el la Viştea Mică, pe şantier.

— Da? Şi...

— N-a figurat niciodată pe lista bănuiţilor, e fricos ca un iepure, şi apoi nu ştie să conducă nici măcar un catâr, darmite o maşină!

— Asta în caz că Valentin a fost într-adevăr călcat de o maşină...

Dan îl privi:

— Cum?

— Scuză-mă, eu nu mă pricep, dar am impresia că ai acţionat cam unilateral… Dacă lucrurile s-au petrecut cu totul altfel?

Dan tăcu şi se apucă să-şi roadă cu mult sârg unghiile.

Iza curgea lin printre maluri înverzite. Pe partea cealaltă unduiau dealurile, tot mai înalte, tot mai albăstrii.

— Aceasta e apa despre care zice cântecul: „Câte flori pe Iza-n sus, toate cu mândra le-am pus”? Întrebă Adrian.

Dan mergea cu fruntea în pământ şi fălcile încleştate. Părea furios.

— Omule! Te-am întrebat ceva…

— Da, da, e Iza, tresări Dan.

Valurile clipoceau mărunt, ivind jocuri de lumini înşelătoare.

Firele înalte de iarbă tremurau, nu de vânt, ci singure, din cauză că erau vii şi se bucurau de soare.

Ajunseră într-un loc unde era multă lume. Copiii urlau, fetele jucau volei, un motociclist făcea să pârâie motorul. Dan se învioră.

— Ştrandul oraşului, anunţă el, solemn. Să ne dezbrăcăm. Abia aştept să mă arunc în apă…

Un val de răcoare cobora dinspre dealul împădurit.

— Şi? Făcu Dan, ca şi cum acest cuvânt ar fi fost rezultatul îndelungatei sale meditaţii.

— Ce şi?

— Ai aranjat totul? Cum ţi s-a părut bătrânul meu?

— Simpatic.

— Tata e un om tare, crede-mă, nu sunt subiectiv, în prima clipă nu dai două parale pe el. Iar când îl auzi vorbind la şedinţe te şi înfurie. Şi pe mine mă înfurie, noroc că n-am ocazia să-l aud prea des. Foloseşte numai fraze şablon… însă dacă-l cunoşti numai niţel mai bine, ehe! Ştii că a fost şi partizan?

— Ce vorbeşti?!

— Sigur! A stat doi ani numai în munţi şi păduri.

— Dar Valentin?

— Au fost împreună! Pe atunci avea şaptesprezece, optsprezece ani, din vremea aia i se zice „Toporul de Argint”…

— Aşa deci… Te-ai gândit vreodată că ceea ce i s-a întâmplat lui Valentin la Vi… cum îi zice?

— Viştea Mică.

— Da, da… Te-ai gândit că incidentul de la Viştea poate fi o răfuială mai veche, din perioada aceea? Dan rămase o clipă nemişcat, într-un singur picior.

— Să ştii că eşti un înţelept!

Apoi îşi azvârli cât colo cămaşa şi din goană plonjă în valuri. Înotă furios, împotriva curentului. Adrian îl urmărea.

După câteva minute, Dan se reîntoarse râzând. Se scutură de apă ca un căţel.

— E grozav! Strigă. Şi apoi, apropiindu-se: Nu mi-ai spus ce ai discutat cu tata.

— Nimic deosebit, răspunse Adrian. De luni îmi încep cariera.

— Nu eşti emoţionat?

— Foarte. Nu se vede?

— Şi tata ce-a spus?

— A spus „bine", cu accent ardelenesc. Ei, drăcie! Am uitat să iau filmul, să-l dau la developat.

— Ce poze ai făcut?

— De familie... Am fotografiat-o pe mama... Pe tata... Apoi o fetiţă din vecini, pe urmă pisica noastră făcând sluj, şi...

— Şi?

— Vreo două-trei poze pe drum.

— Mai precis!

— Mai precis: una la Dej, una pe dealul Mesteacăn, la Izvor, şi două aici, pe muntele ăsta cumplit, cum îi zice?

— Gutinu...

— Exact. Am pozat autobuzul, călătorii şi drumul...

— Oho!

— Ce, oho?

— Uite ce saxifragă frumoasă! Zise Dan, culegând o floare.

Merseră să ia o bere la grădina de vară de lângă ştrand, dar era înghesuială şi se lipsiră.

Sub castani se presimţea înserarea.

— O luăm pe aici, indică Dan, dirijându-1.

— Dar încotro?

— La mine. Ori ai program?

— Program? Ce program? Dar ce să caut la tine?

— Tata a adus un vin grozav.

— Foarte bine, dar ce am eu cu tatăl tău?

— O, ce prostii vorbeşti! Fiecare om are ceva cu oricare alt om. Nici un om nu e cu totul străin de ceilalţi oameni.

— O să mă simt nu ştiu cum în calitate de subaltern, obiectă Adrian.

— A, fii liniştit! Fleacuri. Acasă tata nu e director, ci gospodar. O să vezi. Şi apoi o vei cunoaşte pe soră-mea, şi pe fratele meu cel mare, care-i profesor de desen şi pictor. Mare pictor! Nu scoate nici trei cuvinte pe an, ca toate geniile, iar alea trei sunt cântărite şi ambalate cu grijă, şi numerotate, să nu se umezească şi să nu se piardă...

— Ştii să fii şi ironic.

— Nu, vorbesc serios. Şi, după o mică pauză, Dan adăugă: Şi o vei cunoaşte şi pe mama. Ea e puţin tristă, întotdeauna... Deşi au trecut atâţia ani, pentru dânsa e ca şi cum Valentin ar fi murit ieri. Nu şi-a revenit cu totul de atunci. Noi, ceilalţi copii, n-am reuşit s-o facem să-l uite pe Valentin măcar o clipă... De altfel au şi circulat nişte zvonuri ticăloase în legătură cu dispariţia

„Toporului de Argint", iar mama... Ştii, eu cred că orice mamă, când îşi pierde un copil iubit, îşi pierde puţin şi minţile...

— Despre ce zvonuri vorbeşti?

— Lasă, se vor găsi alţi binevoitori să te informeze.

Adrian întinse mâna peste un gard şi rupse o floare.

— Uite ce saxifragă frumoasă, îl imită el pe Dan. Ziceai că ai o soră? Atunci, saxifraga e pentru ea.

Şi astfel, discutând, se apropiau de casa Leordenilor.

Silvia, sora lui Dan, stătea în grădină, întinsă pe o pătură. Lângă ea dormita căţeluşul lor, Temistocle. Iar Silvia răsfoia un vechi album, în care erau numai poze de câini. Albumul l-au găsit când se mutaseră în casa aceea. Casa aparţinuse unui om cu mult simţ practic. Iubea câinii, dar a ştiut să transforme această slăbiciune într-o afacere care s-a dovedit foarte rentabilă.

Ovidiu T., aşa-l chema pe fostul proprietar. Nimeni nu-şi mai aducea aminte de numele pe care-l reprezenta iniţiala T. I se spunea pur şi simplu domnul Ovidiu.

Vor fi existând pe lume multe meserii, dar cea de negustor de câini, mai rar. Domnul Ovidiu însă, un omuleţ de statură insignifiantă, peltic, saşiu, cu piciorul stâng mai scurt decât dreptul, trăise ca un paşă de pe urma acestei meserii; ca un paşă, fiindcă avusese o droaie de neveste, cu certificat de căsătorie şi fără, şi pe fiecare, plictisindu-se de ea, o izgonea cu ciomagul din casă.

Omul cu bani îşi putea permite multe. Pe cât îşi aminteau unii, acest Ovidiu era, altfel, un om destul de subţire. În afară de câini mai iubea şi muzica. Avusese o mulţime de instrumente, pian, vioară, gordună, şi la toate astea ştia să cânte puţin. Cânta mai ales noaptea. Şi, auzindu-1, eâinii începeau să urle. Se trezea tot cartierul. Tot oraşul se trezea. Toţi câinii din oraş porneau un concert înfiorător. Se bucura teribil Ovidiu. Se amuza...

Două sau trei odăi ale casei, care nu erau ocupate de câini, le mobilase într-un stil rafinat, cam oriental, cu divane joase şi perne moi, covoare scumpe. Pe scurt, un individ care nu dădea socoteală nimănui şi-şi impunea voinţa în toate ocaziile.

Vânduse câini poliţiei, sub toate regimurile, excelenţi câini lupi poliţişti, dar mai ales dobermani, pe care-i dresase după metode proprii. Când ieşea în oraş să se plimbe, rar, dar atunci cu fast deosebit, îl însoţea totdeauna o haită înfiorătoare, gata să sfâşie pe oricine. Detectivi din străinătate îi călcau pragul casei, ca să-şi cumpere o javră educată de ei. Dar câinii poliţişti reprezentau doar o latură a afacerilor. Domnul Ovidiu se afla în corespondenţă cu tot felul de persoane simandicoase. Trenurile exprese internaţionale duceau în goană, în diferite părţi ale lumii, câini de toate rasele, prăsiţi de el, în cuşti frumoase, construite special. Deseori în faţa casei staţionau limuzine luxoase şi groful, boierul sau ministrul respectiv nu pleca niciodată fără să-şi aleagă doi-trei căţei, de cel mai pur sânge câinesc.

În perioada agitată de la sfârşitul războiului, domnul Ovidiu, dispăruse nu se ştie unde. Haitele rămăseseră acolo, prin camere şi curţi. Când au fost deschise uşile şi porţile, câinii înnebuniţi, flămânzi se năpustiseră pe străzile oraşului şi mult timp după aceea au putut fi văzuţi peste tot.

Era de presupus că domnul Ovidiu îşi continua industria canină în cine ştie ce colţ de lume, după cum, foarte posibil să fi dat ortul popii pe undeva, lovit de glonţ sau tăiat de tren.

Tudor Leordeanu se mutase acolo, cu familia, prin patruzeci şi opt, după naţionalizare; la început se îngrozise de casa părăginită, cu ferestrele scoase, murdară, şi socotise că e prea mare pentru necesităţile sale, fiindcă nu ştia ce va face cu atâta spaţiu.

Tăcută, firavă, nevastă-sa amenajă, te miri cum, la început două odăi, cele mai mici. Leordeanu, care lipsea de acasă cu săptămânile, fiindcă primise conducerea sectorului „tunel-ieşire" de la Vişlea Mică, descoperi deodată că are un cămin.

Puţin timp după dispariţia tragică a „Toporului de Argint", Leordeanu fu numit director-adjunct la „Forestiera", iar apoi director.

În puţinele ore libere, Tudor începu să lucreze, aproape furios, la aranjarea casei. Reuşi totul, afară de un singur lucru: nu recâştigă afecţiunea nevestei sale, Iulia, care-l considera într-un fel sau altul vinovat. Vinovat pentru că nu veghease asupra lui Valentin. Vinovat pentru că...

Silvia închise albumul şi-l deschise iar, la început. Pe prima pagină domnul Ovidiu scrisese, cu mulţi ani în urmă, cu tuş roşu, apăsat: „În această carte nu veţi găsi niciuna din scârboasele mutre omeneşti!"

Înfuriată brusc, Silvia înmuie peniţa şi acoperi cu cerneală fraza infamantă şi răsuflă adânc, satisfăcută. Trecu la pagina următoare.

„Eu sunt câinele Jerry, grăi către dânsa din poză chipul inteligent al unui câine lup. Strămoşii mei au fost lupi, adică animale cinstite, care-şi câştigau din greu existenţa... Pe străbunicul meu l-a prins un dresor, când era mic, şi l-a îmblânzit, şi apoi l-a arătat publicului în arena circului, alături de urşi şi lei..." „Iar eu sunt simpaticul Tep, grăi un alt chip de cea mai pură rasă King-Charles, m-am născut sub muntele Mont Blanc, şi o fată roşcovană ca tine m-a purtat în sacoşă două zile..." „Iar eu sunt..."

Deodată Temistocle, căţeluşul cârlionţat şi real, prietenul ei, se ridică în labele dinainte, începu să mârâie şi să scoată un fel de semilătrături scurte. Silvia auzi nişte glasuri şi se repezi în întâmpinarea celor care veniseră. Adrian văzu o fată a cărei graţie îl lăsă mut pentru câteva secunde. Silvia, alcătuită din linii prelungi şi line, părea foarte zveltă şi uşoară, contrastând cu robusteţea fratelui. Părul ei mare, roşcovan-auriu se risipea pe spate în dezordine.

— Sora mea, zise Dan, viitoare femeie fatală, periculoasă încă de pe acum.

— Iar dumneata, vorbi fata fără urmă de sfială, ba chiar cu o uşoară sfidare în glas, eşti cel despre care spune Băiatul că îndrăzneşte să semene cu „Toporul de Argint"?

Adrian dădu să răspundă, însă Dan i-o luă înainte.

— Ei, daţi-vă mâinile, faceţi cunoştinţă. Şi nu-l lua, surioară, aşa tare de la început, că se sperie şi fuge, zise Dan.

— În paranteză fie spus, zise Silvia, într-adevăr seamănă cu Valentin.

Adrian îşi puse ochelarii şi privi împrejur.

Ceva mai încolo, în ograda largă, din care nu lipseau diferite amenajamente gospodăreşti, un bărbat vânjos, chel, îmbrăcat într-un surtuc ponosit, se urcase pe o scăriţă şi lucra ceva la o cuşcă mare de porumbei, fixată sub streaşină. Era cu spatele la ei. Păsările roiau împrejurul cuştii, aşezându-i-se când pe braţe, când pe umeri.

— Am venit cu musafiri, tată, strigă Dan în chip de salut, şi atunci omul se întoarse. Adrian îşi recunoscu directorul.

— Da, aţi venit? Întrebă acesta, calm.

— Am venit, răspunse Dan.

— Foarte bine.

— Băiatul n-a fost pe aici? Întrebă Dan.

— Nu ştiu, abia am sosit şi eu.

Intrară în casa care părea a fi pustie. Silvia dispăruse.

Adrian respiră cu plăcere aerul răcoros al odăii. Dan făcu lumină.

— Aşteaptă-mă un moment, zise.

Reveni imediat aducând o tavă, cu sticlă şi păhărele. Sub braţ strângea o mapă grea. Turnă din sticlă şi ridică păhărelul. Adrian îl luă şi el de pe tavă pe al său şi-l privi o clipă în lumină. Avea o culoare rubinie-violetă.

— La noi în „Maramu" se bea cu mult succes rachiu de afine.

— Să-l încercăm, zise Adrian. Ridică păhărelul şi îl privi; în memoria „Toporului de Argint"!

— În memoria „Toporului de Argint"! Repetă Dan, grav.

Apoi Dan deschise mapa pe care o adusese. În mapă se aflau doar trei foi îngălbenite şi punctate de umezeală; rândurile scrise abia se mai puteau distinge. Adrian îşi puse ochelarii.

Aceste file au făcut parte din jurnalul detaşamentului de partizani, zise Dan. Sunt scrise chiar de „Toporul de Argint". Atât am mai reuşit să găsim.

Adrian ridică în lumină una dintre foi.

— Încet, încet că se frânge!

— Nu pricep ce scrie, zise Adrian,.

— Fiindcă e cifrat... Cheia se află în aceste versuri: „Păpădie, păpădie, ce cauţi la noi în vie?"

— Dar tu de unde ştii?

— M-a învăţat Valentin, mai târziu. Prin patruzeci şi opt, patruzeci şi nouă, noi aşa corespondam, numai, în cifru. Chiar dacă ne aflam amândoi acasă, tot ne trimiteam scrisori cifrate. Pe mine mă distra grozav, iar pe Valentin... pe el nu-l distra chiar aşa de grozav, dar, ştiind că-mi face plăcere...

— De pildă aici ce scrie? Întrebă Adrian, indicând un pasaj unde literele se distingeau mai clar.

Dan, aplecându-se, citi destul de cursiv:

— „27 martie 1944”, în noaptea trecută călugării au jefuit şi incendiat cătunul Pojeni. Unul din ei a fost ucis de oamenii noştri care coborâseră după salată…”

Dan ridică ochii:

— Prin salată ei înţelegeau cartuşe. Iar călugării formau o bandă ce i-a trecut prin cuţit pe călugării adevăraţi ai unei mănăstiri, şi s-au aciuat acolo. Erau în legătură cu Gestapoul. Din pricina lor au fost prinşi mai mulţi partizani din detaşamentul „Gutinul”, din care făceau parte şi tata şi Valentin…

Dan tăcu. O veioză, într-un colţ, lumina în plin fotografia Silviei. Adrian o privi pieziş. În poză fata părea alta. Parcă mai puţin frumoasă.

Aprinseră ţigări. Dan deveni dintr-o dată îngândurat. Fumul ţigărilor se răsucea străveziu spre tavan. Dan zâmbea, tăcea. Nu-i convenea situaţia de gazdă.

— Parcă a venit cineva, zise Adrian, trăgând cu urechea la o uşă ce se trântise undeva în casă. Nu apăru însă nimeni.

— Câţi ani ai? Întrebă Dan.

— Câţi îmi dai?

— Ei, parcă-ai fi femeie! Îi cuprinse dintr-o privire faţa osoasă triunghiulară, cu obrajii mai mult supţi, cu părul parcă rărit deasupra frunţii bombate. Ştiu eu? Dan părea că se gândeşte, că face un calcul. Vreo treizeci şi ceva?

— Bun! N-ai greşit decât cu vreo patru-cinci ani… Dar pentru bărbaţi o astfel de eroare e un compliment.

— De fapt, mă gândeam la altceva… zise Dan. Din nou inexplicabil de încruntat.

— Te gândeai la Valentin?

— Poate.

— Tăcură un minut. Într-o odaie vecină se auzi glasul voalat al unei pendule, care dădea ora.

— Cândva, zise Dan, o să inventez un aparat de solidificare a timpului…

— Cum?

— De solidificare a timpului.

Dan se învioră. Stinse şi aprinse de câteva ori veioza în preajma căreia stăteau. Adrian îl observă curios. El întrebase în glumă, când colo se vedea că atinsese o coardă sensibilă…

— O, e un aparat cu aplicaţii multiple, se repezi Dan. Nu râde… deocamdată am doar ideea, urmează s-o expun în ecuaţii… O primă aplicaţie ar fi pentru cei care au suferit mult… înţelegi, aş extirpa din ei anii de suferinţă, aşa cum extirpi un ţesut, un organ bolnav. Dar, mai întâi, trebuie găsită metoda de a materializa orice perioadă de timp respectiv, acea perioadă malignă, altfel n-ai cum s-o extragi.

— Şi ai găsit această metodă?

— Deocamdată bâjbâi. Dar important e că am ideea…

— Mă iei peste picior?

— Nu.

— Mi se pare absurd ceea ce spui.

— Oho! Şi unele teze ale lui Einstein au părut absurde... „Ce ştii tu despre Einstein, copilule?" gândi Adrian.

„Mai mult decât îţi închipui!" gândi Dan.

Deodată uşa se deschise cu violenţă şi în cameră ţâşni Silvia.

— Poftiţi la cină! Strigă, şi dispăru.

— Ai auzit? Suntem aşteptaţi, zise Dan. Oare de ce n-o fi venit Băiatul?

În sufragerie, în jurul mesei se aflau adunaţi toţi cei din familie... părinţii lui Dan, Silvia, Virgil.

Dar, înainte de a da ochii cu ei, Adrian observă pe perete o mică unealtă care amintea, prin formă, de topor, învelită cu grijă în staniol, aşa fel că părea de argint. Atârna de un cui, iar de o parte şi de alta erau prinse două ştergare româneşti, frumos ornamentate.

„„Toporul de Argint„, tresări Adrian. Ei, da „Toporul de Argint„..."

Iar alături văzu o poză, a lui Valentin, după cum pricepu imediat. Adrian intui, fără invidie, că Valentin avusese un chip plin de farmec. În vreme ce săruta respectuos mâna doamnei Leordeanu şi făcea cunoştinţă cu Virgil, Adrian se simţea mereu atras de portretul „Toporului de Argint", a cărui privire parcă te lovea, de faţa lui triunghiulară, asemănătoare într-adevăr cu a sa, cu bărbia ascuţită, energică, obrajii supţi, fruntea înaltă umbrită de păr castaniu deschis. Şi lui Adrian îi păru rău că nu-l cunoscuse, şi se gândi că poate şi pentru el e o pierdere moartea acestui frate îndepărtat.

— Văd că te uiţi mereu la Valentin, şopti Dan.

— Da... Îmi pare rău că nu e aici cu noi.

— Trebuie să-l găsesc pe ucigaş, şopti Dan.

— Trebuie!

— Mă ajuţi şi tu?

— Pe cât m-oi pricepe, băiatule. Dar din toată inima.

— Promiţi?

— Promit!

— Juri?

Adrian zâmbi. Şi privi iar portretul de pe perete.

— Te îndoieşti de cuvântul meu?

— Nu, nu mă îndoiesc, dar...

— Dane! La masă nu se şuşoteşte, zise Virgil.

— Ooo, că acru mai eşti!

Nu s-ar putea spune că în timpul cinei musafirul s-a bucurat de o atenţie deosebită. Cu toate acestea, Adrian simţea că deja avuseseră timp să vorbească despre el şi, de aceea, însuşi amănuntul că prezenţa lui trecea aproape nebăgată în seamă i se părea forţat. Fiecare îşi vedea de treabă, se înjghebau mai mult mici discuţii, ceea ce dădea de fapt impresia de linişte. Virgil îi explica ceva Silviei. Dan începu o discuţie pe teme sportive: ce era nou la Ştiinţa Cluj,

ce jucători se pregăteau să lanseze. Tudor Leordeanu, bătrânul, se ridică la un moment dat şi reveni cu damigeana. Vinul era bun. Iulia Leordeanu, mama lui Dan, cu faţa mică, suptă, şi părul încărunţit, strâns tare la spate într-un pieptăn, arătându-şi cu prisosinţă vârsta, ridică doar de două ori ochii spre Adrian, ca să-l privească lung. El simţi, şi-i răspunse la privire. În clipa aceea ar fi vrut neapărat să spună ceva, femeia însă plecă ochii şi se ocupă în tăcere de schimbarea farfuriilor şi de servitul mâncării.

Atmosfera nu era nici însufleţită, nici de tot amorţită, o simplă masă de familie, nimeni nu căuta să inventeze subiecte, să spună ceva deosebit cu orice preţ. Adrian observă că Tudor schimbă foarte puţine cuvinte cu nevastă-sa. Primul se ridică Virgil, mulţumi respectuos şi grav pentru cină, şi-l salută pe Adrian.

— Mergi să te culci? Întrebă lulia.

— Nu cred. O să ies puţin.

Virgil nu-i plăcu lui Adrian; deşi încă tânăr, prea părea grav şi înţepenit. Începuse să încărunţească, ceea ce-i adăuga o anumită distincţie, avea o statură impozantă şi călca rar şi apăsat.

„Teribil ce nu seamănă copiii aceştia nici între ei, şi nici cu părinţii lor", gândi Adrian.

Virgil nu-i acordase aproape nici o importanţă, ceea ce îi păru cam nepoliticos. Să-l fi întrebat măcar unde terminase facultatea. Dan, vorbăreţ, exploziv ca un lichid inflamabil, Silvia, zveltă, uşoară ca un fulg, ca un fluture de primăvară, păreau croiţi din cu totul altă stofă decât Virgil.

Adrian ciuli zadarnic urechea să audă vorbindu-se ceva de „Toporul de Argint". Şi cu toate acestea simţea că atenţia fiecăruia e concentrată pe o anumită direcţie pe care el n-o sesiza.

Tudor Leordeanu glumea când cu unul când cu celălalt, de regulă însă glumele lui n-aveau sare. Nu spuse nici măcar un singur cuvânt care să-i amintească lui Adrian de discuţia lor din timpul dimineţii. Povesti în schimb cu mult lux de amănunte una din gafele celebre ale contabilului şef al „Forestierei". Acesta vizitase cu un an în urmă, la clinică, o mătuşă de-a soţiei sale, internată acolo, bănuită fiind de cancer. Îi dusese portocale, ciocolată, reviste ilustrate, vreo două romane poliţiste, ca să-i treacă timpul mai uşor, biscuiţi, fursecuri. Se întâmplase să învelească una dintre cărţi, cea mai jerpelită, într-un necrolog, şi bolnava, văzându-l, gemu cu tristeţe.

„Nu te speria, mătuşă dragă, spusese contabilul azi nu mai e obligatoriu să mori de cancer..." Femeia care bineînţeles nu ştia ce boală are, îl privise cam mirată, nebănuind nimic. Contabilul observă că o soră îi făcea semne, disperată, din celălalt capăt al salonului. „Zadarnic tot îmi faci semne, tovarăşă dragă, azi cancerul e boala care apune", observase el. În fine, după ce povestise toate noutăţile de acasă, pe care mătuşa lui nu le mai auzea, fiind cuprinsă de un început de bănuială, omul se pregătise de plecare. Zisese: „Noi toţi suntem foarte trişti că te ştim bolnavă de cancer, tanti scumpă, dar fă un efort, rezistă,

rezistă măcar doi-trei ani, în acest interval precis că vor descoperi doctorii ceva…”

— Şi care-i concluzia, tată? Întrebă Dan.

— Nici o concluzie. Ce, suntem la şedinţă?

După ce masa fu strânsă şi rămaseră în sufragerie doar bărbaţii. Silvia se mai ivi de câteva ori, notând o dată că ştersul farfuriilor e o treabă foarte plictisitoare, apoi n-o mai văzură. Adrian remarcă afecţiunea ce-l lega pe bătrân de fiul său cel mic. Tudor zise, cu un zâmbet, că Dan e cel mai neascultător copil cu putinţă, nu-l mai ia în seamă de loc, de pildă nu-l poate determina să meargă la facultate, deşi se vedea clar că i-ar fi părut foarte rău să se despartă de el.

Adrian socoti că venise momentul să se ridice. Dan îl conduse.

— Cum te-ai simţit?

Adrian îl asigură că excelent. Dan zise:

— Ai mei sunt oameni simpli, şi în acelaşi timp foarte complicaţi. Ştii, familia e şi ea un fel de mecanism, aşa spune tata. În mecanismul familiei noastre au intervenit atâtea… Nu termină ce avea de spus, ridică privirea. Nopţile astea sunt uneori prea frumoase pentru mine! Nu le înţeleg… În frumuseţea lor e ceva ce-mi scapă! Dan îşi apăsă tâmpla dreaptă cu pumnul. Mă tot întreb, zise, de ce n-o fi trecut Băiatul pe la noi astă-seară. Doar ştia că vii şi tu. O fi bolnav?

— Poate nu mă simpatizează, spuse Adrian.

— Ce-ţi trece prin cap?! Băiatul ţinea atât de mult la Valentin!

— Da, eu însă nu-s Valentin…

— Oricum, Băiatul, având impresia că ai semăna cu el, nu poate decât să te simpatizeze.

— Hai, nu mă mai conduce… Ce-i mâine? Duminică?

— Da.

— Treci pe la mine, nu?

— Bineînţeles.

— Când să te aştept?

— Ştiu eu? Dimineaţa…

— Bine. Ura, Dane!

— Ura! Ura, bătrâne!

Adrian nu făcu singur nici cincizeci de paşi şi observă că e urmărit. Mirat, constată că urmăritorul nu e altul decât ursuzul de Virgil.

— Veneaţi după mine?

— M-am gândit că poate ai accepta să bem o cafea împreună, zise Virgil.

— Cu plăcere. Dar unde?

— La cofetăria din spatele gării, uite acolo.

Virgil, în costum negru, cu cravată; totdeauna grav şi posac, avea o înfăţişare care te ţinea la distanţă. Se aşezară la o măsuţă într-un colţ. Virgil îşi aprinse o ţigară. Zise:

— Aici mă refugiez eu uneori, seara. Îmi place să ascult cum tot vin şi pleacă trenurile.

— Nu sunteţi căsătorit?

— Poţi să mă şi tutuieşti, dacă vrei. Nu sunt căsătorit.

Adrian îşi puse ochelarii. Privi părul lui Virgil.

— Am încărunţit devreme, zise acesta. Dar nu sunt chiar aşa de bătrân. Am un an mai puţin decât „Toporul de Argint”... El ar fi avut acum treizeci şi trei de ani.

— L-aţi iubit?

— Toată lumea îl iubea... în afară de cei care-l urau. Şi eu l-am iubit, dar am spus-o de mai puţine ori. De aceea există impresia că pe mine dispariţia lui m-a afectat mai puţin. Oamenii măsoară dragostea după cuvinte... Valentin avea însă ceea ce lipseşte majorităţii oamenilor.

— Ce anume?

— Umor. Era imposibil să nu-l iubeşti, sau să nu-l urăşti.

— Aţi cunoscut oameni care l-au urât?

— Nu. Dar presupun că un om cu umor trebuie să aibă neapărat şi duşmani.

— Dar regula are şi excepţii.

— Se înţelege. Între dumneata şi el există într-adevăr oarecare asemănare... fizică. Valentin avea aici, deasupra colţului gurii, un mic semn, abia vizibil... Şi când se pieptăna, şi se pieptăna destul de rar, îşi făcea cărare pe stânga, uneori.

— De ce-mi spui asta?

Virgil abia-şi muie buzele în coniac.

— Aşa, ca simplă curiozitate. De altfel am impresia că – hm!

— Vrei să-l ajuţi pe Dan în cercetările pe care le face... pe care le face cam de multişor.

— Eh! Pe câte am înţeles nici alţii mai pricepuţi ca el n-au ajuns la vreun rezultat limpede în privinţa dispariţiei lui Valentin.

— Asta cam aşa e. De altfel, atunci, în patruzeci şi nouă, erau şi condiţii mai grele... Cercetările au durat doi sau chiar trei ani, dar...

— Cât priveşte ajutorul pe care i l-aş putea da eu, adăugă Adrian, asta e un fel de a spune. Cum aş putea să-l ajut?

— Dan, mi se pare, vrea să răspândească zvonul că ai fi chiar Valentin... Ideea nu e rea. Reprezinţi un fel de momeală pentru... ştiu eu pentru cine?

Adrian mângâie faţa de masă. Îşi scoase ochelarii şi-l privi atent pe Virgil.

— Asta e: pentru cine? Oare ucigaşul, admiţând că există un ucigaş, se află pe aici pe aproape?

— De unde vrei să ştiu? Uite, au trecut zece ani... Dan a depus mari eforturi, a cheltuit multă energie... El însă e cam risipit. Face pe detectivul, în acelaşi timp construieşte aparate şi formulează legi de fizică, joacă în piese de teatru, şi foarte bine că se interesează de fizică şi teatru, dar în activitatea sa

de… detectiv ar trebui să fie niţel dirijat. Să fie mai ordonat în toate câte le întreprinde.

— Nu ştiam că Dan se ocupă şi de teatru.

— Da, se consideră un mare actor… Nu ţi-a spus?

— N-o fi avut când…

— Sau poate s-a jenat… Una din ideile lui e să dea examen la Institutul de teatru… dar numai după ce va lămuri cazul „Toporului de Argint”. Mă tem că va da examenul la adânci bătrâneţi.

— De ce nu l-ai sfătuit dumneata în ceea ce priveşte cercetările? Ca frate mai mare…

— Eu? Ha! Ce fel de sfaturi să-i dau? Şi apoi, Dan nu ascultă de nimeni, nu ţine cont de nici o părere. O idee am avut totuşi şi eu, dar n-am fost suficient de înţelept ca să i-o sugerez în aşa fel să creadă că de fapt e ideea lui…

— Pot să ştiu şi eu despre ce e vorba?

— Se înţelege. Te previn că e o foarte modestă ipoteză, şi fără pretenţii.

Virgil tuşi, sorbi din cafea. Privi în jos, adunându-şi gândurile.

— Acolo pe şantier, la Viştea Mică, zise, lucra şi un inginer bătrân, pe nume Daudu… Un om simpatic. L-am cunoscut şi eu. Valentin îl preţuia mult, erau într-un fel chiar amici. Mă asculţi.

Adrian îşi puse ochelarii şi închise ochii. Îi făcu semn să urmeze.

— Într-o zi, acest inginer Daudu dispare. După multe căutări e găsit într-o prăpastie, zdrobit. La început au crezut că e mort. După ce l-au scos însă afară, omul a deschis ochii. A avut puterea să declare că a lunecat singur, din nebăgare de seamă, apoi şi-a pierdut cunoştinţa şi, curând, a murit. Deci, aparent totul e clar: omul mergea noaptea pe cărare; bătrân şi greoi cum era, şi probabil miop, a călcat greşit, şi s-a rostogolit în prăpastie. Când l-au scos, a doua zi; dimineaţa a mai avut puterea să arate ce i s-a întâmplat… Mă urmăreşti?

— Da, da, zise Adrian, continuă te rog.

— Ei bine, Valentin n-a fost mulţumit cu această explicaţie. În ziua accidentului, el lipsise de pe şantier, întorcându-se şi aflând de sfârşitul lui Daudu, la care, cum am spus, ţinea mult, Valentin a fost zguduit. Asta însă nu l-a împiedicat să se arate neîncrezător faţă de versiunea morţii inginerului, versiune foarte temeinică aparent, confirmată prin înseşi cuvintele muribundului. Aşa era Valentin… Cam bănuitor… Pe dată a fugit să cerceteze, şi concluzia lui, din care nimeni nu l-ar fi putut clinti, era că Daudu n-avusese cum să alunece în locul acela în prăpastie. Trei zile după moartea lui Daudu, într-o duminică, Valentin a venit acasă şi mi-a povestit câte ceva. El avea impresia că Daudu n-ar fi căzut din întâmplare.

— Credea că s-ar fi sinucis?

— Credea că a fost ucis! Îmi amintesc că Dan a asistat la discuţia dintre noi. Dan, desigur, nu-l cunoştea pe inginerul Daudu, eu însă da… Trebuie să-ţi spun că eu nu împărtăşeam de loc bănuielile lui Valentin, de vreme ce chiar

Daudu, înainte de a muri, avusese vreme să spună că nu e nimeni vinovat în afară de stângăcia sa... Nu ştiu dacă Dan îşi aminteşte de această discuţie, el pe atunci abia trecuse de patrusprezece ani. Şi eu aş fi uitat-o dacă... Noi vorbisem cu Valentin într-o duminică. A doua zi, luni dimineaţa, el s-a întors pe şantier, Deci, luni... Iar marţi dimineaţa, pe drumul ce ocolea muntele, drumul ce făcea legătura dintre „tunel-intrare" şi „tunel-ieşire", au fost găsite urme de sânge. Imediat l-au căutat pe „Toporul de Argint", el fiind unul dintre şefii de brigadă, şi bucurându-se de o mare încredere în rândul oamenilor. Ori, tocmai pe el nu l-au găsit... Şi nu l-au mai găsit niciodată!

— Şi ai făcut legătura...?

— Da, fără să vreau am făcut legătura între moartea lui Daudu, bănuielile lui Valentin şi dispariţia sa...

— Toate acestea sunt foarte complicate, zise Adrian.

— Aşa e... Şi Valentin era un om complicat. Un singur lucru era simplu la el: curajul. Să nu crezi că ar fi fost un voinicos care se arunca înainte strigând „ura!", cu ochii închişi... Curajul său părea cumva logic, se baza pe o gândire sprintenă, rapidă, pe nişte reflexe uimitoare... A rămas de pomină întâmplarea când „Toporul de Argint", travestit în ofiţer neamţ (vorbea germana la perfecţie), a condus trei camioane încărcate cu „S. S."-işti către un loc minat de partizani... Atunci a scăpat ca prin minune... Sau când l-au prins la Lunca, în preajma depozitului pe care tot el îl minase. Ştia că peste cinci minute depozitul va sări în aer, dar n-a scos un cuvânt. În momentul când a calculat că trebuie să aibă loc explozia, s-a azvârlit, sub privirile stupefiate ale paznicilor, într-o fântână şi a scăpat...

A doua zi dimineaţă, Adrian rămase mai multă vreme în pat, recapitulând cele întâmplate în ajun. Auzi paşi, apoi cineva bătu la uşa lui.

— Avanti! Strigă, fiind convins că e Dan, deşi ora era încă destul de matinală. În odaie se ivi un puşti, care, intimidat, îi întinse un plic alb.

— Pentru mine? Se miră Adrian.

— Pen... pentru domnu' Adrian Mocanu, se bâlbâi copilul.

Luă plicul alb, lunguieţ, din hârtie albă, ca pentru răvaşe de amor... „Scumpe domnule Adrian.

V-am căutat şi ieri acasă pentru a studia o problemă f.f.f. importantă. Îmi îngădui să vă informez că mă aflu la cofetăria „Crizantema" din centru. Dacă veţi binevoi a vă deplasa până aici, pot să vă furnizez unele informaţii care v-ar interesa.

Aştept răspunsul dumneavoastră amabil, transmis prin acelaşi canal.

Cu aleasă consideraţie, Octavian Sorel"

Amuzat Adrian privi în direcţia „canalului".

— Cum te cheamă, frăţioare?

— Mă cheamă Vasile Burtă din clasa a doua...

— Dar nenea care te-a trimis aici cine-i?

— Nenea e domnu' Sorel, julisconzult la Fabrica de mobile.

— Aha, aha... Abia atunci Adrian făcu legătura dintre dom' Tavi şi Octavian Sorel.

— Sunteţi rude?

— Nuuu... zâmbi Vasile Burtă. Dar tata îl cunoaşte, suntem vecini.

— În acest caz comunică-i domnului Sorel că nu pot să mă mişc din casă, dar să binevoiaseă el a se deplasa până la mine. Îl aştept.

Puştiul plecă, Adrian sări din pat şi începu să se îmbrace. Un minut mai târziu, intră gazda, fără să bată la uşă. Adrian căută iute o formulă politicoasă prin care să-i explice că totuşi nu e de acord cu această metodă, dar, până s-o găsească, femeia ieşi, luând un taburet.

Octavian Sorel nu întârzie. Mai apoi Adrian avea să afle că de fapt numele lui e Zorel, un nume demn de un pekinez alb cu panglici şi zulufi, Tavi însă îl înnobilase, stendalizându-l:

Deci Sorel îşi făcu apariţia cu pas elastic şi se înclină ceremonios. Îi lipsea o pălărie cu boruri late şi pene, pe care s-o fluture cavalereşte.

— Deranjez?

Adrian îi făcu semn să ia loc. Tavi se aşeză. Smocuri mari de păr negru îi ieşeau prin cămaşa desfăcută la gât. Adrian rămase în picioare cu ţigara în mână. Musafirul ţâşni ca un arc şi i-o aprinse. Figura sa lunguiaţă, melodramatică părea pregătită pentru o declamaţie din Musset.

— Am fost nespus de jignit ieri, începu Sorel.

— Pentru ce?

— Pentru gluma aceea... pentru că Dan şi-a bătut joc de mine prezentându-vă drept Valentin.

— Aţi ştiut de la început că e o glumă?

— Aşa precum ziceţi, am ştiut.

— Dar de ce? Fiindcă aveaţi convingerea că Valentin e mort?

— Nu, ferească Dumnezeu! Nimeni n-are o astfel de convingere. Dar eu l-am cunoscut prea bine pe „Toporul de Argint" ca să-l mai pot confunda cu cineva. Am avut chiar cinstea de a-i fi prieten... Uneori eram chiar nedespărţiţi...

— Mă bucur, îi zâmbi Adrian. Mă bucur să stau de vorbă cu un fost amic al lui Valentin... Deci aţi fost foarte jignit?

— O, da foarte! Dan e un copil, un copil naiv... Ieri m-am prefăcut că-l cred, şi o să mă prefac în continuare, dacă aşa vrea el, deşi purtarea sa e neloială faţă de un vechi prieten al familiei!

— Totuşi, cum ai putut fi chiar atât de sigur că nu-s Valentin?

— Fiindcă Valentin arăta altfel. Şi vorbea altfel. Vei zice că e un fleac... Ştii Valentin pronunţa cumva ciudat litera r, o rostogolea, uneori chiar sărea peste r-uri. Asta încă din copilărie.

— Foarte interesant! Văd că ai spirit de observaţie!

— Perfect adevărat, perfect adevărat. Şi apoi mă ocup niţel şi de muzică, am ureche, asta e...

— Nu vrei o ţigară? Îl îmbie Adrian.

— Mersi, cu plăcere. Ştii scumpe domnule Adrian – Tavi îşi săltă umerii – mi-ai plăcut încă din prima clipă. Când te-am văzut, mi-am zis: iată un om cu care se poate sta de vorbă.

— Ceea ce şi faci acuma.

— Ieri ai fost la cină la ei?

— Hm… poate.

— De ce-mi ascunzi acest lucru?

— Nu-ţi ascund nimic, scumpe domnule Sorel, dar nici nu văd în ce măsură e necesar să-ţi raportez tot ce am făcut ieri.

Musafirul îşi clătină figura, sincer întristată. Părea că ar spune: vrei să-i faci omului un bine, dar el nu te înţelege!

— Înţeleg, glăsui, înţeleg, eşti un om mândru, nu depinzi de nimeni, dar tocmai de aceea îmi placi. Tocmai de aceea am venit.

— Nu ştiu dacă sunt un om mândru, dar ce-are a face?

— Viaţa-i o partidă de călărie, gemu Sorel şi faţa i se lungi şi mai mult. Ori eşti tare, şi te ţii în şa, ori pici… Eu am picat… Dar pentru mine-i totuna, sunt un ratat. Însă ce vină ai dumneata?

Adrian abia-şi ascunse plictiseala.

— Ai căzut într-o cursă şi e datoria mea de om de onoare să te previn, rosti Tavi cu glasul unui misionar aflat pentru prima dată în mijlocul unui trib de canibali.

— Ascult…

— Ai observat ieri că mama lui Dan, doamna Leordeanu, abia vorbeşte cu soţul ei? Ai observat ce atmosferă încordată domneşte acolo?

— Nu prea, zise Adrian. Oamenii se comportă absolut normal…

— N-ai ochi! Sări julisconzultul, înfricoşător ca apocalipsul în persoană. Sunt ani de zile, foarte mulţi ani de când la ei în familie domneşte teroarea. Nu te întrebi de ce?

— E treaba lor, nu mă priveşte.

— Ba te priveşte, şi să-ţi spun eu de ce! Fiindcă ucigaşul „Toporului de Argint", omule, e chiar Tudor Leordeanu! Ajutat probabil de Virgil. În casa lor domneşte ura! Se pândesc unul pe celălalt, şi-şi doresc moartea. Bagă de seamă!

— Însă Dan…

— Dan nu ştie. El e cam slăbuţ de cap… El caută de atâţia ani, iar tatăl lui îl lasă, fiindcă ştie că nu va afla nimic. Ba chiar le convine faptul că Dan tot face cercetări. E ca un paravan pentru toată familia. Sărmanul Valentin, sărmanul băiat, a murit de mâna bătrânului Leordeanu… Şi, ce e drept, s-a iscat un tămbălău de s-au cutremurat munţii. Era cineva „Toporul de Argint"! Toată lumea-l cunoştea, toată lumea voia să-l descopere pe ucigaş. Dar cum să-l descopere, când el se afla printre cei care conduceau cercetările? Şi nici măcar pe Valentin mort nu l-au găsit. A ştiut nemernicul ăsta de Tudor să le aranjeze pe toate…

— Dacă ştii aşa de bine, de ce nu-l denunţi?

— Parcă numai eu ştiu! Multă lume bănuieşte. O vreme numai despre asta s-a şi vorbit. Cui să-l denunţ? Că toţi sunt oamenii lui. Şi, dacă mai şi clămpăni prea mult din fălci, odată-ţi taie limba.

Pe măsură ce vorbea, Sorel se înfuria tot mai mult.

— Dar ai sărit peste un lucru esenţial, zise Adrian.

— Care, mă rog?

— Cum care? Motivul teribil pentru care Tudor să-şi fi ucis fiul.

— Motivul? Ho, ho! Se găsesc destule. Se găsesc câte vrei. Existau neînţelegeri între tată şi feciorul său mai mare încă de pe când se refugiaseră în munţi, cu partizanii. Păi nu ştii că atunci Tudor a încercat prima dată să se scape de Valentin, care ştia prea multe şi care nu era de acord cu procedeele necinstite ale tatălui său?

— Nu stiu nimic.

— Da, domnule! Tudor l-a trimis pe „Toporul de Argint" în misiune, şi tot el a anunţat nemţii unde-l pot prinde…

— Ei, lasă, prea miroase a basm!

— E aşa cum zic! Şi Valentin a dispărut, i-au cântat şi sfânta pomenire, au păstrat şi moment de reculegere… însă, peste două luni, „Toporul de Argint" şi-a făcut iar apariţia. Evadase! Era teribil acest Valentin Leordeanu, nici nu ştii de câte era în stare…

— Domnule Sorel, ai un ceas?

— Desigur. Dar de ce?

— Păi să-mi spui cât e ora, al meu întârzie.

— E fix nouă şi trei minute, zise Sorel.

— A, perfect. Şi mai departe?

— Mai departe? Păi Tudor, bineînţeles, s-a prefăcut că e foarte bucuros văzându-şi feciorul, dar în sinea sa… Apoi anii au trecut unul după altul, Tudor a primit funcţii importante… Dacă s-ar putea cerceta scriptele şantierului de la Viştea Mică, s-ar vedea că Tudor, drăguţul de el, n-a băgat puţine mii în buzunarul stâng, şi nu puţine zeci de mii în cel drept. Dar Valentin le ştia pe toate, că avea un ochi! Nu-i scăpa nimic. Şi era cinstit, curat cum e cristalul. Şi iar s-au ciocnit ei doi… Tudor avea nevoie de monedă grea pentru dame, când se ducea la Bucureşti, la minister. Valentin însă dorea să nu roşească pentru taică-său. Şi i-a pus în vedere… Iar bătrânul s-a mâniat şi l-a trimis pe lumea cealaltă. A doua oară n-a mai greşit!

Adrian se duse la fereastră. Două mâţe, una albă, cealaltă gri, se pândeau prin iarbă. Cerul era dureros de senin.

— Ziceai că vrei să mă previi asupra unor ameninţări care ar plana asupra mea.

— Planurile lor sunt întunecate, scumpe domnule Adrian! Dar eu voi veghea, te voi preveni… Ce-ai zice dacă te-ar sili s-o iei de nevastă pe Silvia?

Adrian surâse.

— Asta nu e o pedeapsă chiar atât de formidabilă, nu crezi? Mi se pare că sunt mulţi care ar vrea să fie pedepsiţi astfel!

— De-ar fi doar atât! Dar pe de altă parte, vezi bine, ei îţi cer să te dai drept Valentin... Nu pricepi?

— Ce să fac, scumpe domnule Sorel, sunt un nepriceput!

— Poate vor să te scoată cumva vinovat... Dar voi avea eu grijă, să ştii!

— Foarte interesant, foarte interesant tot ce mi-ai spus, zise Adrian, grav. Voi medita, să ştii, cu atenţie, mai ales că am uitat din greşeală magnetofonul deschis, aşa că s-a înregistrat toată discuţia noastră... Voi putea să-ţi recapitulez sfaturile...

Sorel se făcu alb la faţă.

— Ai înregistrat? Ai magnetofon?

Adrian râse cu poftă.

— Nu, scumpe domnule Sorel, n-am magnetofon, am glumit. Crezi că am eu bani pentru magnetofon?

— Voi veghea, să ştii că voi veghea asupra dumitale, făcu Sorel retrăgându-se, încă sub impresia spaimei.

Un sfert de oră după plecarea lui Sorel, apăru Dan. Elegant, ca întotdeauna în zilele sale libere. Rămase în pragul uşii şi-l privi nedumerit pe Adrian. Acesta îşi pusese mâinile în şolduri, şi era uşor încruntat, îşi aplecase puţin capul înainte.

— Mă uit la tine, zise Dan, şi am impresia că... s-a schimbat ceva! Acum parcă ai semăna într-adevăr cu Valentin!

— Îmi pare bine.

— Aa... Te-ai pieptănat ca el, ţi-ai făcut cărarea pe stânga.

— Numai atât?

Dan îi dădu ocol de două ori.

— Nu mai observ nimic.

— Priveşte bine! Zise Adrian căutând să-l lungească şi să-l înmoaie pe r.

Dan ridică din umeri.

— Pe cinstea mea... Mii de harpoane, înfipte în mii de burţi de balenă! Ţi-ai făcut semnul acesta mic, aici cum avea Valentin!

— Slab detectiv! Ar fi trebuit să observi din prima clipă.

— Dar de unde ai aflat cum se pieptăna Valentin şi ce semne particulare avea?

— Secretul meu, mormăi Adrian.

Râseră amândoi, speriind o mâţă care băgase capul prin uşa întredeschisă.

— Ştii că mai înainte am primit o vizită extrem de importantă?

— Ce vorbeşti? Te-o fi vizitat arhiducele de Saxa şi Brandemburg?

— Puţin zis... Am avut cinstea de a sta de vorbă cu Tavi.

Dan se încruntă:

— Pun pariu că ţi-a turnat o mulţime de trăsnăi! Spune drept: nu ţi-a şoptit că tata l-a ucis pe Valentin?

— Nu mi-a şoptit... A spus-o cu voce tare.

Dan, cu buzele ţuguiate, cum fac copiii când se supără, se duse la fereastră. Îşi făcu vânt cu batista. Fruntea i se aburise dintr-o dată. Zise:

— Acest zvon a circulat într-adevăr.

— Ştiai?

— Desigur. Şi tata ştie. Se găsesc oricând două-trei canalii gata să inventeze tot felul de gogoriţe pe seama celorlalţi, pentru ca toţi să fie egali… egali în ticăloşenie. Dar faţă de Tavi nu simt decât o uşoară scârbă. El nici nu e o canalie de clasă, ci un simplu găinar. A vrut să se însoare cu Silvia, nu atât de dragul ei, cât de dragul tatii, care-i director. Pricepi cum vine?

— Şi a fost respins?

— Silvia zice că nu se simte bine decât atunci când între ei doi e o distanţă de cel puţin un kilometru… Dar, dă-l dracului. Hai să ieşim.

— Dane! Aş vrea să merg şi eu o dată în locul acela, la Viştea Mică, să ştiu şi eu cum arată… Tu când ai fost ultima dată acolo?

— Cam de multişor…

— Ei vezi?! Între timp te-ai maturizat. Poate-ţi mai vin ceva idei.

— Cât e ora? Întrebă Dan.

— Zece şi şaptesprezece minute.

— Merge exact?

— E un „Britix” cu douăzeci şi una de pietre, primit cadou de la tata cu ocazia absolvirii facultăţii. Grăbeşte cu trei minute pe lună. Clar?

Dan îşi potrivi şi el ceasul.

— Am o idee… E şi cazul, că-n ultimul timp văd că tot alţii au idei, iar eu nimic. Până la Viştea sunt douăzeci şi şase de kilometri. Plecăm chiar acuma. Fug acasă şi cer voie tatii să iau maşinuţa întreprinderii, în care ei nu s-a urcat decât de două ori, o dată la primirea ei, şi a doua oară când a dat-o în primire şoferului nou angajat. Nu-i place să umble decât pe jos, sau cu trenul.

— Schimbă-ţi şi costumul, ai să-l murdăreşti.

— Ba nu… azi e duminică! Strigă Dan, plecând iute.

— Te-aştept în parc!

Dan se opri.

— Ba nu! Tu du-te la Băiat, pe strada Arţari, la numărul zece, lângă ştrand, spune-i să fie gata… Vă iau de acolo cu maşina.

Adrian îşi aruncă pe umeri bluza bleumarin, îşi puse ochelarii şi porni să caute strada Arţari.

Băiatul locuia într-o mică vilă, ascunsă printre copaci, fostă proprietate a unul negustor de lumânări. Mai stătea acolo şi un maistru de la fabrica „Unitatea”, care avea şapte copii şi, bineînţeles, o nevastă. O nevastă care nu-şi pierdea timpul degeaba, judecând după numărul urmaşilor.

Cămăruţa Băiatului avea intrarea separată, pe o scăriţă laterală. Pe lângă intrare separată mai avea şi o suprafaţă de unsprezece metri pătraţi şi şaptezeci şi cinci centimetri. Tocmai bine cât să încapă un suflet de om necăjit. Canapeaua, măsuţa, dulapul, radioul, şi cărţi, multe cărţi, risipite, aruncate peste tot… Sertarul noptierei, plin cu tot felul de doctorii pe care nu le folosea.

Băiatul luase o carte, la întâmplare. Nu reuşea de loc să se concentreze. Gândurile îi zburau în altă parte. Cu totul în altă parte! Lăsase toate uşile deschise, să intre aer răcoros din grădină. Şi ferestrele.

Ceasul deşteptător ticăia enervant. Undeva lătrau câinii. Vrăbiile se zbenguiau pe streaşină. Ar fi putut să meargă la râu, era la doi paşi, să facă baie, să stea la soare. Nu. Mai bine singur. Eventual beat, ca să-şi adoarmă conştiinţa.

Bătrânii marinari… bătrânii lupi de mare… da, ce-i cu ei? Bătrânii lupi de mare simt apropierea furtunii – te miri cum! O dâră subţire de ceaţă la orizont… valurile izbindu-se cumva altfel de… de proră sau de baborduri, apariţia (sau dispariţia) delfinilor… şi poate o înţepătură discretă în ciolanele lor atotştiutoare – îi previn de ceea ce se va întâmpla. Da!

„Însă şi eu am simţit că se apropie furtuna! Furtuna nimicitoare! De câteva zile ştiam că trebuie să se întâmple ceva… Mint! Iarăşi mint. Nu de câteva zile… ci de zece ani ştiu că trebuie să se întâmple ceva! Ce suflet laş şi meschin… ce suflet de iepure am! Dacă aş fi om, de mult ar fi trebuit să urlu:

O, Mort, vieux capitaine, il est temps! Levons l'ancre!

Ce pays nous ennuie, o, Mort! Appareillons!

Si le ciel et la mer sont noirs comme de l'encre, Nos coeurs que tu connais sont remplis de rayons!

Minciună! Inima mea e plină nu de lumină, ci de otravă!”

Băiatul auzi un zgomot uşor, dar nu-i dădu atenţie. Probabil pisica vecinilor sărise pe scară. Continuă să stea întins cu obrazul căzut pe carte, cu pleoapele strânse şi dinţii încleştaţi. Ceasul deşteptător continua să bată clipele. Clipele intrau pe uşă şi ieşeau pe fereastră. Şi Băiatul tresărea, parcă izbit de fiecare clipă în trecerea ei prin Marele Timp.

Şi deodată Băiatul stiu că nu e singur în cameră. Senzaţia aceasta se strecură încet către el. Simţi un fior urcând… de la picioare, spre genunchi, spre piept. Nu era nimic înspăimântător în asta. Simţea că e cineva în odaie. Cine să-l caute duminică dimineaţa?

Băiatul simţi o teamă nelămurită. Şi atunci ţâşni în picioare şi-l văzu în cadrul uşii pe Valentin, care-l privea, fără să spună un cuvânt.

Deci, în cadrul uşii stătea „Toporul de Argint” şi-l privea. Cu ochii lui cenuşii, luminoşi, larg deschişi, pe care-i cunoştea atât de bine… Ochii lui ciudaţi, care păreau că râd totdeauna. Dreptul ceva mai larg deschis decât stângul. Veseli, ironici, glumeţi, dar în acelaşi timp cu o privire care te izbea, o privire ce trecea prin tine.

Nişte ochi care adunaseră multă strălucire poate din razele soarelui, din seninul cerului, din coloritul vibrant al şesului, poate din cenuşiul plin de scăpărări şi de scântei al munţilor din zare. Priviri ce nu loveau niciodată pieziş, ci drept, priviri ce nelinişteau, fiindcă în seninătatea lor luminoasă parcă ar fi ascuns la rândul lor o ameninţare tăcută, dar grea.

Pe chipul triunghiular, puţin colţuros, cu obrajii traşi, stăruia o urmă de zâmbet. Băiatul remarcă acest zâmbet şters, puţin trist parcă, puţin mustrător. Zâmbetul unui vechi prieten. Zâmbetul unui bun prieten…

— Ce ţi s-a întâmplat, Băiat? Te simţi rrrău? Eşti cam prrrea palid, ori mi se parrre mie?

Şi vocea era a lui Valentin! Silabele puţin lungite, r-urile rostogolite în fundul gurii…

Băiatul simţi că inima îi bate nebuneşte. Un val fierbinte îi încercui fruntea, un val purpuriu, plin de ace înţepătoare. Un junghi îi despica pieptul şi simţi că-i vine rău.

Când îşi reveni îl văzu pe Adrian potrivindu-i perna sub cap. Nu fusese Valentin, ci Adrian, Simţi că are o compresă udă pe frunte.

— Te-ai uitat la mine cu ochii holbaţi! Erai gata să leşini. Ţi-am tras şi nişte palme, va trebui să mă scuzi… trebuia într-un fel să te readuc în simţiri.

Băiatul tăcu. Deschise gura, dar tăcu iar. Iar când vorbi, Adrian trebui să se aplece ca să-l audă.

— Mi s-a părut că eşti Valentin… Dumnezeule, ce mult semănaţi! Pieptănătura… Şi semnul acela, şi privirea… Stăteai cu fruntea aplecată înainte, exact cum şi-o apleca Valentin…

— Dragul meu, zise Adrian, încerc să-mi joc cât mai bine rolul. Am făcut împreună cu Dan un plan de acţiune, pentru a-l prinde pe ucigaşul „Toporului de Argint”. În caz că acesta ar fi printre noi, adică aici, pe-aproape, prin oraş, văzându-mă, s-ar putea să se sperie, să se trădeze…

— Şi eu m-am speriat, gemu Băiatul.

— Nu, tu ai fost emoţionat. Ţi s-a părut că-l vezi pe amicul tău de altădată… Te rog să nu ne dai asemenea griji. Haide, sus! Peste două minute vine Dan cu maşina să ne ia.

— Dan? Cu maşina? Unde?

— Plecăm la Viştea Mică, la tunel. Facem o recunoaştere a locurilor unde a fost ucis Valentin. Dan vrea să-şi împrospăteze memoria… Cum te simţi?

— Rău. Am avut şi ieri o criză.

— Dar doctorii ce zic?

— Doctorii? Doctorii tac. Poate când Dan va construi aparatul său de solidificare a timpului voi putea să extrag din mine anii bolnavi… Abia atunci voi fi sănătos…

— N-ar strica să vii totuşi cu noi. Te aflai în perioada aceea pe şantier, alături de Valentin, l-ai fi de mare folos lui Dan.

— Cine a zis să merg şi eu? Dan?

— Dar cine? El îl caută pe asasinul fratelui său, nu altcineva.

— Nu, nu pot să vin! Îmi pare rău!

— Lui Dan o să-i pară şi mai rău! Zise Adrian.

— Dan are la Viştea un prieten… Un fost coleg de liceu. Învăţător. El ştie totul, e de acolo.

— Bine, bine, dacă nu poţi... Păcat, totuşi... Poate că nu ţi-ar strica o ieşire.

— De altfel, nu pot suporta nici un fel de mirosuri. Cel de benzină, mai ales, mă ucide.

Adrian nu zise nimic. Băiatul îl privea neliniştit. Peste câteva minute o Skodiţă opri la poartă. Din maşină coborî Dan, cam furios.

Tata n-a vrut să-mi dea maşina! Închipuie-ţi ce supersimţ al responsabilităţii! Era să se ducă baltă toată afacerea. Ce noroc că am dat de un amic, pe care l-am convins să-mi dea maşina până deseară... îşi şterse fruntea asudată. Băiatul unde-i?

— În casă, răspunse Adrian. Nu vrea să vină. Se simte rău.

— Dacă nu poate, nu poate, zise Dan iritat. Să pornim, e trecut de unsprezece. La amiază să ajungem la Viştea. Haide!

Băiatul ieşi în uşă. Ridică în braţe pisica vecinilor care stătea pe scări, la soare. O mângâie.

— Drum bun! Iertaţi-mă că nu vin şi eu!

— Odihneşte-te şi fă-te sănătos! Strigă Dan.

— Deseară, când vă înapoiaţi, poate treceţi pe la mine, nu?

— Dacă nu ne întoarcem prea târziu...

— Hai pe la mine acasă, zise Adrian. Să-mi iau aparatul de fotografiat.

— Aşa e! Nişte detectivi care se respectă nu pleacă la drum fără aparat... rânji Dan, încă furios. Măi, teribil ce m-a scos din ţâţâni tata! În fond amicul ăsta care mi-a dat Skodiţa ar putea să aibă neplăceri dacă se află, pe când tata... încăpăţânat, încăpăţânat! Şi-a propus el aşa că nu pune piciorul în maşina aia. O dă adjunctului, o dă inginerului şef, contabilului, bineînţeles în chestii de serviciu, o dă oricui...

— În afară de fiul său, completă Adrian. Ştii ce, Dane? Dacă pleci la drum furios, enervat, n-o să-ţi iasă bine absolut nimic.

— Ai dreptate. Experienţa bătrânească ne învaţă că aşa e.

— În consecinţă, hai, Dane, zâmbeşte!

Maşina opri, Adrian alergă să-şi ia aparatul de fotografiat şi reveni.

— Hai, Dane, zâmbeşte, zise el.

Dan apăsă pe accelerator şi maşinuţa o zbughi pe stradă.

— Nu pot. Nu pot zâmbi.

— Foarte bine. Atunci relatează-mi cum îi făcea curte Zorel cel frumos Silviei, îi trimitea scrisori de amor în versuri?

Chipul lui Dan se mai însenină.

— De unde dracu' ştiai? Ţi-a spus cumva Silvia?

— Nu, omule, când să fi discutat eu cu Silvia despre aşa ceva? Adrian îşi puse ochelarii. Dar era imposibil ca dom' Tavi să nu scrie mici epistole rimate! Se citeşte pe faţa lui.

— Văd că eşti un mare cititor de mutre! Şi, mă rog, ce-ai mai citit pe faţa lui Zorel?

— Altceva nimic. Ce poţi citi pe o foaie goală?

— Dar pe faţa mea ce ai citit? Sau şi mutra mea e o foaie goală?

— Pe faţa ta am citit, în primul rând, că în cele din urmă vei pune mâna pe ucigaşul „Toporului de Argint”... Apoi, că vei construi aparatul de solidificare a timpului şi de comprimare a spaţiului.

— Asta în cazul că nu mă fac actor. Încă nu ştiu sigur...

— Ciudat eşti! Mai bine te-ai uita în oglindă, se strâmbă Adrian. La actorie trebuie băieţi frumoşi, nu cimpanzei!

— Prostii! Ce, Birlic e frumos?

— Nu mă lua în seamă, am glumit. De altfel eşti suficient de frumos. Rolul lui Cyrano îl poţi interpreta cu brio. Noroc că ai crescut destul de înalt. La actorie asta se cere.

— Bravo! Birlic e înalt?

— Ce îmi tot dai la cap cu Birlic?

— E un mare actor. Idolul meu. Şi fii mulţumit că-ţi dau la cap cu el, şi nu cu Ovid Teodorescu, fiindcă te-ar strivi.

Skodiţa urca printre colinele verzi. Şi astfel, discutând despre Birlic şi despre Aristarh din Samos, care cu trei sute de ani înaintea erei noastre a afirmat că soarele este mai mare decât pământul, Dan şi cu noul său prieten se apropiau de locul unde cu zece ani în urmă fusese omorât „Toporul de Argint”...

Intrând în Viştea Mică, drumul trecea pe sub un mare viaduct ce se desena de departe ca un fastuos arc de triumf, sprijinindu-se între doi munţi. Adrian privea în sus. Aproape de lumina cerului, pădurea stătea masivă şi întunecată. Dan tăcuse. Devenise nervos. Aprindea mereu ţigara, dar o stingea imediat, o arunca. Fluiera melodii ciudate, sau recita tot felul de monologuri învăţate în vasta sa carieră de actor, combinându-le, făcându-le de nerecunoscut. Deodată se întoarse spre Adrian. Acesta, profitând de îngândurarea sa, îi făcuse o poză, la volan.

— Bănuiesc – zise – că eşti şi tu ca acei fotografi amatori serviabili, care-ţi fac câte poze vrei, dar n-au film în aparat. Ba încă te mai şi aranjează în tot felul de poziţii chinuite, ca să-şi bată joc de tine...

— Eşti un băiat perspicace, zise Adrian, în momentul acela treceau pe sub viaduct.

— Tunelul e tocmai în capătul celălalt al satului, acolo e al doilea viaduct... Trecem prin sat să-l luăm pe Andreica, un fost coleg de liceu, împăratul codrilor de pe aici. M-a ajutat în cercetări, a cules informaţii despre şoferii care au lucrat aici la şantier. Mare scofală n-a ieşiţi nici din asta. Toţi păreau curaţi ca lumina, se mai vorbea de câte unul că ar fi fost beţiv sau muieratic, dar astea-s păcate mici, care nu mă interesează... Mi-e cam ruşine de Andreica, e un băiat bun, blând şi fin... îi place muzica preclasică, orga şi clavecinul, pe cinstea mea! Nu i-am răspuns la scrisori, nu i-am mai trimis o vorbă de vreo cinci sute de milioane de ani. Na, c-am şi ajuns!

Un bărbat mărunţel, negricios se şi ivi în poartă, imediat ce se oprise maşina.

— Dane, Dane! Zise el. Precis că ai nevoie de ceva, fiindcă numai atunci îţi aminteşti de mine!

Dan îl strânse în braţe.

— Vezi cum te exprimi, beţiv meloman ce eşti, că e de faţă tovarăşul inspector şef de la minister, zise, arătându-l peAdrian.

— Dacă nu-i inspector de păduri, nu mă tem de el, râse Andreica.

— Unde ţi-i muierea?

— La maternitate, la raion. A născut alaltăieri doi băieţi gemeni. Să-mi trăiască! Mă felicit singur, că dacă ar fi să aştept felicitări din partea anumitor amici…

Dan îl sărută pentru a doua oară.

— Bravo, bătrâne! Cât eşti tu de mic, mă şi mir cum de ai putut face doi dintr-o dată!

— Că doar nu i-am născut eu! Sau te pomeneşti că nu ştii încă nici până azi cum se fac copiii! Intraţi să vă dau un vinars.

— N-avem vreme! Urcă în maşină, mergem la tunel.

Dan mergea înainte, singur. Andreica şi Adrian îl urmau de la distanţă.

Drumul urca prin pădurea de brad. În dreapta, jos, încă se mai vedea intrarea întunecată a tunelului. Mult în urmă, se arcuia al doilea viaduct.

Dan mergea foarte încet. Umbrele brazilor din dreapta acopereau parţial drumul. Dan mergea când în umbră, când în plin soare. Mâinile i se mişcau uşor.

Trenul bubui pe viaduct şi pătrunse în tunel. Adrian crezu că simte o uşoară trepidaţie a pământului.

— E trist, şopti Andreica, arătându-l pe Dan. Totdeauna când vine aici… îşi iubea foarte mult fratele… Imediat vom ajunge în locul unde au fost găsite urmele de sânge.

— Dar barăcile şantierului unde erau?

— Jos, dincolo de gura tunelului, aproape de marginea satului.

Dan mai merse puţin şi se opri la cotitură.

— În locul acela? Întrebă Adrian

— Da, în locul acela a fost omorâtValentin, şopti Andreica.

Dan rămase câteva minute singur.

Iată pădurea, şi iată drumul. Drumul pe care calcă picioarele oamenilor şi roţile maşinilor. Şi picioarele fiarelor… Drumul e curat. Ploile au spălat de mult sângele „Toporului de Argint”… În stânga e o mică pajişte cu multe flori şi miliarde de cosaşi ce sar în toate direcţiile când clatini iarba. Ce bine cunoaşte aceste locuri! Trântindu-se pe covorul verde şi moale, Dan închise ochii. Sub pleoapele sale e atâta culoare! Vede, vede ca şi cum ar avea ochii deschişi. Oare într-adevăr Valentin nu mai trăieşte?

Moartea există într-adevăr?

De câte ori n-a visat că stă aici, la această cotitură, în umbra pădurii şi sub streaşina munţilor… Şi totdeauna cineva se ivea jos, departe, pe drum, şi inima lui Dan începea să bată nebuneşte, fiindcă i se părea că vine fratele

său… Nu, nu, aceasta e o întrebare serioasă: Moartea există? Uneori, în anumite zile, nu-ţi vine să crezi.

Şi Dan îşi aminti de o fată, care era cu totul altfel decât toate-celelalte colege de şcoală ale sale. Avea şi un nume, unul destul de obişnuit, dar mai târziu, ea a plecat în alt oraş şi n-a mai văzut-o, Dan a început să se îndoiască în sinea sa că ea ar fi existat într-adevăr, şi a numit-o „fata din vis".

„Să inventezi un aparat care să măsoare sinceritatea", îi ceruse ea odată.

„Desigur, am să-l inventez" „Şi unul pentru fericire. Oamenii să fie totdeauna fericiţi. Iar o parte din sufletul lor să rămână de copil. Înţelegi?" „Desigur." „Şi să construieşti un aparat pentru timp şi distanţe. Pentru noi doi. Să ne putem vedea, oricât de departe am fi unul de celălalt. Şi un aparat pentru soare… Când avem chef de soare, să-l putem aduce repede deasupra noastră." „Desigur." „Şi un aparat împotriva morţii! Să nu mai existe!" „Desigur, desigur, desigur…"

În marginea pajiştei, un lup încălzit de soarele toamnei se oprise leneş şi-l privea pe Dan.

Se apropiară şi ceilalţi doi. Adrian făcuse câteva fotografii. Dan se ridică, dar rămase locului, cu picioarele în iarbă, până la genunchi.

— Acum să vedem locul unde a căzut în prăpastie inginerul Daudu, propuse Adrian.

Dan se întoarse către el foarte mirat.

— De unde ştii şi de inginerul Daudu?

Adrian îşi scoase ochelarii.

— Dacă aş vrea să fac pe misteriosul, nu ţi-aş spune… Dar eu nu vreau să fiu misterios. Mi-a povestit Virgil. Părerea lui e că trebuie căutată legătura între aceste întâmplări.

— Ştiu. Dar ce legătură poate fi? Daudu, un om în vârstă, şi poate cherchelit, a lunecat noaptea în prăpastie.

— Valentin însă, cercetând locul, era de părere că n-avea cum să alunece acolo.

— Valentin era cam prea bănuitor. Totuşi, el n-a dat chiar atâta importanţă cazului, cum pretinde Virgil. Probabil nu ştii că însuşi Daudu, înainte de a muri, a declarat că totul s-a petrecut din vina sa.

— Ştiu şi asta. Ce om sucit eşti, Dane! Şi încăpăţânat. Firește, eu nu vreau să mă amestec în treburile tale, fiindcă tu întreprinzi această cercetare, şi nu altcineva, dar modesta mea părere e că nu trebuie să omiţi nici un indiciu. Eu în locul tău chiar m-aş fi interesat cine a fost acest Daudu? Avea duşmani? Avea prieteni?

— Chiar şi Valentin i-a fost prieten. Mi-a vorbit de câteva ori despre el.

— Din vorbă-n vorbă, uite c-am ajuns. Aici trebuie că s-a petrecut… zise Andreica.

O cărare puţin umblată trecea pe partea dreaptă a tunelului, pe coastă. Sub ea se adâncea o vale destul de abruptă, în fundul căreia se răsucea un

firicel de apă, abia vizibil printre ierburi şi tufe. Mai târziu, spre sfârşitul toamnei, firicelul avea să se prefacă în torent furios.

— Oare inginerul Daudu, când s-a petrecut accidentul, mergea într-acolo, sau venea încoace?

— Venea, explică Andreica. Venea de la sectorul „tunel-intrare".

— Deci, cam aşa... Adrian se depărtă, şi apoi veni, căutând să imite mersul unui om în vârstă. Dacă ar fi fost iarnă, zise el, ar fi încă explicabil, dar pe vreme de vară, e destul de curios că omul a alunecat de aici. Erau oarecum întemeiate bănuielile „Toporului de Argint". Nu? Ce ziceţi?

Dan ridică din umeri, mormăind că asta e cu totul altă poveste.

În timp ce se întorceau înapoi la gura tunelului, Dan rămase cu ochii aţintiţi într-un anume punct.

— Ia priviţi! Un câine sur, ca un lup, zise el, arătând la dreapta în sus, spre marginea pădurii. Andreica privi şi el.

— Da, pare a fi un lup bătrân...

— Dar e şchiop, protestă Dan.

Andreica făcu haz.

— Lupii n-au voie să şchiopăteze? Da, da, şchioapătă... L-o fi nimerit vreo alice.

Animalul tocmai traversa o poiană, grav şi singur, şchiopătând cu o anumită demnitate.

Se opri lângă o stâncă, la fel de cenuşie ca şi blana lui, se aşeză acolo şi-i urmări curios pe oameni cum coboară către sat.

Băiatul se învârtea de colo până colo prin cameră. Spera să-i vadă apărând pe Adrian şi pe Dan. Spera în acelaşi timp că nu vor veni nici în seara aceea şi nici a doua zi... Cândva, mai târziu...

Noaptea mărşăluia la pas peste dealuri. Fără să se grăbească, târând după ea neguri întinse, şi mii de constelaţii.

În clipa aceea era linişte în cosmos. Între două galaxii, călătorii necunoscuţi de pe alte lumi îşi îndreptau telescoapele către universul nostru, întrebându-se: „Ce vom găsi când vom ajunge acolo? Există oare viaţă Există bucurie şi suferinţă? Dragoste, războaie, poezie, cafea, holeră?"

Băiatul auzi poarta şi fugi la geam.

Dan aprinse o ţigară. La lumina chibritului faţa Băiatului păru şi mai palidă şi mai alungită.

— Cum te simţi?

— Ceva mai bine. Dar voi ce-aţi făcut acolo? Aţi descoperit ceva?

— Am văzut un lup şchiop, zise Dan. Şi am băut la Andreica o ţuică îndesată, care ţi-ar fi plăcut şi ţie. Păcat că n-ai venit.

În camera Băiatului radioul cânta în surdină o arie din „Secretul lui Marco Polo".

— Dar aţi găsit ceva? Insistă Băiatul. În legătura cu...

— Ce să găsim? A fost o simplă recunoaştere pe teren. Haide, Băiat, cu noi. Poate găsim la grădină o bere proaspătă. Şi mai discutăm...

Băiatul însă nu ceru bere, ci coniac. Îl sorbi dintr-o înghiţitură şi i se adresă lui Dan pe un ton rugător, ca şi cum ar fi cerut să i se facă o favoare:

— Deci, într-adevăr el nu este Valentin?

Dan clătină din cap şi-l prinse uşor de braţ, de parcă ar fi vrut să-l mângâie. Şi chiar îl mângâie, cu stângăcie şi puţin jenat. Era clar că Băiatul se află într-o stare de aţâţare nervoasă neobişnuită. Poate ar fi fost mai bine să nu bea.

— Atunci, continuă Băiatul, ridicând glasul, cum se face că el are până şi semnul acesta mic de pe obrazul drept, exact ca al lui Valentin? Cum se face că vorbeşte ca şi Valentin? În oraş lumea vorbeşte că „Toporul de Argint" ar fi viu...

— Zvonul acesta l-am lansat noi, intenţionat. Şi tot intenţionat Adrian şi-a făcut semnul şi caută să imite vocea lui Valentin...

— Dar, atunci, pentru ce toate acestea?

— Pentru ca eventual vorbele să ajungă până la urechea ucigaşului... dacă o fi pe aici, pe aproape. Poate se sperie şi se trădează. Îţi dai seama cum se va simţi el?

— O, Doamne, da! Gemu Băiatul.

— Procedeul acesta poate avea şi efecte contrare, vorbi Adrian, privindu-l fix pe Băiat. Prinzând de veste, ucigaşul se va ascunde...

— Mai vreau un coniac, zise Băiatul.

— De mâine încep o săptămână grea, zise Dan. Am de făcut vreo trei-patru curse la cabanele forestierilor...

— Şi eu am o săptămână grea, spuse Adrian.

Băiatul îşi trecu degetele subţiri prin părul mare şi încâlcit.

— Şi eu, şopti. Dar tocmai de aceea mai vreau un coniac!

Un vânt uşor aducea până la ei murmurul valurilor. Iza curgea o sută de paşi mai încolo. Iar dincolo de apă se vedeau dealurile împădurite, întunecate, sub cerul înstelat.

— Ce frumos e aici! Zise Adrian.

Băiatul rosti pe un ton lugubru:

— La nature est un temple ou de vivants piliers Laissent parfois sortir de confuses paroles..."

Adrian continuă:

— L'homme y passe a travers des forets de symboles Qui l'observent avec des regards familiers".

— Mă faceţi să am complexe, zise Dan. Eu nu ştiu franţuzeşte decât atâta cât să bag în sperieţi snobii.

— Nici eu nu prea ştiu, făcu Adrian.

— Iar eu, care predau franceza, ştiu cel mai puţin! Nu mai vine odată coniacul acela?

Dan ajunse acasă destul de târziu. Îl durea teribil capul. De prea multe gânduri, probabil. „Într-un cap mic nu încap mai mult de cinci gânduri dintr-o dată, iar eu am peste cincizeci. Ce înghesuială trebuie să fie!"

Fu bucuros când văzu că în camera tatălui său lumina e încă aprinsă.

Intră. Tudor Leordeanu şedea la o măsuţă şi răsfoia nişte hârtii. Interesante erau relaţiile dintre tată şi acest fiu. Dacă după moartea lui Valentin preferatul Iuliei devenise Virgil, Tudor se ataşă puternic de băiatul său cel mai mic.

Când Dan intră, Tudor Leordeanu îşi scoase ochelarii şi făcu un gest de parcă ar fi vrut să-şi netezească părul ce-i lipsea cu desăvârşire. Se priviră o clipă. Amândoi erau încruntaţi.

Bătrânul îşi coborî ochii iar în hârtii, dar fără să-şi mai pună ochelarii. Dan îi observa din profil capul puternic, pleşuv, gândindu-se vag: „Cam aşa o să fiu şi eu la bătrâneţe, cam aşa. Ei şi ce, la urma urmei, tata nici n-arată atât de rău!"

Tudor Leordeanu ridică privirea.

— Ce-i, Dane? Vocea lui sună destul de aspru.

— Nimic. Am venit să văd ce faci.

— Frumos din partea ta. Precum vezi sunt ocupat. Du-te şi te culcă şi tu, e târziu.

Şi întoarse hârtia, continuând să citească. Dan însă ştia prea bine că nu vede fără ochelari, că se preface. Aşa că, după ce mai tăcu o clipă, două, zise:

— Faci pe ocupatul, tată, şi când colo văd clar că ai avea un chef teribil să pălăvrăgeşti niţel cu mine. Crezi că nu ştiu?

Tudor mormăi:

— Care va să zică tu eşti cum nu se poate mai convins că mă mănâncă limba şi abia aşteptam sa te văd?

Dan se ridică, apropiindu-se de masa tatălui său, mută din loc o mică vază de flori în care înfloreau câteva dalii.

— Ce flori frumoase! Zise, mângâind una dintre ele. Cine ţi le-a adus, tată?

— Silvia, se înţelege... Ai fost la Viştea?

— Am fost! Chiar şi fără maşina voastră!

— Eram sigur că te vei descurca. Şi Tudor răsfoi iar hârtiile. Dan se simţi stingherit de prea puţina atenţie ce i-o acorda tatăl său.

— Eşti un director din cale-afară de harnic! Zise. Nici noaptea n-ai odihnă, tot cu gândul la treburi... Iată, intră fiul tău, la ceasul acesta târziu, aproape de miezul nopţii, iar tu mormăi acolo ca un urs bătrân. Şi ce înseamnă dacă fiul tău cutează să te deranjeze la ora asta? Înseamnă că are de discutat ceva serios cu tine.

— Ai descoperit ceva nou?

— Încă nu.

— Atunci ce problemă te chinuie?

— Bravo! Crezi că pe mine mă chinuie probleme? Eu sunt om normal. Dar lasă, tată dragă, măcar o clipă foile alea... Cine ştie ce raport birocratic ai acolo!

Tudor mângâie uşor foile din faţa sa.

— Prostule! Zise. Am luat de la tine din cameră aceste file din jurnalul detaşamentului nostru. Foile scrise de mâna lui Valentin.

Dan se repezi la masă:

— Ai grijă, tată, hârtia-i subţire şi fărâmicioasă, abia se ţine!

— Mă chinuiam să citesc, zise Tudor. Încep să uit cifrul…

— E atât de uşor de ţinut minte: „Păpădie, păpădie…”

— „… ce cauţi la noi în vie?” completă Tudor.

— Tată! Valentin avea duşmani?

Dan se oprise în mijlocul camerei. Muşchii obrajilor îi zvâcneau.

— De ce mă întrebi?

— E o întrebare esenţială, iar eu sunt un prost, fiindcă până acum nu mi-am pus-o. Dar de la ea ar fi trebuit să pornesc cercetările.

— Şi acum cum de ţi-a venit în minte?

— Nu mie, ci lui Adrian.

— Întrebarea aceasta, n-avea grijă, şi-au mai pus-o şi alţii, nu e Adrian primul. În patruzeci şi nouă, cincizeci, cincizeci şi unu când s-au tot făcut cercetări, i-au scormonit şi zgândărit pe toţi presupuşii inamici ai lui Valentin, mergând până la rivalii la fete din primii ani de liceu.

— Dar tu aveai, şi ai duşmani, tată?

— Hm.!

— O să te rog să-ţi aminteşti de ei. Şi te mai rog ceva. Să-mi spui la ce oră l-ai văzut pe Valentin, în ultima lui zi, ce aţi vorbit, şi să-mi numeşti oamenii de la tunel cu care Valentin era în legătură directă. Noi am hotărât să reconstituim ceas cu ceas, dacă se poate, ultima zi a lui Valentin.

— Care noi, mă rog?

— Eu şi cu Adrian,.

— N-o să fie prea uşor… Dar cum se face că Adrian se interesează atât de mult de problema asta?

— Iarăşi „problema”! De fapt ce vrei să spui, tata?

— El abia a sosit în oraş, abia te cunoaşte, abia îl cunoşti.

— Dar ai şi avut vreme să ciocneşti câteva pahare de vin cu el!

— Câteva pahare, da! Însă un butoi, n-am băut încă împreuna.

— Vrei să zici că nu-ţi place?

— N-am nimic împotriva lui…

— Înţeleg, înţeleg acum încotro baţi! Îl suspectezi pe Adrian că se pune bine cu mine, fiindcă sunt fiul tău, care eşti directorul lui.

— La asta mă gândeam.

— În orice caz, în privinţa lui Adrian n-ai dreptate. În primul rând, eu l-am căutat. Ca şi ţie, mi-a fost simpatic… deşi simpatic e un cuvânt tâmpit şi complet nepotrivit aici… deci mi-a fost simpatic, datorită acelei întâmplări… Datorită faptului că Băiatul l-a confundat cu Valentin, cu care parcă seamănă… Când i-am explicat toată povestea, a început să se intereseze, cum era şi firesc. A avut şi câteva idei bune…

— Dacă are idei, bravo lui. Dar tu cum stai cu ideile?

— Mai prost… Mi le-am cheltuit pe toate. Mă voi duce la culcare acum, mâine plec cum se crapă de ziuă.

Când să iasă, Dan se opri.

— Tată, îţi aminteşti de inginerul Daudu?

— Îmi amintesc. Un inginer capabil, şi un om de treabă. Păcat că a murit.

— Dar ce părere ai despre moartea sa?

— Părerea pe care o au toţi.

— Ai stat tu de vorbă cu el după accident, înainte de a muri?

— Am stat lângă el până a murit…

— Ce ţi-a spus? Cum s-a petrecut accidentul?

— A alunecat de pe cărare.

— Ai auzit cu urechile tale?

— Da, de două ori. De ce tot întrebi?

— Am vrut doar să ştiu dacă ai auzit cu urechile taLe… Noapte bună!

Dan trecu în odaia alăturată. Silvia dormea vârâtă cu nasul în pernă. Dan stinse veioza şi se dezbrăcă în întuneric, privind în grădină prin geamul deschis.

Dimineaţa plecă de acasă când încă nu se trezise nimeni. Luă din bucătărie sacoşa în care maică-sa îi pusese mâncare şi, luându-şi salopeta lui bătrânească, se simţi voinic şi foarte bine dispus. Viaţa avea pentru el o înfăţişare clară, categorică, dar plină de farmec în acelaşi timp, de cotituri neprevăzute, ca o serpentină în munţi.

Teribil ce-i plăcea să pornească la drum când abia se crăpa de ziuă, prin oraşul încă adormit. Străzile pustii trăiau o altă viaţă, una misterioasă, necunoscută. Câte o pisică îl privea lipită de zid cum trece. Şi câte o gospodină foarte matinală stropea cu apă în faţa casei.

Pe la şapte Dan ieşise de mult din oraş, intrase în primele urcuşuri mai grele. Era singur, şi se simţea bine. Drumul se întretăia pe alocuri cu linia ferată a forestierului. Îl cunoştea foarte bine. Pătrunse pădure, o pasăre se ridică de pe copaci, ţipând. Opri maşina ca să urmărească zborul ei viguros. Nu ştia ce-i, o gaie, un erete, sau altceva, îi plăceau mişcările puternice ale aripilor, zborul ei între lumină şi umbră. Soarele abia se arătase şi pădurea părea că doarme încă. Ca întotdeauna când pornea singur la drum Dan se gândi la fratele său cel mare, Valentin, dar nu cu tristeţe, ci cu un fel de mândrie. „Vezi, Valentin, ce frumos e?" şopti în gând.

Când ridică privirile deasupra pădurii, zări alte două păsări, rotindu-se larg, şi simţi ceva vecin cu fericirea.

— A fi, sau a nu fi, recită el. Apoi scoase capul în bătaia vântului şi răcni către pădure, către cer: A fi! Sigur că da! A fi!

Timp de patru zile, Dan făcu transporturi la cabanele forestierilor. Duse pâine, conserve, lăzi cu apă minerală, ferăstraie electrice… În a cincea zi o porni către casă. Îi crescuse o bărbuţă roşcovană care-l schimba mult. Cânta: „Lele manevrabilă, Fii, te rog, amabila…"

Urcând o pantă, văzu cum se fugăreau prin aer doi fluturi mici şi caraghioşi. Când era frânt de oboseală, Dan devenea receptiv la tot felul de fleacuri. Dansul fluturilor îl înduioşă. Săracii! Ce viaţă scurtă au, şi cum n-au ei parte să afle de complexitatea acestei vieţi! Pier, fără a fi aflat nimic despre teoria relativităţii, care, în treacăt fie spus, are şi câteva puncte slabe; le va elucida el, Dan, Dan Leordeanu...

Când eşti puternic şi sănătos oboseala îţi dă şi o senzaţie de plinătate, de forţă. Dan se simţea foarte puternic. Conducea uşor, şi multe, foarte multe gânduri îi dădeau ocol.

Jumătate din cer se acoperi cu nori negri. Cealaltă jumătate rămase senină. Şi multă vreme camionul merse la hotarul dintre furtună şi senin. Pe alocuri drumul era ud. Când şi când o perdea de ploaie îi stropea parbrizul. În stânga, pe dealuri, ploua şi fulgera straşnic.

Dan socotise că va ajunge acasă pe la unsprezece seara. Planurile însă căzuseră pe neaşteptate, fiindcă i se întâmplă următoarea bucurie: văzu în faţă doi oameni care lucrau la drum. Unul din ei se postă în mijlocul drumului, mişcând energic mâinile, să-l oprească. Dan apăsă pe frână şi scoase capul.

— Ce-i, nene?

— Trecerea oprită!

— Nu mai spune! Aşa se glumeşte pe aici?

— Pe aici nu se glumeşte. Drumul e minat!

— Minat îi fi dumneata, rânji iar Dan. Cu ţuică bătrână, sau cu şliboviţă. Lasă-mă să trec, mă grăbesc.

Celălalt însă nici nu zâmbi şi nu se clinti. Nu minţise. Cei doi lucrători dăduseră peste o mină îngropată chiar în mijlocul drumului, nu departe de un pod. Săpaseră uşor, jur împrejur, nefiind siguri la început ce e. Dezgropaseră şi două cabluri care plecau lateral, ca nişte mustăţi ale minei şi nu dăduseră de capătul lor. Când au înţeles despre ce e vorba, se speriaseră teribil. În locul acela nu se putea ocoli, pe ambele părţi ale drumului fiind povârnişuri abrupte.

— Şi acum ce facem? Întrebă Dan.

— Dumneata rămâi aici s-o păzeşti pe „bătrână", noi ne repezim în sat să anunţăm miliţia. Şi apoi ne întoarcem, hotărî cel care-l oprise.

Dan nu avea de ales, acceptă situaţia, înjurând. Povestea avea să dureze. Nu se hotărâse din prima clipă să întoarcă, pentru a face un ocol mare pe alt drum, iar acum era prea târziu, cei doi se grăbiră să plece, îşi aprinse o ţigară, se calmă, şi luă loc pe un bolovan la doi paşi de mină. Cine ştie, probabil că totul ruginise şi se stricase înăuntru... Nu e sigur, totuşi. Au fost cazuri când... Cu un suprem dispreţ, Dan trase ultimul fum şi stinse ţigara, apăsând-o îndelung de mină. He, he, nu s-a întâmplat nimic. Şi se ridică, fiindcă pe drum apărase un alt camion; îl opri, explică ce s-a întâmplat, zicându-şi, că va trebui să repete povestea de zeci de ori tuturor celor ce vor veni. Camionul era din Ploieşti. Şoferul se interesă dacă se poate face un ocol.

— S-ar putea ocoli, explică Dan, pe un drum cât se poate de prost.

Ploieşteanul ascultă lămuririle, medită un minut, apoi se gândi că e bine să facă ocolul. Dan rămase iar singur, aşteptându-i pe cei doi, sau măcar pe unul dintre ei, să vadă care-i situaţia, eventual să întoarcă şi el maşina. Aştepta însă zadarnic, fiindcă lucrătorii, după ce anunţaseră postul de miliţie, socotind că şi-au făcut datoria, intrară la bufet. Satul era cam la vreo cinci kilometri.

Dan mai fumă o ţigară, pe care o stinse lipind-o de asemenea de mină şi în acest răstimp mai întoarse din drum trei maşini, două dintr-o direcţie, una din cealaltă. Nimeni n-avea răbdare să aştepte până vor veni să demonteze mina, preferau un ocol cât mai lung. Văzând că şanse de-a se urni din loc nu-s, Dan îşi scoase mâncarea, amuzându-se singur de ceea ce se întâmplase. Avea să-şi petreacă poate noaptea întreagă păzind mina.

Veniră alte două maşini, una din Hunedoara, alta tocmai din Bacău. Şoferii la început nu credeau ce le spune Dan, pretindeau că e ora prea înaintată pentru bancuri proaste, dar până la urmă întorceau, blestemându-şi soarta.

Figura celui din Hunedoara i se păru nu ştiu cum lui Dan. Îi strigă:

— Hei! Parcă te ştiu de undeva? N-ai fost la Viştea Mică în paş'nouă, la tunel?

— În paş'nouă am fost la mama dracului! Unde-i Viştea Mică?

Camionul scârţâi din toate şuruburile, întorcând.

— Văd că toată ţara se împiedică azi de tine, zise Dan către mină. Pe toţi îi încurci, hoaşcă... Hoaşcă bătrână şi ruginită.

Şi, plictisindu-se să tot aştepte, şi să mai şi tacă pe deasupra, continuă:

— Iată că am rămas singur cu tine şi seara se apropie. Şi nici să dorm n-am voie. Când dormi, timpul trece ca săgeţile strămbunilor noştri daci – adică repede. N-am voie să dorm, fiindcă cine ştie ce zăpăcit dă peste tine şi-l expediezI în stele! Ce soartă pe capul meu, să te păzesc o noapte întreagă! Stafidă afurisită! Nu-i nimic, mă voi gândi la fratele meu cel mare, la Valentin. Te interesează de ce i se spunea „Toporul de Argint”? N-ai impresia că eşti prea curioasă, tanti? Tanti hoaşcă. Măr putred ce eşti, nu mai ai putere şi eu te păzesc degeaba. Doar pentru orice eventualitate. De multă vreme ai reumatism, apa ţi-a pătruns la încheieturi, ţi-a ros mădularele, iar eu te păzesc doar din politeţe. Pricepi? Eşti o hoaşcă urâtă şi n-ai să mai faci nici un rău nimănui.

Cam astfel discuta Dan Leordeanu cu mina. Minutele treceau însă foarte încet. Se părea că şi ele, înaintând pe drumul lor firesc, se împiedică de monstrul de fier din drum şi, ca să nu treacă peste el şi să nu păţească ceva, trebuia să dea înapoi, să facă acelaşi ocol ca şi maşinile. Dan medită cum să prindă în cursă alt şofer, dar renunţă.

Se lungi cât mai comod pe iarbă, chiar în dreptul minei, şi-şi aminti tot felul de întâmplări. Gândul îi sărea de la anii îndepărtaţi, din nebuloasa copilărie, la întâmplări de ieri, alaltăieri, şi iar alerga înapoi, într-un imens zigzag şi du-te-vino. Iar el alerga în urma gândului, când în nădragi scurţi de

puşti, când cu plete adolescentine fluturând, când ca om matur, cu faţa zâmbitoare sau încruntată.

Şi toate amintirile sale îndepărtate erau străbătute de zâmbetul, de glasul, de privirile fratelui său mai mare (cel mai bun frate mai mare din lume) care i-a fost primul prieten adevărat. Îl aude: „Păpădie, păpădie, ce cauţi la noi în vie?"

Acestea nu sunt nişte versuri simple şi naive. E cheia unui cifru inventat de Valentin. Când s-au întors din munţi (atunci a început marea lor prietenie) „Toporul de Argint" l-a iniţiat şi pe cel mai mic într-o mulţime de taine.

Aerul devenea rece şi tare. Gândul începu să obosească, se mai domoli; contrar tuturor afirmaţiilor şi presupunerilor, gândul nu poate parcurge la nesfârşit distanţe uriaşe. Îl trimiţi înapoi cu zece ani şi se va întoarce respirând greu, cu pulsul accelerat, trimite-l înapoi cu cinsprezece ani şi se va întoarce năduşit, târându-şi picioarele. Când gândul lui Dan era pe cale de a da în primire, între el şi mină poposi un băieţaş blond cu nădragi scurţi şi cam cârpiţi, tot el, tot Dan, dar copil.

— Vezi unde te aşezi! Îl dojeni Dan cel mare pe Dan cel mic. Numai necazuri îmi faci, adăugă Dan cel mare, cu o nuanţă didactică în glas. Fă-te mai aproape, că tanti aia e periculoasă.

— Da'ce, muşcă? Întrebă Dan cel mic, superior.

— Da, puştiulică, uneori muşcă. Şi ar fi cuminte din partea ta să mă tratezi cu dumneavoastră.

— Da, da, aşteaptă până ce va face mărul morcovi şi mâţa girafe, îşi bătu joc cel mic. Apoi deveni serios şi zise: Dar ce-ai mai crescut, nene!

— Ai fi vrut să rămân pitic ca tine?

— Ai crescut, ziceam, ca statură, că din punct vedere al minţii,.

— Uite ce e, mucosule, mă plictiseşti. Daca vrei să rămâi cu urechile întregi, şterge-o cât mai ai timp.

— Da, da, văd că nu-ţi convine când pun punctul pe i. Ce mai încolo-încoace, mă aşteptam la mai multe din partea ta, bătrâne. Credeam că la vârsta asta vei fi deja căpitan de vapor!

— Nu mai e la modă, mucosule, nu se mai poartă. Astea erau visele generaţiei voastre.

— Nici pe ucigaşul lui Valentin n-ai reuşit să-l descoperi! Făcu puştiul cu reproş.

— Oho! Să n-ai grijă, o să iasă el până la urmă la suprafaţă, ca un dop!

Dan cel mic trecu de partea cealaltă a lui Dan cel mare.

— Dar „fata din vis"? Întrebă.

— Asta-i un subiect pe care ţi-l interzic!

— Uiţi că eu am descoperit-o?!

— Poate, dar eu i-am dat semnificaţie de simbol, hapleo!

— Semnificaţie de simbol"?! Asta ce mai e?

— Vorba! Nici nu înţeleg de ce discut serios cu tine. Ar trebuie să te întreb dacă ai învăţat tabla înmulţirii până la patru, sau aşa ceva...

— He, he, nici asta nu se mai poartă. Cam atâta ştiau copiii când erai tu ca mine. Azi, copiii… Oho!

Dan se ridică. Bătrânul soare se pregătea să dispară. Urmări cu interes, de parcă ar fi văzut ceva cu totul nou, cum umbrele cresc încet către creste. Acestea păreau acum insulele luminoase ale unui arhipelag. Ale unui arhipelag care apune încet. „Dacă aici ar fi ocean, aceşti munţi ar forma într-adevăr un arhipelag, şi atunci am umbla între ei cu vaporul, vorba puştiului cu care discutam cu o clipă înainte. Tot aici mi-ar place să trăiesc, chiar dacă ar fi numai valuri şi spumă, şi piscurile s-ar ridica doar puţin, atât cât să le vezi. Tot aici aş trăi, şi tot Maramureş s-ar numi locul acesta, şi la fel de mult aş iubi locul acesta, arhipelagul acesta.

Numai că eu n-aş fi şofer, ci căpitan de vas, ori numai simplu matroz. Timonier… Sau fochist. Sau bucătar. Chiar bucătar, şi aşa ar fi frumos. Vârful Pietrosul ar fi insula cea mai înaltă. Iar drumul peste Gutin n-ar exista. Sau, dacă ar exista, ar fi doar o parte din el, acolo sus, în preajma Izvorului lui Pintea. Dar nici Pintea n-ar fi existat atunci… Ba da, ar fi fost un fel de haiduc… de mare… Sigur, toate ar fi fost ca şi acum, dar cu alt veşmânt. Veşmântul ar fi fost marea. Eu însă prefer să fie aşa cum e acum. Chiar cu hoaşca asta bătrână lângă mine. Şi cu cauciucurile astea care se sparg cam des pe drumuri proaste. Şi cu bujiile ancrasate şi cu toate penele şi necazurile şoferului…”

Soarele apunea repede şi insulele luminoase ale arhipelagului deveneau tot mai mici şi curând dispărură în umbră. Înserarea îl plesni cu o palmă răcoroasă pe Dan. Şi noaptea o urmă imediat. Circulaţia era tot mai rară. „Sigur că da, eu am rămas aici, şi ăia doi se distrează la crâşmă, intui Dan situţia. Şi, dacă m-aş înfuria şi aş şterge-o şi dacă prima maşină care va veni se va preface în bucăţele, cine ar fi de vină? Noroc că eu nu mă înfurii uşor… Şi tu, hoaşcă bătrână, ce mai faci? Aştepţi mântuirea sufletului tău negru…”

Mina însă nu-i răspunse. Tăcea. Dan se lungi pe o pătură şi cu mâinile sub cap începu să numere stelele, dar asta îl îmbie la somn, aşa că se întoarse pe burtă, şi începu să azvârle cu pietricele în mină…

Dimineaţa sosiră doi ofiţeri şi doi soldaţi care o demontară. Mai găsiră alte două mine la capătul firelor, îngropate la marginile drumului.

Înainte de a se apuca de lucru, îi cerură lui Dan să dea înapoi camionul cât mai departe, vreo mie de metri… şi el ascultă. De acolo unde se afla, le urmărea mişcările. Grozav ar fi vrut să fie de faţă la demontarea bătrânei hoaşte, dar ofiţerul mai mare în grad îi spusese că regulamentul nu permite, categoric.

După ce drumul fu liber, Dan porni imediat. Barba îi crescuse spornic în timpul nopţii. Parcurse vreo treizeci de kilometri, când constată că buzunarul unde ţinea portofelul cu toate actele e gol. Întoarse maşina şi găsi portofelul în iarbă, exact în locul unde stătuse lungit, discutând cu băieţaşul în nădragi scurţi. Şi astfel se face că ajunse acasă cu o întârziere de douăzeci şi patru de ore.

(Ultima zi a „Toporului de Argint” – 27 iulie 1949 – reconstituită aproximativ, de către mine, fratele său, Dan) „Ora cinci dimineaţa. Valentin ia cursa de Ocna Şintereag, care trece prin Viştea Mică. Şoferul Rogneanu Gh., în prezent angajat al T. R. C. L. nr. 1, care-l cunoştea, declară că l-a văzut bine dispus (Valentin era aproape totdeauna bine dispus, în afara cazurilor când se întâmpla să fie furios), că s-au salutat şi au avut un mic schimb de cuvinte, fără importanţă. Cursa a ajuns la Viştea Mică, conform orarului, la şase. Rogneanu zice că l-a văzut pe Valentin pornind pe jos, direct spre şantier. Ducea în spate un rucsac. Îmi amintesc că în rucsacul acela mama îi pusese cu o seară înainte schimburi curate şi nişte plăcinte cu brânză, care-i plăceau.

Se pare că printre primii oameni de la tunel cu care a stat de vorbă Valentin în acea zi a fost şeful echipei de artificieri, Mircea Todea, în prezent inginer la Baia Mare, unul dintre prietenii săi (Valentin avea mulţi prieteni), căruia i-am scris acum câteva zile, primind răspuns imediat. Iată ce conţine scrisoarea lui Todea: „Dragă Dane”, Deşi te cunosc prea puţin, dă-mi voie să te tutuiesc astfel, în amintirea „Toporului de Argint”, de a cărui prietenie m-am bucurat pe vremuri (...)

Da, am stat de vorbă cu Valentin, în acea zi de 27 iulie. O singură dată, dimineaţa, între orele şase şi şapte. Nu ştiu dacă te va ajuta prea mult în cercetări: n-am vorbit nici prea mult, şi nici despre lucruri prea importante. Totuşi mă conformez dorinţei tale şi caut să-mi amintesc ce cuvinte am schimbat.

În primul rând, ştiind că Valentin fusese duminică în oraş, l-am întrebat, firește, cum s-a distrat. A tras vreun chef, a avut vreo întâlnire?

„Toporul de Argint” mi-a răspuns însă că nu. Pretindea că a stat acasă, a citit, a jucat şah cu Dan, cu tine adică. N-a fost nicăieri.

La care eu (îmi amintesc precis) l-am întrebat: „Da? Cum, te-ai călugărit?” „Ce-ai zis?” făcu Valentin prinzându-mă de braţ.

„Întrebam dacă te-ai călugărit”, am repetat eu.

Am impresia că la cuvintele te-ai călugărit Valentin a căzut pe gânduri, rămânând câteva clipe absent. Apoi discuţia a mai continuat în acelaşi ton, dar numai două sau trei minute. Amândoi nu ne vedeam capul de treburi.

Acum, dragă Dane, de-aş fi vreun mare dezlegător de enigme, ţi-aş spune precis dacă trebuie sau nu să dai importanţă incidentului de mai sus; de fapt nici n-a fost un incident, ci o impresie... Dar cum nu sunt nici fachir, nici detectiv, ce să-ţi spun?”

Mai departe scrisoarea lui Todea nu prezintă importanţă.

Notez că dacă n-ar fi intervenit curând dispariţia lui Valentin, Todea ar fi uitat probabil această discuţie. Dar când a doua zi oamenii au descoperit urmele de sânge din drum şi s-a constatat că „Toporul de Argint” a dispărut, Mircea Todea, la fel ca şi ceilalţi, şi-a amintit destul de exact conţinutul ultimei discuţii cu Valentin. De altfel Todea a relatat despre această discuţie şi la anchetă.

În continuare Valentin cu brigada lui a lucrat la armarea galeriei. Am reuşit să stau de vorbă cu trei dintre membrii acestei brigăzi, fără a obţine date deosebite. Unul dintre ei îşi aminteşte totuşi că s-a vorbit şi despre inginerul Daudu, despre moartea sa. Nimeni nu-şi aminteşte ca Valentin să-şi fi exprimat vreo părere deosebită în această chestiune. (Ceea ce confirmă bănuiala: Virgil exagerează afirmând că Valentin era convins că moartea bătrânului inginer a avut loc în împrejurări suspecte.)

Aproximativ în jurul amiezii Valentin a fost chemat la baraca administrativă de către inginerul Lupuţiu Ion, în prezent pensionar, locuind în oraşul nostru. Au discutat doar nişte amănunte tehnice. Tot acolo, Valentin a schimbat câteva cuvinte cu tata, care duminică nu fusese acasă. Apoi s-a întors la tunel şi a rămas acolo până la terminarea schimbului. Ca de obicei toată brigada a coborât în vale, unde s-au spălat, după care a urmat masa. După-masă, unii s-au culcat.

Un băiat din brigadă, Suciu Aurel, care îşi avea aşternutul în baracă lângă Valentin (Suciu e tehnician, lucrează în prezent la fabrica „Unitatea"), îşi aminteşte că mergând în grup spre baracă, a spus că, după cât lucrează în acea zi, un ceas de somn e obligatoriu. Chiar atunci însă „Toporul de Argint" s-a desprins din grupul lor. Zicea că are o julitură şi se duce la infirmerie s-o dea cu iod.

În legătură cu iodul şi julitură, băieţii au zâmbit. Toată lumea ştia că la infirmerie Valentin o va găsi pe doctoriţa Lia Rareş, care nu-i era indiferentă... Cel puţin aşa se vorbea.

Către seară Valentin a fost văzut la baracă. Stătea de vorbă cu doi băieţi care lucrau în partea cealaltă a tunelului, peste deal, la „tunel-intrare". Coborâseră până-n sat să cumpere nişte caş şi acum mergeau înapoi. Unul din ei, Turcu Ion (zis şi Jan), în prezent telegrafist la halta Fereşti, declară următoarele: „Tovarăşul Leordeanu (e vorba de Valentin) ne-a văzut trecând şi ne-a rugat să-l aşteptăm puţin, fiindcă vine şi el la „tunel-intrare„, unde are ceva treabă. Cum nu ne grăbeam, am fost de acord. Dar chiar atunci a venit cineva din sat (n-am aflat cine), aducând vestea că la Viştea, în crâşmă, Băiatul se îmbătase criţă şi făcea scandal. Atunci „Toporul de Argint„ ne-a spus că n-are rost să-l mai aşteptăm, fiindcă el va coborî în sat să-şi scoată prietenul din crâşmă şi să-l aducă în tabără."

Nota bene: Valentin avea ceva treabă la „tunel-intrare" şi trebuia să meargă acolo. În afară de doi brigadieri (Jan Turcu afirmă că n-au mai relatat în acea seară nimănui despre discuţia lor cu Valentin, pentru motivul simplu că au uitat de ea), oare mai ştia cineva că „Toporul de Argint" va trece în seara aceea către „tunel-intrare"? Şi oare de ce-i oprise Valentin pe cei doi? Pentru a nu merge singur? Se temea de un atac? În orice caz „Toporul de Argint" nu era un fricos! Se prea poate că-i oprise doar pentru a avea cu cine să schimbe o vorbă, pe drum.

În patruzeci şi nouă Turcu a făcut aceeaşi declaraţie anchetatorilor. Dar nu s-a putut stabili ce treabă avea „Toporul de Argint” de partea cealaltă a muntelui, şi cu cine.

Dar să ne întoarcem la crâşma din Viştea. Acolo Băiatul făcea zarvă şi se pare că cineva se pregătea să-l bată. Valentin, venind, i-a luat apărarea (asta reiese din investigaţiile făcute de amicul Andreica), dar Băiatul, care nu mai ştia de sine şi nu mai recunoştea pe nimeni, a început să urle că n-are nevoie să fie apărat de nimeni. Valentin a tot încercat să-l ademenească cumva afară, Băiatul însă îşi făcea de cap într-un hal fără de hal. În cele din urmă, Valentin s-a înfuriat şi a ieşit din crâşmă zicând că nu pricepe cum poate cineva să-şi piardă în aşa chip minţile.

Era pe la nouă ceasuri, se făcuse întuneric bine. De atunci, pe „Toporul de Argint” nu l-a mai văzut nimeni”.

Adrian sfârşi de citit foile umplute cu scrisul neciteţ al lui Dan, şi-şi scoase ochelarii. Dan zise:

— Dacă ai şti cât am alergat de colo până colo, până să găsesc oamenii… până şi-au amintit! Tu ce-ai făcut? Am auzit că ai fost plecat.

— Da, la Vidna. Întreprinderea noastră are un litigiu cu fabrica de cherestea de acolo.

— Văd că te-au încărcat cu treburi din prima zi.

Adrian oftă:

— Da, nu mă iartă de loc. M-am pomenit dintr-o dată cu o duzină de încurcături pe care trebuie să le rezolv.

— Ai fost văzut de vreo două ori la poştă, seara târziu… Te-ai îndrăgostit de vreo telefonistă?

— Am vorbit cu părinţii, explică Adrian.

— Cu părinţii, sau cu altcineva!

— Ce vrei să spui?

— Ei, nimic. Ochii care nu se văd…

— Se uită, continuă Adrian. Eşti prea curios, Dane?

— Gata, nu mai sunt. Spune-mi, ce părere ai de munca mea? Mă tem că n-o să fie de mare folos.

— Ştiu eu? Ce-i cu doctoriţa asta… cum îi zice, Lia Rareş? Unde e? Valentin îi făcea curte, ţi-a spus el aşa ceva?

Dan râse, însă fără mare poftă, ci mai mult de necaz.

— Toporul de Argint” nu raporta nimănui situaţia afacerilor lui sentimentale. Nici chiar tatii, darmite unui puşti de paişpe ani.

— Dar unde e în prezent Lia Rareş?

— Nu ştiu. Bănuiesc că nu pe-aproape. N-am depus mari strădanii în a o căuta, ar fi prea trist, pricepi, Adriane?

— Ce să pricep?

— Admiţând că aş găsi-o… aş da de fosta iubită a „Toporului de Argint”… înţelegi? Fosta iubită a „Toporului de Argint”, ca şi cum ai spune fosta iubită a zeului Uragan – transformată în cucoană respectabilă, înconjurată de o droaie

de copii… de copiii cuiva, nu ai lui Valentin! De ce s-o caut? A fost cercetată şi-n vremea anchetei, n-a spus nimic deosebit, asta ştiu… A şti… Cuvânt care derivă dintr-un străvechi sufix ce definea înţelepciunea la Atalanţi… poporul Atlantidei.

— Văd că ai mai multe manii. Ai renunţat la saxifragă?

— Îmi schimb maniile des, dar la saxifragă nu renunţ!

Şi Dan sări în grădină direct pe fereastră şi culese o floare. Reveni tot pe geam.

— O să-mi creezi necazuri cu gazda.

— Gazda… cuvânt de origine…

— Stai, îl opri Adrian.

— Stau.

— Din toată munca ta de Sisif modern, sunt totuşi nişte amănunte de reţinut…

— Ce amănunte?

Adrian citi din foile mâzgălite de Dan:

— Am impresia că la cuvintele te-ai călugărit Valentin a căzut pe gânduri, rămânând câteva clipe absent…” Adrian puse foaia pe masă. Oare de ce?

— Oare de ce? Înălţă Dan din umeri. Ştiu eu? Şi apoi poţi fi sigur că Todea nu s-a înşelat?

— Evident că nu poţi pune mare bază pe impresia lui Todea, noi însă, ca nişte detectivi perspicace ce suntem, să vedem ce se poate deduce din acest indiciu mărunt.

— Să încercăm, făcu Dan nedumerit.

— În perioada aceea „Toporul de Argint” era frământat de gândul că inginerul Daudu nu căzuse din întâmplare în prăpastie, ci fusese împins de cineva anume. Aşa e?

— Să admitem, deşi nu ştiu dacă era chiar frământat…

— Aş îndrăzni să afirm, continuă Adrian, că Valentin ajunsese chiar la o anumită concluzie. Toată lumea considera că moartea lui Daudu fusese un simplu accident. Această convingere avea o bază foarte solidă: înseşi afirmaţiile inginerului, înainte de a muri. Ce motive ar fi avut Daudu să-şi acopere ucigaşul, sau ucigaşii? Nici un motiv, am gândit cu toţii. Valentin însă, care ştia că viaţa e foarte complexă, şi-a zis că aceste motive poate că totuşi existau. Poate că Daudu afirmase intenţionat înainte de moarte că lunecase singur… Ai văzut şi tu locul şi dacă vrei, mai priveşte o dată cărarea aceea, coasta dealului şi prăpastia…

Adrian scoase din buzunar un teanc de fotografii şi alese una.

— Ei, ce părere ai?

— Eu am fost de acord încă de la început că din acel punct e foarte greu să cazi în prăpastie, dar… Poza e foarte clară, într-adevăr, zise Dan.

— Mă ascultă bine aparatul. Nu ştiu, Dane, dacă ai înţeles încotro vreau să te aduc cu cele spuse înainte?!

— Hm… nu prea…

— Să rezumăm. Din moment ce inginerul Daudu nu se plânsese împotriva nimănui, se impun două variante. Prima: faptele s-au petrecut precum a declarat el. A doua: faptele s-au petrecut altfel, inginerul însă avea motive temeinice să evite adevărul, dând cea mai facilă explicaţie cu putinţă: „Am alunecat”.

— Dar şi cea mai plauzibilă.

— Nu contest. Valentin a respins prima variantă, după ce a examinat locul. A acceptat-o în schimb pe a doua. Probabil pe Valentin îl tortura întrebarea: Ce motiv îl determinase pe Daudu să ocolească adevărul? După câte mi-am dat seama „Toporul de Argint” era o fire activă, nervoasă. Oamenii de acest fel, când au o întrebare nerezolvată, o visează şi-n somn. Presupun că în dimineaţa de luni, 27 iulie, patruzeci şi nouă, întorcându-se la tunel, Valentin se gândea intens la semnele de întrebare ce se născuseră în mintea sa în jurul morţii lui Daudu. Şi chiar atunci are loc discuţia cu ăsta… cum îi zice?

— Cu Todea.

— Exact. Todea îl întrebă: „Ai stat toată ziua acasă? Da' cum, te-ai călugărit?” Şi deodată vorbele lui îl pun pe Valentin pe urma unei idei! Pricepi?

— Nu! Sau eu sunt prea tâmpit, sau tu eşti prea genial, şi folosim limbi diferite!

— E simplu. Întrebarea: „Te-ai călugărit?” a născut în mintea lui Valentin cuvintele călugăr, călugări…

— Călugăr! Călugării! Dan se ridică şi zbieră cât putu: „Călugării! Sigur că da! Călugării! „Toporul de Argint” s-a gândit în clipa aceea că în moartea lui Daudu ar putea fi amestecaţi călugării, bandiţii ăia! Pricep, pricep…

— Nu zbiera, căci o să am necazuri cu gazda…

— Dar cum de ţi-a venit în cap?

— Pur şi simplu mi-am adus aminte de foile de jurnal pe care mi le-ai arătat tu… Ulterior am avut ocazia să aud despre călugări când am fost la Vidna.

— Aşa e… Şi mergând mai departe – Dan îşi încreţi fruntea făcând un mare efort spre a-şi ordona gândurile – ne putem gândi şi la posibilitatea că acelaşi om, sau aceiaşi oameni care l-au ucis pe Daudu s-au ocupat şi de Valentin, văzând că are de gând să le sufle în ciorbă. E clar! E cât se poate de clar!

— Ba nu e clar de loc… E o simplă ipoteză, cu multe puncte şubrede.

Dan făcu o mutră de copil necăjit:

— Care?

— Nu ţi se pare că înlănţuirea de motive e cam forţată? Şi totul se bazează pe supoziţia că la întrebarea „te-ai călugărit?” Valentin s-a gândit la călugări. Dar dacă n-a fost aşa?

— Poţi să înnebuneşti! Făcu Dan. Dar să nu înnebunim! Să mergem mai departe.

— De acord. Adrian luă ultima pagină din cele scrise de Dan şi citi: „În cele din urmă Valentin s-a înfuriat şi a ieşit din crâşmă…” Aş fi curios să ştiu ce s-a întâmplat cu Băiatul. Ce a făcut? A rămas acolo?

— Nu văd ce importanţă are ce a făcut Băiatul, zise Dan.

— Dar el ce zice? Bănuiesc că a fost şi el anchetat.

— El nu-şi aminteşte de nimic. Băiatul nu-şi aduce aminte nici de cearta lui cu indivizii din crâşmă, nici de discuţia cu Valentin, care încercase să-l scoată afară. Când te îmbeţi turtă, a doua zi nu mai ştii nimic, afli de la alţii ce-ai făcut şi ce ai spus.

— Văd că eşti bine documentat.

— Vrei să zici că nu e aşa?

— Ba e chiar aşa. Şi totuşi ar fi interesant de ştiut ce s-a întâmplat cu Băiatul după plecarea lui Valentin.

— Se ştie. Imediat ce „Toporul ele Argint” a ieşit, individul cu care se ciondănise Băiatul l-a apucat de guler şi l-a scos afară. Băiatul însă nu-şi aminteşte nici de asta…

— Mi-ai spus că Băiatul a plecat de pe şantier imediat după moartea lui Valentin.

— Da, chiar a doua zi, când a aflat… A avut o criză… Ascultă, dar tu încotro baţi?

— Nicăieri. Şi spune-mi, Dane, Băiatul n-a avut neplăceri? Căci plecarea lui putea fi numită şi… fugă!

Dan se ridică, puţin mirat, puţin furios, puţin indignat.

— Eşti un foarte prost detectiv dacă-l bănuieşti pe Băiat. Toată lumea-l văzuse cât era de prăpădit în ce hal de beţie a fost în seara aceea. Şi apoi locul crimei… locul unde au fost descoperite urmele de sânge se afla departe, la câţiva kilometri de crâşma aia. Şi cum rămâne cu camionul? Fiindcă e aproape sigur că Valentin a fost lovit de un camion… Şi dacă s-ar fi petrecut altfel, cum crezi tu că Băiatul, care era şi el slab ca un pui de găină, se putea măsura cu Valentin? Dar… dar e absurd! Erau prieteni!

— Nu te repezi, Dane. În primul rând eu n-am spus nimic rău despre Băiat. M-am mirat doar că plecarea sa grăbită n-a atras atenţia. Iartă-mi te rog gândurile profane, eu n-am experienţa ta în materie de cercetări, dar…

— Îţi baţi joc de mine, făcu Dan amărât. Experienţa mea!

—… dar aş putea să afirm că urmele de sânge nu dovedesc încă totul. Nu constituie o garanţie că omorul a fost săvârşit în locul acela.

— Băiatul, îţi zic, era cel mai bun prieten al lui Valentin.

— Da, însă în momentul acela era mort de beat, într-o stare când nu mai ştii de nimic şi nu mai cunoşti pe nimeni.

— Într-o stare când n-ai putere nici să te târăşti până acasă, dar să omori un om! Un om voinic. „Toporul de Argint” era ceva mai scund decât mine, cam de statura ta, însă ca forţă nu discuta cu nimeni… Iar pe Băiat îl bate vântul.

— În numele tuturor zeilor! Eu nu zic că Băiatul l-a ucis pe Valentin. Mă mulţumesc doar să trec în revistă faptele. Şi anume, fără a acuza pe nimeni, constat că, unu: Valentin a ieşit furios din crâşmă. Doi: imediat Băiatul a fost scos din local, dat afară vreau să zic. Tu-mi spui: din momentul ieşirii din crâşma de la Viştea, nimeni nu l-a mai văzut pe „Toporul de Argint". Iar eu îţi spun: e foarte posibil, teoretic cel puţin, ca în acea noapte, chiar în minutele imediat următoare să fi avut loc o nouă întâlnire a lui Valentin cu Băiatul, în mai multe variante: fie că Valentin, trecându-i supărarea, s-a hotărât totuşi să revină, spre a-şi scoate amicul de acolo, să nu se mai facă de râs, fie că Băiatul l-a ajuns într-un fel sau altul din urmă pe Valentin.

— Deci, totuşi, îl acuzi deschis pe Băiat? Dar atunci cum rămâne cu călugării?

— Nu, de o mie de ori, nu acuz încă pe nimeni. Vreau să-ţi dovedesc posibilitatea ca ei doi să se mai fi întâlnit în acea noapte. Din posibilitatea aceasta derivă, evident, şi posibilitatea ca Băiatul să-l fi ucis pe Valentin, în ciuda prieteniei lor, a faptului că era beat şi mult mai slab. Dar eu nu susţin asta. Să cântărim doar faptele mai departe.

— Să le cântărim, făcu Dan, foarte iritat, fiindcă această discuţie i se părea de prisos şi jignitoare la adresa Băiatului, la care ţinea, la adresa sa, şi chiar a „Toporului de Argint".

— Dă-mi voie să mă întorc la primele zile ale sosirii mele aici.

— Îţi dau voie, mormăi Dan, la fel de iritat.

— Bun? Atunci ce părere ai, dragul meu, despre repetatele erori pe care le comite Băiatul, căruia tot timpul i se pare că-l vede pe Valentin, ba într-unul, ba în celălalt? Multă vreme s-a cramponat de ideea că aş fi chiar Valentin, şi mă implora să recunosc, să nu-mi bat joc de el. Cu timpul, totuşi, a renunţat la acest gând. Însă, şi în prezent, Băiatul când mă vede suferă... De ce? Oare nu un anumit sentiment al vinovăţiei îţi poate crea o asemenea stare anormală?

— Băiatul are o constituţie nervoasă şubredă. E cam bolnav.

— În această ordine de idei vreau să-ţi spun că întâmplător am stat de vorbă cu doctorul Zaharia, la care merge Băiatul. El mi-a spus că într-adevăr omul e nervos – şi are de ce!

— I-a prescris nişte calmante, dar... dar nu ştie nimic despre crize. Şi chiar mi-a dat a înţelege doctorul că Băiatul e un ipohondru care e mai puţin bolnav decât îşi închipuie. Iar eu adaug că e mai puţin bolnav decât lasă să se înţeleagă. Face pe bolnavul. N-ai văzut de câte ori ne-a pomenit despre crizele pe care nici nu le are? Ziceai că a doua zi după dispariţia lui Valentin Băiatul a avut o criză şi a plecat de pe şantier. Înainte de asta a mai avut crize?

— Eram prea mic pe atunci. Nu ştiu. În orice caz Băiatul a avut o copilărie din care a ieşit cu nervii slăbiţi. Asta nu poate contesta nimeni.

— Nici eu, nici tu. Însă, impresia mea e ca Băiatul ştie ceva ce noi nu ştim în legătură cu dispariţia şi... moartea lui Valentin. Din motive încă de neînţeles pentru noi, el nu vrea, sau se teme să vorbească. Doar aşa se explică purtarea sa ciudată. Ai observat că n-a vrut să vină cu noi la Viştea?

— Asta m-a mirat şi pe mine.

— Dane! Tu va trebui, fără idei preconcepute şi fără hotărâri luate dinainte, să te ocupi mai mult de Băiat – mare greşeală că n-ai făcut-o până acum – şi să-l determini în cele din urmă să spună ceea ce ştie... spre folosul şi liniştea sa, în primul rând.

— Dar celălalt fir? Cu călugării?

— Trebuie să ne ocupăm de amândouă. Nu crezi?

— Dar cum?

— Trebuie să ne gândim. E foarte posibil ca toată construcţia mea în legătură cu Băiatul să fie clădită pe nisip... Dar în caz că totuşi nu mă înşel, am impresia că vom afla de la Băiat lucruri importante...

— Fii clar: crezi că Băiatul e vinovat de moartea lui Valentin?

— Încă nu pot fi clar... Dar ceva trebuie să se fi petrecut în noaptea aceea între ei doi, între Valentin şi Băiat... Prea se chinuie şi tresare el când mă aude vorbind ca Valentin, lungindu-l pe r.

— O faci în mod intenţionat pentru el. Şi deghizarea cu pieptănatul şi semnul de pe obraz?

— În parte pentru el. Pe de altă parte, fiindcă tu spuseseşi mai multor oameni că eu aş fi Valentin, Voiam deci să-mi joc rolul cât mai bine!

— Stai, stai, tu l-ai bănuit pe Băiat din prima clipă?

— Bănuit! Zâmbi Adrian. Cuvânt de origine necunoscută, nepotrivit în cazul de faţă. Nu l-am bănuit, dar purtarea sa mi s-a părut nefirească. Tulburarea lui din prima seară...

— Dar la doctorul Zaharia cum ai ajuns? Ziceai că din întâmplare!

— Nu pot rezista unui asemenea interogatoriu. Şi la doctor m-am dus nu din întâmplare. Am ajuns la el pretextând nişte dureri în ceafă rebele. Din vorbă în vorbă am ajuns cu discuţia la Băiat, ca la una dintre puţinele noastre cunoştinţe comune.

— Ascultă, Adriane! Dacă ar fi să te ocupi vreodată de o crimă comisă de mine, m-ar trece fiorii, şi m-aş socoti pierdut, pe cinstea mea. Dar, în privinţa Băiatului, sunt convins că mergem pe o pistă falsă. Băiatul e un biet om bolnav!

Vântul toamnei fulgera prin aer cu frunze roşii. Adrian auzi paşi în spatele său. Şi un glas:

— Stai! Mâinile sus! Nu te cunosc! Cine eşti?

Glasul însă era al Silviei. Părea că răsărise din pământ.

Adrian ripostă:

— Trage, nu mă tem! Nici eu nu te cunosc!

Fata îndreptă asupra lui un pistol roşu din material plastic şi jetul subţire de apă îl izbi în plin pe Adrian, care sperase că e vorba numai de o glumă. Cu bluza şi cămaşa ude, nici nu ştia ce să facă, să se supere, sau să râdă în faţa acestei agresiuni. Silvia însă râdea. Nici nu se gândea să-i ceară scuze, şi Adrian se molipsi de la râsul ei şi începu să hohotească.

— Totuşi, parcă ne-am mai văzut odată, demult, zise Silvia, devenind gravă. Dar unde?

— Da, oare unde?

— Poate în peşteri…

— Se poate, acceptă el, tu erai femeia pictor a tribului, cea care desena mamuţi caraghioşi pe toţi pereţii…

— Şi tu erai vânătorul nepriceput care nu reuşea niciodată să vâneze nimic. Într-o zi te-ai rătăcit şi ai dat de floarea roşie… Focul.

— Da, eu am descoperit focul, zise mândru Adrian. Silvia încărcă revolverul la cişmea şi trase o salvă în colivia porumbeilor. Două păsări fâlfâiră speriate. Adrian privi după ele. Porumbeii se opriră pe acoperiş.

— Dan spunea că mă iubeşti! Zise tare Silvia, aproape strigând.

— Te-a minţit, zise Adrian, mirându-se cât e de liniştit.

— Ba nu!

— Ba da, te-a minţit. N-ai vrea să ne întoarcem la… peşteri?

Cam aici ajunseră cu discuţia când veni Dan, asudat, mort de căldură. Azvârlindu-şi cât colo cămaşa, se bălăci la cişmea câteva minute, cu toate că soarele dispăruse în nori.

Acum Adrian îl urmărea cum îşi demontează unul din aparatele sale şi discutau despre literatură, despre „Bătrânul şi marea”. Dan avea păreri categorice, nu admitea compromisul: cutare scriitor e bun, şi cutare e tâmpit…

— Ce om mai eşti şi tu! După ideile pe care le vehiculezi…

— Dragă, nu mă jigni, eu nu vehiculez idei…

— Degeaba te superi, e un termen folosit curent de critici.

— A, criticii…

După ce-i forfecară apoi şi pe Gaus, Newton şi Aristarh din Samos, după ce trecură în revistă toate enigmele încă nerezolvate ale spaţiului şi timpului, ajunseră la subiectul esenţial: „Toporul de Argint”. Dar fură chemaţi la cină şi astfel se curmă această dispută înaltă.

Masa de seară se desfăşura după un anumit ritual, pe care Adrian nu-l remarcase până atunci. Întâi se aştepta ca toţi să-şi ocupe locurile. Ultimul veni Virgil, în haine închise, cu cravată. Lui Adrian i se păru că e mai vesel ca de obicei. Faţă de tăcerile sale obişnuite, vorbi foarte mult, spuse ce e nou la şcoală, critică programa analitică, şi sfârşi cu o glumă în proză, la care Dan aplaudă, iar bătrânul Leordeanu râse cu poftă.

Tudor ocupa capul mesei, iar în partea cealaltă, în faţa lui, stătea Virgil. Pictorul avea plete mari şi un nas mic, de forma unei pătlăgele, în timp ce tatăl său n-avea păr de loc, în schimb, nasul său era puternic. Semănau prea puţin. Pe partea mesei din dreapta lui Tudor şedeau Silvia şi Adrian, iar în faţa lor Dan, maică-sa, şi tot acolo se mai afla un tacâm gol. Adrian observă că tacâmul gol se punea totdeauna între Tudor şi Iulia. Adrian pricepu: acolo ar fi trebuit să stea Valentin.

În timpul cinei, la un moment dat, Adrian avu impresia că uitase ceva important; i se părea că în spatele său ar fi cineva. Întoarse la un moment dat

capul şi văzu pe perete toporul de argint. Se simţi stingherit, fiindcă mişcarea sa fusese observată, simţi că trebuie să spună ceva, ceva fără importanţă, numai să spună.

— Ce facultate ai de gând să urmezi? O întrebă pe Silvia.

— Şcoala de soţii, zise Tudor.

— Ei şi ce, poate chiar asta! În tonul fetei se putea bănui intenţia de a brava, de a discuta pe faţă teme delicate. Nu ştiu de ce, continuă, când o fată se apropie de vârsta măritişului, începeţi cu toţii s-o priviţi ca pe un animal ciudat!

— Silvia, poartă-te cum se cade, zise maică-sa.

Adrian o privi pe bătrână. Avea faţa mică şi suptă. Părul, care avusese poate cândva strălucirea pletelor Silviei, de un alb impur, cenuşiu pe alocuri, şi-l adunase într-un fel de coc, în care stătea înfipt un pieptăn vechi, mare şi arcuit. Ochii mici ai Iuliei nu priveau niciodată direct. Privirea fugea, fugea mereu.

— Dar ce-am zis rău, mamă?

— De câte ori te-ai apropiat până acum de vârsta măritişului, de cunoşti atât de bine starea de lucruri? O interogă Dan, însă în glumă.

Silvia declară categoric:

— Este părerea tuturor colegelor mele.

Adrian o urmărea cu coada ochiului, mirându-se mereu. Frumuseţea Silviei era violentă, plină de ascuţişuri. N-o puteai privi mai mult de o clipă, două.

În timp ce discutau, Adrian continua să facă în gând comparaţii. Să fi fost doamna Leordeanu atât de frumoasă în tinereţe? Cât priveşte pe Tudor, să fim serioşi, nu se poate vorbi la el de frumuseţe. Dan – nici el nu arăta mult mai bine decât un urangutan, (în realitate Dan avea un chip destul de plăcut, fără să aibă însă ceva deosebit, dar majoritatea bărbaţilor nu se pricep să aprecieze just calităţile semenilor lor de acelaşi sex; cel mult pe cele proprii, şi atunci cu exagerările cuvenite…) „Poate că – gândi Adrian – în evoluţia fiecărei familii există momente de culme când se ivesc asemenea flori rare, ce cumulează toată frumuseţea şi perfecţiunea, văduvindu-i însă pe ceilalţi de ele. Şubredă teorie…”

Uimitor lucru; Tudor Leordeanu atinse cu vârful degetelor umărul lui Adrian şi spuse:

— Ai observat vreodată ce frumoasă e fetiţa mea?

Păi ce, n-are ochi? Întrebă Dan.

Tudor nu se sfii să dea drumul unei vechi banalităţi

— Tinerii de azi nu mai ştiu să aprecieze frumuseţea.

Silvia se supără teribil:

— Vai, tată, vorbeşti şi tu ca toţi pensionarii! Nu vreau să te mai aud aşa, tu eşti tânăr… Peste tot ai ocazia să auzi: tinerii de azi sunt aşa şi aşa… Nu ca tinerii de altădată! Grozavi trebuie să fi fost ăia!

— Sunt un moşneag, ce să fac. Ştii tu, măcar, câţi ani are tatăl tău?

— Tatăl meu are treizeci de ani!

— Frumos, zise Virgil, are vârsta mea!

Bătrânul Leordeanu vorbi cu ochii aplecaţi în farfuria sa, goală în clipa aceea:

— Frumuseţea femeii, de fapt, nu există. Nu s-a legiferat nici o convenţie care să stabilească normele de frumuseţe ale unei femei.

Adrian ciuli urechea. Tudor continua:

— Când noi, vreau să spun noi, bărbaţii, hotărâm că o femeie e frumoasă iar alta e urâtă, procedăm arbitrar. Oricând se poate demonstra că e tocmai invers.

— Există totuşi legi ce definesc graţia şi perfecţiunea, vorbi Virgil, brusc interesat de discuţie.

Tudor îl contrazise pe Virgil, dar extrem de liniştit, ca şi cum ceea ce spunea el era atât de sigur, că nu merita să te agiţi.

— Nu cred. Nu cred că există asemenea legi. Se întrerupse şi zâmbi: Dacă ele ar fi fost descoperite, artele ar fi devenit nişte meşteşuguri obişnuite… Există însă unii oameni cu ochii zgârciţi, ca să zic aşa. Pe ăştia o să-i auzi: nu mi-a plăcut filmul, căci am observat trucajul, nu mi-a plăcut cutare fată, fiindcă i-am văzut fardul, nu mi-a plăcut mai ştiu ce, fiindcă era un câine alb acolo… Ochii zgârciţi nu văd decât lucrurile neesenţiale. De aceea zic că frumuseţea femeii porneşte din ochii noştri.

— Am impresia că părerile tale sunt cam ciudate, tată, zise Dan.

— Am vrut să spun doar că trebuie să ştii să priveşti, ca să descoperi… Ca să descoperi frumuseţea. Un ochi bun vede o mie de lucruri frumoase, acolo unde ochiul zgârcit vede numai defecte.

— Ce păcat că eu port câteodată ochelari, interveni destul de nepotrivit Adrian.

— Haide, nu face pe prostul, zise Tudor. Eu nu m-am referit la puterea ochilor, ci la… cum să zic, la calităţi mai preţioase!

Adrian nu se aşteptase ca directorul său să ţină lecţii despre cum trebuie judecată frumuseţea. Tudor însă mai avea ceva de spus.

— Eu am făcut primul război. Şi pe-al doilea l-am făcut, nu-i vorbă, dar altfel… Interveni o clipă de tăcere. Tudor continuă: Am fost în mai multe locuri… în foarte multe locuri. M-am împrietenit cu un băiat de pe la noi, Florin, care a şi murit până la urmă împuşcat drept în mijlocul frunţii. Era însurat, îi cunoşteam nevasta, şi o consideram femeie urâtă. Dar el ofta ziua şi noaptea întreagă, în tot momentul îl vedeai cu fotografia ei… Era convins că femeie mai frumoasă nu găseşti pe lume. Fiind amici, mă tot pisa: „Nu-i aşa că-i o comoară de femeie?”

Odată, nu că i-aş fi spus că ar fi urâtă, dar m-am arătat nu prea convins că ar fi cea mai mândră dintre femei. A fost foarte urât din partea mea.

„Eşti chior!” mi-a zis. Nu mi-a zis „eşti orb”, ci „eşti chior”, ceea ce-i mai rău, şi nici n-a mai vrut să stea de vorbă câtva timp cu mine. El a murit, eu am scăpat, cum am mai spus. M-am întors acasă. Câtva timp după aceea

călătoream cu trenul. În vagon s-a urcat o femeie în negru, în care am recunoscut-o pe văduva lui Florin. Când m-am uitat bine la ea, mi s-a părut într-adevăr foarte frumoasă. O priveam, pe cât se pare, cu alţi ochi…

Tudor, tăcu tocmai când ceilalţi se aşteptau să asculte o continuare mai puţin anostă. Să fi avut doar atâta de povestit, sau se răzgândise brusc să mai spună şi sfârşitul?

Iulia ridică privirea, tuşi, şi zise:

— Să ne fie de bine! Apoi începu să strângă tacâmurile.

— Şi acum, zise Dan, Silvia o să ne facă nişte cafele.

Adrian, mai mult în glumă, protestă:

— Cafele? Dar m-a sfătuit mama să nu beau aşa ceva seara, înainte de culcare.

— Da, însă acum tu eşti propriul tău guvernator.

— Faceţi desfrâu de cafele? Întrebă Virgil. Mă înscriu şi eu.

— Te acceptăm! Surioară, încă o cafea pentru profesor! În schimb domnia-sa ne va face o expunere asupra stadiului actual al abstracţionismului.

— Bine, bine, cu condiţia să nu te prea obrăzniceşti!

Tudor veni în cameră în papuci.

— Să vă spun sfârşitul istoriei dinainte. E scurt. Mi s-a întâmplat să stau de vorbă mai târziu cu soţia lui Florin. Am întrebat-o pentru ce nu se recăsătoreşte. Mi-a spus că n-ar fi putut face niciodată aşa ceva. Zicea că nu-l poate uita pe Florin, care era atât de bun, atât de frumos…

— Era frumos, tată? Întrebă Silvia.

— Da' de unde! După părerea mea arăta ca o aschimodie. Nu dădeai o para pe el…

— Şi care-i concluzia, tată? Întrebă Virgil.

— Ştiu eu? Nu m-am gândit la aşa ceva. Ce, suntem la şedinţă? Dar, după o clipă, Tudor, răzgândindu-se, zise: Ar fi una, poate. Că ochii cu care ne-a binecuvântat pe fiecare Dumnezeu…

— Dumnezeu, tată? Se revoltă Dan.

— Eu prin Dumnezeu înţeleg cu totul altceva. Spuneam că ochii sunt nişte minuni formidabile şi e bine când omul nu-i are degeaba. Când caută să vadă mai mult frumosul decât urâtul. Şi cu asta cred că am spus totul.

Silvia îl îmbrăţişă pe Tudor.

— Astăzi, tată, ţi-ai consumat norma de cuvinte pe jumătate de an!

— Azi am vorbit cam mult. E adevărat că, dacă ochii ne sunt daţi pentru a vedea cu ei, gura ar trebui folosită pentru tăcere.

Virgil clătină din cap sceptic.

— Frumoasă teorie pentru un profesor. Nu ştiu ce s-ar spune în consiliul pedagogic dacă aş aplica-o!

— Anumitor palavragii nu le-ar strica nişte lecţii de tăcere, spuse Dan.

Deodată se auzi soneria. Iulia tresări, abia stăpânindu-şi un strigăt, scăpă ceva din mână şi faţa i se încordă dureros. De fapt toată lumea tresărise.

— Nu ştiu de ce mă sperii când sună cineva seara. Uşa e deschisă, ar fi putut să intre. Du-te, Dan, şi vezi…

Dan plecă şi reveni imediat. Fusese un vecin. Adusese înapoi un cleşte pentru grădinărit, împrumutat în ajun.

Dar nu mult după asta soneria se auzi pentru a doua oară. Tot Dan ieşi să vadă ce e şi reveni cu un bărbat mărunt, negricios, îmbrăcat cu îngrijire. Acesta înaintă spre Tudor.

— Tovarăşul Leordeanu? Zise.

Tudor se ridică, greoi, întrebând din priviri.

— Căpitan Pătrăşcoiu, se prezentă noul venit. Pot vorbi cu dumneavoastră?

Tudor îl invită să treacă în altă cameră. Privirile căpitanului Pătrăşcoiu se opriră însă asupra lui Adrian.

— Sunteţi tovarăşul Mocanu Adrian?

Adrian se ridică:

— Ce s-a întâmplat?

— Veniţi vă rog şi dumneavoastră. Vă priveşte întrucâtva.

— În acest caz merg şi eu, zise Dan. Şi pe mine mă priveşte.

— Desigur, zâmbi uşor Pătrăşcoiu.

Peste o clipă se aflau în camera lui Tudor. Dan închise uşa. Căpitanul Pătrăşcoiu tuşi uşor şi vorbi cu oarecare solemnitate către Tudor Leordeanu:

— Am venit să vă anunţ că acum două ceasuri a venit să se predea de bună voie individul Tarţa Timotei, ca ucigaş al fiului dumneavoastră Valentin. I-am şi luat un prim interogatoriu.

De emoţie, Dan lunecă pe parchet, şi câteva clipe uită să se mai ridice. Toţi tăceau.

Tarţa Timotei, în vârstă de şaizeci de ani, pensionar, fost şofer, un om slab, cu faţa obosită, arătându-şi cu prisosinţă vârsta, făcuse următoarea declaraţie; „În anul 1949, luna iunie, m-am dus şofer pe şantierul de la Vişlea Mică. Angajarea mi-a făcut-o chiar şeful sectorului, Tudor Leordeanu.

În ziua de 27 iulie a aceluiaşi an, pe la ora douăzeci şi trei noaptea, mă întorceam la Vişlea Mică, la locul de parcare, cu camionul. Mergeam pe drumul care ocolea muntele, drumul dintre „tunel-intrare” şi „tunel-ieşire”.

Eram foarte obosit şi pentru prima dată în viaţă mi s-a întâmplat să aţipesc la volan. Deodată mi-am revenit, auzind nişte strigăte.

Din mersul maşinii m-am aplecat în afară şi am privit înapoi. Un om se afla în drum, căzut. El era cel care cerea ajutor. Mi-am pierdut capul, m-am speriat, înţelegând că dădusem peste el cu maşina, am stins farurile şi am fugit. Ca să şterg orice urmă de sânge, dacă era, am trecut Secegura, valea de lângă Vişlea, prin vad, ca să spăl cauciucurile şi maşina.

Întrebare: Erai beat?

T. T.: Nu eram beat. Nu pusesem pic de alcool în gură.

Întrebare: Cum se face că n-ai fost suspectat la anchetă?

T. T.: Am fost suspectat la anchetă împreună cu toţi şoferii care trecuseră noaptea pe drumul acela. Toţi cei despre care se ştia că trecuseră. Cu mine împreună eram opt bănuiţi. Dar nu s-a găsit nici o probă împotriva noastră, deşi am fost anchetaţi timp de mai multe săptămâni. Eu am negat totul.

Întrebare: Cunoşteai victima?

T. T.: Am aflat a doua zi că victima e fiul lui Tudor Leordeanu, zis şi „Toporul de Argint". Da, îl cunoşteam bine, din vedere, ba chiar am şi vorbit cu el, o dată, sau de două ori. Mi-a părut foarte rău.

Întrebare: Dar nu suficient de rău ca să mărturiseşti?

T. T.: Mă temeam de închisoare şi că-mi rămân femeia şi copilul flămânzi.

Întrebare: şi acum nu te mai temi?

T. T.: Acum nu. Fiindcă m-o bătut Dumnezeu şi toate s-or întors împotriva mea, după aceea. Nevasta şi copilul mi s-au dus... Eu sunt bolnav şi singur şi multe zile n-am. Am venit să spun totul, de ce să mor cu păcatul pe suflet?

Întrebare: De aceea ai venit, ca să te speli de păcat?

T. T.: Domnule, să nu râzi de mine. Acum două sau trei zile mi s-a părut că-l văd pe Leordeanu cel tânăr, pe care l-am omorât, ieşindu-mi în faţă pe stradă, venind către mine. Aşa mi s-a părut, că-i el, avea acelaşi stat, pieptănătura la fel, şi mai ales un semn pe obraz, exact aidoma... M-am speriat. Am înţeles că asta e pedeapsă de sus de la Dumnezeu. Am venit să spun. Eu, în afară de păcatul ăsta, nu mai am nimic pe suflet, şi, din cauza păcatului ăsta, de zece ani nu mai sunt om...

Întrebare: Deci eşti hotărât să spui totul?

T. T.: Totul, domnule. Tot ce ştiu.

Întrebare: Bine. Ce ai făcut cu cadavrul?

T. T. (speriat, nedumerit): Cu care cadavru, domnule?

Întrebare: Cu al victimei, fireşte! Unde l-ai ascuns?

T. T.: Nu ştiu nimic de cadavru, domnule căpitan!

Întrebare: Spui că, privind înapoia maşinii, ai văzut un om căzut în drum?

T. T.: Da.

Întrebare: Şi omul acela striga după ajutor?

T. T.: Dar cine altul să fi strigat?

Întrebare: Care era poziţia celui din drum?

T. T.: Se afla într-o poziţie ca şi cum aş fi trecut cu roţile peste el, domnule căpitan. De acea m-am şi speriat şi am fugit.

Întrebare: Deci susţii că el n-a fost ucis imediat, fiindcă a mai avut puterea să strige?

T. T.: Chiar aşa, chiar aşa, strigătele lui m-au trezit.

Întrebare: Să ştii că vina e gravă, fie că victima a murit imediat, fie că a pierit mai târziu, în urma leziunilor provocate. De aceea să nu crezi că-ţi uşurezi situaţia declarând că i-ai auzit strigătele. Iar pe noi ne interesează fiecare amănunt. Susţii în continuare că ai auzit strigătele victimei?

T. T.: Domnule căpitan, situaţia mea o poate uşura numai Dumnezeu. Eu n-am venit să vă induc în eroare; în ce fel de eroare ar vrea să vă inducă un biet om care a venit de bună voie să-şi mărturisească crima?

Întrebare: în orice caz cred că şi lui Dumnezeu îi place adevărul complet şi nu adevărul parţial. Dumneata mărturiseşti că ai omorât un om, dar nu vrei să spui ce ai făcut cu el după aceea.

T. T.: N-am făcut nimic cu el. Am fugit cât am putut de iute. Mă jur pe ce vreţi…

Întrebare: Şi nu te-ai întors mai târziu, în timpul nopţii la locul acela, ca să vezi ce s-a întâmplat cu accidentatul, şi să-l ascunzi undeva?

T. T.: Nu m-aş fi întors acolo nici să mă fi făcut împărat. După ce îi auzisem strigătele…

Întrebare: Dar nu te-ai gândit că poate omul nu va muri, că poate-ţi văzuse numărul şi chiar te recunoscuse?

T. T.: M-am gândit, domnule căpitan. A doua zi aşteptam să mă aresteze imediat, fără nici un fel de cercetări. Dar nu m-au arestat.

Întrebare: Faptul că ai trecut râul prin vad n-a dat de bănuit?

T. T.: Am avut şi aici noroc. În ziua aceea podul se stricase şi toate maşinile au trecut prin vad.

Întrebare: Dar ai aflat mai târziu că nu s-a găsit trupul victimei?

T. T.: Da.

Întrebare: De unde?

T. T.: Toată lumea vorbea numai despre asta.

Întrebare: Şi cum îţi explici faptul că trupul victimei a dispărut?

T. T.: Nicicum, domnule căpitan. Eu nici n-am mai vrut să mă gândesc la asta. Aş fi preferat să-l ştiu găsit şi îngropat. Aşa… Multă vreme mi se părea că-l văd în fiecare om. Şi acum iar…

Întrebare: Totuşi, ce crezi că s-a întâmplat cu victima dumitale?

T. T.: Mă jur pe sufletul meu că nu ştiu, domnule căpitan.

Întrebare: Va trebui să te mai gândeşti la această chestiune!

T. T.: Domnule căpitan, eu nu v-am ascuns absolut nimic. „

Tudor Leordeanu, Dan şi Adrian rămaseră câteva clipe tăcuţi. Îi urmărea imaginea groaznică a lui Valentin, rănit, strigând după ajutor. Dan tremura. În acelaşi timp Dan se simţea consternat. Din declaraţia nenorocitului ăsta de Timotei Tarţa reieşea că „Toporul de Argint” pierise într-un accident stupid.

Nu voise Valentin să renunţe la ceea ce avea de făcut la „tunel-intrare” şi o pornise singur într-acolo, în puterea nopţii. Iar acest laş, acest Tarţa, aţipind volan, îl orbise cu farurile la cotitură şi dăduse peste el. Nici nu-l puteai urî!

Dan ar fi preferat să ştie că „Toporul de Argint” pierise într-o luptă, într-o luptă adevărată Şi Adrian ăsta! Cum a mai încurcat iţele! Cum a deschis drum bănuielilor împotriva Băiatului, în aşa fel că-ţi venea chiar să crezi… Bietul Băiat!

Căpitanul Pătrăşcoiu ascunse în buzunar foile procesului-verbal pe care-l citise.

— Deci totul pare destul de limpede? Rupse Tudor tăcerea.

— Limpede, însă nu chiar sută la sută… Admiţând că Tarţa n-a minţit, continuă să rămână inexplicabilă dispariţia… (se opri, jenat, îi venea greu să spună dispariţia cadavrului, de faţă cu tatăl şi fratele „Toporului de Argint") victimei. Noi ne-am gândit că poate Valentin, rănit, a mai avut puterea să se târască până undeva. Dar după câte ştiu, atunci la anchetă, s-au întreprins cercetări minuţioase.

— Da, confirmă Tudor. A fost scormonit fiecare metru pătrat pe tot muntele.

Pătrăşcoiu zise:

— Voi mai vedea, poate să ne mai spună Tarţa câte ceva. Poate aflăm lucruri noi la reconstituire. Şi salutând, ieşi.

Puţin după aceea, plecă şi Adrian. Trecând prin centru intră la telefoane şi ceru să i se dea un interurban. Primi legătura în câteva minute. Trecu în cabină, luă receptorul.

După ce termină convorbirea, Adrian se abătu pe la o cofetărie, unde la ora aceea se mai servea îngheţată.

Îşi aprinse o ţigară şi scoase din buzunar plicul în care avea pozele. Privi o secundă fotografia făcută sub izvorul lui Pintea: autobuzul, călătorii şi Băiatul, privind undeva în zare. Şi în poză Băiatul părea crispat.

Alese altă fotografie: Silvia, aplecată, ţinându-l pe căţeluşul Temistocle de o lăbuţă. O făcuse fără ca fata să ştie.

O altă fotografie: drumul, şi cotitura unde fusese omorât „Toporul de Argint"; închise ochii şi încercă să vadă… Nu, nu se lega nimic. Privi iar fotografia. Pe marginea drumului stătea Dan, aşezat, îmbrăţişându-şi genunchii. O cută aspră îi tăia fruntea, se vedea bine din profil. Adrian îşi acoperi ochii cu palma. Acum imaginea se formă ceva mai bine. Revăzu drumul, iar pe drum Valentin mergând grăbit… I se aud paşii, dar nu prea tare. Merge pe partea dreaptă. Nu, merge chiar pe cărarea din dreapta drumului. E firesc. Aude vuietul motorului încă de departe. Nu ştie, n-are de unde, că şoferul doarme la volan. Iar la cotitură Tarţa, cu ochii mijiţi, condus doar de subconştient, roteşte volanul cu întârziere, gata-gata să intre în copaci. Şi astfel, îl loveşte pe Valentin, care orbit de faruri n-a observat virajul târziu al camionului. Nu, nu merge nici aşa! Urmele de sânge au fost găsite în mijlocul drumului, Tarţa zice că 1-a văzut pe cel care striga, tot în mijlocul drumului, în urma roţilor.

Şi, apoi, oricât ar fi fost orbit de faruri – ceea ce nici nu e sigur – Valentin, sprinten cum era, ar fi putut face un salt în lături… Prin reflex.

Dar dacă Valentin, văzând că vine o maşină, s-a postat în mijlocul drumului cu mâna ridicată, voind s-o oprească? În acest caz putea fi cu adevărat orbit de lumină, nedându-şi seama decât prea târziu că maşina continuă să înainteze peste el… şi atunci a şi scos primul strigăt care la trezit pe Tarţa.

Dar e puţin probabil ca un om ca „Toporul de Argint”, care şi aşa devenise bănuitor în urma morţii lui Daudu, să se fi postat în drum prosteşte, în puterea nopţii la mijloc de pădure!

Dar dacă Valentin era urmărit? De cine? De cine? Poate de aceeaşi oameni care-l împinseseră în prăpastie pe Daudu (admiţând că aşa a fost). Urmărit prin pădure… poate rănit, aude un camion… cu ultimele puteri iese la drum, strigă, şi văzând că nu opreşte se agaţă de partea din urmă a maşinii… dar nu mai are destulă forţă să se urce sus şi cade în drum. Tarţa zăpăcit, ameţit de somn, priveşte înapoi, îl vede, se sperie, fuge, cu urechile ţiuindu-i încă de strigătele care cereau ajutor. Dar „Toporul de Agint” cerea ajutor împotriva celor care-l încolţiseră… Ce şi-o fi spus când a văzut că şoferul apasă pe accelerator ca s-o şteargă cât mai iute? Şi ce-au făcut cei care-l urmăreau? Văzând că maşina nu opreşte, au ieşit în drum, şi… Dar în acest caz Tarţa e nevinovat. Dar Băiatul?

Adrian luă o altă poză: lupul, pe stânca cenuşie, privind în vale către ei… închise ochii. Iarăşi drumul. Valentin alergând, şi-n urma sa…

— Tovarăşe, ora de închidere!

În faţa lui stătea casieriţa. Adrian se ridică şi ieşi repede.

Înainte de a merge acasă, Adrian făcu un ocol. Văzu încă de la poartă, printre pomii ce înconjurau vila negustorului de lumânări, o lumină slabă la geamul Băiatului. Stătea cu veioza aprinsă, citea probabil. Un dulău ciobănesc veni în întâmpinarea lui Adrian, dar nu făcu scandal, fiindcă-l cunoştea. Dimpotrivă, îşi pendulă coada amical şi privi în sus, aşteptând un cuvânt. Adrian se îndreptă spre scăriţa pe unde se intra, dar se răzgândi. Trecu la geam şi se săltă în vârful picioarelor.

Băiatul nu se culcase. Stătea la masă, şi îşi lăsase capul în jos, sprijinindu-şi-l în pumni. Nu dormea, ţinea ochii deschişi, şuviţe mari i se desprinseseră şi căzură pe faţă. Şi Adrian vru să ciocănească uşor în fereastră, dar din nou se răzgândi. Lângă poartă era o bancă şi se întoarse acolo şi rămase destul de mult, gândindu-se. Dulăul stătea întins în iarbă şi privea.

Şi din nou Adrian văzu drumul, şi-l văzu pe „Toporul de Argint” mergând iute… şi iată-l că priveşte înapoi şi, cu toate că Adrian îşi închipuia scena în plină noapte, îi distinse faţa, fiecare trăsătură… faţa prelungă, triunghiulară, cu bărbia ascuţită şi fruntea largă, obrajii osoşi şi ochii cenuşii plini de strălucire, plini de scântei, ochi ironici şi veseli a căror privire însă izbea… Deci, priveşte înapoi şi-l vede… îl vede pe Băiat care, clătinându-se, fuge să-l ajungă… „Valentin! Nu te supăra… M-am îmbătat, dar…” „Du-te înapoi, Băiat! Mă grăbesc, n-am timp acum. Du-te înapoi şi culcă-te!” „Unde mergi?”

Nu, nu, nu, un om beat discută altfel. De fapt nici nu discută. Altceva, şi altfel! Dar de ce n-am admite totuşi că accidentul s-a produs exact, conform versiunii lui Tarţa? E foarte verosimil. Nu e prima dată când o maşină calcă un om. E verosimil, e chiar prea verosimil. E cea mai facilă soluţie. Tarţa a auzit strigăte, dar el nu poate certifica sută la sută că strigătele erau ale lui Valentin. Tarţa a văzut un om căzut în drum, dar n-are de unde să ştie sigur că acela era

„Toporul de Argint”. Şi, iarăşi, Tarţa pretinde că omul căzut în drum era cel care striga, dar nu putem fi siguri nici de asta. Poate striga altul. Un om lovit mortal de maşină, oare mai are puterea să strige ca din gură de şarpe?

Dar dacă omul din drum era într-adevăr Valentin, iar cel care striga era Băiatul? Dar atunci de ce tace Băiatul? Se simte vinovat? De ce?

Adrian se duse la fereastră şi bătu uşor. Băiatul, care rămăsese în tot acest timp la masă, tresări, privi cam năuc împrejur, apoi veni iute la geam şi-l deschise.

— Sunt eu, Băiat, zise Adrian.

— Vin să-ţi deschid.

— Nu frate, nu intru. Am venit doar să-ţi aduc o veste.

— Am aflat... A fost găsit asasinul...

— Cum de ştii?

— A fost Dan pe aici cu bicicleta. A venit, mi-a spus şi a plecat îndată.

— Şi ce părere ai?

— Ce părere? Niciuna. Dacă-i nevinovat?

— Ce motiv ar fi avut să mărturisească de bună voie?

— Aşa o fi. Dar în general poţi fi sigur de ceva?

— Fii fără grijă, dacă-i nevinovat, se va şti în cele din urmă. N-o să-l condamne pe gratis. Am plecat.

— Chiar nu intri?

— Chiar. Mă duc să mă culc, mi-e somn, după atâtea emoţii. Noapte bună, Băiat!

— Noapte bună, Adrian!

Închise cu grijă portiţa şi porni nu prea repede, privind înapoi spre geamul luminat. Deci, chinuit de remuşcări că-l bănuise, Dan dăduse iute fuga la Băiat, ca să-i anunţe noutatea, şi cu asta să-şi împace conştiinţa. Deci Băiatul stătuse la masă meditând, e clar, la ceea ce aflase. Deci...?

Când ajunse acasă, Adrian văzu că e aşteptat. Părul ei trimitea lumini, când aurii, când roşii scăpărătoare. Şedea la un colţ al mesei şi-l privea, atentă, serioasă. Doar ochii îi râdeau.

Fu atât de mirat, că nu scoase un cuvânt. În schimb ea vorbi:

— Văd că am ajuns mult înaintea ta... Pe unde ai umblat?

— Am umblat... am... Dar tu ce faci aici?

— Te aşteptam.

— Ai tăi ştiu unde te afli?

— De unde să ştie? Crezi că port la mine foi de parcurs pe care le contrasemnează mama? Silvia scoase din poşeta ei mare aparatul cu tranzistori: Caută muzică, te rog. Am aflat că-ţi plac lupii.

— Care lupi?

— Strămoşii câinelui. Animalele despre care aflăm încă din leagăn că-s rele, fiindcă înghit oi şi căpriţe... Dar mie îmi plac. Şi mă bucur că-ţi plac şi ţie. Vom merge iarna la schi, şi vom vedea de la cabană haitele cenuşii gonind pe zăpadă... Nu?

— Iartă-mă, ai văzut vreodată lupi până acuma?

— Nu… din păcate.

— Aha… De ce ai venit?

— Termină. Termină cu prostiile. Ştiu că mă iubeşti. Toţi ştiu. Pune, te rog, muzică. Vreau să dansez cu tine.

— Nu ştiu să dansez.

— De ce te temi, de ce eşti neliniştit? Sus mâiniie!

— Vrei să mă împuşti iar? Ai revolverul la tine?

— Am să te împuşc de câte ori am să vreau. Da! Vreau să zbor! Acum zburăm împreună! Spune-mi, spune-mi sincer că mă iubeşti.

— Te iubesc.

— Bine… Aşa… Şi eu te iubesc. Toată lumea ştie. Chiar şi Dan.

— Şi Dan?

— Sigur. De ce-i atât de grav că ştie şi Dan?

— Asta complică relaţiile dintre noi, dintre mine şi fratele tău:

— Te-am minţit. Dan habar n-are. Numai Virgil ştie. El are nişte ochi. Nimic nu-i scapă. Ochi de pictor. Dar Virgil e tăcut. El spune rareori ceea ce observă.

— Tu eşti frumoasă, iar eu nu…

— Eu ştiu să văd. Ochii mei nu sunt zgârciţi. Tii minte ce spunea tata? Şi apoi te iubesc fiindcă-ţi plac şi ţie lupii. Nu vrei să cauţi muzică?

— E greu de găsit, s-a dat ora exactă, acum la toate posturile se dezlănţuie crainicii… Abia aşteptau să le vie rândul, să mai vorbească niţel.

— Mai spune ceva.

— Îmi pare bine că eşti aici.

— La început făceai nazuri.

— La început… La început mi se părea că ai ochi mari, abia acum observ că-s mici. Şi puţin mongoloizi.

— Nu-ţi mai plac?

— Sunt cei mai frumoşi ochi din lume. Vezi ce banalitate ţi-am spus?

— Mai spune-mi una, te rog.

— Nu pot aşa la comandă. Eu sunt cam tăcut.

— Îmi place cum taci.

— Ochii tăi au uneori o asprime pe care n-o înţeleg… Te văd uneori căzând pe gânduri; buzele ţi se strâng, pe frunte se face o cută mică şi câteva clipe rămâi încremenită ca o mică zeiţă a înţelepciunii femeieşti. Dar apoi…

Un vânt rece se prelinse pe lângă fereastră, făcând geamurile să vibreze.

Adrian privea în faţa lui, peste masă, acolo unde nu şedea nimeni.

Nu peste mult timp avu loc reconstituirea. Camionul condus de Tarţa apăru la aceeaşi cotitură, cu farurile aprinse. Făcând virajul, îi orbi pe toţi cei care urmăreau de acolo acţiunea. Cineva se culcă în drum, în urma maşinii şi începu să strige după ajutor. Tarţa deschise portiera, se aplecă, privi înapoi, pe urmă trânti portiera şi apăsă pe accelerator, aşa cum făcuse şi în urmă cu zece ani. Omul din drum, făcând pe rănitul, se târî în stânga şi apoi se ridică.

Reconstituirea a fost destul de convingătoare. Dar nici acum nu se găsi nici o explicaţie în legătură cu dispariţia victimei, Tarţa continuând să afirme că nu ştie nimic în această privinţă. El fu condamnat, acordându-i-se circumstanţe, pentru că îşi recunoscuse singur vina.

Când Dan îi făcu lui Adrian reproşuri că-l învinuise gratuit pe bietul Băiat, Adrian răspunse calm:

— Adu-ţi aminte că eu nu l-am învinuit pe Băiat de crimă. Dar susţin şi acum că el cunoaşte unele lucruri pe care noi nu le bănuim.

Dan zise:

— Dacă vrei să rămânem prieteni, să nu mai discutăm niciodată despre amestecul Băiatului în moartea „Toporului de Argint".

— Bine, acceptă Adrian.

— Aş vrea să trăiesc totdeauna! Oftă. Dan. Totdeauna.

Privită de jos, de la distanţă, mănăstirea „Sfinţii Egumeni" părea o veche fortăreaţă, înfiptă adânc acolo sus, în stâncă, pentru a înfrunta mai uşor săgeţile inamicilor trecători şi înţepăturile anilor.

Din depărtare semăna cu una din acele cetăţi de pe malul Rinului pe care le ştim din cărţile cu poveşti despre nibelungi şi cavaleri, care, după ce şi-au închis credincioasele neveste sub şapte lacăte, prevăzându-le totodată cu solide centuri de castitate, au plecat, intonând cântece vizigote, să elibereze de sub stăpânirea păgână Sfântul Mormânt.

În primăvara anului 1944 o ceată de indivizi înarmaţi, condusă de un şef viclean ca o vulpe, care pentru a se asigura încheiase un anumit pact cu Gestapoul, urcă în zori cărăruia dintre brazi şi lichidă până la unul pe cei vreo paisprezece călugări. Apoi, asasinii se înţoliră în rasele peticite ale sfinţilor părinţi. Prin intermediul, acestor falşi călugări, care nu din întâmplare fuseseră îndrumaţi într-acolo, Gestapoul spera să afle amănunte în legătură cu partizanii, ale căror acţiuni periclitau tot mai mult eşaloanele germane.

Prin satele din vale se iveau călugări noi, proaspeţi, tineri, mult interesaţi de cele lumeşti, ocupându-se în egală măsură de fete şi muieri ca şi de cladovcele chiaburaşilor, de unde cărau mari damigene cu ţuică de prună, afumături, şunci şi cârnaţi.

În acelaşi timp şeful lor, cu alţi doi sau trei dintre cei mai iscusiţi, se ocupau cu îndeplinirea misiunii încredinţate de Gestapo.

Cândva, această mică istorie poate va fi aşternută pe hârtie, iar dacă va fi scrisă bine, unii o vor găsi interesantă. Istoria călugărilor moderni...

Poarta veche şi înnegrită a mănăstirii o găsiră larg deschisă. Curtea plină de flori părea pustie. De jur împrejur, pe coridoarele întunecoase ce continuau cu nişte scări strâmte şi răsucite – nici ţipenie de om. Un cărucior mic, încărcat cu nişte saci, stătea în stânga intrării. Ceva mai încolo un măgăruş melancolic rumega, clipind rar.

Florile de toamnă izbucniseră în culori violente, şi parfumul lor, amestecat cu mirosul brumei, te făcea să strănuţi.

— Seamănă puţin cu Agapia, zise Adrian.

Dan îşi privi sora, care mergea mai în urmă, lângă Băiat.

— Silvia, mi se pare că tu n-ai voie să intri în mănăstire.

— De ce?

— Fiindcă eşti femeie şi porţi nădragi. Am dreptate, Băiat?

Băiatul nu răspunse. Încă mai respira greu din cauza urcuşului.

Cum în curtea spaţioasă nu găsiră pe nimeni, trecură printr-un fel de boltă şi se pomeniră în spatele mănăstirii, într-un fel de mică livadă. Acolo, între doi nuci uriaşi, se afla o masă lungă, cu bănci bătute în pământ. La un capăt zăriră în fine doi oameni care păreau a fi călugări. Lângă ei, un coş cu nuci proaspete, din care mâncau. Pe masă se afla o damigeană şi pahare. Călugării nu-i observară apropiindu-se.

— Bună ziua!

— Lăudat fie Domnul! Răspunse unul din călugări.

— În veci, amin! Întăriră într-un glas Dan Leordeanu şi Băiatul, care rămase cu ochii la damigeană.

— Poftiţi aici, şedeţi cu noi, zise celălalt călugăr. Cu ce veşti veniţi?

— Drumeţim şi noi că-i o toamnă frumoasă, zise Dan cu voce blândă.

— Beţi apă din pahare atât de mici! Se miră ipocrit Adrian.

— E apă sfinţită, domnule! Zise primul călugăr. Ia mergi, preacuvioase, şi mai caută nişte pahare, pentru dumnealor. Şedeţi, vă rog, domnişoară! Masa şi băncile pe care le vedeţi au fost durate de nişte tâlhari. Aici, în umbra pomilor, îşi ţineau sfaturile şi aveau mari discuţii cu damigenele…

— Şi, tot aici, dumneavoastră… începu Băiatul.

— Şi, tot aici, noi ne reculegem în amintirea sfinţilor părinţi ucişi de tâlhari, explică, diplomat, călugărul, care nu era nici prea bătrân şi nici prea slăbit de posturi severe.

Celălalt călugăr, „preacuviosul”, veni cu paharele şi le umplu.

— Să trăiţi, zise Dan, ciocnind.

— Dumnezeu să vă călăuzească pe drumuri bune, urară călugării.

— Apa sfinţită” era de calitate. Peste cincizeci de grade.

— Dacă dumneavoastră ne cinstiţi aşa de frumos, începu Dan, permiteţi-ne să vă oferim şi noi din ce avem. Sau sunteţi în post?

— Noi, răspunse preacuviosul, suntem totdeauna în post.

— Aşa e, întări primul călugăr. Dar, în acelaşi timp, ar însemna să-i supărăm pe Cel de sus refuzând pâinea şi carnea pe care tot el ne-o trimite…

— Deci, fiindcă nu vreţi să-l supăraţi, zise Dan săltându-şi rucsacul pe masa spaţioasă, să gustăm împreună câte ceva…

Curând Băiatul se afumă şi declară categoric că el rămâne acolo şi se face călugăr.

După ospăţ, cei doi preacuvioşi se prefăcură în ghizi şi le arătară oaspeţilor tot ce era mai interesant de văzut în mănăstire: câteva ceasloave legate în coperţi de argint, vechi de sute de ani, icoane bizantine în aur, odăjdii scumpe, picturile murale din capelă, foarte vechi, executate de un cunoscut pictor austriac, precum şi „biblioteca”, o încăpere, subpământeană, sumbră,

unde în firidă se aflau aliniate craniile tuturor sfinţilor părinţi câţi avusese mănăstirea, şi câţi nu-şi pierduseră capetele aiurea, prin alte părţi…

Ghizii lăsară special pentru la urmă ceea ce numeau ei „sala torturilor". În această încăpere – relatară ei – au fost martirizaţi în secolul trecut zece dintre călugării mănăstirii, iar în anul 1944, tot aici, fusese chinuit şi ucis stareţul de către „Omul fără faţă", fiindcă refuzase să le dezvăluie bandiţilor locul unde fuseseră ascunse obiectele de preţ ale mănăstirii.

— Cine a fost „Omul fără faţă"? Întrebară într-un glas vizitatorii.

— Şeful bandiţilor.

— Cum? N-avea faţă?

— Ba da. Trebuie să fi avut, dar aşa i se zicea, răspunseră călugării cu seriozitate. Priviţi: pe peretele acela se văd şi acum urme de sânge. Acolo „Omul fără faţă" a împuşcat doi dintre ciracii săi, pe care-i bănuia de trădare. Se spune că a fost un om cumplit…

— Şi ce s-a întâmplat cu el?

— Asta nu ştie nimeni.

— Nici chiar Dumnezeu? Întrebă Dan, insinuant. Unul dintre călugări îşi făcu o cruce peste gură şi zise:

— Dumnezeu mai închide şi el ochii. Câte un ochi din când în când. Să se odihnească. Aşa că nu le vede chiar pe toate…

Celălalt călugăr îşi făcu repede câteva cruci, cam strâmbe, pentru a se spăla de cuvintele păcătoase rostite de fratele său.

— Omul fără faţă" dormea în chilia pe care o ocup eu acuma! Zise călugărul păcătos.

— Nici nu-i de mirare că vorbeşti de parcă ai fi Satana! Zise călugărul pur. O parte din păcatele lui au intrat în pardoseală şi în pereţii chiliei şi te chinuie, preacuvioase!

— Lasă, preacuvioase, îi răspunse călugărul păcătos, că în chilia dumitale au locuit două din femeile pe care le-au adus tâlharii cu ei.

— Nu e adevărat! Protestă călugărul pur. Femeile locuiau în chilia preacuviosului Teofil.

— Preacuviosul Teofil zice că locuiau în chilia dumitale!

— De fapt păcatele – încercă Adrian să-i pacifice, punându-şi ochelarii şi luându-şi un aer metafizic – nu se transmit prin lucrurile fără viaţă. Proorocul Isaac în învăţăturile lui despre originea duhovnicească a păcatului apocrif zice: „Pedepsită va fi limba aceluia care cuvânta-va împotriva dreptei statorniciri a lucrurilor vii şi moarte, şi tăiase-va această limbă şi da-se-va focului şi şacalilor spre nefiinţa ei de-a pururea…".

Lui Dan îi veni să râdă şi începu să tuşească din răsputeri. Cuvioşii însă fură viu impresionaţi de învăţătura înaltă şi cu totul inaccesibilă pentru ei a lui Adrian, şi uitând de cearta lor aprobară cu mutre dogmatice spusele musafirului lor, care, cu ochelarii lăsaţi pe nas, părea a fi în momentul acela un tânăr iezuit savant.

Adrian mai făcu o ultimă fotografie – Băiatul cu Silvia. Aşa ceruse Băiatul care voia neapărat o poză, el cu Silvia, la mănăstire, şi drumeţii o luară din loc. În aceeaşi după-amiază, pe la patru, ajunseră la cabana de lângă lacul Murga.

La marginea pădurii, printre ferigile înalte, se ivi un lup. Ridică sus botul ascuţit şti mirosi lung văzduhul proaspăt şi rece, nările îi palpitară, stomacul supt îi tresări convulsiv. Un nor lunguieţ, mic ca o alună trecu prin dreptul soarelui şi umbra lui galopă peste pădure, apoi goni repede la vale.

Pe unul dintre brazi se stârni mişcare – un con căzu printre crengi. Fiara se ghemui, apoi, brusc, făcu un salt într-o parte.

Lupul era şchiop, avea o rană veche la picior. Rămase acolo, adulmecând mereu văzduhul, vântul îi spunea o mulţime de lucruri. Deodată se sperie şi începu să gonească în sus, prin pădure.

O nălucă zbură în goană, la vale. Lupul se ivi iar, în alt colţ al pădurii şi privi în urma omului care alerga. Ciuli urechea: o clipă pădurea răsună de glasuri şi ecouri. În clipa următoare se lăsă liniştea iar. Alţi trei oameni alergară în jos. Unul din ei alunecă şi căzu, iarba era însă înaltă şi moale, aşa că se auziră doar râsete.

Lupul se sperie mai puţin de data aceasta. Rămase acolo ascuns, lipit de pământul fierbinte. Prin pădure trecea un vânt liniştit, clipele înaintau încet, ricoşând dintr-un copac într-altul. Prin pădure timpul înaintează în zigzag. Lupul nu ştia asta, pentru el n-are nici o importanţă, dar aşa merge timpul prin pădure: în zigzag.

Jos, în defileul acela strâmt, pe unde se strecura un pârâu, Dan, Adrian, Băiatul şi Silvia făcură un mic popas.

— Aici vom reveni la iarnă cu schiurile, zise Dan.

— Nu, zise Băiatul. Eu nu sunt schior.

Urcară pe o coastă şi din locul unde se aflau, în vale, se vedea cabana.

— E târziu, şi mi s-a făcut o foame! Zise Dan. Coborâm?

— Coborâm.

— Pe rând. Şi, tu eşti prima. Pe locuri… fii gata… start!

Fata ocoli uşor un brăduţ singuratic şi o luă în jos, făcând zigzaguri. Să zbori, aproape, dezlipindu-te de pământ! Să simţi cum toate încep să rămână în urma ta. Tu însuţi rămâi în urma ta. Mai repede! Şi mai repede! Nu, nu se poate. Nu te poţi rupe de tine însuţi. Totuşi… încă o încercare… Nu, nu te poţi desprinde de tine. Nu se poate, e împotriva legilor fizicii. Vii împreună cu tine. Şi le duci în zbor pe toate câte le-ai avut până atunci. Nu poţi lăsa nimic, şi nu poţi pierde nimic. Până şi întâia licărire de lumină din ziua când ai deschis ochii prima dată o duci cu tine. E ascunsă undeva, ai uitat-o demult, şi totuşi există, e acolo, şi neîncetat te va însoţi. Nimic nu se poate pierde, nimic nu se poate uita. Un întreg univers te urmăreşte clipă cu clipă, se mută împreună cu tine dintr-un loc într-altul. Nu poţi pierde nici o constelaţie, nici o planetă. Te urmează ca nişte dulăi credincioşi. Planetele. La optsprezece ani n-ai grozav de multe amintiri. Cineva a îndrăznit să te sărute odată, într-o seară cu lună şi parfum de liliac alb. Poeţii şi cântecele mint, primul sărut nu valorează nimic.

Nu reţii decât teama şi incertitudinea. Ai avut un frate de care nu-ţi aminteşti, fiindcă erai prea mică, dar ai aflat despre el o mulţime de lucruri. Şi ceea ce ai aflat te face să-l iubeşti acum, dincolo de moarte. De la un timp eşti îndrăgostită, dar nu de cineva anume. Dragostea e o revărsare firească. Dar mai ţii minte şi nişte ziduri înnegrite de fum, printre care te jucai cu o altă fetiţă şi cu o pisică. Fetiţa şi pisica le-ai pierdut pe drum, nu mai ştii nimic de ele, şi totuşi sunt alături de tine, te însoţesc şi în această coborâre.

Acolo, lângă zidurile înnegrite, sub care te jucai cu pisica, ţi-ai reîntâlnit atunci, demult tatăl. Erai mică, un ghemotoc cu părul argintiu, atât era de deschis, totuşi l-ai recunoscut imediat, şi i-ai sărit în braţe. Te aşteptai ca şi mama să facă acelaşi lucru, totuşi mama stătea singură, privind în altă parte. A fost un şoc teribil, o tăietură făcută, pentru totdeauna, pe un trunchi firav.

Te-ai îndrăgostit de un băiat, din banca întâia a rândului din stânga, fiindcă avea buza de jos crestată caraghios şi răspundea totdeauna foarte bine la geografie. Profesoara îl asculta privind pe fereastră, furată şi ea probabil de mirajul depărtărilor, dădea uşor din cap, aprobativ, şi-i punea automat zece. Mai târziu, în anul următor, când aţi trecut la geografia economică, băiatul acela n-a mai strălucit de loc, nu-i plăceau cifrele şi procentele, totuşi l-ai iubit şi câtva timp după aceea, deşi nu mai lua decât nota opt. El însă nu ştia. De unde să bănuiască aşa ceva un băieţoi care în pauză joacă fotbal de masă, de unde să ştie el ce se petrece în sufletul unei fete?

Şi toate acestea, toate aceste fleacuri vin împreună cu tine... Încearcă să spui: Tu, fleacule, opreşte-te acolo. Nu mă mai urma, iar tu ascunde-te în colţul acela, m-am plictisit de tine. Nu te ascultă. Poate că în viitor te aşteaptă lucruri mult mai grave, unele au şi venit, ele însă nu înlătură de loc fleacurile dinainte. Lucrurile grave şi fleacurile trăiesc împreună într-o simbioză perfectă. Doar să le ştii deosebi. Ai o viaţă prea simplă şi uşoară. Părinţii tăi au cunoscut vremuri îngrozitoare, despre care tu abia dacă ai auzit. Acum, toate ţi se servesc ca în palmă, ia aminte, gândeşte-te bine, ca să nu devii o mică proastă, preocupată doar de felul cum se poartă părul. Viaţa e un acord cu mult mai solemn decât îşi poate închipui, mintea ta... Trebuie să te gândeşti serios. Să n-ajungi o păpuşică frumoasă, care-şi tot roteşte ochii în cap, cochetând cu sine însăşi.

— Nu! Strigă Silvia, lovind cu pumnul în masă. Se aflau deja la cabană.

— Ce nu, surioară?

— Am zis nu, şi cu asta am zis totul!

— Am zis totul", asta e vorba lui tata.

— Îl iubesc pe tata.

— Bravo, te cred, şi eu îl iubesc.

În seara aceea Băiatul, ameţit încă de la mănăstire, bău iar mai mult decât s-ar fi cuvenit. Părea că trăieşte o stare de aţâţare permanentă.

— Mă minţiţi! Strigă el brusc, şi abia atunci observară cât e de beat. Miaţi pregătit o cursă, ştiu eu! Dar eu... am să zbor peste ea! Şi acum mă duc s-o invit la dans pe fata aceea...

Până la urmă Băiatul fu gata să provoace un scandal. Tot insista să invite la dans o fată dintr-un grup în care toţi bărbaţii păreau a fi campioni la haltere şi toate femeile, vedete de cinema. Până la urmă îl duseră în cameră şi-l culcară. Dan se înapoie jos şi-şi făcu un şpriţ. Băiatul băuse numai rom, fără să mănânce nimic. Adrian tăcea, era cam obosit şi jenat.

— Nu-mi plac tipii ăia, zise Dan.

— Care?

— Ăia de acolo... cu care era să se bată Băiatul.

— Discută despre noi. Se uită mereu încoace, zise Silvia.

— Lasă-i dracului. Şi nu mă sili să-i cotonogesc pe toţi în seara asta, lasă şi pentru mâine, se înfurie Dan.

Adrian se ridică:

— Să ieşim la aer.

Ocoliră cabana. Treizeci de paşi mai încolo începea pădurea. Silvia îl luă pe Adrian de mână cu un gest firesc care nu ascundea nimic. Cerul se arcuia colosal de adânc.

— Adriane, cum stai cu boxul? Întrebă Dan.

— Nu mă pricep decât la ping-pong.

— Destul de rău. Văd că s-au luat după noi. A... Nu-s decât trei, nu e nici un pericol, mormăi Dan încrezut.

Cei trei din grupul sportivilor se apropiară.

— Sper că n-o să vă bateţi! Şopti Silvia.

— Depinde de împrejurări, mormăi Dan ameninţător.

Unul din cei trei înaintă.

— Vă rugăm să nu fiţi supăraţi pe noi, zise. Ne pare rău că aţi plecat din cauza noastră. Ne-am înfierbântat ca nişte caraghioşi şi nu era cazul.

— Sunteţi boxeri? Întrebă Dan.

— Nu. Studenţi la artă dramatică. Vă rugăm să ne scuzaţi pentru cele dinainte şi să poftiţi la masă cu noi. Este rugămintea noastră a tuturor, precum şi a maestrului, personal.

„Maestrul" era un cunoscut actor, iar „boxerii" şi vedetele de cinema făceau parte din clasa lui. Discutară despre fotbal, pârtii celebre, cancer, cosmos, şi Dalida, însă nici un cuvânt despre teatru, deşi Dan ar fi vrut teribil să deschidă acest subiect. Unul dintre studenţi o invită la dans pe Silvia. Adrian o invită pe una dintre studente.

— Sunteţi din lotul naţional de alpinism? Îl întrebă fata.

— Mai mult decât atât, şopti Adrian.

— Oh, la, la! Făcu fata intimidată.

— Sunt însuşi omul zăpezilor, dar călătoresc incognito.

— Am înţeles, n-am să spun la nimeni, se lipi de el studenta.

— Iar ceilalţi sunt impresarii mei, adăugă Adrian.

Când, după miezul nopţii urcară sus în camera lor, Băiatul sforăia pe trei voci.

— I-ai văzut pe studenţii ăştia?

— Da, i-am văzut, Ce-i cu ei?

— Sunt toţi frumoşi ca zeii Olimpului, constată Dan cu tristeţe.

— De ce te necăjeşte asta? Adrian se descheia la cămaşă.

— N-am să mă pot face actor!

— Prostii! N-ai văzut că maestrul era urât ca dracu?

— Ce folos? Nu poţi să devii dintr-o dată „maestru”!

A doua zi Băiatul îi chestionă în legătură cu năzbâtiile pe care le săvârşise cu o seară înainte.

— Vezi, şopti Dan, nu-şi aminteşte nimic din ce a făcut ieri.

— Văd, răspunse Adrian.

— Ce tot şuşotiţi? Băiatul îi privea cu ochii mari. Am spus ieri ceva ce nu trebuie?

— Aş! Îl linişti Dan.

— Îmi place aici, zise Silvia. Vreau să mă întorc aici totdeauna. În fiecare zi, în fiecare dimineaţă, în fiecare amiază, în fiecare seară, vreau să mă întorc aici şi să stau aici, şi să plec de aici, şi iar să mă-ntorc.

— Te voi însoţi totdeauna, zise Adrian. Îmi dai voie?

— Actorii sunt băieţi buni, zise Dan. Ne-am înşelat cu privire la ei. Atâta doar că prea-s frumoşi. Ce zici, Adrian?

— Hm, zise Adrian, privindu-l pe Băiat.

Acesta aprobă:

Buni băieţi! Cam gălăgioşi, cam închipuiţi, cam superficiali, cam pozeri, încolo fără cusururi. Îmi pare rău că am fost penibil…

— De ce? Ai fost drăguţ, râse Silvia. Şi, când ai luat prea multe păhărele n-ai făcut scandal prea mare, te-ai apucat doar să înjuri, şi făceai cu ochiul către fetele de acolo, şi ai fi vrut să te baţi cu toţi. Încolo, te-ai comportat perfect…

— Îmi pare rău, şopti Băiatul, care întâlnise deodată privirea lui Adrian. Îşi plecă ochii.

Pe la trei, băieţii ieşiră să mai facă o ultimă plimbare, în vreme ce Silvia rămăsese să împacheteze. Unei fete îi trebuie timp pentru această operaţiune, chiar dacă are de împachetat numai o pereche de ciorapi şi un fular cârpit.

— Vă duc într-un loc unde vom vedea sumedenie de veveriţe, zise Dan. Sunt aşa de multe, încât pe cărările lor se ţine dreapta, altfel s-ar produce busculade.

Într-un loc părăsiră poteca şi reuşiră o adevărată performanţă de alpinism urcând un povârniş foarte greu, agăţându-se de brazi. Găsiră o altă cărare, acolo Dan se orientă şi merseră iar. Razele soarelui cădeau tot mai oblice, aproape tangenţial cu pământul.

— Locul cu veveriţe e aici, zise Dan.

— Dar nu se vede niciuna.

— Poate au adunare.

— Să mai înaintăm puţin. Am impresia că veveriţele s-au mutat ceva mai departe.

Mergeau pe marginea pădurii şi cărarea se făcuse strâmtă, lipită de stâncă, iar în dreapta se căsca un gol vertical. Departe, jos, se vedeau pietre albe.

La început totul a fost ca o joacă. Întâmplările grave vin neanunţate, fără surle şi trâmbiţi, nici nu le iei în serios la început. Băiatul se opri şi se aplecă puţin să privească în prăpastie. Adrian se opri şi el. Băiatul părea că meditează. Deodată îşi pierdu echilibrul, bătu aerul cu mâinile, şi începu să cadă. Adrian îl prinse în ultima clipă. Băiatul alunecă, picioarele îi atârnară, iar Adrian simţi cum terenul cedează sub el, centimetru cu centimetru.

— Ce naiba, ieşi odată! Gemu Adrian.

— Nu pot.

— Cel puţin nu mă trage şi pe mine.

— Mă trage greutatea. Prinde-te de creangă.

— Gata! Uşor, uşor, nu te lăsa aşa, trage aer în piept să pierzi din greutate...

— Mai bine lasă-mă! Decât să cădem amândoi...

— Taci! Drace, creanga începe să se rupă!

— Lasă-mă îţi spun!

— Dacă forţez, creanga trosneşte şi cădem.

— Încep să alunec! Şopti Băiatul. Lasă-mă! Picăm amândoi!

— Dane, unde dracu' ai rămas? Urlă Adrian.

— Îmi rup o bâtă. Dacă ne atacă veveriţele?

— Lasă bâta şi vino iute aici!

— Ce s-a întâmplat?

— Ne prăbuşim! Vino!

Dan sosi în goană, prinse mâna lui Adrian şi cu mare chin reuşiră să iasă toţi.

— Ce prostii faci, Băiat! Cum ai reuşit să pici? Întrebă Dan, ştergându-şi fruntea. Adrian îi făcu semn să tacă.

Băiatul se aşezase şi-şi cerceta piciorul julit. Privi în sus, către Dan, însă nu zise nimic.

Drumul înapoi dură mult, fiindcă Băiatul şchiopăta. Arăta foarte rău: palid, cu vinele umflate la tâmple. Îl culcară. Silvia rămase cu el. Dan şi cu Adrian coborâră să mănânce.

— Mi-ai făcut nişte semne... N-am priceput... zise Dan când ajunseră în coridor.

Adrian se încruntă. Îl prinse pe Dan de umăr, şi rămaseră o clipă acolo, în semiîntuneric.

— Cum crezi că a fost căzătura Băiatului?

— O fi alunecat...

— Nu, Dane! Eram lângă el. Băiatul a vrut să se arunce în prăpastie. A vrut să se sinucidă!

Mâinile lor se plimbau pe claviatura pianului, timide, ca nişte călători rătăciţi, nesiguri asupra drumului de urmat. Ale ei, având braţele dezvelite

până deasupra cotului, albe, prelungi, cu degetele line, transparente. Ale lui, banale, mâini obişnuite de bărbat. Apăsau la întâmplare clapele şi concertul se năştea haotic şi de loc atrăgător. Uneori mâinile li se întâlneau, atrase ca de o forţă nevăzută, dar aceeaşi forţă acţiona imediat în sens invers, respingându-le brusc, speriate. Un operator de cinema, filmând doar claviatura şi cele patru mâini, cu jocul lor simplu şi complicat, de sus, ar fi putut obţine efecte interesante pentru un ochi sensibil.

— Îţi pare rău că nu ştii să cânţi la pian?

— Da, răspunse el, îmi pare rău. Trebuie să fie interesant să poţi reface gândurile unui compozitor.

Un fluture alb pătrunse în odaie prin fereastra deschisă, execută câteva dansuri deasupra pianului, apoi nimeri iarăşi fereastra şi dispăru.

— Aş vrea să descriu zborul fluturelui, zise ea, apăsând pe una din clape. Ce o fi asta?

— Habar n-am. Poate un fa diez.

— Aş înclina mai mult către un re bemol! Râse ea. Uite, aşa zboară fluturele... Şi apăsă pe câteva clape la intervale egale. Acompaniază-mă, îi ceru.

Şi el lovi alte clape, la întâmplare. Sunetele ieşeau surprinse, ca nişte păsări trezite brusc din somn, pe care, cu toate că nu le-ai ochit, le-ai nimerit din întâmplare.

— Auzi ce linişte s-a făcut? Toată lumea ascultă concertul dat de noi!

— Aş fi mai dispus să cred că toată lumea a fugit cale de cinci poşte împrejur, zise Adrian, mai realist.

În razele soarelui ce cădeau oblice pe pian, se roteau firişoare minuscule, un întreg univers nebănuit, trezit parcă la viaţă de lumină.

— Vezi firul acela de praf, din mijloc? Întrebă Silvia. Eu sunt!

— Atât de mică?

— Mică? Nu! Sunt imensă! O întreagă planetă. Mă rotesc după legi pe care nu le-a descoperit încă nimeni.

— Dacă te-ar auzi Copernic?!

— Copernic e drăguţ, îmi place. Dar legile lui nu mă cuprind. Am o mişcare mult mai complicată...

Pe marginea pianului şedea o păpuşă în rochie de catifea purpurie, iar lângă ea, în picioare, un băiat din material plastic. Silvia îndoi picioarele băiatului şi-l puse în genunchi în faţa păpuşii. Râse, şi o făcu pe păpuşă să-i întoarcă spatele. Adrian o urmărea grav.

— Nu râzi? Îl întrebă.

— Nu. De ce? E ceva de râs?

— Nu ştiu de ce în ultima vreme bărbaţii care se apropie de mine au pe faţă un zâmbet idiot. Complet idiot, zise Silvia.

— Poate din cauză că se intimidează...

— Şi se simt obligaţi să-mi facă un fel de curte caraghioasă... Spun tot felul de glume fără haz, râd, zâmbesc, iarăşi râd şi iarăşi zâmbesc. Mă înfurie teribil că nimeni nu discută serios cu mine. Toţi bărbaţii se simt obligaţi să mă

curteze, şi o fac fără nici un fel de inteligenţă. Am să mă deghizez în băiat! Băieţii discută tot felul de lucruri serioase care mă interesează teribil. Dar când apare o fată între ei, imediat se schimbă, devin melancolici şi filosofi şi atât de şmecheri, încât nu-i mai poate cuprinde nimeni. Până şi tu... Până şi tu, Adrian, când eşti cu mine, faţa ţi se lungeşte, se face ca un dovleac, nu mai ştii ce să faci cu mâinile...

— De ce aş constitui o excepţie?

— Eu aş vrea ca tu să fii o excepţie.

Silvia întoarse păpuşa şi o aşeză în aşa fel, ca să-l privească pe băiat, pe cel din material plastic, drept în ochi. Apoi îi înclină uşor unul către celălalt, şi-i făcu să se sărute. Deodată păpuşa îl pălmui. Băiatul se supără, înaintă până la marginea pianului şi începu să privească în jos. Păpuşa, care o luase în direcţie opusă, se opri să vadă dacă băiatul o urmează. Băiatul nu o urma. Păpuşa ezită. Se înclină, culese nişte flori imaginare, aşteptând. Apoi le azvârli, nervoasă. În fine, făcu primul pas înapoi, în direcţia băiatului. Se aplecă şi-l sărută.

— Eterna poveste! Şopti Adrian, impresionat fără voia lui de demonstraţia fetei.

— Da, eterna poveste, bătrâne! O privi mirat. Îmi dai voie să-ţi spun „bătrâne”?

Ciudată era prietenia lor! De fiecare dată când se revedeau, totul pornea de la capăt. O prietenie care părea că nu progresează de loc, de fiecare dată se reîntâlneau ca nişte străini.

Adrian, în faţa Silviei, simţea o derută chinuitoare, devenea un băieţoi. Zise:

— Spune-mi cum vrei, cum îţi place, am acceptat odată pentru totdeauna.

— Da, dar de fiecare dată parcă ai fi altul. Ştii să joci şah? Faci totdeauna nişte mutări absurde, neprevăzute.

— Asta fiindcă nu ştiu să joc, explică Adrian. Nu mai cântăm puţin?

— Aş vrea ca pianul acesta să fie sufletul tău, şi eu să apăs pe clape, să văd ce sunete se nasc... Prefă-te în pian, bătrâne!

Atunci intră Dan şi, văzându-l, Adrian respiră uşurat. Teribile încurcături îi crea fata asta. Dan se apropie rezemându-se într-un baston vechi cu mâner de fildeş. Tocmai studia un rol de lord bătrân, furios că nu-l lasă podagra în pace, pornit să facă praf Camera şi Parlamentul.

— Ce faceţi?

— Avem o discuţie serioasă, iar tu ne deranjezi, zise Silvia.

— I-ai făcut declaraţii? Rânji Dan către Adrian. Zici că vii la mine şi în fond îi faci curte soră-mi! Bravo, n-am ce zice! Ei, ce cadou îi facem Băiatului?

— Tot nu mi-a spus câţi ani împlineşte.

— Aproximativ treizeci.

— De ce aproximativ?

— Fiindcă ar putea fi şi douăzeci şi nouă, şi treizeci şi unu. Băiatul a încurcat lucrurile, atunci, când cu bombardamentul… Nu mai ştie precis câţi ani are.

— Sărmanul Băiat! Zise Silvia.

— Iarăşi sărmanul? Se înfurie Adrian. În locul lui aş provoca la duel pe oricine mi-ar zice „sărmanul" şi m-ar compătimi.

Băiatul hotărâse să se sinucidă…

Cu stângăcia care-l caracteriza, chiar în împrejurări foarte grave, acum umbla prin oraş, prin prăvălii, să găsească funie groasă, solidă, şi nimerea ba la o boiangerie, ba la vreun atelier. Îi trebuia funie, fiindcă ajunsese la concluzia că singurul mod accesibil de a te omorî e să te spânzuri…

Când nimeri în sfârşit în prăvălia pe care o căuta, şi când fu întrebat câţi metri de funie îi trebuie, păru foarte derutat, fiindcă într-adevăr nu se gândise înainte de câtă funie are nevoie un om ca să termine cu necazurile!

— Vreo trei metri.

Vânzătoarea măsură iute şi tăie cu un cuţit.

— Poftim. E tare. Cu asta poţi să te şi spânzuri, zise ea, recomandându-şi marfa cu un zâmbet.

Pălind la cuvintele ei. Băiatul strecură funia în servietă. Între manualul de franceză de-a noua şi Metodica predării limbilor străine.

Mergea pe stradă, fără să vadă pe nimeni, adâncit în sine însuşi. Costumul său de un gri deschis, bătând spre cenuşiu, era cam demodat, haina fiind prea lungă. Faţa palidă, cu pielea fină, străbătută de cute subţiri ca firul de păianjen, şi părul imens, negru îl scoteau în evidenţă dintre trecători.

O coti pe nişte străduţe şi ajunse la marginea oraşului. De acolo putea merge pe dig, de-a lungul Izei, până aproape de casă.

Zilele toamnei continuau să fie frumoase, calde la amiază, reci seara. Cerul se făcuse albastru sfărâmicios.

N-ai fi aruncat o piatră în sus, de teamă să nu-l spargi. Chiar şi păsările zburau mai jos, cuprinse de aceeaşi stingherealã. Deşi senin, cerul părea mai coborât, imediat în vecinătatea plopilor. Şi, uneori, vibra cerul.

Băiatul mergea pe dig, singur. Împlinea în ziua aceea treizeci de ani. Ori douăzeci şi nouă. Ori treizeci şi unu. Parcă poţi măsura exact timpul? E lunecos, jucăuş, îţi scapă printre degete. Vrei să-l opreşti, dar se rupe în două ca şopârla, îşi lasă coada sub piciorul tău, iar el fuge mai departe.

Băiatul mergea pe dig. Se gândea la timp.

Iar pe partea cealaltă a digului curgea Iza. În aceeaşi direcţie. Şi oare la ce se gândea?

Vântul înserării risipise pe tot cerul nouraşi de scamă uşori, neserioşi, rotunzi ca nişte păpădii. Dinspre Iza aerul venea proaspăt şi răcoros. Dan ridică paharul cu vin galben de Aiud.

— Să trăieşti, Băiat! Să fii sănătos, şi toate celelalte!

— Să creşti mare! Glumi Adrian. Şi peste o sută de ani – tot aici!

Băiatul, în costum închis, demodat ca toate hainele lui, cu gâtul subţire strangulat de cravată, cu vinele umflate la tâmple şi ochii sclipind de febră, ciocni şi deşertă paharul. Vinul îl simţi amar şi greu. Lumina tuburilor cu neon îl ustura. Privi spre masa vecină, unde beau bere trei bărbaţi. Îl fixă pe cel cu mustaţă.

— Îl cunoşti pe cel de colo?

— Îl cunosc, dă-l dracului, făcu Dan.

— Vreau să-i arunc un sifon în cap!

— Potoleşte-te, Băiat.

— Dar ce-ai cu el? Întrebă Adrian.

— Vreau să-i dau în cap cu un sifon, repetă Băiatul. În semn de adio, şopti pentru sine.

Deodată Băiatul începu să râdă, dar se potoli repede şi reveni la posomorârea dinainte.

— Nu prea ne distrăm, zise Dan. Aş vrea să te văd mai vesel, sărbătoritule!

Băiatul îl prinse pe ospătar de mânecă. Ospătarul semăna cu Kirk Douglas, după părerea lui Dan, care le găsea tuturor asemănări cu diverşi actori.

— Adu-mi un sifon! Ordonă Băiatul.

— Potoleşte-te, sau plecăm.

— N-are voie omul să bea un pahar cu sifon?

— Ai cerut unul întreg!

— La vârsta de treizeci de ani, îmi pot realiza şi eu o dorinţă, zise Băiatul. Una singură. Vreau să arunc sifonul în capul mustăciosului. Nu-mi pot realiza şi eu o dorinţă la treizeci de ani? E ultima dorinţă…

— Mustăciosul – îi explică Dan lui Adrian – e un birocrat parşiv de tot, şi de altfel i se mai spune şi tovarăşul „Nu se poate”. Bietul Băiat s-a ciocnit cu el pe toate drumurile…

Între timp ospătarul adusese sifonul, iar Băiatul îl manevra discret. Adrian observase, dar nu zicea nimic.

Dan continuă:

— A vrut Băiatul să-şi facă bon pe cameră, dar domnul de colo i-a spus că nu se poate. A vrut să-şi scoată un certificat de naştere nou. Amicul, proaspăt mutat la secţia respectivă a sfatului, s-a încontrat cu „nu se poate”. I-a trebuit omului o dovadă că nu posedă nici o avere pământească… Zic bine, Băiat?

— Absolut.

— Ei, şi domnul cu mustaţă i-a stat iarăşi în cale cu „nu se poate”. E drept?

— Aşa e…

— Apoi mustăciosul a fost mutat pe nu ştiu ce post de fiscăraş la policlinică, exact în momentul când Băiatul trebuia să-şi întocmească fişa

medicală pentru Săvârşin. Din nou i s-a pus în faţă cu „nu se poate”. Am enumerat bine, Băiat?

— Bine, zise Băiatul, şi în aceeaşi clipă apăsă pe pârghia sifonului. Jetul puternic şi spumos nimeri exact în ceafa mustăciosului, făcându-l ciuciulete, udându-i cămaşa şi haina, şi scurgându-i-se pe după gât. Victima, cu mustăţile răsfirate şi ochii ieşiţi din orbite de furie, ţâşni ca un arc.

Băiatul râdea cu hohote. În acest timp Dan parlamenta cu armata adversă, încercând să sugereze că Băiatul e ameţit.

Ceilalţi acceptară cu greu explicaţiile şi se retraseră la masa lor.

— Ah, Băiat, Băiat! Oftă Dan. Ce-ai fi făcut dacă erai singur? Mustăciosul te mânca! Haide, haide, lasă sifonul! Ca pedeapsă, nu mai bei nimic în astă-seară.

— Ba, dimpotrivă, beau! Am împlinit treizeci de ani, sau nu? Beau, fraţilor! Beau în cinstea ta, Dane, şi în cinstea ta, Adrian, care-mi aminteşti de „Toporul de Argint”... O clipă se păru că Băiatul, surescitat, va izbucni în lacrimi. Am avut o viaţă blestemată! Şopti el. Şi am băut mereu ca sa uit. N-am uitat nimic... Omul nu uită nimic! Nimic! Omul duce la moarte toate păcatele cu care se încarcă, încă de copil. Nu? Nu e aşa? Beţi şi voi cu Băiatul! Sunt trist! Sunt vesel!

Şi, scăpat de supraveghere, Băiatul apăsă iar. Mustăciosul tocmai urmărea cu ochii lui întunecaţi o fată care se legăna pe nişte tocuri cui, când un nou jet de sifon îl zăpăci, din profil de data aceasta.

— O să ai nevoie de gardă personală de-acum înainte, Băiat, zise Adrian.

— Tu să taci! Şopti Băiatul. Tu nu mă iubeşti!

— Ba da, Băiat, te iubesc. Aproape ca un frate. De ce nu te-aş iubi?

— De ce îmi întinzi curse la tot pasul? De ce vorbeşti ca „Toporul de Argint”? De ce îţi faci semnul ăsta aici? De ce te piepteni ca el, cu cărare pe stânga? De ce mă supraveghezi tot timpul? De ce vii seara şi te uiţi pe geamul meu? Crezi că nu ştiu?

Şi Băiatul îndreptă sifonul în direcţia lui Adrian. Dan i-l smulse din mână.

— Terminaţi! Ţi-ai pierdut minţile, Băiat? Strigă Dan. Nimeni nu te supraveghează!

— Ba da! El! Tot timpul! Şi zâmbeşte... zâmbeşte exact ca Valentin! Eu mă duc!

— Unde?

— Mă duc... adică nu. Vin înapoi îndată. Mă tem că am lăsat reşoul în priză. Îmi făceam o cafea când aţi venit să mă luaţi, când mi-aţi adus cadoul... Sunteţi nişte prieteni adevăraţi... Iertaţi-mă... eu mă duc.

— Vii înapoi?

— Într-un minut.

Băiatul plecă, mergând foarte iute, aşa cum făcea totdeauna când se ameţea. Dan şi Adrian se priviră. Câtva timp niciunul nu spuse o vorbă... Apoi Dan oftă.

— Nu ştiu ce să zic… şopti el.

Trecură două minute. Primul fu un minut pătrat. Al doilea, un minut triunghiular. Aşa le desenă Dan, cu creionul, pe un şervet. Când începu al treilea minut, Adrian îşi puse ochelarii.

— Du-te, Dane, şi vezi… Vezi ce face Băiatul.

— De ce? Se întoarce el.

Trecură încă zece minute. Toate zece rotunde. Dan le desenă aşa, rotunde, în şir, pe şervet. Minutul al zecelea îl desenă mai mare, mai înalt. Era, pe cât se pare, un minut-şef.

— Du-te, Dane! Îl îndemnă Adrian.

— Să mai aşteptăm, poate că-şi schimbă cămaşa. Asudase.

— Ar fi avut vreme destulă să se întoarcă.

— Sau poate îşi face o cafea, să se trezească…

Mai trecu un sfert de oră. Băiatul nu reapăru. Minutele zburară libere, neobservate. Dan îşi ascunsese creionul. Mustăciosul împreună cu cei doi amici se mai aflau acolo şi beau rom.

Adrian se ridică.

— Mă duc eu.

— Nu, mă duc eu, zise repede Dan. Apoi se bâlbâi: Băiatul se… se teme de tine.

— Bine, du-te tu. Adu-l repede, iar eu între timp mai comand ceva la Kirk Douglas. Veniţi iute, auzi?

Băiatul şedea pe aproape. Dan acceleră paşii, aproape fugi pe aleea de fagi a Grădinii Morii, apoi ieşi în drum, şi, când o coti la stânga, spera să-l vadă pe Băiat venind. Nu văzu însă decât o pereche care mergea încet. El o ţinea strâns, de după umeri, foarte strâns, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu zboare. El însă nu era Băiatul, cum speră Dan o secundă.

La drept vorbind, Dan simţea strecurându-se în suflet o anumită nelinişte. Purtarea ciudată a Băiatului, accidentul din excursie, Adrian pretindea că fusese o încercare de… uf! Groaznic cuvânt! O încercare de… în fine, să ocolim cuvântul ăsta nesuferit. Să fi avut dreptate? Şi noua lui ieşire împotriva lui Adrian, toate acestea la un loc… Da! Trebuie să se lămurească odată şi odată! Nu, cât mai curând. Vor avea chiar acum o discuţie directă, între patru ochi. Dar Băiatul e beat… Deci, pe altă dată…

Deschise atent portiţa, numai pe jumătate, să nu scârţâie. Deodată, printre pomi, văzu lumină la geamul Băiatului şi răsuflă uşurat. Se opri. Gândurile neclare îi dădură ocol. Deci, Adrian venise de mai multe ori pe aici, în taină, ca să-l supravegheze. Ciudat! Dar cum de aflase Băiatul? Sau era o invenţie a sa? Da, ca să născoceşti aşa ceva, trebuie să te simţi cu musca pe căciulă… Nu! De o mie de ori nu! Ce prostii! Dan îşi muşcă limba să se asigure că nu visează… Ah, probabil…

Văzu în lumina geamului deschis zece milioane de gâze care dănţuiau fericite că trăiesc şi ele o clipă.

Fluieră vechiul lor semnal şi aşteptă să vadă capul buclat al Băiatului apărând. Nimic. Ezită. Poate nu era singur. Poate niscai treburi de inima... Să-l deranjeze? Ciuli urechea. Drace, radioul cântă în surdină. „Melodii din Neapole".

Fluieră iar... N-avea să uite Dan, niciodată, niciunul din amănuntele acelei seri. Câinele vecinilor veni blând prin întuneric, fără să latre, fiindcă-l cunoştea, să se gudure la picioarele lui, bucuros că vede figură prietenoasă de om. Şi gâzele continuau să salte în sus şi-n jos, şi radioul se auzea încet, şi o creangă mlădioasă îl plesni pe Dan peste faţă, uşor, mai mult mângâindu-l, în vreme ce se apropia de geamul deschis. Şi văzu iar în faţa ochilor trecând clipele, aşa cum le vedea el totdeauna, unele rotunde şi galbene, altele triunghiulare şi albastre, şi-şi auzi inima şi propria respiraţie.

Dan se săltă uşor şi nu zări în cameră pe nimeni. Şi atunci, fără să ştie de ce, făcu un gest iute cu mâna, ca şi cum ar fi vrut să prindă câteva din musculiţele care dănţuiau în raza ferestrei, dar ele se feriră, sprintene.

— Băiat, de ce te ascunzi? Strigă Dan. Hei, Băiat! Câinele, aşezat, privea atent. Lătră uşor, şi dădu din coadă. Poate se amuza în sinea lui văzându-l că vorbeşte singur.

— Băiat, ce naiba faci?

Dar în cameră, într-adevăr, nu se afla nimeni. Dintr-un salt Dan urcă treptele, şi năvăli înăuntru.

Camera – pustie. Chiar atunci muzica se sfârşise şi crainicul dădu ora exactă. Descumpănit, Dan îşi privi ceasul, fiindcă n-avea altceva nimic mai bun de făcut. Se gândi să aştepte niţel, o fi ieşit Băiatul undeva. Şi atunci, deodată, văzu plicul de pe masă.

„Pentru Dan şi pentru Adrian", scria pe plic. Subliniat. De două ori subliniat. Plicul era lipit.

Cu mâinile care-i deveniseră dintr-o dată ca de gheaţă, şi simţind că-i frig, în toată fiinţa, Dan îl desfăcu, încurcându-se în propriile sale degete. Scrisoarea purta data zilei trecute. Citi două rânduri, văzu negru înaintea ochilor. Scăpă hârtia şi-şi apăsă orbitele, până văzu scântei. Apoi deschise iar ochii.

„Prieteni, Abia îndrăznesc să vă adresez acest cuvânt. De ani de zile mă chinuiesc groaznic, şi trebuie să pun capăt acestei situaţii.

Aşa nu se mai poate trăi.

Nu e vorba de boala mea, de suferinţele mele fizice.

Am încercat zadarnic să-mi liniştesc cugetul, spunându-mi că nu sunt eu vinovatul, ci doar întâmplarea şi nenorocul. Mi-a fost şi teamă. Am fost laş. Faptul că Timotei Tarţa stă în închisoare fără nici o vină mi-a sporit remuşcările şi starea îngrozitoare în care mă aflu.

Eu l-am ucis pe „Toporul de Argint". Fără să ştiu, fără să-mi dau seama. Eram beat, inconştient. Când mi-am revenit, am văzut că sunt stropit cu sânge, cu sângele lui, şi la mine se aflau toate obiectele lui Valentin. Le-am păstrat, le am şi acuma, fiindcă am avut tot timpul intenţia de a mă preda, însă n-am

reuşit să-mi adun până acum destul curaj. Asta e tot. Aveţi grijă ca Timotei Tarţa să fie eliberat. El n-are nici un amestec."

Jos, sub iscălitură, scria cu litere mari: „Iertaţi-mă! Nu sunt vinovat!"

Dan căzu pe canapea. În jurul său totul se învârtea.

La radio crainicul transmitea ştiri externe. Cuvintele rătăceau prin cameră, fără nici un sens, fără legătură între ele. Se făcuse parcă mai întuneric.

Dan sări brusc în picioare, apucă scrisoarea şi ieşi afară. Fugea înnebunit, cu părul vâlvoi. O apucă fără să ştie de ce pe o străduţă care ducea la capătul oraşului. Se opri şi goni înapoi. Nu vedea nimic împrejur. Nu mai raţiona. Acuma paşii îl duceau la grădina de vară din parc, unde subconştientul său ştia că îl aşteaptă Adrian, care trebuie şi el să afle... să afle! Să afle ceea ce el bănuia de mult!

Trecea prin noapte Dan, şi noaptea-l plesnea în faţă, şi-l dureau obrajii, şi ochii, şi pieptul îl simţea ca tăiat în două.

Şi urmară clipe când, aproape uitând ce se întâmplase, Dan se întreba de ce fuge, şi încotro? Şi noaptea, noaptea urla împrejurul său din uriaşe guri căscate, şi aşa, aproape nebun, Dan ajunse la grădina de vară unde aştepta Adrian... Acesta avea în faţă trei pahare proaspăt umplute cu vin galben de Aiud, comandat special pentru sărbătorirea Băiatului...

Dan aruncă pe masă scrisoarea şi căzu cu faţa în palme. Toată fiinţa lui plângea cu hohote, dar fără lacrimi şi spasme.

Deci iată cauza adevărată pentru care fugise Băiatul de la tunel! Şi ce interpretare greşită şi romanţioasă fusese dată atunci plecării sale! Toţi ziceau: ce prieteni buni au fost! N-a rezistat Băiatul, sărmanul, acestei lovituri, moartea lui Valentin l-a zdruncinat în aşa hal, că şi-a luat lumea în cap. Şi când colo, el o luase din loc ca să fugă de pedeapsă! Se temuse că va da ochi cu Tudor Leordeanu...

Şi nici nu ştiu Dan când au plecat de acolo, se pomeni doar la un moment dat dus, aproape târât de Adrian, care-l tot ruga să se grăbească.

— Dar de ce? Strigă deodată Dan. De ce să ne grăbim? Dacă s-a dus să se predea, canalia, foarte bine, eu nu vreau să-l mai văd!

— Mă tem că va face o prostie, zise Adrian.

— O prostie? Vrei să spui că se va sinucide? Şi mai bine! Sigur că da, se va sinucide! Mi-a spus de mai multe ori, în diferiţi ani, că până la urmă tot se va sinucide. Eu râdeam şi nu-l credeam... Fiindcă eram prost. Nu-mi dădeam seama... Dar acum? Vrea să se sinucidă? Foarte bine! S-o facă iute, îi dau dezlegare. Totul e clar...

Adrian încercă să-l calmeze.

— Nu e chiar clar, Dane... Abia va trebui să clarificăm noi lucrurile...

Şi aşa, aruncându-şi frânturi de frază, ajunseră în câteva minute la Băiat acasă.

— Eu nu mai intru, se împotrivi Dan.

— Ba da, ba da! Îl împinse Adrian din spate.

De cum trecu de uşă, Adrian se aplecă şi culese din colţ un capăt de funie groasă. O învârti între degete. Dan îl privi mirat, complet zăpăcit, cu urechile ţiuind. Apoi se uită cu scârbă spre lucrurile din cameră.

— Repede! Şopti Adrian. Să urcăm în pod! Probabil Băiatul s-a…

Băiatul însă nu se afla în pod, ci în grădină, în locul cel mai întunecat. Îşi legase ştreangul de o creangă solidă. Pregătise totul minuţios, cu o răceală care-l înfiorase, mirându-l chiar. Cunoştea şi povestea cu săpunul. Funia trebuia săpunită, fără apă, altfel nu se strângea. Îşi pregătise şi un taburet, pe care avea să-l răstoarne cu propriile picioare, în clipa când…

Deocamdată se aşezase, convins că în scurtă vreme nu va mai fi printre cei vii. În iarbă stătea comod, cu genunchii ridicaţi. Îşi îmbrăţişase genunchii, rezemându-şi bărbia.

Bietul Băiat avea ceva ridicol în pornirea-i de a poza în victimă a destinului. Era poate ceva hazliu şi în hotărârea sa de a se sinucide. Băiatul se considera vinovat. Dar Băiatul n-avea un caracter ferm. Nu din vina sa. Trecuse prin prea multe. De aceea îşi acorda circumstanţe, care-l transformau într-un fel de victimă…

Deci, Băiatul, stând aşezat în iarbă, privea în sus către ştreangul pe care şi-l instalase şi încerca să se vadă spânzurat, legănându-se fără viaţă. Într-un fel era sincer cu sine. Hotărâse să termine cu viaţa, din două motive: mai întâi, avea groază de procedură, judecată, reconstituiri. N-ar fi rezistat, ar fi înnebunit într-adevăr; în al doilea rând, şi acesta era motivul principal, după mărturisirea făcută, n-ar fi fost în stare să mai dea ochii cu Dan şi cu ai lui – prea cumplit îi minţise atâţia ani!

În acele ultime minute nu se acuza şi nici nu-şi căuta scuze. Peste puţin timp va înceta să mai trăiască, de ce să-şi mai complice viaţa? Ce vor gândi ceilalţi? Într-un fel sau altul îi vor acorda şi ei circumstanţe. Altădată dezonoarea şi ruşinea se spălau prin sinucidere, azi nu mai putea să spere, decât foarte vag, că va fi iertat. Dar nici altă ieşire nu exista pentru el. Să fi păstrat taina în continuare? Nu. Într-o zi tot s-ar fi aflat. Ar fi aflat alţii şi ar fi fost mult mai rău. Şi nici nu putea să trăiască mereu alături de remuşcările sale. Oricum, ar fi făcut-o, mai devreme sau mai târziu. Mai ales acuma, când e în joc şi viaţa lui Tarţa… Fiindcă e, totuşi, un om cinstit, aşa se consideră, cel puţin…

Judeca rece şi calm, aşa i se părea, mirându-se lucid de propriul său curaj. Băiatul nu ştia că cel mai dificil lucru pe lume e să iei o hotărâre grea. Când ai luat-o definitiv, cu întreaga ta fiinţă, o îndeplineşti relativ fără emoţie. Îl neliniştea totuşi un gând straniu: dacă totuşi ancheta ar fi avut loc, nici el, la fel ca şi nefericitul acela de Tarţa, n-ar fi ştiut să spună unde se află trupul victimei! El, asasinul!

Ideea că trebuie să termine cu viaţa şi să nu se predea, recunoscându-şi vina, o avea de mult timp. Acţionase – aproape fără să-şi dea seama – pregătind actul final. Îşi arsese pe rând toate manuscrisele. Ce ridicol ar fi fost să se găsească în locuinţa criminalului sinucigaş nişte caiete cu versuri! Făcuse

dispărută corespondenţa; şi aceasta ar fi fost ridicolă, înapoiase încetul cu încetul cărţile împrumutate de la diferite biblioteci şi de la amici. Reuşise să obţină chiar şi bonul pentru cameră – la început se gândise s-o lase lui Adrian, dar mai apoi renunţă. Era puţin probabil că Adrian ar fi acceptat să locuiască acolo. Şi chiar încetase să se mai întâlnească cu o anumită femeie…

Aşa stătea Băiatul, gândindu-se la sine şi la întâmplările vieţii sale, dar nu cronologic, aşa cum se cuvine unuia care va muri, ci sărind de la una la alta, la întâmplare.

Nu se gândea mai de loc la părinţi. Nu pentru că nu i-ar fi iubit, ci fiindcă timpul se ridicase ca un zid opac între copilărie şi anii de mai târziu. Şi părinţii săi rămaseră dincolo de zid, nu le mai distingea figurile. Nu mai avea de la ei nici măcar o fotografie… Aparţineau unei lumi atât de îndepărtate!

Dar umilinţele anilor copilăriei, când rămăsese singur, i se încrustaseră în memorie definitiv, şi nopţi întregi Băiatul se zvârcolea, înconjurat de chipurile hidoase care-i torturau viaţa. Şi, ca să scape de chinuri, bea, bea cumplit, până la uitare de sine… „Ce mai viaţă ai avut, Băiat! Ţi-ai ucis prietenul, dar poate oare cineva să te acuze? Desigur, tu însuţi. Şi mai ales, pentru că ai fost laş, şi ai tăcut atâta vreme!”

Se ridică şi făcu primul pas. Se agăţă cu mâna de funie. „S-a dus dracului totul! Totul? Adică de ce? Pot să mai stau o clipă. Să-mi mai acord un minut. Am voie. Din noaptea asta, care e trecătoare, voi intra în cea fără sfârşit. Mai am timp… O clipă numai…” Şi se aşează din nou în iarbă. În acelaşi moment se sperie teribil, fiindcă dulăul, care se furişase încet până aproape de el, începu să latre.

— Taci, taci, câine! Se răsti Băiatul.

Auzind lătratul câinelui, Adrian veni în goană. Dan îl urmă, mai puţin grăbit.

— Priveşte! Şopti Adrian. Se pregătea doar să… Formidabil ce instinct au câinii!

— Nu, răspunse Dan, care văzu şi el ştreangul. Îţi garantez că n-ar fi făcut-o niciodată. Încep să-l cunosc pe Băiat. Acum aşteaptă să venim să-l împiedicăm să se spânzure. Eu propun să nu-l împiedicăm.

Adrian însă nu-l mai asculta. Înainta repede şi, în timp ce Băiatul sări în picioare, îl strânse puternic de braţ, privindu-l în ochi.

— Să nu ne jucăm! Zise potolit, dar aspru. Strânge imediat funia şi hai în casă.

Se apropie şi Dan. Tremura. N-avea nici un pic de putere în el. I se tăiaseră picioarele. Asudase. Băiatul nu îndrăzni să-l privească. Brusc, Adrian îl ridică de coate pe Băiat, chiar sub ştreang.

— Ia funia! Porunci el. Iute!

— Băiatul nu era greu de loc. Până descurcă nodul, sus, Adrian îl simţi dârdâind. Mâinile nu-l ascultau, şi abia reuşi să desprindă funia. Apoi Adrian îl lăsă uşor să lunece pe pământ.

— Ia-o înainte, Băiat. Şi să nu faci prostii! Iar lui Dan îi şopti: Te rog, comportă-te ca un bărbat. Fii calm.

— Da, da… calm, răspunse Dan, complet aiurit. Şi, vag, se gândi că ar trebui să spună, sau să facă şi el ceva. Dar ce? Şi fu bucuros că Adrian luase conducerea operaţiunilor, şi se mira de siguranţa sa, şi iar voi să spună măcar un cuvânt, dar nu găsi niciunul. Toate cuvintele se terminaseră. Tăcu. Nespus de adânc se făcuse cerul în noaptea aceea. Şi în timp ce mergeau încet prin grădină, urmaţi de câine, crengile pomilor se mişcau în spatele lor vorbind între ele. Şi Dan privi în sus încă a dată. Stelele erau foarte multe. Şi nemişcate. Şi vii.

În camera Băiatului aerul părea a fi vânăt. Lumina ardea, la radio se transmitea muzică de dans, domnea o curăţenie desăvârşită. De când se pregătea s-o sfârşească, Băiatul devenise foarte ordonat. Văzduhul odăii însă părea a fi vânăt.

Deasupra patului atârna portretul înrămat al unei femei. Rămăsese de la vechiul proprietar al casei. Băiatul nu-l dăduse jos, fiindcă femeia era frumoasă, eu ochii întunecaţi, focoşi, şi buze mari, senzual răsfrânte.

Dan se aşează absent. Nu vedea nimic.

Băiatul rămăsese în picioare, cu mâinile atârnând fără vlagă. În stânga mai ţinea sfoara de care voise să se spânzure. Privea în gol. Pielea obrazului i se făcuse şi mai străvezie. Lumina năştea pe faţa lui umbre contorsionate, îmbătrânindu-l şi urâţindu-l. Pantalonii costumului său de gală cam aveau genunchi, şi hainele atârnau pe el informe. Jalnic arăta Băiatul în seara aceea.

Adrian smulse uşurel scrisoarea din mâna lui Dan. Dan nici nu simţi. Adrian o puse pe masă, o netezi.

— Şezi, Băiat, zise. Va trebui să aflăm totul, punct cu punct.

Glasul lui suna foarte jos, dar blând şi potolit. Adrian avusese timp să-şi şteargă micul semn deasupra colţului drept al gurii şi să-şi dea părul pe spate, aşa cum îl purta totdeauna. Acum nu mai semăna cu „Toporul de argint”. Şi glasul era al său. Nu-l mai rostogolea pe r.

— Haide, Băiat, şezi.

— Deci, tot n-am scăpat de interogatoriu, zâmbi amar Băiatul.

În clipa aceea ar fi dorit, sincer, să fie mort. De două ori îndrăznise să-l privească pe Dan. Starea de apatie a acestuia îl îngrozea, nu ştia singur de ce. Ar fi preferat ca Dan să se arunce asupra lui… Dan însă tăcea. Îngrozitoare era tăcerea lui!

— Tu l-ai omorât pe Valentin? Întrebă Adrian. Băiatul dădu din cap, încet, afirmativ.

— Nu cred! Zise Adrian. Va trebui să mi-o dovedeşti!

Băiatul se mişcă, scuturat ca de un fior. Şi Dan ridică ochii. Auzise bine? Adrian îşi schimbase parcă înfăţişarea. Acum semăna doar cu sine.

Lumina clipi. Clipi iar şi se stinse. Tăcu şi radioul.

— Schimbă dinamul la uzină, vorbi Dan.

Vocea lui înscrise o curbă galbenă prin întuneric.

Şi atunci Băiatul vru să vorbească, să spună repede totul, cât timp era întuneric, aşa ar fi fost mai uşor, fiindcă nu vedea feţele celorlalţi doi, gura i se deschise, cuvintele însă nu veneau. Îşi simţea gâtlejul fierbinte şi dureros, de parcă ar fi înghiţit chiar atunci o ghiulea încinsă, abia ieşită din gura tunului.

Închise ochii, să se concentreze asupra cuvintelor, însă chiar atunci se aprinse lumina.

— Povesteşte! Zise Adrian.

— N-am ce povesti, zise Băiatul, mirat că poate vorbi.

— Valentin a fost ucis în noaptea dinspre 27 spre 28 iulie, zise Adrian.

— Da. L-am ucis în noaptea dinspre 27 spre 28 iulie, repetă Băiatul ca hipnotizat.

— De ce? De ce l-ai ucis?

— Nu-mi amintesc nimic, zise Băiatul.

— Şi totuşi afirmi că l-ai ucis… Ce s-a petrecut între voi? S-o luăm de la început. În timpul zilei v-aţi întâlnit?

Băiatul clipi. Trecea printr-o stare ciudată. Îşi auzea propria voce, fără să fie conştient că vorbeşte.

— Sigur că ne-am întâlnit… Pe la unu-două, la amiază.

— Erai beat?

— Încă nu. Abia după sfârşitul schimbului am coborât în sat şi m-am apucat de pahare…

— Atunci îţi aminteşti ce aţi discutat?

— Îmi amintesc foarte bine. Mi-a arătat o foiţă de hârtie pe care notase trei litere şi m-a întrebat ce părere am, ce pot să însemne?

— Ce litere?

— Mi se pare că erau acestea trei: „D.f.f.” Dar nu sunt de loc sigur.

— D.f.f.”? Şi ce i-ai răspuns lui Valentin la întrebare?

— Ce să-i răspund? Că habar n-am.

— Şi el?

— El a râs. Şi a plecat.

— Altceva n-aţi mai vorbit?

— Atunci, nu.

— Dar când?

— Seara, la cârciumă. Însă eram beat, nu mai ştiu nimic.

— Adu-ţi aminte, avea Valentin pe atunci vreo preocupare specială?

— Avea! Îl chinuia moartea ciudată a inginerului Daudu. El zicea că-i ciudată. Valentin descoperea mereu tot felul de lucruri acolo unde alţii nu vedeau nimic.

— Dar ceva deosebit în legătură cu moartea inginerului ţi-a spus?

— Nu, niciodată. În legătură cu lucrurile pe care le considera serioase, prefera să tacă.

— Bănuia el pe cineva?

— Nu stiu…

Băiatul îşi şterse fruntea năduşită; câteva clipe căzu cu capul pe masă şi nu mai răspunse.

Adrian prinse privirea lui Dan, îl arătă pe Băiat şi apoi clătină din cap. Dan nu pricepu semnul. Adrian voia să spună că nu Băiatul era vinovat de moartea lui Valentin. Băiatul îşi reveni.

— Ce s-a întâmplat în cârciumă? Întrebă Adrian.

— M-am îmbătat ca un porc.

— Bine. Mai departe.

— Nu stiu absolut nimic. Ba da... un singur lucru... m-am pomenit în pădure, noaptea, şi am văzut pădurea mişcându-se! Şi apoi un fulger care m-a orbit. Nu ştiu nimic altceva. Către dimineaţă m-am trezit printre copaci cu trupul frânt, plin de răni, şi cu hainele stropite de sânge. Primul meu gând a fost că am spintecat pe cineva, în beţie. Dar eu n-aveam cuţit, nu purtam niciodată. Şi atunci am simţit că-mi atârnă buzunarul greu, şi-n buzunar am găsit cuţitul însângerat al lui Valentin, şi lucrurile lui. Şi... am înţeles...

— Ce-ai înţeles?

— Că l-am omorât pe cel mai bun prieten al meu.

Dan ţâşni în picioare. Părul îi stătea ţeapăn, în fată.

Adrian îi făcu semn să şadă liniştit.

Băiatul murmură pierdut:

— Un lucru n-am să pot pricepe niciodată... Cum am reuşit să-l... să-l înving pe Valentin, să-i iau cuţitul, să-l omor... când el era atât de puternic, iar eu atât de slab!

Adrian îl apăsă pe umeri, fiindcă Băiatul începuse să se ridice încet. Băiatul recăzu pe scaun.

— Ce presupui că s-a întâmplat? Întrebă Adrian. După ce Valentin a ieşit din cârciumă pe tine te-au azvârlit afară ăia cu care te certasei. Ce-ai făcut? Ai alergat în urma lui Valentin? L-ai ajuns în pădure, pe drum?

— Nu-mi amintesc de nimic. Doar o clipă, am văzut că pădurea se mişca. Eram groaznic de beat.

— Ce-ai făcut atunci, dimineaţa, când te-ai trezit în pădure?

— Când mi-am dat seama ce s-a întâmplat, am început să zbier, ca un nebun...

— Cam ce oră era?

— Abia se lumina de ziuă... Patru-cinci, probabil.

— Şi te-a auzit cineva?

— Nu... Cred că nu.

— Şi ce-ai făcut mai departe?

— Am început să alerg ca bezmetic. Am ajuns înapoi la drum.

— Valentin era acolo?

— Nu!

— Dar unde?

— Nu stiu.

— Deci nu l-ai văzut mort?

— Niciodată! Niciodată, treaz fiind.

— Deci, nu l-ai târât undeva, nu l-ai ascuns?

— Nu ştiu, nu ştiu, nu ştiu! Urlă Băiatul Nu ştiu ce s-a întâmplat câtă vreme eram beat.

— Băiat, eşti sigur că Valentin nu era pe acolo?

— Sigur! L-am căutat!

— Şi pe urmă?

— Mi s-a făcut o frică îngrozitoare. Am coborât în vale să mă spăl, la Secegura, de sânge, mi-am spălat şi hainele. Am îngropat în pădure lucrurile lui Valentin... M-am întors în tabără. Nimeni nu s-a mirat văzându-mă în aşa hal... se ştia că beau. Peste un ceas sau două s-au descoperit urmele de sânge, sus, în drum, şi toată lumea zicea că „Toporul de Argint" fusese lovit de un camion.

— Şi tu?

— Eu am tăcut.

— Nu te-a bănuit nimeni, nici o clipă?

— Nu... Ştiau că mă beţivisem seara...

— Şi, acum, o întrebare foarte importantă: zici că erai rănit. Unde?

— Aveam vânătăi pe şolduri, umeri, pe frunte.

— Dar genunchii. Coatele? Bărbia? Băiatul sări în picioare.

— De unde ştii? O, Doamne! Genunchii şi coatele îmi erau zdrelite. Şi bărbia la fel. Mă usturau... De unde ştii?

Adrian sări şi el în picioare, frecându-şi mâinile, tulburat. Dar îşi reveni la loc.

Aşază-te, Băiat. Şi, acum, răspunde-mi sincer la o întrebare: ce te face să crezi că tu l-ai omorât pe „Toporul de Argint"? Îţi aminteşti cât de cât că ai ţinut cuţitul în mână şi ai dat în el?

— Nu-mi amintesc aşa ceva, şopti Băiatul. Dar cine să-l fi omorât? Dacă eram tot stropit cu sângele lui şi dacă în buzunarul meu se afla cuţitul, deschis şi muiat în sânge... Nu e limpede?

— La mână... la mâna dreaptă, erai cumva tăiat?

— Nu. Eram numai julit.

— Ce-ai făcut în continuare?

— Am aşteptat o zi. Apoi m-am dus în pădure, am dezgropat lucrurile „Toporului de Argint", hotărât să mă predau. Dar n-am avut curaj... În loc să mă predau, am fugit la oraş. Într-un fel speram poate să fiu bănuit şi arestat, dar nimeni nu m-a urmărit...

— Ah, ticălosule! Şopti Dan.

— Nu te grăbi, Dane, îl dojeni Adrian. Eu nu sunt de loc sigur că asasinul „Toporului de Argint" e Băiatul!

Apoi se întoarse.

— Spune, Băiat, ce s-a întâmplat mai departe?

— Mai departe? Nimic. Aşteptam înfricoşat să fiu descoperit... A treia zi după ce m-am întors în oraş mi s-a întâmplat ceva... îngrozitor, îngrozitor!

— Te ascultăm, îl îndemnă Adrian, liniştit.

— Într-o seară, când m-am întors acasă, am găsit lângă radio o foiţă de hârtie... Cu litere mari, ca de tipar, în tuş roşu, parcă ar fi fost sânge, acolo scria: „CINE L-A UCIS PE „TOPORUL DE ARGINT„?"

Adrian sări în picioare.

— Şi altceva?

— Atât numai.

— Şi hârtia o mai ai?

— Am ars-o numaidecât.

— Şi eşti sigur că n-ai scris-o tu?

— Sigur...

— Şi ce-ai gândit despre asta?

— Nimic... Eram înnebunit de groază... M-am gândit doar că e cineva care ştia ce făcusem.

Prin geamul deschis venea un miros de toamnă caldă, de frunze care încep să se vestejească. Aerul era obosit, întunecat şi ora se făcuse târzie, şi nu mai zbura nici o gâză în jurul luminii. Când şi când, numai copacii foşneau.

Băiatul, cu mişcări discontinui, de orb, rândui pe masă obiectele lui Valentin. Adrian făcu inventarul.

Carnetul de brigadier al „Toporului de Argint". Privi o clipă poza... Un creion chimic cu vârful rupt; o şurubelniţă ruginită; un carneţel cu coperţile din carton subţire, în pătrăţele albe şi negre; câteva bancnote; un ghem de nailon de undiţă, cuţitul lui Valentin, deschis. Băiatul îl spălase de sânge, dar nu-l mai închisese niciodată. Ruginise. Era un cuţit obişnuit, vânătoresc, cu plăsele din coarne de cerb, cu două lame, şurubelniţă şi dinte de deschis conservele.

Adrian rămase în picioare, în faţa mesei, cu ochii mijiţi.

Dan luă de pe masă carnetul fratelui său. Îl privi. Tăcu. Îl mângâie uşor, parcă hotărându-se greu să-l deschidă. Răsfoi o pagină, două. Deveni atent, îl privi pe Băiat. Şovăi, apoi i se adresă.

— Ai citit ce scrie aici?

— O singură dată l-am deschis la întâmplare, răspunse Băiatul, evitând privirea lui Dan, dar n-am priceput nimic... Cred că mi se înceţoşaseră ochii...

Dan, privi câteva clipe în gol. Buzele lui se mişcau uşor. Încruntat, părea că încearcă să-şi amintească ceva. Răsfoi iute carnetul, apoi reveni la prima pagină.

— Atenţiune! Citi el. În caz că mi se întâmplă ceva..."

Se întrerupse, cu muşchii feţei fremătând de emoţie. Un nod i se puse în gât.

—...„în caz că mi se întâmplă ceva, să se ştie că, scriind în acest blocnotes, am folosit cifrul a cărui cheie este poezia „Florilor de păpădie„. Acest cifru îl cunosc foştii partizani din grupul „Gutinul„ (cei care mai trăiesc), tata, dacă nu l-o fi uitat, şi frăţiorul meu Dan. El nu l-a uitat precis".

Din ochii lui Dan, pe neaşteptate izvorâră lacrimi. Această ciudată apreciere a „Toporului de Argint", venind de dincolo de moarte, îl zgudui. Câtva timp nu mai văzu nimic. Nu-i vedea nici pe Adrian, care-şi strânse din răsputeri pleoapele, nici pe Băiat, care hohotea înfundat, cu faţa în palme.

Dan stătea în picioare, nemişcat, în timp ce lacrimile se rostogoleau pe obrazul său. Îşi aminti cum Valentin îl învăţase cifrul. Şi-l însuşise atât de bine, încât scria şi descifra direct. Îşi trimiseseră unul altuia scrisori, numai de dragul cifrului.

Dan îşi scutură capul, să alunge plânsul care-l îneca, să-şi revină. Copilul de altădată era acum bărbat şi trebuia să-l răzbune pe fratele mai mare, pe care-l divinizase.

Şi astfel, făcând un efort de memorie să-şi amintească direct cifrul, Dan citi, la început greu şi încet, cele ce urmează, din carnetul „Toporului de Argint". De altfel nu erau decât câteva însemnări foarte scurte.

„20 iulie 1949: încep să notez unele amănunte în legătură cu moartea inginerului Daudu.

Inginerul Daudu, născut în anul 1889. A murit ieri. Bietul om! Atât de cumsecade, iar ca inginer, oho! Îi avea în cofă pe toţi. L-au găsit în prăpastie, pe prundiş, pe jumătate în apă... Cum a reuşit să alunece de pe cărare? Beat nu putea fi, nu bea niciodată, din pricina ficatului.

21 iulie:

Cercetat locul. Tot mai mult mi se întăreşte convingerea că e ceva necurat la mijloc. Cărarea, acolo, e largă, n-ai cum să aluneci. O fi fost grăbit? N-a văzut bine, a călcat greşit? Că doar mai făcuse drumul acela de atâtea ori! Toţi zic că, dacă ar fi fost împins de cineva în prăpastie, n-ar fi avut nici un motiv să nu spună. Dar dacă, totuşi, avea? Însă ce motiv poate interveni în asemenea situaţie? Poate exagerez, poate sunt prea bănuitor? Nu, nu! Simt că aici e ceva. Discutat cu tata. Tata a rămas mereu la căpătâiul lui Daudu, înainte ca acesta să moară, fiindcă ţinea la el. Daudu, perfect lucid, n-a spus decât că a alunecat de pe cărare. În rest au vorbit despre altfel de lucruri. Nimeni nu-şi închipuia că va muri, mai ales bătrânul inginer era convins că în câteva zile va fi pe picioare...

22 iulie:

Bănuielile mele par a se confirma. Ieri seară mi-a fost transmis un plic. Pe plic scria: „Toporului de Argint" – personal. Un bilet scurt: „Veniţi vă rog mâine după ce ieşiţi din schimb. Am să vă comunic unele lucruri în legătură cu moartea inginerului Daudu. Am aflat că vă interesează. Mă găsiţi la infirmerie. Lia Rareş".

Cine e Lia Rareş? Doctoriţa noastră. Tânără. Frumoasă. Terminat medicina la Cluj. Sora celebrului Miki Rareş, extremă dreaptă la „Unirea Tricolor". Necăsătorită. Ce vrea să-mi spună? Ea l-a îngrijit pe Daudu. De ce a tăcut până acuma? Chiar în ziua morţii lui Daudu am stat de vorbă...

23 iulie:

Complet dezamăgit. Lia Rareş nu mi-a comunicat nimic interesant. S-o fi răzgândit? La venirea mea părea încurcată. Ori e o impresie?

„Ştiţi, a zis, cam bâlbâindu-se, am aflat că aţi ţinut mult la inginerul Daudu. Poate vreţi să ştiţi cauzele morţii…" Şi a început cu termeni latineşti… şi mi-a explicat că dacă nu se deplasa nu ştiu ce vertebră ar fi scăpat cu viaţă… „Domnişoară, am zis, supărat, dumneata ai vrut să-mi spui altceva, mai interesant şi mai important. Dar te-ai răzgândit. De ce?"

A negat. Şi, cu cât nega mai mult, cu atâta eram mai convins că-mi ascunde ceva. De ce s-a răzgândit? De ce? De ce m-a chemat? Pentru ca să-mi spună nişte fleacuri?

24 iulie:

Vizită la infirmerie, din proprie iniţiativă. Încerc s-o trag de limbă pe doctoriţă. Îi ofer protecţia. Dacă se teme de cineva, să n-aibă grijă. „Toporul de Argint" are o mie de săbii… M-am cam lăudat. Fără succes.

25 iulie:

Iar la infirmerie. O iau pe departe. Îi fac puţină curte. Lia Rareş tace. Are un zâmbet pe care nu-l înţeleg. Cercetez biografia lui Daudu. Aparent simplă. Băieţii au început să zâmbească în legătură cu desele mele vizite la infirmerie.

Duminică, 26 iulie:

Acasă. Ce bine e acasă!

Luni, 27 iulie, orele 15 – 16 p.m.

Ura! Succes neaşteptat! În fine, Lia Rareş a vorbit! Aşa cum…"

Aici, însemnările „Toporului de Argint" se întrerupeau brusc.

— Am impresia, zise Adrian, că Valentin a întrerupt cu scrisul în clipa când i s-a comunicat că Băiatul chefuieşte în sat, sau când i-a văzut pe cei doi brigadieri de la „tunel-intrare", pe care avea de gând să-i însoţească.

Dan, ostenit de greutatea descifrării, zdrobit de emoţie, căzu pe scaun.

— Şi acum ce facem? Întrebă el mai mult pentru sine.

— Lia Rareş a vorbit!" repetă Adrian. Ce? Făcu doi paşi nervoşi prin cameră. Băiat, repetă te rog cele trei litere pe care ţi le-a arătat Valentin!

— D.f.f." Aşa cred.

— O fi numele cuiva? Ce amestec are acest „D.f.f."? Dar Lia Rareş?

— Dar eu? Strigă jalnic Băiatul. Eu ce amestec am?

Tu, tu… tu, măgarule! Mormăi Adrian întunecat. Dacă ai fi arătat de la început carnetul!

— Nu eu l-am ucis pe Valentin?

— Poate că adevăratul asasin, oricine ar fi fost, te-a întâlnit beat prin pădure, ţi-a tras câteva până te-a zăpăcit de tot, apoi ţi-a vârât în buzunare cuţitul şi lucrurile „Toporului ele Argint".

— Dar cu Timotei Tarţa cum rămâne? Întreba Dan.

— Încă nu ştiu. Dar, cred că ai reţinut, Dane, că Băiatul avea răni în coate şi genunchi şi era zdravăn julit la bărbie.

— Şi ce deduci din asta?

— Nimic definitiv. O simplă ipoteză: Băiatul aude camionul şi înspăimântat (văzuse pădurea mişcându-se) începe să urle după ajutor. Camionul însă nu opreşte şi Băiatul se agaţă la spate, dar n-are suficientă forţă şi cade. Căzând pe burtă neîndemânatic ca o broască, fiind şi beat, se loveşte tocmai în locurile mai expuse: genunchii, coatele, bărbia. În momentul acela, Tarţa, trezindu-se, priveşte înapoi, îl vede lungit în drum, crede că 1-a călcat şi fuge…

— Dar celelalte răni şi vânătăi? Întrebă Băiatul.

— Celelalte? Celelalte… rosti Adrian.

Dan se duse la fereastră.

— Se luminează de ziuă, spuse.

Toţi priviră afară. Băiatul se cutremură deodată, tot. Îşi lăsă fruntea în palme şi începu să plângă. Dar şi plânsul lui era un plâns straniu, uscat, fără lacrimi, lacrimile secaseră. Era un plâns ca un hohot, ca un scrâşnet, ca un strigăt tăcut. Şi ceilalţi doi pricepură că Băiatul în primul rând plânge fiindcă îşi recăpătase speranţa de a nu fi el asasinul „Toporului de Argint". Dar, plânsul acela avea şi ceva tragic în el. Şi ceilalţi doi se gândiră de asemenea că omul îşi plânge tinereţea lui nenorocită, anii de chinuri de până atunci, de sfâşiere lăuntrică. Şi-l lăsară. Adrian se duse la geam şi urmări absent o pisică roşcată care se strecura prin tufişuri, atentă la tresăririle frunzelor. Dan se duse lângă aparatul de radio, strângând într-o mână carneţelul fratelui său. Băiatul nu se mişca de la masă. Stătură aşa mult timp. Primul vorbi Adrian.

— Şi acum… Şi acum, trebuie s-o găsim pe Lia Rareş, oriunde-ar fi.

Dan era atât de năucit de succesiunea rapidă a evenimentelor, încât aproape nici nu se miră când în seara următoare Adrian îi aduse ştirea că dăduse de urma Liei Rareş. Cum? Adrian îi spuse că foarte simplu. Telefonase – explică el – la Cluj (Lia Rareş terminase medicina în acest oraş în anul 1948) unui amic inginer, care la rândul său era în relaţii cu familia unui cunoscut medic, profesor universitar şi academician. Acesta îşi aminti de fosta lui studentă, care, după un scurt stagiu pe şantierul de la Viştea Mică, preluase conducerea dispensarului din comuna Sărăţig, de pe lângă Cehul Silvaniei.

Dan, cu faţa trasă, cu mari cearcăne vinete de nesomn, începu să se îmbrace înfrigurat.

— Deci, plecăm?

Adrian râse răguşit. Avea şi el faţa pământie, ochii roşii. Nebărbierit, arăta mai în vârstă.

— Calmează-te, bătrâne. Avem tren mâine, la unsprezece. Până la Cehul Silvaniei. De acolo autobuz. Cere un concediu de trei… nu, de patru zile.

— Tu ai aranjat?

— Am aranjat.

— Bei ceva?

— Mă duc să mă culc. Te sfătuiesc să faci acelaşi lucru. Şi să dormi bine.

Adrian plecă. Nu făcu nici zece paşi, şi Dan îl şi ajunse din urmă. Îl prinse de mână, şovăind.

— Ce face Băiatul?

— E bine, răspunse Adrian.

— M-am purtat urât…

— O să treacă. Se va uita cu timpul.

— Cum rămâne cu el?

— O să aştepte cuminte aici. Cred că am reuşit să-l liniştesc.

— Ciudat eşti tu, Adriane! Înainte, îl învinovăţeai pe Băiat, iar acum…

— Lasă, că vorbim mâine!

— Dar cu Tarţa cum rămâne?

— Depinde ce aflăm de la Lia Rareş. Nu?

— Încă ceva. Să-i spun tatii adevăratul motiv al călătoriei noastre?

— Mai bine nu. De ce să-i dai emoţii? Când totul va fi terminat… da!

— Adrian! Speri, într-adevăr, să punem mâna pe ucigaşul lui Valentin?

— Tu mă întrebi? Tu care nu te-ai descurajat atât timp…

— Atâta timp! Suspină Dan. În seara aceasta sunt pur şi simplu zdrobit. Nu mai pricep nimic. Tarţa, Băiatul, „D.f.f.”, Lia Rareş, „călugării”, totul mi se învârteşte în cap.

— Nu-i confunda, zise Adrian. Fiecare reprezintă altceva.

— Fără tine n-aş fi înaintat un pas. Aş fi înnebunit.

— Prostii! Tu ai condus toate acţiunile. Eu te-am sprijinit doar, zâmbi Adrian. Te-am ajutat cum am putut.

— Râzi de mine.

— Du-te şi te culcă. Eşti mort de oboseală.

— Degeaba! N-am să pot dormi! Îmi simt capul greu, ca un bolovan. Uite, înainte mi-ai explicat cum ai reuşit să dai de urma Liei Rareş, şi pe cinstea mea, n-am priceput, nu mai ţin minte nimic. Eşti un om miraculos, parcă ai fi „Toporul de Argint” însuşi. Adrian îl împinse uşor înapoi.

— Ia un somnifer dacă nu poţi dormi. E important să fii odihnit mâine.

— Aş vrea să merg la Băiat… să-i explic.

— Dane! Vinovăţia sau nevinovăţia Băiatului depinde de ceea ce vom afla de la Lia Rareş şi de cercetările noastre viitoare. Părerea mea e că Băiatul e nevinovat în privinţa morţii lui Valentin, dar să nu uităm că la el s-a găsit cuţitul însângerat şi lucrurile „Toporului de Argint”. Faptele rămân fapte. Rămâne un semn de întrebare. Dacă nu ne-a spus totul? Dacă ne-a minţit?

— Atunci cum să-l lăsăm aşa? Ar trebui supravegheat!

— Va fi supravegheat.

— Adriane, de fapt, cine eşti tu?

— Cum cine? Prietenul tău. Te mai îndoieşti?

— Nu… Bine. Toţi diavolii îmi urlă sub frunte. Sunt incapabil să pricep ceva. Noapte bună. Nu, stai! Cum zici că ai dat de Lia Rareş?

— Îţi spun mâine. Noapte bună!

Ştiţi cum e la gară; cei care pleacă îşi iau un aer de oameni care se pregătesc să facă un salt în altă galaxie. Cei ce rămân devin gravi şi preocupaţi.

Adrian instalat comod la geam urmărea peronul, fumând. Medita că între plecarea şi sosirea unui tren e o deosebire structurală. E o diferenţă în coloritul atmosferei. E plăcut să vezi un tren intrând în gară. Totdeauna te aştepţi să vezi oameni cunoscuţi.

Mai erau trei minute până să iasă impiegatul, când din clădirea gării ţâşni un tip elegant, cu o valiză gri, ultramodernă. Elegantul era Dan. Adrian cobori geamul şi-l strigă.

Dan se ivi în compartiment, îşi aruncă geamantanul în plasă, se aşeză, şi punând picior peste picior luă un aer degajat. Arăta cu totul altfel decât în seara trecută. Se bărbierise, avea un obraz proaspăt de june prim în turneu.

Dacă nu te-aş cunoaşte, zise Adrian, la prima vedere aş zice că eşti un tip grozav de încrezut...

— Mulţumesc. Iar eu, dacă nu te-aş cunoaşte, aş zice că am în faţa mea un contabil birocrat...

După acest schimb de amabilităţi, Dan coborî din plasă geamantanul. Scoase din el aparatul de radio portativ. În rest, geamantanul era plin cu provizii.

Vreme de câteva ore cât dură călătoria, mâncară câte puţin, din ce le pregătise Silvia. Ca printr-o înţelegere tacită, vorbiră despre toate, în afară de ceea ce-i preocupa de fapt cel mai mult.

Într-o gară prăpădită aşteptară cursa. Pe la trei după-amiază coborâră din maşină în comuna Sărăţig.

— Mă trec fiorii, bătrâne, zise Dan.

În sala de aşteptare a dispensarului Adrian îi trase un pumn amical în spate, ca să-l încurajeze şi-l împinse înainte. Dan ciocăni la uşă, o deschise şi intră. Adrian, după el. Pătrunseră într-o cameră mare, luminoasă, cu masă chirurgicală la mijloc. În faţa unuia din dulapurile cu instrumente de tot felul, cu spatele către uşă, stătea o femeie corpolentă, în halat alb, pregătind o seringă. Deci, iat-o pe Lia Rareş!

Auzind uşa, femeia vorbi, fără să se întoarcă:

— Aşază-te, Lucreţie! Şi suflecă-ţi mâneca.

Dan tuşi gros. Abia atunci femeia întoarse către el faţa rotundă şi îmbujorată, ca un măr ionathan copt.

— Bună ziua. Tovarăşa Rareş, nu? Se bâlbâi Dan.

— A, iertaţi-mă, credeam că e fata... zâmbi ea către Dan. Tovarăşa doctor Rareş e la oraş, dar trebuie să se întoarcă imediat.

Dan se simţi mai în largul său.

— Sunteţi, desigur, colege? Vorbi.

— Nu, eu sunt doar soră medicală, făcu, modestă, grăsuna. Luaţi loc. Sunteţi cumva...? Prin ochii ei mici trecu un sclipăt de curiozitate. În clipa aceea văzu în mâna lui Dan aparatul portativ şi făcu o legătură curioasă. A, ştiu, sunteţi de la radio! Am auzit că sosiţi.

Chiar atunci în odaie intră o fetiţă.

— A, Lucreţia… vino aici! O clipă… o clipă… făcu sora către cei doi musafiri.

În două secunde îi făcu fetiţei injecţia, o expedie, şi începu să se agite.

— Nu suntem de la radio, o linişti Adrian. Suntem prieteni.

— A… Atunci… Ezită o clipă. Unde să vă poftesc? Să vă deschid camera domnişoarei?

— Camera domnişoarei?

— A domnişoarei Lia, explică sora.

— De ce nu? Acceptă Adrian. Poate găsim şi niţică apă, să ne spălăm… Vezi, e încă nemăritată, îi şopti lui Dan. Într-un fel, asta ne favorizează.

— Desigur, găsim şi apă, zise protector sora, conducându-i.

În timp ce ocoleau clădirea dispensarului, locuinţa doctoriţei fiind în spate, pe cărarea dintre cele două şiruri de agrişe apăru, venind încet, un frumos câine galben, cu un guler de păr alb, lung şi bogat, în jurul gâtului. Avea vârful urechilor aplecate, şi botul prelungit şi ascuţit.

— Tony, strigă sora. Să fii cuminte!

Clinele se opri şi-i cercetă cu gravitate pe noii veniţi. Coada stufoasă, aplecată tresări puţin. Femeia îl mângâie pe cap. El suporta mângâierea, nemişcat, ca şi înainte.

— Frumos! Aprecie Adrian. E, pare-mi-se, un „Colley” scoţian.

— Da, da, „Colley”, aşa zicea şi domnişoara Lia. E câinele nostru. Al dispensarului. Dar cel mai mult ţine la ea.

— Tony! Zise Dan.

Câinele mârâi uşor. Adrian zise:

— Nu-l lua aşa repede, din prima clipă, e sânge nobil. Aşa e, domnule Tony?

— Poftiţi, poftiţi! Îi îmbie sora, descuind uşa.

Dan făcu trei paşi în odaia Liei Rareş, şi deodată se opri, ca împietrit. Dintr-o fotografie îl priveau nişte ochi mari, cenuşii, a căror privire izbea. Ochii „Toporului de Argint”!

După ce le aduse apă rece, sora se scuză că trebuie să-i lase singuri, fiindcă la dispensar nu e nimeni şi poate suna telefonul. Le spuse că domnişoara Lia trebuie să sosească din clipă în clipă.

Abia ieşise că Dan se repezi la fotografia înrămată de pe perete.

— Ce părere ai? Cum a ajuns poza asta aici? Şi de ce o păstrează?

Uite alta, zise Adrian, arătând o fotografie, pe peretele opus. Asta cred că e fratele ei, Miki Rareş, fotbalistul.

Din pragul uşii deschise, Tony, cu urechile aplecate înainte, le supraveghea mişcările, curios parcă, niţel bănuitor.

— Uite şi o armă de vânătoare! Exclamă Adrian. Iar sub tine, Dane, se află o blană de urs… Dane, spune-mi fotografia aceasta a lui Valentin îţi este cunoscută?

— Acelaşi lucru mă întrebam şi eu… Cred că da, avem una la fel, însă… mult mai mică.

— Deci Lia Rareş a avut o dublură pe care a mărit-o. Nu ţi se pare ciudat?

— Foarte ciudat! De unde are poza! Valentin nu i-a dat-o, fiindcă Valentin nu-i făcea curte, aşa reiese din…

— Din carnet, stiu.

— Şi apoi, pentru ce a mărit-o?

— Ssst! Vine!

Nu era însă decât sora, care îi întrebă, amabilă dacă au nevoie de ceva.

— Cu ce cursă trebuie să sosească domnişoara Lia? O întrebă Dan.

— Domnişoara Lia nu vine cu autobuzul, ridică din umeri, cumva dispreţuitor femeia.

Dan se stăpâni să n-o mai întrebe ceva, pentru a nu-i trezi bănuieli. Sora însă îl povăţui pe Tony să fie cuminte şi dispăru iar. Tony însă se comporta ca un înţelept. După o vreme, se apropie de Adrian şi-l cercetă cu atenţie, mişcându-şi oarecum amical coada.

— O rasă ciudată, explică Adrian, punându-şi ochelarii. „Colley”-ul scoţian e sensibil ca o mimoză. Dacă te răsteşti la el, se întristează şi-i piere pofta de mâncare.

— Dar tu de unde dracu' te pricepi la câini?

— Mai mult mă laud decât mă pricep. Dar ce se aude?

Tony îşi ciulise urechile şi asculta atent un bâzâit de motor care se apropia. Apoi, cu un lătrat, se repezi în stradă. Peste un minut se auzi o motocicletă intrând în curtea dispensarului.

— E doctoriţa. Dane!

— Vezi de ce se strâmba sora când ai întrebat-o de cursă?

În faţa intrării, o fată înaltă, zveltă, în pantaloni negri şi cu sveter albastru deschis, aşeza pe cric o motocicletă „Yawa” de două sute cinzeci. În prima clipă, Dan şi Adrian care ieşiseră în întâmpinarea doctoriţei gândiră simultan că asta nu poate fi Lia Rareş, care după calculele lor trebuia să aibă vreo trezeci şi cinci de ani. Motociclista părea a fi cel mult studentă, o fetişcană cu gesturi energice, şi glasul autoritar de altistă. Purta părul adunat în coc. Când îşi dădu jos ochelarii mari de motociclist, văzură ochii ei severi puţin alungiţi. Căprui, probabil.

— Aşteptaţi! Le aruncă ea, ca şi cum i-ar fi cunoscut de un milion de ani. Şi, lăsând motocicleta, plecă iute, urmată de Tony.

Adrian îşi aprinse o ţigară şi se aşeză pe unul din fotoliile comode din jurul mesei. Dan se aşeză şi el, apăsă pe clapa tranzistorului. Din cauza muzicii n-o auziră pe doctoriţă venind. Ea se opri câtăva vreme în uşă, ca să-i privească. Aceşti doi bărbaţi, pretinşi amici ai ei, fumau ca nişte turci, ascultând muzică de jaz.

Adrian, ridicându-se în picioare, ca şi Dan, o dată cu intrarea doctoriţei, o urmărea cu o figură despre care s-ar fi putut spune că e sceptică. Doctoriţa avea un cap mic, elegant, şi-n acelaşi timp ochii mari, sfidători. Simţeai că orice i-ai spune va cântări şi rareori va fi de acord cu tine.

Dan se prezentă, cu voce scăzută, scontând dinainte efectul.

— Sunt fratele lui Valentin, Dan Leordeanu. Efectul fu însă cu totul neaşteptat. Ea tocmai îi întinsese mâna, dar, auzindu-i cuvintele, şi-o retrase repede. Câteva clipe rămase nemişcată. Un inexplicabil zâmbet ironic îi apăru pe faţă.

— Nu mai spune! Vocea ei sună ca un hohot de râs. Deci eşti Dan Leordeanu, fratele „Toporului de Argint"?

— Desigur! Aveţi motive să vă îndoiţi?

Cu mişcări sigure, doctoriţa scoase din buzunarul pantalonilor un pachet de „Carpaţi". Oferi celor doi vizitatori, cu acelaşi zâmbet batjocoritor. Dan luă ţigara. Adrian mulţumi şi refuză. Lia Rareş aprinse chibritul în acelaşi timp cu Dan. Îşi oferiră foc unul altuia. Trase un fum adânc şi lăsându-se pe spătarul fotoliului îşi permise un râs vesel, care îi trecu însă repede.

— Dacă ştiam că mă aşteaptă acasă o asemenea surpriză, aş fi gonit cu nouăzeci pe oră, şi nu cu optzeci şi cinci! Şi se întoarse către Adrian, măsurându-l lung. În acest caz, zise, dacă dumnealui e Dan Leordeanu, atunci dumneata nu poţi fi altul decât căpitanul de securitate Adrian Mocanu! Am greşit?

Fu rândul lui Dan să privească uluit, când spre Lia Rareş, când spre Adrian. Acesta îşi scoase ochelarii.

— Într-adevăr, aţi pronunţat numele meu... Dar, în privinţa calităţii, aţi greşit. Sunt doar amicul lui Dan, de profesie jurisconsult.

Lia Rareş suflă fumul drept înainte, foarte amuzată.

Ce interesant! Celălalt Adrian Mocanu pretindea că e căpitan de securitate!

— Mai există un Adrian Mocanu?

— Nu te mira! Se distră doctoriţa. Mai există nu numai un Adrian Mocanu – asta încă n-ar fi mare lucru – dar mai există şi un Dan Leordeanu, care se pretinde a fi de asemenea fratele „Toporului de Argint!" M-au vizitat alaltăieri amândoi. Descinseseră tot din cursa care v-a adus pe dumneavoastră!

După ce trase iute două fumuri şi stinse ţigara fumată doar pe jumătate, Lia Rareş continuă:

— Dacă v-aţi propus să vă amuzaţi pe socoteala mea, poftim, continuaţi jocul! Ce doriţi de la mine? Ah... în paranteză fie spus, dumneata – îl privea pe Adrian – dacă ţi-ai da jos ochelarii aceştia uricioşi, care fac probabil parte din machiaj, dacă ţi-ai face o cărare pe stânga...

— Şi dacă mi-aş face un semn aici şi dacă aş vorrrbi uite aşa... atunci aş semăna puţin cu „Toporul de Argint", asta vreţi să spuneţi, nu? I-o luă înainte Adrian. Ştiu. Aveţi ochi buni. Aţi observat îndată.

— Într-adevăr, aţi semăna puţin... foarte puţin însă! Da, am un ochi foarte bun. Dar ce sunt toate acestea? Ce fel de joc aţi pus la cale? Spuneţi-mi şi mie, ca să ştiu cum să răspund!

— E un joc cu focul, pentru unii, zise Dan.

— Ameninţare?

— Nu e la adresa dumneavoastră, fiţi liniştită.

— Eu sunt foarte liniştită, domnilor. De altfel... Tony! Fluieră scurt, şi scoţianul veni lângă ea. Fii atent, Tony, zise Lia Rareş. Încă nu-i rupe în bucăţi pe dumnealor, dar fii pregătit!

— Să admitem că e un joc, zise Adrian. Noi doi avem avantajul că venim ultimii. Putem şti ce-au dorit primii doi? Celălalt Dan şi celălalt Adrian!

— Sunteţi ultimii? Dar dacă mâine mai apar doi?

— Nu, în mod sigur, nu. Jocul se reduce la atât: doi Dani şi doi Adriani.

— Domnilor, când ieşiţi din camera mea, vă rog să nu vă uitaţi bagajele, zise Lia Rareş.

— Iată o foarte fină trimitere la dracu', vorbi Dan.

— Ca o curiozitate, interveni Adrian, i-aţi legitimat pe ceilalţi doi?

— Eu nu sunt miliţian, ci medic, nu e specialitatea mea să legitimez! Şi, apoi, am încredere în oameni, deşi, precum se vede, nu prea e cazul.

Adrian se ridică:

— Poftim buletinul meu, iar Dan o să vi-l arate pe al lui.

— Nu mă pricep să deosebesc buletinele false.

— De ce nu? Aveţi ochi buni. Priviţi!

— Eu am spus că sunt dispusă să vă cred, aşa precum i-am crezut şi pe ceilalţi doi. Nu înţeleg de ce insistaţi atâta?

— Nu înţelegeţi? Iată, a şi trecut jumătate de oră de când glumim şi aruncăm cuvinte în gol, iar timpul fuge, şi dumneavoastră tot nu vreţi să credeţi că jocul acesta e foarte serios!

— Cum aş putea fi sigură că buletinele dumneavoastră, sunt autentice?

— Nu e chiar atât de uşor să falsifici un buletin! Zise Adrian. Ceilalţi doi nu s-au legitimat, fiindcă nu le-aţi cerut. Dacă le cereaţi buletinele, i-aţi fi pus în mare încurcătură. Ei au mizat pe surpriza dumneavoastră. Şi pe emoţia de a-l vedea pe fratele „Toporului de Argint”. I

— Am fost surprinsă şi emoţionată, e adevărat. Dar acum, fireşte, nu mai sunt.

— Dacă aveţi îndoieli cu privire la noi trimiteţi, după şeful postului de miliţie. El o să vă spună imediat dacă avem buletine false sau nu.

— Atunci, ceilalţi doi cine erau? Nu sunteţi înţeleşi cu ei?

— Nu numai că nu suntem înţeleşi, dar nici nu-i cunoaştem.

— Şi ce urmăreau?

— Asta vrem să ştim şi noi.

— Dar dumneavoastră ce urmăriţi?

— Îl căutăm pe adevăratul ucigaş al fratelui meu! Se repezi Dan, exasperat de încurcătura care se crease.

— Şi ceilalţi doi pretindeau acelaşi lucru.

— Un moment, zise Adrian. Adevărul e că venirea celor doi impostori ne încurcă teribil. În primul rând nu mai aveţi încredere în noi. În al doilea rând, prezenţa lor aici dovedeşte că avem adversari nu lipsiţi de inteligenţă, şi care sunt mai periculoşi decât ne-am fi aşteptat... Au venit aici, ne-au pus beţe-n

roate, şi-n acelaşi timp au aflat cam ce şi cât ştiţi dumneavoastră în legătură cu moartea lui Valentin şi – Adrian îşi sublinie cuvintele – în legătură cu moartea inginerului Daudu. Aţi trecut printr-un mare pericol. Fiindcă dacă aţi fi ştiut prea mult, cei doi n-ar fi ezitat să vă… să vă înlăture.

— Aici n-ai nimerit-o! Fiindcă eu nu ştiu prea mult, ci ştiu totul, sau aproape totul în legătură cu moartea inginerului Daudu. Iar asasinul lui Daudu este şi asasinul „Toporului de Argint”! Şi cu toate că nu le-am ascuns primilor doi Dani şi Adrian că ştiu acest lucru, am rămas în viaţă, precum vezi!

— În acest caz, ceea ce ştiţi este eronat, sau nu prezintă pericol pentru o terţă persoană, în numele căreia au venit falsul Dan şi falsul Adrian.

— Ceea ce ştiu ar prezenta pericol, un pericol foarte mare pentru asasinul inginerului Daudu şi al lui Valentin. Însă el, asasinul, e şi el mort. Mort de zece ani! Deci, pentru el, nu mai poate fi vorba de pericol.

— E mort, spuneţi? Am auzit bine?

— Aţi auzit exact. E mort.

— Vreţi să descâlcim niţel acest nod? În primul rând, aveţi încredere în noi?

— Încă nu. Vreau dovezi!

— Cunoaşteţi asta? Întrebă Dan, scoţând din buzunar cuţitul vânătoresc al lui Valentin.

— Cred că da. Însă nu e suficient.

— Dar acest carnet îl cunoaşteţi?

— E carnetul „Toporului de Argint”.

— Dar ceea ce scrie aici înţelegeţi?

— Nu, fiindcă e cifrat. Dacă dumneata cunoşti cifrul, atunci poate voi crede că eşti adevăratul Dan. Poate… în perioada când Valentin începuse să-mi facă un fel de curte, pentru a mă determina să mărturisesc ceea ce ştiam, îmi vorbise deseori despre corespondenţa cifrată dintre el şi fratele cel mic, Dan. Cifrul folosit avea o cheie.

— Avea o cheie! Repetă Dan triumfător. Nişte versuri: „Păpădie, păpădie, ce cauţi la noi în vie”?

— Se poate. Valentin nu-mi destăinuise cifrul.

— Dar dacă potrivim literele… uite aşa… Dan trecu lângă Lia Rareş, cu carnetul deschis. Deci, dacă numerotăm literele şi le citim invers, înlocuindu-le cu literele din versurile pe care vi le-am spus, ce se poate citi aici, în ultimul rând?

— Nu… nu pricep, zise doctoriţa.

— Să vă ajut: „Luni, 27 iulie”…

— Luni, 27 iulie”, repetă Lia Rareş. Această dată mi-e binecunoscută…

— E ziua morţii lui Valentin. Ziua când, între orele trei şi patru după-amiază, i-aţi mărturisit, în fine, lui Valentin ceea ce ştiaţi în legătură cu moartea inginerului Daudu. După ce în 22 iulie l-aţi chemat printr-un bileţel…

— E adevărat, şopti Lia Rareş.

Dar v-aţi răzgândit, din motive necunoscute… Deci, citiţi în continuare, aşa cum am făcut eu, mai înainte.

— U…” pronunţă doctoriţa.

— Ura!” o ajută Dan.

— Succes neaşteptat!” o ajută Dan.

— L…i.a… Lia Rareş…”

— Lia Rareş a vorbit!” citi Dan.

— Şi mai departe?

— Citiţi dumneavoastră!

— A…ş.a…c.u…m. Aşa cum…” Atât?

— Atât. Sunt două cuvinte răzleţe. Fratele meu n-a terminat fraza, şi n-a terminat ceea ce avea de scris. Şi, astfel, n-am putut afla ce i-aţi spus. De aceea, suntem aici! Ca să aflăm totul!

— Şi mai trebuie să aflăm ce aţi discutat cu ceilalţi, completă Adrian.

— S-o luăm pe rând, zise Dan, trăgându-şi răsuflarea.

— Nu, s-o luăm de la început, propuse Adrian. Să aprindem întâi nişte ţigări… Aşa… Mă veţi ierta, am să vă întreb un singur lucru, iar apoi vă las să vorbiţi. Dar, înainte de toate, v-aţi convins asupra identităţii noastre?

— Da. Ce vreţi să mă întrebaţi?

— Cum se face că ţineţi şi acum pe perete portretul „Toporului de Argint”? Şi încă mult mărit… L-aţi iubit?

— Da, l-am iubit, răspunse direct femeia.

— Iar el nu ştia, nu-i aşa?

— Nu ştia. Habar n-avea.

— Poza, deci, n-o aveţi de la el?

— Nu de la el. Poza a ajuns în alt mod la mine… Dar, mi se pare, aţi promis că mă lăsaţi să vorbesc.

Afară se însera, în cameră se lăsase o uşoară penumbră, voalând faţa prelungă alcătuită din linii fine, a Liei Rareş. Pe masa în jurul căreia erau adunaţi, o maimuţă şi o mâţă, ambele din porţelan, executau figuri caraghioase, un fel de balet. Lia Rareş luă maimuţa şi o puse într-alt loc. Miţa o lăsă. Tony, plictisit de prea lunga discuţie a oamenilor, se strecură afară.

— Să aprind lumina, zise doctoriţa. Dar se răzgândi. Rămase locului. Oftă şi începu să vorbească. Nu mi-e ruşine, zise, după atâta timp să mărturisesc direct că mă îndrăgostisem de „Toporul de Argint”. Aveam pe atunci douăzeci şi patru de ani, dar nu mă mai consideram tânără. Se spunea că sunt frumoasă, dar oamenii nu vedeau că sunt de fapt plină de cucuie, fiindcă mă izbisem de pragul de sus şi de pragul de jos al vieţii. Doctoriţa se ridică, păşi spre fereastră. Mă pierd în amănunte, zise.

— Nu e nimic, continuaţi, o îndemnă Adrian.

— Părinţii îmi muriseră când aveam patrusprezece ani. Am rămas în grija fratelui meu, Miki, de care poate aţi auzit. A fost un fotbalist renumit. L-am iubit mult, aşa cum poate l-ai iubit şi dumneata, domnule Dan pe „Toporul de Argint”, dar în patruzeci şi patru l-am pierdut şi pe el.

În general, lumea mă invidia, fiindcă păream totdeauna bine dispusă sau cel puţin nepăsătoare. Valentin era însă un om pătrunzător. S-a uitat la mine o dată lung, şi a zis: „Pe cât se pare, eşti mai puţin veselă decât vrei să pari. Ce ascunzi de fapt”? Ei, şi de atunci am început să-l urmăresc cu gândul. El nu bănuia, bineînţeles, nimic.

Când inginerul Daudu a fost ucis – fiindcă a fost ucis – Valentin era printre puţinii care şi-au dat seama că aici e ceva putred, că nu poate fi vorba de un simplu accident. Eu ştiam cine l-a împins în prăpastie pe inginer, dar la început eram prea îngrozită – o să vă explic totul imediat. După două sau trei zile de nesiguranţă, m-am hotărât totuşi să vorbesc. Dar, în aceeaşi seară, am fost ameninţată cu moartea, dacă nu-mi stăpânesc limba. Ştiam că omul, omul acela blestemat, nu glumeşte, mi-a fost teamă, şi a doua zi, când Valentin a venit, înspăimântată, l-am dus cu vorba. El, cred şi-a dat seama, a plecat supărat. Eram disperată. Dar Valentin a revenit. Imediat i-am priceput tactica. Încerca să se apropie de mine sufleteşte, îmi făcea o curte discretă. Mi-a povestit despre cei de acasă, acordându-ţi dumitale un capitol important, domnule Dan, fiindcă ţinea foarte mult la frăţiorul său cel mic… Îl ascultam, îngrozită că omul acela blestemat o să afle despre lungile noastre colocvii, şi o să ne ucidă pe amândoi. Aşa că m-am hotărât. În acea zi de luni, 27 iulie, aşteptam terminarea schimbului. Hotărâsem să joc o carte periculoasă. Poate că… poate că speram să-i atrag în felul acesta atenţia „Toporului de Argint” asupra mea.

Am stat la geam, aşteptând. „Oare va veni”? A venit. L-am întâmpinat la uşă. Nu i-am dat voie să spună un cuvânt.

„Aşază-te! I-am strigat. Da, ştiu totul, îţi voi spune totul!”

Infirmeria noastră era instalată într-o mică baracă de scânduri, ca vai de ea, aproape că o apleca vântul, când venea mai tare. Aveam şi acolo un ajutor, sora Caricaş – pe care aţi cunoscut-o. Suntem prietene încă de atunci, şi ea m-a urmat peste tot. În ziua aceea s-a făcut nevăzută, încă înainte de venirea lui Valentin. Bănuia că-l aştept. Îmi amintesc totul, ca şi cum s-ar fi întâmplat ieri. Văzând starea teribilă prin care treceam, Valentin, în loc să dea semne de nerăbdare, devenise nepăsător, mi-a oferit o ţigară şi m-a rugat să mă calmez. S-a aşezat într-un colt. Evident, nu mai putea de curiozitate să afle mai repede ceea ce am să-i spun. Dar avea o nemaipomenită putere de stăpânire… în preajma lui respirai aer de siguranţă… Mă privea liniştit, învârtind în mână un echer… Arăta puţin obosit.

Am să vă reproduc în întregime discuţia noastră: „Gândeşte-te bine la ceea ce spui, ca să nu regreţi mai târziu”, mi-a zis „Toporul de Argint”.

„Ştii cine l-a ucis pe inginerul Daudu? Am întrebat eu. Ai auzit de „O. F.f. „?” „„O. F.f.„, a tresărit Valentin, ca şi cum aici gândurile noastre s-ar fi întâlnit. „Omul fără faţă„, căpetenia călugărilor? Desigur… E un personaj bine cunoscut…” „Ştii care e numele său adevărat?” „Aha, are deci şi un nume adevărat?” „Are! Numele lui este Daudu! Laurenţiu Daudu!”

Rareori l-am văzut pe Valentin mirându-se. Dar de data aceasta rămăsese ca împietrit. „Cum, strigă „O. F.f.„ este fiul bătrânului inginer?" „Da, da, este unicul său fiu..." „Dar este imposibil! El şi-a aruncat tatăl în prăpastie?!" „Pentru „Omul fără faţă„ asta e floare la ureche", am zis.

„Explică-mi, explică-mi totul! Ce s-a întâmplat?" mi-a cerut „Toporul de Argint".

Lia Rareş se ridică, se duse la uşă şi răsuci comutatorul. În lumina becului, ochii ei avură străluciri verzui.

— Totul începe să se lămurească încetul cu încetul, zise Adrian. Noi ne întrebam de ce inginerul Daudu n-a suflat o vorbă. Acum e limpede: nu voia să-şi denunţe propriul copil, chiar dacă acesta era criminal inveterat...

— Ba chiar cred că inginerul Daudu se ruga lui Dumnezeu să-l ierte pe Laurenţiu... zise Lia Rareş.

Se pare că Valentin îi avea în cap pe călugări şi pe „O. F.f." încă înainte ca dumneata să-i fi spus ceva, zise Dan. Însă Băiatul a reţinut greşit iniţialele: „D.f.f.".

— Băiatul? Întrebă Lia Rareş.

— Un prieten al nostru... care pretinde că el l-ar fi ucis pe „Toporul de Argint".

— A... îl cunosc, îmi reamintesc. Palidul acela...

— Exact.

— Şi el spune că l-a ucis pe Valentin?

— E o mare încurcătură, de fapt. În afară de el, mai e încă unul, care s-a predat miliţiei, de bună voie, pentru acelaşi motiv...

— Ce straniu! Iar adevăratul vinovat... Ei, dar şi el şi-a primit pedeapsa până la urmă.

— V-am întrerupt tocmai în momentul cel mai interesant, interveni Adrian. Tocmai eraţi pe cale să ne explicaţi de ce şi-a ucis „O. F.f „, Laurenţiu Daudu tatăl. Şi... şi ce amestec aveaţi dumneavoastră în toată povestea?

— Cu mine, zise Lia Rareş sec, lucrurile stau simplu. În patruzeci şi cinci, eram studentă, muream de foame. Înţelegeţi... El, Laurenţiu, avea bani mulţi. Când am aflat despre el şi despre viaţa lui, am fugit. Speram să nu-i mai văd niciodată, dar, în patruzeci şi nouă, la Viştea, ne-am întâlnit iar. Ce teamă îmi era de dânsul! Fiindcă – reluă doctoriţa, după o pauză – viaţa lui e un drum presărat cu crime... A fugit de acasă când era copil încă (viaţa lui, mai pe larg am să v-o povestesc la sfârşit, dacă vă interesează), a colindat lumea, şi şi-a revăzut tatăl abia în patruzeci şi nouă, pe şantier la Viştea. A venit la el şi i-a cerut ceva, ce anume nu ştiu, dar bănuiesc că i-a pretins bătrânului să participe la cine ştie ce ticăloşie pusă la cale de el... Bătrânul a rezistat, fără îndoială a ameninţat că-l denunţă, şi cu asta şi-a semnat sfârşitul. Am surprins câteva discuţii aprinse dintre ei. Când Daudu, inginerul, a fost găsit în prăpastie am fost sigură că e mâna lui „O. F.f.". În aceeaşi seară, Laurenţiu, adică „Omul fără faţă", m-a întrebat care e starea bătrânului şi m-a îndemnat

să-i fac o injecţie care să-l sfârşească mai iute. În acelaşi timp mi-a făgăduit o soartă asemănătoare, dacă voi sufla un singur cuvânt…

Cu toată teama, în cele din urmă mi-am luat inima în dinţi şi i-am trimis – aşa cum v-am mai spus, şi cum de altfel ştiţi – biletul acela lui Valentin, rugându-l să vină a doua zi. Diavolul de „O. F.f." a aflat de scrisoarea mea către Valentin. Locuiam în sat, la Viştea Mică. La miezul nopţii m-am pomenit cu el în cameră. Avea o îndemânare colosală de a deschide neauzit orice uşă. Dormeam. Deodată am simţit o lumină puternică în ochi. Era el. Avea un felinar în mână.

„Deci, vrei să mori!" a spus.

Credeam că mă va ucide chiar atunci… N-am avut puterea nici să ţip. Totuşi, după ce mi-am revenit, i-am răspuns cu nepăsare la întrebări. I-am spus că-l iubesc pe „Toporul de Argint" şi că acesta e subiectul scrisorii.

„Pe mine nu mă minţi! A rânjit „O. F.f.„ Bagă de seamă! Dacă vorbeşti ceva despre mine, cum mă cheamă, cine sunt, nu vei supravieţui nici două ore!"

Eram atât de sigură! A doua zi am făcut febră. Sora Caricaş credea că am friguri. Eu însă mă îmbolnăvisem de teamă. Şi aşa se face că atunci nu i-am divulgat nimic lui Valentin. Dar el a insistat, şi peste câteva zile i-am spus totul, în ziua aceea de 27 iulie, prevenindu-l că ne ameninţă pe amândoi cea mai teribilă primejdie. L-am rugat să acţioneze cu prudenţă. Valentin era în culmea bucuriei, fiindcă, pe cât se pare, el ştia despre „O. F.f." mai multe decât mine, şi pe câte am înţeles între ei era o răfuială mai veche, de prin patruzeci şi patru. L-am implorat pe Valentin să nu se expună, el a râs, era neînfricat, nu se temea de nimic. Şi se vede că nu m-a ascultat… în aceeaşi noapte, a fost omorât şi el…

— Dar cum? În ce împrejurări? Întrebă Dan.

— Nu ştiu. De unde aş fi putut să aflu? Cercetările, ştiţi, au scos la iveală faptul că fusese lovit de un camion. Pot să vă spun doar că „O. F.f." ştia să conducă şi încă foarte bine.

— Am vrea să ştim exact când l-ai întâlnit ultima dată pe acest „O. F.f."? Întrebă Adrian.

— La 25 iulie, două zile înainte de moartea lui Valentin. Mi-a ieşit în faţă pe drum, între şantier şi sat. Zicea că, dacă voi fi fată deşteaptă, mă va lua cu el în Australia.

— Cum adică, vrei să spui că după moartea lui Valentin nu l-ai mai văzut niciodată pe „Omul fără faţă"?

— Niciodată. Mă veţi întreba, desigur cum de n-am spus nimic din ceea ce ştiam? Cum am avut puterea să tac? Ei bine, n-aveam de gând să tac. Mă pregăteam să plec la oraş, acolo m-aş fi simţit mai în siguranţă, să declar tot ce ştiam, când, câteva zile după dispariţia lui Valentin, cineva mi-a adus o scrisoare.

Lia Rareş puse pe masă un plic. Citiţi!

Alba Neagră, 30 iulie 1949 „Stimată domnişoară, Numitul Laurenţiu Mehedinţi a murit ieri, în urma unui accident. A fost înmormântat în cimitirul din comuna Alba Neagră, judeţul Satu Mare. În ultimul ceas al vieţii a făcut o scrisoare pentru dumneavoastră, rugându-mă să v-o expediez, în caz că-şi va da obştescul sfârşit.

Fie-i ţărâna uşoară! Îi îndeplinesc ultima rugăminte, fiindcă a murit singur, ca un câine, părăsit de toţi ai săi.

Vă doresc tot binele Dr. Marin Drâmbă".

O altă filă, cu un scris mare, tremurat, şovăielnic: „Lia, Pentru numele lui Dumnezeu, iartă-mi tot răul pe care ţi l-am făcut! Mor. Dacă mai ai o urmă de afecţiune pentru cel care te-a iubit sincer, dar în care răul era mult mai puternic decât binele, roagă-te pentru odihna sufletului său. Mor singur, renegat de toţi, împovărat de nenumărate păcate. Viaţa a fost pentru mine un lung blestem. Plec să mă chinuiesc în focul veşnic, fiindcă ştiu că iertare nu există pentru unul ca mine. Şi totuşi, în ultima clipă, sper… în ce?

Iartă-mă! Şi să mă ierte toţi cei cărora…"

O mână străină, probabil cea a doctorului Marin Drâmbă, adăugase mai jos: „Şi-a dat duhul. Să-l ierte Dumnezeu. Amin".

Adrian puse pe masă fila îngălbenită.

„O. F.f.? Mort! Gândi el. Nu-ţi vine să crezi… în acest caz…"

O privi pe Lia Rareş.

— Este scrisul lui „O. F.f."? L-ai recunoscut?

— Este chiar scrisul lui, atâta doar că e, precum vezi, tremurat… probabil nu mai avea putere…

— Ciudat! Şopti Adrian. Cum se face oare că murind, acest Laurenţiu Daudu a ţinut să-ţi scrie?

— M-am întrebat şi eu…

— Deci, „Omul fără faţă" a murit la două zile după ce-l ucisese pe Valentin! Zise Dan. Ce aţi făcut după primirea scrisorii?

— N-am mai făcut nimic, răspunse Lia Rareş. Moartea lui Valentin mă îndurerase prea tare. Am fost mulţumită să ştiu că destinul îl ajunsese în cele din urmă şi pe „O. F.f.". În sinea mea eram convinsă că el îl omorâse pe tatăl său, pe inginerul Daudu, şi tot el era amestecat şi-n dispariţia lui Valentin. Dovezi bineînţeles n-aveam. „O. F.f," era prea abil ca să lase urme. Deci, am tăcut, fiindcă asasinul oricum, murise. Iar pe Valentin n-aveam să-l mai văd, orice aş fi făcut. Scurtă vreme după aceea am plecat din Viştea, împreună cu sora Caricaş…

— Dar cum se face că aveaţi în acele zile certitudinea morţii lui Valentin? Întrebă Adrian. Era doar dispărut.

— N-aveam această certitudine, dimpotrivă speram în fiecare clipă să-l revăd pe „Toporul de Argint". Dar ştiam că „O. F.f." n-avea motive să-l cruţe în caz că i s-ar fi prezentat o ocazie. Şi ocazia a venit. Iar pe „Omul fără faţă" îl cunoşteam prea bine. El nu era omul jumătăţilor de măsură.

— Cadavrul, ştiţi desigur, n-a fost găsit niciodată.

— Ştiu, bineînţeles.

— Şi cum vă explicaţi asta?

— O.f.f.” l-a ascuns. El, sau complicii lui.

— Dar ce interes avea? Oricum s-ar fi aflat…

Doctoriţa ridică din umeri. Nu ştia ce să răspundă. Adrian îşi aruncă iar ochii pe scrisoarea doctorului Drâmbă.

— De ce – zise – de ce Laurenţiu Mehedinţi?

— O.f.f.” a avut foarte multe nume… Fusese adoptat de baroana Arabella Mehedinţi, pe care a cunoscut-o în Australia.

— Spuneaţi de plic, zise Adrian. Plicul expediat de acest doctor… Marin Drâmbă… Vi l-a adus cineva, dacă am auzit bine. Cine vi l-a adus?

— A intrat în infirmerie un bărbat înalt, roşcovan. Necunoscut. A întrebat de mine. Mi-a întins plicul, zicând că e din partea doctorului Drâmbă, şi a plecat îndată. Nu ştiam despre ce e vorba. După ce am citit, am fugit afară. Omul însă plecase…

— Şi nu l-aţi mai văzut?

— Niciodată… Un amănunt…

— Un amănunt?

— Da, zise doctoriţa. Deşi mi-e teamă că arunc vina poate fără temei, în ziua aceea, puţin mai târziu, am constatat că-mi lipseşte…

— Ce anume?

— Ceasul.

— Hm! Exclamă Adrian.

— Îl ţineam pe o măsuţă… Un ceas vechi, cum se purta la gât, demult. Îl aveam de la mamă. Un mic ceas aurit.

— N-ar strica să ne daţi „semnalmentele” ceasului! Cine ştie, poate…

— Marca Wizard… zise Lia Rareş. Apoi căzu pe gânduri.

— Şi altceva? O îndemnă Adrian.

— Altceva? Ah, un fleac… Ceva ce ţine de sentimentalismul feminin… Pe capacul interior zgâriasem cu un ac numele lui Valentin, şi data… Data când a dispărut…

Doctoriţa oftă.

— Aţi obosit? Întrebă Adrian. Dacă da, să facem o pauză, dacă nu, să trecem la ceilalţi doi… Celălalt Dan şi celălalt Adrian. Ce doreau?

— Erau mult mai grăbiţi decât dumneavoastră! Voiau să afle un singur lucru ce ştiu eu despre „O. F.f.”.

— Şi ce le-aţi spus?

— Că e mort. Le-am arătat scrisorile. Le-au fotografiat.

— Atât?

— M-au mai întrebat dacă înaintea lor se mai interesa cineva de „O. F.f”.

— Şi?

— Le-am spus, bineînţeles, că nu.

— N-aţi avut nici o clipă vreo bănuială cu privire la ei?

— Ce bănuială puteam avea? Totuşi, da, m-am gândit… Graba lor mi s-a părut ciudată. În special aşa-zisul Dan se apropia tot timpul de fereastră şi-l zorea pe celălalt.

— Cred şi eu, zise Adrian, se temeau să nu venim noi peste ei. Aţi putea să ni-i descrieţi?

Lia Rareş îşi netezi fruntea cu o mişcare lentă a palmei stângi.

— Să încerc… Dan cel fals aducea puţin cu… adevăratul Dan. Tot blond, parcă ceva mai voinic… Ceva mai înalt. Şi, indiscutabil, mai în vârstă.

— Vocea?

— Răguşită. Dar a vorbit foarte puţin.

— Îmbrăcat bine?

— Jerseu negru, pantaloni gri.

— Şi falsul Adrian Mocanu?

— Avea ochelari, dar în buzunarul hainei. Nu şi i-a pus. Brunet, părul uşor ondulat. Ochii mici. Bolnav de nervi, poate epileptic…

— De unde ştiţi?

— Asta se simte… De altfel îl trăda tremurul capului, privirea, gesturile…

— Ce vorbiţi?

— Da. Avea vocea subţire, neplăcută.

— Au venit, ziceţi, cu autobuzul de trei şi un sfert?

— Cred că da, la ora aceea au apărut.

— Şi cu ce au plecat?

— Ziceau că încearcă să prindă o maşină de ocazie.

— Aveau bagaje?

— Nu. Doar aparatul fotografic.

— Ce marcă?

— Orizont".

— Sunteţi un bun detectiv, zise Dan. Dar, apropo de aparat fotografic, de unde aveţi portretul „Toporului de Argint"?

— A ajuns la mine într-un mod foarte ciudat… zise Lia Rareş. Nici acum nu pot să-mi explic.

— Ce anume?

— Fotografia lui Valentin se afla în plicul pe care mi l-a adus individul roşcovan din partea lui Drâmbă. Mai târziu am mărit-o.

— În plicul ce conţinea ultima scrisoare a lui „O. F.f."? Şi n-aţi căutat o explicaţie?

— Cea mai facilă cu putinţă: acel doctor, Marin Drâmbă, a găsit fotografia lui Valentin la „O. F.f." şi, fără să se uite prea mult la ea, mi-a trimis-o.

— Cum aşa? Valentin semăna cu „O. F.f."?

— Nu, de loc. Dar mă gândesc la ceea ce scria în răvaşul doctorului, că „O. F.f." a avut un accident. Poate avea chipul desfigurat… O explicaţie extrem de îndoielnică…

Dan izbucni:

— Vreau să joc pe mormântul lui „O. F.f.”! De aici, plecăm acolo. În comuna cu nume neobişnuit…

— Alba Neagră, zise Lia Rareş. Acolo baroana Arabella Mehedinţi avea un conac.

— Vom ajunge şi acolo, zise liniştit Adrian. Pot să vă întreb ceva? Se întoarse el către doctoriţă.

— Poftim!

— Aveţi o fotografie a lui „O. F.f.”?

Faţa femeii se aspri. Îl privi pe Adrian cu un fel de dispreţ.

— Nu, n-am. N-am avut niciodată.

— Şi, totuşi, ne-ar fi prins foarte bine. De vreme ce e mort…

— Măcar de curiozitate, am fi vrut să-l vedem la faţă…

— La faţă, zise Lia Rareş. Aţi crede că avea o mutră fioroasă de criminal? Mutră de fiară sălbatică? Aş, de unde… Un chip mai plat şi mai fără expresie n-ai fi găsit. Îl uitai într-o secundă. Acesta era marele său avantaj. N-avea nimic deosebit. Statura cea mai obişnuită, vocea fără rezonanţă. Se îmbrăca prost. Îşi permitea un singur lux: purta o centură de piele, lată, pe care avea încrustaţi iepuraşi de argint. Ca şi ăsta…

Şi Lia Rareş scoase dintr-un sertar o figurină argintie, reprezentând un iepuraş care şedea cu picioarele din faţă ridicate şi cânta dintr-o trompetă.

— Cum a ajuns la dumneavoastră?

— L-a pierdut. I s-a desprins din centură, odată, când îşi dăduse întâlnire la mine, la infirmerie, cu taică-său, bătrânul inginer. Eu l-am cules şi l-am păstrat, fiindcă mă gândeam că într-o bună zi iepuraşul va ajuta la prinderea ticălosului.

— Şi cam ce discuta „O. F.f.” cu taică-său la infirmerie?

Eu nu asistam la discuţii. Eram poftită afară. Dar am prins frânturi.

De trei ori au stat de vorbă, şi de trei ori s-au certat. „O. F.f.” îşi făcuse un plan… nu ştiu ce plan, dar ceva bestial cred… Taică-său refuzase să-l ajute, cum v-am mai spus.

— Cum se face că-l ascultaţi orbeşte pe „Of. F.”?

— În primul rând nu-l ascultam orbeşte. Dar îmi era frică de el. Şi mă avea la mână… Cu episodul din vremea studenţiei. Îmi era ruşine că vor afla toţi.

— Dar dumneavoastră îl aveaţi de asemenea la mână. Îi cunoşteaţi trecutul. Episodul cu călugării de pildă.

— Nimic precis! Nici o dovodă. Niciuna. Şi nici n-aveai de unde să-l iei pe „O. F.f.”. Apărea pe neaşteptate. Pleca. Unde locuia? Nu ştiu…

— Şi totuşi, zise Adrian, de ce să-şi fi omorât „O. F.f.” tatăl? De ce a fost necesar?

— Cred că de teamă, zise Lia Rareş. Am impresia că „Omul fără faţă” îşi făcuse planuri mari, bizuindu-se pe sprijinul tatălui său, care ocupa un post important acolo, la Viştea Mică. Lui „O. F.f.” nici prin gând nu-i trecuse că

bătrânul său îl va refuza… Dar, după ce asta s-a întâmplat, l-a cuprins teama: bătrânul inginer îi cunoştea secretul… Dacă…

— Ce târziu s-a făcut! Zise Dan.

Mânerul uşii se mişcă uşor. Era Tony, care se ridicase în două labe şi încerca să deschidă. Lia Rareş merse la uşă şi-l lăsă să intre. Dulăul lipăi, mare şi păros, prin cameră, se aşeză pe covor şi o privi pe stăpâna sa.

— Noi vom pleca, zise Adrian. V-am deranjat destul.

— Deranjaţi-mă până la capăt, zise Lia Rareş. Sora Caricaş a pregătit o cină în cinstea musafirilor mei.

— O să ne povestiţi despre Valentin? Se bucură Dan. Cum era, ce făcea… ce-aţi vorbit…

Lia Rareş îl privi pe Dan. Se gândea. O cută adâncă i se săpase pe frunte.

— Şi despre Miki să ne povestiţi, făcu Adrian. Cum a marcat de la patruzeci de metri golul victoriei în meciul cu… Cu cine, cu cine?

Doctoriţa să întoarse către el. Pricepuse manevra. Să le povestească! Da, ar avea ce. Şi, o clipă, uitând de oaspeţi, privi afară, pe geam. În întuneric văzu distinct două chipuri, ale unor oameni foarte diferiţi, şi care totuşi semănau între ei. Fratele ei, Miki, şi Valentin. Mergeau împreună, înaintau alături, în memoria ei, îi vedea cum merg şi merg, la fel de vii ca şi atunci, îi vedea cum înaintează, tineri şi frumoşi, aşa cum îi cunoscuse ea, aşa cum îi iubise, cum n-avea să mai iubească niciodată pe nimeni. Valentin şi Miki Rareş înaintau împreună cu ea, şi amintirile continuau să rămână limpezi şi proaspete, şi nici durerea pierderii definitive nu reuşise să întunece acea bucurie nefirească a dragostei pe care o simt doar oamenii cu adevărat buni şi profunzi. Şi Lia Rareş îi urmări prin întuneric pe cei doi bărbaţi, pe cei doi tineri, veşnic tineri, care dacă s-ar fi cunoscut ar fi fost prieteni, fiindcă, semănând între ei, se deosebeau mult, iar contrariile, precum se ştie, se atrag. Apoi îi văzu, prin noapte, cotind împreună. Îşi lăsă amintirile şi se întoarse la cei doi care se aflau lângă ea. Ieşiră. Aerul nopţii era mătăsos. Din camera sorei Caricaş venea un miros plăcut de papricaş de pui.

— Să aştepţi în orice clipă o telegramă din partea mea, îi şopti Adrian doctoriţei.

— Dar…?

— Ssst!

— Bine, voi fi pregătită…

Câinele Tony se opri în prag şi-şi înalţă botul spre lună. Luna tresări.

Stătea la geamul vagonului şi se uita peste dealurile întomnate, fără să vadă nimic. Toate întâmplările ultimelor săptămâni constituiau pentru el o întoarcere în trecut. Şi acum trenul părea pornit împotriva timpului, înapoi, hotărât să-i spargă, pe rând, peceţile definitive.

Dan se maturizase brusc. Deodată intui că până atunci fusese doar un băieţoi.

Pe măsură ce afla tot mai multe amănunte cu privire la viaţa şi la moartea „Toporului de Argint”, cu privire la oamenii care-l înconjuraseră,

înţelegea cât de stângace fuseseră eforturile lui de până atunci! Privise întotdeauna cât mai departe. Şi regula era atât de simplă: de multe ori ceea ce nu găseşti se află chiar sub ochii tăi!

Ah, Băiatul!

Trenul urla ca un balaur, înghiţind lacom kilometrii. Adrian şedea pe banchetă şi citea „Flacăra". Dar nici el nu vedea nimic din ce scria acolo. Se gândea la ceilalţi... Şi la moartea lui „O. F.f.".

În compartiment, o dată cu ei, se mai urcase un singur călător. Un bărbat spătos, cam scundac, cu pântece voinic. Faţa o avea lată, părul negru, lung şi slinos, rărit bine de la frunte la creştet. Îndată ce trenul plecase, începu să mănânce felii groase de pâine cu unt, la care adăuga roşii şi ardei proaspeţi. Ardeii şi roşiile le tăiase pe o basma. Sărase totul cu vârful briceagului. Sarea o ţinea într-o cutiuţă de medicamente. Crănţănea cu mare poftă mâncarea şi se uita când şi când afară pe geam, dar desigur nici el nu vedea nimic, toate gândurile rotindu-i-se în jurul stomacului, ca nişte sateliţi.

Clefăitul mâncăciosului îl readuse pe Dan la realitate. Privi înapoi; omul îi răspunse printr-un zâmbet, şi continuă să mestece. Nimic mai paşnic decât un om care se îndoapă!

Trenul alerga pe un viaduct.

Dan veni să se aşeze pe banchetă, lângă Adrian.

— La ce-ai meditat, înălţimea ta?

Adrian îşi căută ţigările. Era neras şi barba îl mânca.

Pe neaşteptate mâncăciosul intră în vorbă.

— Am văzut că aţi luat bilete pentru Alba Neagră. Şi eu tot acolo mă dau jos, zise, cu vocea mai subţire decât te-ai fi aşteptat din partea unui burtos ca el, şi muiată parcă în oţet.

— Luaţi o ţigară, îi întinse Adrian pachetul, fiindcă celălalt tocmai terminase de mâncat şi se pregătea să împacheteze resturile.

— Mulţumesc, cu plăcere. N-am mai fumat de mult „Carpaţi" de Sfântul Gheorghe. Pe la noi vin numai de Timişoara.

Dan îi privi chelia străvezie.

— Aha, aha, mormăi, ca să nu tacă.

— Dumneavoastră doi îmi amintiţi de un mic rebus, la modă în tinereţile mele.

— Ce spuneţi? Ni-l arătaţi şi nouă? Întrebă Dan, politicos.

— Cum să nu. Poftiţi!

Şi le scrise pe o margine de ziar următoarele: „2 a-P".

— Ce înseamnă asta? Întrebă Adrian.

— Ghiciţi!

— Nu mă pricep de loc la rebusistică. Omul îl privi pe Dan.

— Nici eu, mormăi acesta, pe care intrarea în discuţie a necunoscutului nu-l prea încânta.

— Iată ce înseamnă, explică omul cu vocea muiată în oţet: „Doi amici au plecat pe mare".

— Într-adevăr!

— Ce simplu!

— Simplu, simplu, dar ehe! Pe vremuri colaboram şi eu la „Enigma distractivă” şi la „Bum”! Am luat premiul cel mare în patruzeci… Îmi daţi voie: Hrizante, se prezentă cetăţeanul.

— Sunteţi cumva grec? Îl întrebă Adrian pe Hrizante.

— Da, domnilor, şi nu mi-e ruşine s-o spun! Strămoşii mei au făcut negoţ între Stambul şi porturile dunărene. Negoţ cu tot felul de articole, chiar şi cu femei… Erau marinari îndrăzneţi, care ţineau în mâna stângă pipa, iar în dreapta cuţitul.

— Da, da, iar străbunicul tău a fost însuşi Ulisse, mormăi Dan, pe care pălăvrăgeala lui Hrizante continua să-l deranjeze.

Vorbise însă cam tare. Dar urmaşul lui Ulisse fie că s-a făcut că nu înţelege, fie că mai avea în urechi ceva rămăşiţe din ceara cu care se înfundaseră grecii când au trecut pe lângă sirenele care cântau atât de jalnic că-ţi venea să te spânzuri, numai să nu le mai auzi.

— Pun rămăşag – vorbi grecul privindu-l pe Adrian – că sunteţi noul nostru inginer agronom.

— Cum de aţi ghicit? Se miră ipocrit Adrian.

Hrizante făcu un gest de înţelept modest.

— Se simte, zise. După felul cum vă uitaţi peste pământuri… La noi, la Alba Neagră avem pământ bun, dar.

— Dar ce?

— Nu-i cine să pună mâna… O mână de fier! Se simte nevoia! Pe când trăia baroana Mehedinţi… ehe!

— Dacă el e agronom, atunci eu ce sunt? Întrebă Dan.

— Dumneata eşti mai tânăr, observă grecul, lungindu-şi mutra plată. Poate ai venit învăţător.

— N-aţi ghicit, făcu Dan ostil.

— Poate inginer la fabrica de cherestea?

— Păi aţi spus că sunt prea tânăr…

— Aşa e. Tehnician? Mecanic?

— Nu.

— Ceva fiscăraş la sfat.

— Nici măcar atât.

— E prietenul meu, făcu Adrian, ca să termine. Vine să mă ajute la instalare.

— Frumos din partea dumnealui, aprecie grecul.

— Ce ziceţi de baroana Mehedinţi? Reluă Adrian. Cine-i aceea?

— O babă nebună… Adică era, că a murit demult.

— Aţi văzut-o vreodată?

Hrizante îşi frecă iar mâinile, bucuros că are ce povesti.

— Dacă am văzut-o? Am şi vorbit cu ea! Credeţi că în tinereţe arătam ca acum, ca un hârciog belit? Eram ca un trăsnet! Iar baroana, ahtiată după

bărbaţi… ehe! M-a chemat la ea, dar nu m-am dus, prea puţea a bătrâneţe, măcar că-mi ziceau prietenii: „Du-te, Hrizante, du-te, băftosule”. Poate şi de teamă nu m-am dus. Trăia baroana – aşa se zvonise – cu unul, pe care-l înfiase, un om cumplit, „O. F.f.”, adică „Omul fără faţă”, cum i se zicea.

Dan se făcu palid, obrajii lui Adrian se colorară, grecul însă, preocupat de povestirea lui, parcă nu băgă de seamă.

Continuă pe un ton solemn, parcă s-ar fi mândrit cu ceea ce ştia. Îşi încreţise fruntea şi ochii îi jucau în stânga şi-n dreapta, ca şi cum s-ar fi temut că vorbele sale vor fi auzite de însuşi „O. F.f.”.

— Aşa oameni nu se mai nasc în vremurile noastre, zise. Despre el se pot scrie cărţi întregi. Nimeni pe aici nu l-a văzut la faţă, că era ca vântul, era lângă tine, dar nu-l vedeai. Despicase multe burţi cu cuţitul, dar, iertaţi-mă, multora le era simpatic. Nu se temea omul ăsta nici de diavolul gol… Bietul „O. F.f.”. Ăla putea orice! Să treacă graniţa, să bage-n mormânt vreo doi-trei care-i stăteau în cale, să nenorocească vreo fată şi s-o arunce apoi în tău, astea erau pentru el fleacuri. Şi nimeni, nimeni nu l-a prins cu nimica, una că era deştept, alta că se temeau de el. Îl lăsau dracului în pace. Dar şi-a găsit şi el naşul, cred. Prin patruzeci şi nouă, l-au adus mort, sau aproape mort, şi l-au îngropat. Se zice că a murit de moarte cumplită…

— Dar dumneata l-ai văzut vreodată pe acest „O. F.f.”? Întrebă Adrian.

— Desigur, se voioşi Hrizante. De vreo două ori. Şi a treia oară l-am văzut mort.

— Aha, deci l-ai văzut mort, sublime Adrian cuvintele.

Clipi mărunt din ochi şi tăcu. Grecul le devenise foarte antipatic, imediat ce-l auziră mărturisindu-şi admiraţia faţă de „O. F.f.”. Hrizante însă nu se mai putea opri. Le povesti de una, de alta, şi mereu se plângea că tinereţea trecuse şi alta n-o să mai vină…

Trenul se opri în halta Alba Neagră, către scăpătatul luminii. Până-n comună era o cale de vreo trei kilometri. Drum frumos, printre dealuri înalte cu crestele împădurite. La un moment dat Hrizante se opri.

— Priviţi, acolo e cimitirul. Acolo e îngropată baroana şi nu departe de ea îşi doarme somnul de veci şi „Omul fără faţă”. Doamne, bietul, că mult s-a obosit cât a trăit…

Adrian propuse un mic ocol, în aşa fel ca să treacă prin cimitir. Hrizante fu de acord. El se dovedi a fi un ghid preţios. O luă înainte pe cărarea îngustă.

Hrizante privea uneori înapoi, zâmbea şi le făcea semne cu ochiul. Avea ochii galbeni. Părea vesel. Nici Dan, nici Adrian nu-şi explicau motivul acestei bune dispoziţii.

— Am vrea să vedem şi mormântul lui „O. F.f.”, zise Dan, într-o doară.

— Chiar pe acolo vom trece, făgădui grecul.

Şi deodată Dan simţi că i se face greaţă. Nu se ştie de ce începu să-l urască pe grec. Poate pentru zâmbetele lui, pentru simpatia manifestată faţă de „Omul fără faţă”… Simţea că l-ar fi măcinat cu plăcere cu parul, dar cu unul lung, să-l atingă de departe, nu de aproape. Avea ceva scârbos în felul cum

mergea, masiv şi crăcănat ca un cărăbuş. Ceafa roşie, arsă de soare, părea că luminează.

Un vânt rece înfiora când şi când brazii bătrâni.

— Vine iarna, anunţă Hrizante, cu vocea lui înmuiată în oţet.

— Da, acceptă Adrian. E chiar peste deal.

Soarele se pierdea dincolo de păduri şi munţi. Umbra molifţilor parcă îngheţase. Şi frigul îl pătrunse pe Dan până la inimă.

Cimitirul se întindea între două dealuri. Străvechi, cu crucile strâmbe, parcă morţii s-ar fi agăţat de ele ca să iasă afară, şi trist ca orice cimitir.

— Acolo e, mormăi solemn Hrizante, arătând în faţă o cruce. Acolo doarme „O. F.f."!

Dan se opri dintr-o dată. Cu o mână îl prinse pe Adrian, cu alta se sprijini de un pom. Adrian îl simţi cum tremură.

— Du-te şi vezi ce e... Eu nu pot.

Şi rămase acolo, se aşeză pe iarbă şi-şi prinse faţa în mâini.

— Ce e cu amicul dumitale? Întrebă Hrizante.

— Nu-i plac cimitirele, făcu Adrian.

— Aşa? Atunci de ce a venit? Chiar el voia să vadă mormântul lui „O. F.f.", făcu uimit grecul.

— Aş, de unde, zise Adrian.

Hrizante şontâcăi până în dreptul unei cruci de lemn, strâmbă şi ea. Pe cruce scria, cu litere negre, arse, oribile:

LAURENŢIU MEHEDINTZI †1949

Pe neaşteptate, Hrizante se aşeză pe mormântul lui „O. F.f." şi privi în sus către Adrian, rânjind în felul său greţos.

Adrian rămase tăcut, privind moviliţa prelungă, abia vizibilă, pe care, laolaltă, crescuseră buruieni, iarbă, flori de păpădie.

— Modest mormânt pentru un fiu de baroană, chiar adoptiv fiind, observă Adrian, după un minut.

— Se pare că l-au îngropat cam în grabă, fără tămbălău, explică Hrizante. Prea se vorbise de isprăvile sale. Şi nici baroana nu mai trăia... Crăpase cu doi ani înainte. Are o criptă, în partea cealaltă a cimitirului.

Dar faţă de mormântul Arabellei Mehedinţi, cei doi tineri nu manifestară nici un interes. Părăsiră cimitirul, coborând către Alba Neagră, ale cărei lumini răsăriseră deodată la cotitură.

— Eu vă las, zise Hrizante, oprindu-se la un drum mărginaş care cotea spre stânga.

— Dar unde mergeţi? Întrebă Adrian.

— La cabana „Pârâiaşul". Acolo a fost conacul baroanei, conacul a ars şi s-a construit o cabană. Eu sunt administratorul. Treceţi pe la mine când vreţi! Aveţi de făcut pe jos vreo trei kilometri numai...

— Bine că am scăpat de el, zise Dan. Ai observat cum puţea a şoarece mort?

— Ha, ha! Râse fără poftă Adrian. Dar cum put şoarecii morţi?

— Ca el, ca Hrizante…

Alba Neagră părea să fie o comună destul de mare. Intrară la bufet să cumpere ţigări.

— Îl cunoaşteţi cumva pe doctorul Drâmbă?

— Pe tovarăşul Marin? Cum să nu, răspunse bamanul, îl cunoaştem bine. Da de ce?

— Avem pentru el o scrisoare.

— Lăsaţi-o la mine. Tovarăşul doctor vine deseori dimineaţa să-şi facă o injecţie cu rom de Jamaica.

— E urgentă, am vrea să i-o dăm în mână.

— Mai mergeţi puţin, explică omul. Casa cu trei brazi, pe dreapta.

— Teribil, zise Adrian. Aş fi jurat că doctorul Drâmbă nu există şi că n-a existat niciodată.

Doctorul era un bărbat trecut de patruzeci de ani. Grav, cu ochelari.

Adrian îşi puse şi el ochelarii.

— Dumneavoastră aţi scris această scrisoare?

Marin Drâmbă examină hârtia îngălbenită.

— În ce calitate mă întrebaţi?

— Suntem persoane particulare… N-avem nici un fel de calitate, dar v-am fi foarte recunoscători dacă ne-aţi da concursul…

— Da, eu am scris-o, zise doctorul rece. Despre ce este vorba?

— Ştiaţi că Laurenţiu Mehedinţi, la moartea căruia aţi asistat, era o persoană extrem de dubioasă?

— Nu… Am aflat mai târziu. Nimic precis. Zvonuri.

— Cum adică mai târziu?

— Pe atunci abia venisem în sat… Nu cunoşteam încă legendele şi poveştile locului.

Intră o femeie, probabil soţia doctorului. Dan şi Adrian o salutară.

— Să aduc cafele, Marine? Întrebă.

— Da… Hm… Adu cafele, făcu Drâmbă, după o vizibilă ezitare.

Abia atunci îi invită să ia loc. Nu părea încântat de musafiri.

— O să vă plictisim cu încă două-trei întrebări, făcu Adrian. Vă cerem iertare dinainte.

— Mă rog, mă rog!

— Poate veţi binevoi să ne povestiţi, foarte pe scurt, cum s-a întâmplat.

Drâmbă păru că ezită între a-i trimite la dracu' pe aceşti vizitatori nepoftiţi, şi prudenţă.

— Da… Hm… O să încerc. De fapt, după atâţia ani, mare lucru nu-mi amintesc. Era, parcă spre seară… da, da, spre seară, şi am fost chemat urgent să constat un deces. Tocmai la conacul baroanei Mehedinţi. Accidentatul era chiar fiul baroanei, aşa reieşea din hârtiile pe care le avea asupra sa… Când am venit, şeful postului de jandarmi tocmai cerceta actele. Mi-a spus să întocmesc certificatul de deces. Pe cât îmi amintesc acest Laurenţiu Mehedinţi căzuse cu capul în jos tocmai din turnuleţul conacului. Hm… Asta e tot…

— Mă iertaţi, e o mică contradicţie, interveni Adrian. În scrisoarea adresată Liei Rareş, afirmaţi că accidentatul v-a rugat chiar el, în caz de moare, să-i expediaţi ultimul său răvaş.

— Ce importanţă are scrisoarea, făcu Drâmbă, stăpânindu-şi cu greu iritarea. De fapt, când am venit eu, era mort de-a binelea, şi rece de mult. Însă prietenul, sau cunoscutul mortului, care era de faţă, mi-a relatat ultima sa dorinţă şi pentru a simplifica lucrurile, am scris că m-a rugat pe mine.

— Cine era acest prieten, sau cunoscut?

— Ştiu eu? Un bărbat înalt… roşcovan, parcă.

— Dar această poză – făcu Dan, scoţând fotografia „Toporului de Argint”- cum a ajuns în plicul destinat Liei Rareş?

— Cum să ajungă? În timp ce făceam cercetarea sumară a cadavrului, i-a alunecat dintr-un buzunar. Am luat-o la mine, iar apoi am pus-o în plic. Ce era să fac cu ea?

— Dar prietenul, sau cunoscutul mortului ştia de această poză? A observat când i-a alunecat din buzunar?

— Cred că da… Adică nu, el tocmai discuta cu şeful postului.

— Şi nu i-aţi arătat-o?

— Nu, am uitat de ea. Am descoperit-o în buzunar la mine abia a doua zi. Şi, cum încă nu expediasem plicul, l-am dezlipit şi am strecurat-o înăuntru, apoi am lipit plicul din nou. Ce nevoie aveam eu de ea?

— Şi de ce i-aţi trimis-o Liei Rareş?

— Cum de ce? Ca s-o păstreze ca amintire.

— Deci, eraţi convins că-i fotografia mortului?

— Bineînţeles.

— V-aţi uitat? Semăna?

— Faţa mortului era cam desfigurată. Dar n-am avut nici un motiv să nu cred că era fotografia lui.

— Şi spuneţi că aţi pus plicul la cutie cu mâna dumneavoastră?

— Da… Nu… Hm! Cine a spus aşa ceva? A doua zi a venit prietenul mortului, bărbatul înalt, roşcovan, şi mi-a cerut plicul. Zicea că pleacă el însuşi acolo unde se afla femeia aceea, Lia Rareş, şi i-l va da personal. N-am avut nici un motiv să reţin plicul!

— Dar cum vă explicaţi, tovarăşe doctor Drâmbă, că un om care cade în cap, rănindu-se mortal, mai are putere să mai facă şi scrisori?!

— Asta nu e chiar atât de grozav… Cunoaşteţi cazul acelui cântăreţ francez, care, tăiat în două de roata vagonului, a mai cântat o arie de adio, înainte de a muri?

— Nu, nu-l cunosc.

— Ei, vedeţi?!

— Încă ceva: aţi făcut autopsia cadavrului?

— Bineînţeles… O autopsie sumară: cauzele morţii erau prea evidente.

— Avea şi pe trup leziuni?

— Avea parcă…

— Nu vă amintiţi ce fel de leziuni?

— Precis nu-mi amintesc.

— Dar pe prietenul mortului l-aţi mai revăzut de atunci?

— Niciodată.

— Şi numele lui îl mai ştiţi?

— Nu l-am ştiut nici atunci!

— Dar cum se face că mortul nu l-a însărcinat pe amicul său cu expedierea scrisorii către Lia Rareş? Nu v-aţi întrebat?

— Ba l-am întrebat chiar pe el.

— Ei, bine?

— Pretindea că e analfabet. Că nu ştie să scrie.

— Nu vi s-a părut ciudat?

— Nu. Avea o mutră de cioban. Şi nu vorbea, ci mai mult behăia. Ca oile.

— Şi spuneţi că totul s-a petrecut în conacul baroanei?

— N-am spus aşa ceva, însă e precum ziceţi. Conacul baroanei însă a ars trei zile după moartea lui Laurenţiu Mehedinţi.

— Şi nu v-a dat de gândit această suită de întâmplări?

— Nu. N-am citit romane poliţiste în copilărie.

— Aha! Aţi citit mai târziu.

— N-am citit niciodată... Domnilor...

— Da, plecăm îndată, zise Adrian, ridicându-se. Încă o întrebare: această înmormântare pripită nu vi s-a părut ciudată cumva?

— Stimate domn, nu stă în sarcina medicilor să stabilească aşa ceva.

— Nu? Atunci pentru ce aţi mai studiat medicina legală?

— Nu permit să mi se dea lecţii la...

— Nu vă iritaţi degeaba! Aţi putea să ne spuneţi exact data când aţi fost chemat la conac? Bineînţeles, putem să cercetăm scriptele, dar dacă vă amintiţi cumva...

— 28 iulie 1949. Aceasta e data.

— Cum de aţi reţinut-o?

— 28 iulie este ziua mea de naştere. Am fost deranjat tocmai când...

— Aha... Vă înţeleg... Ce vârstă spuneaţi că avea mortul?

— Nu ştiu. Foarte tânăr, în orice caz.

— Avea părul castaniu? Întrebă Dan.

— Cred că da.

— Şi aţi observat un mic semn aici, deasupra colţului gurii? Ca în poza asta?

— Da, după ce i-am şters faţa de sânge, l-am observat. De asta îmi amintesc. L-aţi cunoscut?

— L-am cunoscut, şopti Dan.

Apoi se întoarse spre Adrian. Toţi muşchii feţii îi zvâcneau.

— Ţii minte, Hrizante zicea că l-a văzut pe „O. F.f" mort... Asta înseamnă că...

— Tocmai la asta mă gândeam, răspunse în şoaptă Adrian.

Noaptea era rece, aerul zgrunţuros. Dan alerga. Alerga să ceară iertare mormântului de care, în urmă cu câteva ceasuri, nu voise să se apropie. Îl lăsase pe Adrian, voia să fie singur…

Şi când ajunse acolo, în cimitirul întunecat, plin de umbre, sub cerul de gheaţă, când ajunse la mormântul acela acoperit cu iarbă şi flori, se lăsă jos, pe ţărâna caldă încă de soarele zilei, se întinse în iarbă şi ascultă ce-i zice pământul. Inima îi bătea năvalnic, pieptul îi tresălta, dar el credea că aude din adânc inima fratelui său. Întinse braţele Dan, şi i se păru că îmbrăţişarea lui cuprinde pământul întreg, că mâinile i se unesc dincolo, palmă cu palmă, deget cu deget, atât de mare şi de puternic i se păru că e.

Şi îi şopti pământului Dan cuvinte ciudate, fără sens, dar pline de dragoste, numai el înţelegând ce spune: toată copilăria şi viaţa lui se scurgeau de pe vârful limbii în cuvinte, ca să le afle iarba, şi nisipul de sub el, şi florile, şi gâzele mărunte care dormeau atunci, la ora aceea a nopţii. Cine ar putea spune câte a şoptit acolo singur băiatul acela, lungit, şi cu mâinile întinse larg, ca să cuprindă planeta?!

Nici o lacrimă n-a vărsat Dan în noaptea aceea, fiindcă acolo, în cimitirul plin de morţi, retrăi clipa unică a copilăriei, când, întins tot aşa în iarbă, printre flori şi cosaşi zburători, în preajma tunelului, simţise că, de fapt, nu există moarte. Şi acum era sigur că nu există moarte.

„Păpădie, păpădie… „

Iar noaptea mărşăluia la pas peste dealuri, fără să se grăbească, târând după ea nesfârşite neguri şi mii de constelaţii.

În clipa aceea domnea liniştea în cosmos. Între două galaxii, călători necunoscuţi, din alte lumi, îşi îndreptau aparatele către universul nostru întrebându-se: există viaţă pe acea mică planetă, pe care abia o zărim?

Există oare bucurie şi suferinţă?

Dragoste, răzbunare, ură, poezie?

Şi Dan simţea cum pământul, înlănţuit în braţele sale, zboară prin spaţiile veşnic vii şi tinere ale infinitului, de care el se rezema cu fruntea şi călcâiele.

Deodată se ridică şi smulse dintr-o mişcare crucea veştedă de lemn pe care scria Laurenţiu Mehedintzi. O frânse uşor pe genunchi, şi bucăţile le azvârli cât colo, în toate direcţiile. „Toporul de Argint” n-avea nevoie de o cruce care să-i umbrească somnul şi nu trebuia să se ştie unde e mormântul său. El era îngropat undeva, în planeta Pământ… Doar atât trebuia să se ştie!

Apoi Dan se culcă iar în iarbă şi vorbi din nou, povesti în şoaptă, dar nu plânse, fiindcă nu era de plâns.

„… Ce cauţi la noi în vie?”

Adrian rămăsese multă vreme singur la măsuţa lui, în faţa sticlei de bere. Gândurile i se învârteau în jurul unui nume: Hrizante! Nu băuse decât o jumătate de pahar, şi capul îl durea teribil. „Omul fără faţă” trăia! Îşi înmormântase doar numele! Îl îngropase în mormântul lui Valentin… Îl ascunsese în mormântul „Toporului de Argint”, sperând în felul acesta să

dispară, să fugă din faţa responsabilităţii în faţa oamenilor! Deci trăia! De zece ani trăia, ascuns după paravanul morţii!

În bufet scârţâia o vioară acompaniată de ţambal. Violonistul, un băiat oacheş, cu părul cârlionţat, avea cel mult şaptesprezece ani. De câtva timp, Adrian îl privea cu ochii măriţi. În primele minute nici nu ştiu ce anume îi atrăsese atenţia la el. Capul îi trosnea de durere, ochii îl usturau. Înregistrase automat amănuntul...

Deodată se ridică şi de la masa lui îi făcu semn. Violonistul, mirat, ezită puţin, apoi se apropie. Avea o figură lunguiaţă, stilizată parcă, şi ochii întunecaţi.

— Bei un pahar cu bere?

— Beau! Răspunse hotărât băiatul.

Adrian turnă.

— Să trăieşti!

— Să trăiţi şi dumneavoastră!

— Cânţi frumos la vioară... Cum te cheamă?

— Salamân Pătru.

— Eşti de pe-aici?

— Da. Din Hereclean, de peste deal.

— Ai o centură frumoasă... Foarte frumoasă!

La vorbele acestea chipul violonistului se încorda. Băiatul voi să se ridice, dar Adrian îi făcu semn să stea liniştit.

— Adică pentru centură mă chemarăţi să beau bere... Da' de ce? Nu-i furată. Dacă cineva se leapădă de un lucru de care n-are trebuinţă, şi dacă-l iei, că ţie-ţi trebe, asta nu-i considerat de furat.

— Cred tot ce-mi spui, zise Adrian. Nici nu m-am gândit că-i furată. Dar de unele o ai? Ai găsit-o?

— Da.

— Unde?

— În drum.

— A cui a fost?

— Nu ştiu... mormăi băiatul.

— De ce mă minţi? Zise Adrian.

— De unde ştii că mint?

— Am un aparat magnetic, rânji Adrian. Când se spune o minciună, aparatul mi-o detectează pe loc.

— O detectează pe dracu'! Făcu vesel băiatul. Mă credeţi tâmpit? Dar, dacă vreţi să vă spui, de ce să nu vă spui? Sunt mai mulţi ani de atunci... Eram mic, m-am dus să prind peşte la tău, cu fratele, pe înserat. Stăteam ascuns între trestii. A venit un om cu un sac. A azvârlit sacul în apă şi s-a dus. Eu cu fratele meu l-am scos afară. Credeam că găsim cine ştie ce. N-am găsit nimic. Numai boarfe, hârtii. Şi centura. Am păstrat centura, boarfele le-am ţipat înapoi în apă, nu erau bune de nimic...

— Şi acuma zi: cine era omul cu sacul? Să nu-mi spui cumva că nu ştii!

— Chiar că nu ştiu, domnule…

— Măi Petrică, măi, de ce mă minţi tu?

— Ba să-i sară ochii din cap…

— Bine, îi întrerupse Adrian. Să-ţi spun eu cine era: administratorul cabanei „Pârâiaşul”, domnul Hrizante.

Băiatul îl privi cu gura căscată.

— Dacă ştiţi, de ce mă mai întrebaţi?

Adrian râse.

— El e?

— El.

— Şi de ce n-ai vrut să-mi spui?

— M-am temut că mergeţi la el… Şi o să-mi ieie centura înapoi.

Adrian râse iar, cu toată durerea de cap.

— Fii fără grijă!

Apoi turnă în paharul lui Salamân restul de bere.

— Şi el nu te-a văzut până acuma cu centura lui?

— O pun rareori, domnule, şi pe urmă avem alte drumuri. Unde mă întâlnesc eu cu dom' Grizante?

— Aici, la bufet.

— El nu vine aici. Şi nici eu. Acum m-or îmbiet, să le cânt…

— Ai observat că, printre iepuraşii de la centură, este unul lipsă?

— De unde ştiţi? Se sperie cu adevărat violonistul.

— Stiu.

Băiatul vru să scoată centura.

— Las-o acolo, zise Adrian.

— N-aveţi nevoie de ea?

— Nu.

— Atunci de ce v-aţi tot legat de ea?

— Uite ce e, Salamân Pătru. Nu spui la nimeni ce-am vorbit. Şi mâine îţi dau iepuraşul lipsa.

— Asta n-o mai cred, domnule!

Adrian scoase din buzunar iepuraşul argintiu care cânta din trompetă. Cel pe care il dăduse Lia Rareş.

— Altă dată să mă crezi! Hai, du-te, şi mai zi-i din ceteră. Şi nu sufla o vorbă! Ne-am înţeles?

Mergând prin întunericul rece, Adrian încercă să intuiască figura enigmatică a lui „0. F.f.”. Făuri din neant o nălucă şi o făcu să meargă alături de el, pe partea dreaptă. Cu tot întunericul, „Omul fără faţă” începu să capete trăsăturile lui Hrizante.

„Da, domnilor, nu mi-e ruşine să o spun! Strămoşii mei au făcut negoţ între Stambul şi porturile dunărene. Negoţ cu tot felul de articole, chiar şi cu femei… Erau marinari îndrăzneţi care ţineau în mâna stângă pipa, iar în mâna dreaptă cuţitul…” „Lasă-te de goange, „0. F.f.„. E ora prea târzie ca să-mi mai torni minciuni!” gândi Adrian.

„Faci pe grozavul, mă tutuieşti văd, şi când colo, nu ştii nimic despre mine, nu mă cunoşti, te prefaci doar, te umfli în pene, ca şi când cu asta l-ai putea intimida pe unul ca mine." „Nu te cunosc? Ia să vedem. Te-ai născut în ziua de 5 aprilie, una mie nouă sute douăzeci… Nu duce mâna la buzunar, „O. F.f.„! Mergi liniştit… aşa… Tatăl dumitale, inginerul Haralambie Daudu, era foarte fericit, auzindu-te cum urli, se bucura că ai plămâni buni, şi nici nu se supăra când îi făceai pipi pe cămaşă…"

Adrian îşi permise un hohot scurt: „Ce lucru grotesc: fiorosul „Om fără faţă„, udând cu candoare cămaşa tatălui său, pe care douăzeci şi nouă de ani mai apoi îl va ucide, fără umbră de remuşcări…"

Năluca lui „O. F.f." mergea încet în dreapta lui Adrian. Îşi asculta cu oarecare interes propria biografie.

„Cum spuneam, gândi Adrian mai departe, venirea pe lume a micului Laurenţiu Daudu a provocat un val de entuziasm în familie. Fiecare încerca să-i prevadă viitorul. „Să se facă poet!„ strigau mătuşile. „Ba pictor!„ behăiau unchii. „Ba nu, va fi muzician„ mormăiau cuscrii. „Eu aş prefera să-i placă matematica„, gândea inginerul Daudu. Cine însă să-l audă printre atâţia nebuni?" „He! Văd că ai imaginaţie", zise năluca.

„Mersi! Să facem un salt. Anul 1932. Prima încercare a micuţului Laur de a o şterge de acasă. Numai că acuma nu mai e Laur, ci Bill, aşa-i spun amicii. Deci, Bill, împreună cu bunul său prieten şi coleg de bancă, Niki, încearcă o evadare, la începutul toamnei, două zile înainte de începerea şcolii. Cu un an înainte, Bill fusese gata să-i scoată un ochi unui alt coleg de-al său. În cele din urmă scandalul se aplanase, fiindcă doctorii au reuşit să fixeze ochiul la loc." „Aşa e, din păcate, mormăi năluca „O. F.f.„. N-am să mi-o iert niciodată că nu i l-am scos de tot. N-aveam experienţă. Zi-i înainte, îmi place, mă mândresc cu viaţa mea."

Adrian îşi aprinse o ţigară, trase două fumuri.

„După o săptămână sau două, fugarii se întorc flămânzi şi cu coada între picioare. Totuşi, această experienţă avea să fie plină de învăţăminte. Fiindcă şase ani mai târziu, în vara lui 1938, noua evadare n-avea să mai dea greş. Între timp, micul Laur-Bill se transformase într-un vlăjgan voinic, iar noul său nume era Jack. La rândul său, Niki îşi schimbase numele în Tom. Deci, Laur-Jack şi Niki-Tom, deveniţi flăcăi de nădejde, o şterg de acasă de data aceasta definitiv. Ce înseamnă să judeci matur! Nu mai pleci de acasă cu buzunarele goale, mai ales că drumul se arăta lung. Uluiţi, părinţii lor constatară, că li s-au topit dintr-o dată toţi banii şi toate obiectele mai de preţ. Cu toate cercetările, nu s-a dat de urma dispăruţilor, care, după unele indicii se angajaseră elevi-marinari pe un vapor comercial…" „Pe vaporul „Tripoli„, sub pavilion panamez." „Încă n-am verificat asta, iar pe tine nu te cred, îi răspunse Adrian nălucii, care căpăta tot mai mult trăsăturile lui Hrizante. Cum au făcut, cum n-au făcut, prin anul patruzeci şi unu, îl găsim pe Laur-Jack şi pe Niki-Tom în Australia! În Europa începuse războiul… între timp se pare că Laur-Jack, credincios obiceiului său de a nu se crampona multă vreme de un nume,

devenise „O. F.f.„. Niki-Tom, mai lipsit de fantezie, nu-şi schimbase porecla. De altfel, lipsa de fantezie avea să-i fie fatală. Rătăciţi prin deşerturile centrale, atât de aride, ale celui de-al cincilea continent, cei doi fraţi de cruce s-au pomenit într-o situaţie disperată, cu foarte puţine alimente, şi cu bani de loc. Primul care s-a dezmeticit a fost „O. F.f.„ care, trezindu-se într-o noapte, a făcut iute un calcul. Reieşea că mâncarea rămasă ar fi totuşi suficientă pentru o singură persoană, până să ajungă undeva. Era o noapte fierbinte. O lună enormă se strâmba deasupra deşertului alb, stâncos. Se auzeau ţipetele prelungi ale unor păsări nevăzute. Laur-Bill-Jack-"0. F.f.„ a luat cuţitul şi l-a implântat în inima prietenului său Niki-Tom. Acesta, murind, a ţipat şi el ca păsările acelea nocturne. Mânat de fenomenalul său instinct de conservare, de vitalitatea lui neobişnuită, „O. F.f.„ a strâns în desagă tot ce aveau şi a pornit la drum. Chiar în clipa aceea." „Mi-a părut foarte rău de micul Tommy, dar ce era să fac?" zise năluca.

„Tot în Australia, „O. F.f." a ajuns în anturajul baroanei Arabella Mehedinţi, pe ale cărei foste proprietăţi păşesc eu acum. Baroana împlinise cel de-al cincizeci şi cincilea leat al vieţii sale şi se căsătorise recent, pentru a opta oară, cu un fel de trişor pe care-l cunoscuse prin tripourile din Sidney. O ducea bine baroana, avea capital la băncile australiene.

Inteligent, „O. F.f." a intrat sub pielea ei, şi curând baroana l-a înfiat. Aceasta constituia o victorie colosală pentru eroul nostru, plătită destul de ieftin; probabil, tomnatica Arabella îl folosea din când în când... ca bărbat.

Cuprinşi de dorul patriei (!) proaspăta mămică şi proaspătul fiu, al cărui nume oficial devenise Laur Mehedinţi, au pornit înapoi către ţară, neînfricoşându-se de pericolele posibile ale unui astfel de drum, pe vreme de război. Se pare că, între timp, baroana se descotorosise de cel de-al optulea soţ. Probabil cu ajutorul lui „O. F.f."„ „Fără discuţie, mormăi năluca. I-am spart capul cu o sticlă de şampanie...„ „Deci, baroana, împreună cu tânăru-i fiu ajung în patrie. La conacul mamei sale adoptive, domnul Laurenţiu se plictiseşte şi nu stă decât foarte puţin. Se pare că n-a rămas acolo decât câteva zile. Mai târziu, venea doar noaptea, când avea nevoie de bani. Întră în legătură cu ofiţeri germani, începe o şcoală de aviaţie, pleacă s-o continue la Ruhr, dar simte că Germania nu-i de dânsul, prea cădeau bombele des, şi se întoarce acasă. Aici, organizează, la îndemnul unui şef al Gestapoului, banda de călugări care iau în stăpânire mănăstirea „Sfinţii Egumeni". Mulţi oameni au plătit cu viaţa, au fost torturaţi, puşi la zid sau deportaţi, datorită activităţii lui „O. F.f.". După încheierea păcii, deşi el trăieşte mai mult la oraş, banda lui continuă să existe. O cunoaşte în patruzeci şi cinci pe Lia Rareş. Într-un acces de lăudăroşenie lasă să-i scape amănunte din uimitoarea-i biografie. Dar nu se teme de ea, fata ştie ce-o aşteaptă în caz că va vorbi.

Prin anul 48-49, bunul şi blândul„ „O. F.f.„ reia legătura cu vreo câţiva dintre foştii săi „camarazi" şi, simţindu-se iar tânăr şi curajos, pleacă la Viştea Mică, unde ştia că tatăl lui, bătrânul inginer, ocupă un post important. Are o

primă surpriză întâlnind-o acolo pe Lia Rareş. Dar îl aştepta o a doua surpriză foarte neplăcută!

Într-o dimineaţă senină, „Of. F.”, proaspăt şi cuceritor, se prezintă la taică-său şi pretinde sprijinul şi acoperirea sa într-o vastă şi ingenioasă excrocherie ce avea să-i aducă un câştig fabulos. Daudu, care la început se bucurase că-şi vede fiul, rezistă, ba-l şi ameninţă. Contrariat, şi chiar speriat, „Of. F.” ştie că Valentin Leordeanu, pe care-l cunoştea dinainte sub numele de „Toporul de Argint”, se află şi el în preajmă. După ce-şi lichidează părintele, pune la cale un plan diavolesc, în aşa fel ca să împuşte doi iepuri deodată. Îl înlătură pe Valentin Leordeanu, apoi duce cadavrul la Alba Neagră şi, cu ajutorul unor complici, îl îngroapă sub numele său. Aceiaşi prieteni îl pun pe lunaticul acela de doctor, pe Drâmbă, să scrie Liei Rareş scrisoarea în care se anunţă moartea lui „O. F.f.”. Iar apoi individul o duce el însuşi doctoriţei. În felul acesta realizează două lucruri. Unu: cadavrul „Toporului de Argint” dispare inexplicabil, derutându-i pe anchetatori. Doi: „O. F.f.” iese şi el definitiv de pe scena acestei lumi. E mort, nimeni nu-i poate face nimic. Un nume nou se poate confecţiona uşor. De pildă: Hrizante. Mască? Grecească! Pentru mai multă siguranţă, conacul baroanei e dat pradă focului. Ce boarfe au mai rămas, într-un sac cu ele, şi apoi în lac, să putrezească acolo. Ghinion! Copiii scot sacul afară şi reţin centura cu iepuraşii!

Peste doi ani se construieşte cabana. Cine poate fi administrator mai bun decât simpaticul grec, care neam de neamul lui a fost negustor şi care cunoaşte toate secretele acestei arte de la a la z? Trece an după an… Linişte… Timpul se scurge ca uns… Dar câţiva, puţini la număr, din vechii complici sunt pe aproape şi au rămas credincioşi. Dintr-un orăşel nu prea îndepărtat soseşte o veste îngrijorătoare: se pare că securitatea a reluat cercetările în cazul „Toporul de Argint”. Cine e acel care transmite această ştire? Încă nu ştim, dar… îşi zice Adrian.

Hrizante, aflând totul, râde în barbă. N-au decât să caute! În cel mai rău caz, vor da de urma lui „O. F.f.”. Dar „O. F.f.” e mort! Ha! Ha! Iată însă că gluma se îngroaşă! Dar dacă firul va duce până la Lia Rareş? Ce-ar fi să organizăm o farsă? Trimitem un fals Dan şi un fals Adrian la această fată, înscenăm un mic interogatoriu. Cu această ocazie aflăm ceva foarte important: a crezut Lia Rareş în moartea lui „O. F.f.”? Dacă da, e minunat!”

Ajuns aici, Adrian se opri cu raţionamentele, căci văzu în faţă cabana „Pârâiaşul”.

„Precum vezi, domnule „O. F.f.„, te cunosc destul de bine!” gândi. Privi în jur. Năluca lui Hrizante nu mai era pe acolo. Dispăruse. Adrian îşi frecă tâmplele. Avea senzaţia ciudată că greşise undeva. Dar unde?

Bătu în uşă, apoi încercă mânerul. Uşa grea se deschise. Hrizante, surâzător, cobora în goană scările în întâmpinarea sa. Parcă l-ar fi aşteptat!

— Ce surpriză! Strigă el.

Adrian îl cercetă din ochi. Era într-adevăr o surpriză?

Îşi strânseră mâinile. Hrizante avea o palmă jilavă, de neurastenic. Ciudat! „Omul fără faţă” – neurastenic?

— N-am avut unde să mă culc, zise Adrian. Era prea târziu…

— Dar prietenul, blondul?

— A plecat la gară cu un camion. Are un tren acum la unsprezece.

Hrizante îl conduse în sala de mese a cabanei. Adrian ciuli urechile; i se păruse că aude o uşă trântită.

— E vântul, explică grecul. Seara, de obicei rămân singur. În afară de sărbători, când vine lume şi e mult de lucru.

Rămaseră tăcuţi, suspectându-se reciproc.

— Şi n-aveţi pe nimeni, măcar o nevastă? Întrebă Adrian, după o lungă pauză.

— E mai bine aşa, oftă Hrizante, întrebându-se pe unde o fi Dan. Mâncăm ceva, tovarăşu'…?

— Mocanu, zise Adrian, observându-l atent pe Hrizante.

— Tovarăşul inginer Mocanu, zâmbi voios Hrizante. Aduc nişte conserve de fasole cu costiţă de porc, prima, şi stropşeala respectivă. Ţuică bătrână?

— De acord… Vin şi eu să vă ajut.

Reveniră în sala de mese a cabanei, observându-şi reciproc fiecare gest.

Mâncau la un colţ al mesei. O dată cu mâncarea, din cameră grecul adusese un patefon vechi şi câteva plăci prăfuite. Adrian se întreba de ce întârzie Dan. Era foarte îngrijorat. Era foarte îngrijorat, dar zâmbea către Hrizante şi asculta melodii de altădată. Grecul rânjea semnificativ către Adrian, suspina, căscând ochii.

, Şi-atuncea o ţigancă Se-apropie discret Şi-n suflet o speranţă Ea îi strecoară-ncet:

Cumpăraţi-mi flori, Roze şi garoafe, Din parfumul lor, Să-mpletim uşor Clipele d-amor…”

Adrian privea patefonul.

Hrizante înfuleca, demonstrând o poftă suspectă.

— E bine să-ţi mai pui din când în când burta la cale, zise, mângâindu-şi pântecul voinic.

— Cum vă aprovizionaţi? Întrebă Adrian.

— Direct din Satu Mare… Te-a-pe-le-ul… lămuri Hrizante, desfăcând cu fineţe, cu mâinile lui boante, încă două conserve de thon în ulei.

Adrian luă lămâia şi o stoarse. Conserva de peşte era foarte gustoasă, cu sosul acrişor din ulei fin de măsline şi suc de lămâie.”

— Îmi plac oamenii culţi, observă Hrizante. Pe ţărani nu-i pot suferi… Când te-am văzut că vii, m-am bucurat teribil. Ai cu cine schimba o vorbă, la masă, nu crapi de unul singur, să auzi cum îţi trosnesc fălcile, şi să ţi se facă greaţă de tine însuti…

— Aşa e…

— Păi nu?

„De-atâta vreme te iubesc Şi niciodat' nu te-ntâlnesc!

Trimit maşina să te ia, Să fim noi doi în astă-seară…”

Placa veche scârţâia şi sâsâia, învârtindu-se strâmb.

— Frumoase melodii! Zise Hrizante. Azi nu se mai fac aşa.

— Nu, acceptă Adrian.

Veni rândul conservelor de fasole cu costiţă afumată.

— Altfel, o duceţi foarte bine aici, observă Adrian. Lumină electrică…

— De doi ani… Până atunci era tâmpit în privinţa asta… Petrol… fum…

— Ar mai trebui un tonomat.

— Poftim?

— Un tonomat.

— N-am auzit. Ce-i aia?

— Un fel de patefon mare, cu sute de plăci.

— Aş, nu-mi trebuie, protestă Hrizante. Am eu tonomatul ăsta mic. Îmi ajunge.

— Dumitale, dar excursioniştilor? De revelion, de pildă?

— De revelion vin într-adevăr. Dar mai totdeauna apare un magnetofon. Anul trecut am avut două. Dar magnetofonul ăsta al meu e mai bun decât toate… „Toate florile-ascultau a mea tiradă Numai tu n-ai înţeles ce dor mi-era.

Sub balcon eu ţi-am cântat o serenadă.

Cea dintâi şi cea din urmă-n viaţa mea!”

— Splendid! Se entuziasmă Hrizante, îngrămădind pe furculiţă un mare dumicat de fasole şi costiţă. Melodiile tinereţii mele…

— Şi, totuşi, nu sunteţi aşa de bătrân, observă Adrian…

— Nu, nu-s chiar aşa de bătrân.

— Numai grijile şi călătoriile v-au ridat faţa şi v-au tăbăcit pielea…

— Cum aţi spus? Călătoriile? Se miră Hrizante.

— Desigur… Călătoriile peste nouă mări şi ţări.

— Eu n-am umblat peste nouă mări şi ţări, făcu grecul, uşor îngrijorat.

— Să nu fim modeşti. Şi eu aş vrea să călătoresc mult… Să văd şi eu Mediterana, Sicilia, insula Monte Cristo, Pacificul, Austr…

— Austria, se grăbi Hrizante.

— Nu, eu am vrut să spun Australia, îl corectă Adrian.

— Ce vă face să presupuneţi că am fost în ţara cangurilor?

— A, mă gândeam doar. E frumos pe acolo, aşa se zice.

— Se zice…

Adrian tăcu, ciulind urechile. „Ce se întâmplă cu Dan de întârzie?” îşi întoarse puţin scaunul, ca să aibă sub ochi cele două uşi. Uşa care da spre intrarea principală era deschisă larg. Hrizante stătea nemişcat, cu mâinile încrucişate pe masă. Părea liniştit.

— Să mai pun o placă? Întrebă.

— Nu vă deranjaţi, o pun eu, zise Adrian.

În tot timpul cât scârţâi discul, Adrian îl privi ţintă pe Hrizante. O îndoială ciudată, ca un fum albăstrui, îi dădu ocol două clipe. Seninătatea lui Hrizante îl şoca. Împinse patefonul într-o parte. Nu se auzea nimic, în afară de

şuierul subţire al vântului. Se concentră şi deodată privirea lui făcu un salt ca şi cum ar fi pătruns în ţeasta celuilalt, acolo unde vibrau gândurile.

— Pe cine aşteptaţi, domnule Hrizante?

— Pe nimeni.

Adrian zâmbi blând.

— Arătaţi ca un om care ţine în mână un care de aşi.

— Poate că am în mână un care de aşi, zâmbi Hrizante, la fel de blând.

— Da?

— Da.

Adrian scoase din buzunar tabachera de bachelită, o puse pe masă, în faţa sa. După un minut Hrizante spuse:

— Azi am umblat mult şi am o foame nebună... Să mai aduc ceva de mâncare?

— Vin şi eu să vă ajut, zise Adrian. Aduseră alte conserve şi alte plăci.

Deodată, de unde se afla, Adrian văzu în capătul coridorului uşa principală deschizându-se. Văzu coama blondă a lui Dan.

„Slavă zeilor", gândi.

Nici nu se mai uită în direcţia coridorului. Îl privea pe Hrizante. Acesta asculta încordat paşii. Se cercetau unul pe celălalt şi, culmea, îşi zâmbeau!

Adrian fu extrem de surprins când auzi o voce străină.

— Bună seara!

Nu era Dan! Tot blond, destul de tânăr, dar mai înalt decât Dan.

„Celălalt Dan"! Îi trecu ca fulgerul prin cap.

Falsul Dan păru încurcat. Adrian acţionă cu repeziciune.

— Ei, dar văd că excursioniştii vin şi-n zilele de lucru, zise.

În felul acesta tăia orice posibilitate de comunicare între cei doi.

Falsul Dan socoti că e necesar să justifice absenţa bagajelor.

— Am sosit cu trenul de nouă, zise. Am lăsat rucsacul în sat, nu eram sigur că dau de cabană în bezna asta.

, Şi dacă mă înşel? Dacă nu e falsul Dan? Dacă e aşa cum spune?"

— Trebuie să mai apară unul... un prieten. S-a încurcat în sat cu cineva, dar vine îndată, zise falsul Dan. Poate ar fi bine să merg în calea sa.

— Pe frigul ăsta? Protestă Adrian.

— Nu e chiar aşa de frig.

— Mâncaţi ceva? Îl întrebă Hrizante pe noul sosit.

— Aş mânca.

— Mă duc să aduc...

— Mai sunt nişte conserve, îl opri Adrian.

—... un tacâm.

— Iată şi un tacâm curat...

Falsul Dan era un tip ciolănos, cu faţa inexpresivă, neinteligentă, plină de coşuri roşii. Mâncând, clefăia. Adrian fuma.

Dar uşa de la intrare se deschise iar. Adrian ştia că, dacă şi falsul Adrian e prin apropiere şi dacă el e cel care venise, situaţia putea să ia o întorsătură

neaşteptată. Dar noul venit era Dan cel adevărat. Se grăbise, mai mult alergase. Se opri o clipă în uşă.

— Bună seara!

— Poftim, poftim! Făcu Hrizante, destul de acru.

— Bănuiam că vei renunţa să mai pleci cu trenul ăla, zise Adrian. Nu te lăsa pe tine inima să mă laşi singur. Ştiţi, se întoarse Adrian către Hrizante, ne-am ciondănit niţel, prietenul meu e cam supărăcios, a vrut să mă părăsească, noroc că supărarea îi trece iute. Eram sigur că se va întoarce!

Dan, care nu ştia ce se joacă, tragedie, comedie sau vodevil, îşi însuşi o atitudine rezervată. Din instinct, ocupă la masă un loc strategic, la oarecare distanţă de Adrian, în aşa fel că formau un front mai larg. Dar tensiunea care domnea nu-i scăpă. Îl privi pe blond, pe falsul Dan, şi intui ceva…

Hrizante observa uşa. Probabil aştepta din clipă în clipă să mai apară şi alţii… Da, peste câteva clipe, intră un cetăţean scund, brunet, cu cearcăne adânci, vinete.

— E prietenul meu, cel despre care v-am spus, zise falsul Dan.

„E falsul Adrian!" gândi Adrian.

„Hait! Ăştia doi sunt ceilalţi", pricepu deodată Dan.

— Şi dumneavoastră aţi venit desigur cu trenul de nouă, zise repede Hrizante. Frig, nu?

— Frig, aprobă mohorât falsul Adrian, destul de încurcat şi el.

S-a anunţat că vremea se încălzeşte, zise Adrian, luând încă o ţigară. Ceilalţi îi urmăriră gestul. Dan începu să-şi sugă o buză.

Era o noapte plină de surprize! Nici nu trecu un sfert de oră şi în cabană apăru Băiatul.

— Ce saxifragă minunată! Strigă Dan, văzând floarea pe care o purta la butonieră.

— Saxifragă! Gâfâi Băiatul. Dumnezeule, ce bine că v-am găsit. Am primit telegrama… Nu pricep nimic. Ce se întâmplă aici? Vorbea iute, iute, şi-şi frământa degetele. N-am mai putut să aştept! A doua zi după plecarea voastră, m-am urcat şi eu în tren. Doctoriţa Lia Rareş mi-a spus că sunteţi aici. Era foarte îngrijorată, nu ştiu de ce! Altceva n-a vrut să-mi zică. Mi se pare că a regretat şi ce mi-a spus… Mă bănuia… Vorbiţi! Ce-aţi aflat? Nu mai pot răbda! Cine l-a ucis pe Valentin?

— Prietenul nostru e glumeţ, zise Adrian. Totdeauna vorbeşte atât de încâlcit, ca să ne sperie… Spune o mulţime de bazaconii. Şezi, Băiat, calmează-te! Şi nu pune atâtea întrebări, nu se prinde. Cine e Lia Rareş? O nouă cucerire?

— Dar…

— Bea repede o ţuică, altfel răceşti, îl îndemnă Dan. Ia loc, uite, pe scaunul acela.

Băiatul se supuse. Bău ţuica, şi se aşeză.

— Suntem între prieteni, zise Adrian.

— Dar nici nu mă îndoiesc, se grăbi Băiatul. Falsul Adrian avea un chip interesant: oacheş, cu bărbie pătrată, ochii alungiţi. Adrian se gândi la presupusa-i boală de nervi, despre care vorbise Lia Rareş.

De câteva ori Hrizante voi să se ridice, ca să mai aducă una, alta, dar Adrian îl invită politicos să nu se deranjeze, şi Hrizante îl asculta.

De câteva ori Băiatul vru să trăncănească, dar, repede, Dan sau Adrian îl întrerupeau, glumind. În cele din urmă, toată lumea tăcu. Şi atunci, la un moment dat, se auzi clar scârţâit de cizme burger, apropiindu-se de cabană. Noul venit, înalt, roşcovan, puternic, cam între două vârste, cu o mustăcioară care-i dădea o expresie permanent dispreţuitoare, păşi în încăpere. Era îmbrăcat cu oarecare eleganţă. Ţinută uşoară, sportivă.

— Te salut, Gerry! Suntem între prieteni, zise Hrizante, imitându-l pe Adrian.

Din nou, ei erau cu unul în plus. Adrian se duse la geam, Gerry se încruntă, apoi se trânti pe scaun, zgomotos.

Adrian reveni. Rămase în picioare, în faţa mesei. Ţinea mâinile încrucişate la piept şi, când vorbi, vocea lui liniştită avea intonaţia aceea glumeaţă a omului care anunţă că va da un „mat" prin surprindere.

— Acum că ne-am adunat cu toţii, ce-ar fi să dăm cărţile pe faţă? Am plăcerea de a vă oferi o veste bună: cabana e înconjurată.

Toată lumea tăcu, în afară de Băiat, care, de emoţie, se înecă şi începu să tuşească. Mai trecu un minut, două...

Şi deodată Hrizante se ridică! Vinele frunţii îi erau umflate, să plesnească. Urlă din răsputeri, arătându-l pe Gerry:

— Bine! Să sfârşim! El este „Omul fără faţă"!

— Ba tu eşti „Omul fără faţă", ticălosule! Zbieră Gerry, cu ochii roşii de furie.

— Minţi. Tu eşti „Omul fără faţă".

Toată lumea sări în picioare. Echilibrul straniu care domnise până atunci părea gata să se destrame.

— Eu mă predau de bună voie, zise Hrizante.

— Staţi jos! Strigă Adrian, ridicându-se.

Toată lumea se aşeză repede, chiar şi Dan, chiar şi Băiatul. Atmosfera păru limpede. Parcă nu s-ar fi spus nimic grav.

— Să recapitulăm, reluă Adrian. Cine dintre dumneavoastră răspunde la numele de Laurenţiu-Daudu-Mehedinţi-„0. F.f"?

— El! Strigară simultan Hrizante şi Gerry, acuzându-se reciproc.

— Ciudat, zise Adrian. Ceilalţi domni pot să ne ajute în această privinţă?

— El, zise falsul Dan, arătându-l pe Hrizante.

— El e „O. F.f.", zise falsul Adrian, indicându-l pe Gerry.

— Bine, m-am lămurit, zise Adrian. Vă mulţumesc, şedeţi, vă rog. Continuaţi, vă rog, conversaţia plăcută dinainte. Să mai aşteptăm...

Un nou oaspe îşi făcu apariţia la cabana „Pârâiaşul": Lia Rareş.

— Imediat ce am primit telegrama, am şi plecat… Eram îngrijorată. După plecarea voastră a venit la mine un nebun…

Tăcu deodată, văzându-l pe Băiat, care îi zâmbea, naiv şi complet zăpăcit de tot ce se întâmplă.

— El e nebunul? Întrebă Adrian.

— El, zise doctoriţa.

— E prietenul nostru… Închide, te rog, ochii, Lia. Fă trei paşi înainte. Deschide ochii. Spune: care dintre cei de faţă e „O. F.f”?

— Niciunul, spuse fata.

— Niciunul? Eşti sigură?

— Sunt sigură. Niciunul!

— Niciunul, şopti Dan.

— Te pomeneşti că „O. F.f.” nici nu există! Exclamă Adrian.

— În schimb, reluă Lia Rareş, regăsesc aici vechi cunoştinţe! Iată-l pe falsul Dan Leordeanu, iată-l pe falsul Adrian, şi… desigur, omul care mi-a adus scrisoarea din partea doctorului Drâmbă. Doctoriţa îl arătă pe roşcovanul Gerry. Domnule! Ce-ai făcut cu ceasul meu? Îţi aminteşti?

— Fii liniştită, zise Adrian, ceasul dumitale iată-l! Şi puse pe masă micul ceas aurit.

— Ceasul meu! Scăpă roşcovanul şi nu-şi stăpâni o înjurătură.

— Ceasul meu, domnule! Îl corectă Lia Rareş şi întinse mâna să-l ia.

— Încă nu, o opri Adrian. Puţină răbdare… Deocamdată acest ceas e corp delict… Mai avem nevoie de el…

Un sfert de oră mai târziu, în vreme ce Hrizante, Gerry şi cei doi falşi Dan şi Adrian stăteau bine instalaţi în scaune, cu mâinile legate, Adrian luă tabachera, dar constată că e goală. Se căută prin toate buzunarele, până găsi un pachet nedesfăcut, îşi aprinse o ţigară. Trase un fum adânc. Hrizante scăpă o înjurătură.

— Ce credeai că am în buzunar? Zise Adrian. Vreo bombă cu hidrogen?

— Ne-ai minţit, sau cabana e într-adevăr înconjurată? Scrâşni grecul.

— Eu când spun ceva, domnilor, aşa e. E înconjurată! Cu brazi şi cu oameni. Unde se află „Omul fără faţă”, domnule Hrizante?

— Eu sunt! Eu sunt „Omul fără faţă”, strigă Hrizante turbat de furie.

— Ba eu! Strigă Gerry.

— Mint amândoi! Mărturisi falsul Adrian. „O. F.f.” e liber, şi vine încoace. Cu el o să vă fie mai greu…

— Mă îndoiesc, zise Adrian.

Băiatul, cu dinţii clănţănind ca de friguri, se apropie.

— Pot să ştiu şi eu care din ei l-a ucis pe Valentin?

Se lumina de ziuă. Adrian stătea la fereastră, de unde vedea drumul spre sat. Dan, la fereastra opusă. Lia Rareş pregătise cafea. Puse în faţa fiecăruia câte o ceşcuţă. Apoi puse o placă la patefon.

„Te-am zărit aseară la fereastră şi erai frumoasă ca un crin…”

Vocea tenorului clătină văzduhul înţepenit.

— Mă doare capul, zise Adrian. De ieri.

— N-am nimic la mine, zise Lia Rareş.

— Nici nu-mi trebuie. Unde ţi-ai lăsat motocicleta?

— În sat, la doctorul Drâmbă.

— Ce-a zis când te-a văzut?

— El? Nimic. Numai nevastă-sa…

— Pst, veniţi aici, zise Dan.

Departe, pe coasta dealului, păşea un om, urmat de aproape de un câine cenuşiu. Mai merseră puţin, apoi se opriră. Omul îngenunchease în faţa câinelui şi părea că-l mângâie.

— Un vânător, zise Lia Rareş.

Deodată, câinele porni repede în jos. Vânătorul se retrase în pădure. Câinele făcea salturi ciudate. Şchiopăta.

Adrian păli.

— Lupul şchiop! Murmură. Lupul şchiop!

— Cum?

Băiatul opri patefonul.

— Ce se întâmplă?

Câinele lup apărea şi dispărea printre copaci. Cu toate că şchiopăta, alerga repede. Coborî versantul, apoi începu să urce către cabană. Adrian se repezi să deschidă uşa. Animalul năvăli înăuntru, gâfâind. Scoase un lătrat scurt. Înaintă, mai precaut; intră în sala de mese; se opri, cu limba atârnând, privi împrejur, apoi se duse drept la Hrizante.

— Marş, potaie! Strigă grecul, încercând să-l lovească cu piciorul.

Isteţ, câinele se feri. Era un animal frumos, cu blana cenuşie şi pe alocuri aproape neagră. Piciorul stâng din faţă îl avea cumva răsucit, şi parcă mai scurt. Rămase în faţa lui Hrizante, privindu-l.

— Ce înseamnă asta? Întrebă Dan. Al cui e clinele?

Falsul Dan izbucni:

— E câinele lui „O. F.f.”! A venit după semnal.

— După semnal?

— Da, după semnal. Aşa procedează totdeauna când vine, din vară încă, de când ne-am întâlnit iar… Trimite câinele înainte, la Hrizante. Dacă…

— Dacă nu e nici un pericol, îi pun la gât o panglică roşie. Şi dacă e, una albă, se repezi să spună Hrizante…

— Minte! Sări falsul Dan. Când nu e pericol, îi pune o panglică albă. Atunci „O. F.f.” ştie că poate să vină la cabană.

— Unde ţii panglicile? Îl întrebă Adrian pe Hrizante.

— În sertar… acolo, mormăi grecul amărât.

Adrian luă panglica. Se apropie de Hrizante.

— Era, desigur, un fel anumit de a o lega…

— Nu, spuse grecul.

— Ba da, se repezi falsul Adrian. Vă rog să ţineţi cont că vorbesc nesilit…

— Eşti o potaie împuţită! Mormăi Gerry.

— Panglica se leagă cu fundă dublă, explică falsul Adrian.

— E adevărat? Îl întrebă Adrian pe falsul Dan.

— Adevărat.

— Te rog, Lia, zise Adrian. O fundă dublă. Nu mă pricep…

Imediat ce i se puse panglica la gât, câinele o zbughi. Îl urmăriră cum aleargă spre stăpânul său, care stătea ascuns sub streaşina pădurii.

Era o dimineaţă limpede de toamnă. Pe culmile mai înalte lumina juca, roşie şi galbenă.

Peste câteva minute îl văzură, printre copaci, venind spre cabană. Păşea încet, fără să se grăbească. Când fu destul de aproape, Adrian întrebă:

— El el?

— Da, răspunse Lia Rareş.

— O.f.f.”?

— O.f.f.”, sau Laurenţiu Daudu, cum doriţi, răspunse fata şi adăugă: A îmbătrânit!

Adrian o privi. Nu citi nimic pe faţa ei. Era rece, de gheaţă. Şi foarte tânără, aproape copilărească…

— Îl urăşti?

— L-a omorât pe „Toporul de Argint”. Îl urăsc.

„Omul fără faţă” însă se opri pe un mic dâmb. Abia i se vedea printre brazi cotul drept. Stătea rezemat, cu spatele spre cabană.

— Ce mai e? Întrebă Adrian. De ce nu vine?

— Aşteaptă al doilea semnal, se grăbi să explice falsul Dan.

— Un vals… dintr-o operă… la patefon, zise falsul Adrian.

— Ce vals?

— Nu ştiu cum îi zice.

— Dar tu?

— Nici eu.

— Hrizante!

— Ce e? Făcu grecul, ca trezit din somn.

— Care e semnalul?

— Brindisi… din Traviata, mormăi în scârbă Hrizante.

— Unde e placa?

— În sertar… acolo de unde ai luat panglicile.

Melodia răsună. O înregistrare veche, cu Jan Kiepura şi Maria Caniglia.

— Ăsta e? Îl întrebă Adrian pe falsul Adrian.

— Da, răspunseră simultan cei doi.

Omul dintre copaci mai rămase nemişcat un minut, apoi păşi încet spre intrarea cabanei. În lumina dimineţii faţa lui părea albă-verzuie.

— Eşti sigură că este el?

— Sigură, răspunse doctoriţa. Adrian îi strecură lui Dan revolverul.

— Du-te, Dane… Du-te şi pune mâna pe asasinul „Toporului de Argint”!

„Omul fără faţă” se apropie cu paşi mari de intrare. Placa de patefon mergea de câteva clipe în gol.

Două zile mai târziu. Adrian cina la familia Leordeanu. Şi el şi Dan erau frânţi de oboseală după atâtea nopţi nedormite. Dan, cu glasul răguşit, cu ochii închizându-i-se de somn, povestea cum a fost prins „Omul fără faţă”.

Adrian tăcea. Urmărea discret chipurile celor care îl ascultau pe Dan… Observă la un moment dat cum Tudor întinse mâna pe masă, în direcţia neveste-si. După o vreme Iulia întinse şi ea mâna şi o puse peste cea a soţului ei. Şi Silvia şi Virgil înregistrară această îmbrăţişare mută, târzie…

Afară ningea iar, cu fulgi enormi. Peste măsură de istovit, Adrian se îndreptă spre cămăruţa lui de la doamna Csiki, unde avea să doarmă în acea noapte pentru ultima oară.

Deodată observă că-l urmăreşte cineva: era Virgil. Se lăsă ajuns.

— Ştiu că abia mai poţi sta în picioare, zise Virgil. N-ai vrea totuşi să intrăm la o cafea?

— Exact ca în seara când ne-am cunoscut? Fie! E chiar foarte bine, fiindcă…

Luară loc la o măsuţă în cofetăria din spatele gării.

— Fiindcă? Reluă Virgil

— Mâine plec în zori.

— N-ai spus-o nimănui.

— Mi-e groază de despărţiri… oftă Adrian.

— Bea-ţi, te rog, cafeaua ca să prinzi puteri…

— Vreau să te întreb câte ceva, fiindcă relatarea lui Dan a sărit peste un moment esenţial: ce s-a petrecut în noaptea de 27-28 iulie 1949 pe drumul dintre „tunel-intrare” şi „tunel-ieşire”? Cum a fost omorât fratele meu?

În vocea lui Virgil vibra o puternică nerăbdare, însă stăpânită. Adrian sorbi din cafea.

— Cred că a omis intenţionat această parte… fiindcă se aflau de faţă mama dumitale şi Silvia. Voia să le cruţe.

— În schimb eu vreau să ştiu totul. Şi tata de asemenea trebuie să ştie totul! Şi cum Dan a şi adormit, îndată ce ai plecat, am fugit după tine, nu mai aveam răbdare!

— Va avea loc o nouă reconstituire, zise Adrian. Desigur că nu voi lipsi de la ea… Atunci vom afla totul, până la cele mai neînsemnate amănunte, deşi amănunt neînsemnat nu există. Acum îţi pot povesti doar în mare… Mă asculţi?

Virgil făcu semn că e numai urechi.

— Cunoşti din relatarea lui Dan câte ceva despre „O. F.f.”. Voi începe cu momentul când acest „O. F.f.” – Laurenţiu Daudu – îşi făcuse un plan care prevedea atragerea într-o cursă a lui Valentin, transportarea lui undeva cât mai departe şi, evident, uciderea lui… îl ajutau Gerry şi Hrizante, amândoi foşti călugări…

— Dar falsul Dan şi falsul Adrian?

— Aceştia doi sunt achiziţii foarte recente. Ei n-au fost călugări…

— Înţeleg… continuă, te rog.

— Camioneta condusă de Laurenţiu Daudu se îndrepta spre tabăra şantierului. Ticăloşii au însă un noroc neaşteptat: la acel ceas al nopţii îl văd pe Valentin în mijlocul drumului, împingându-l din spate pe Băiat, spre tabără. Băiatul, deşi mort de beat, îl ajunsese din urmă pe Valentin, după ce zburase din cârciumă, ne amintim în ce condiţii…

— Da, da, ne amintim.

— Ce face „O. F.f.”? Bineînţeles, simplifică planul, profitând de ocazie. Apasă pe accelerator, năpustin-du-se cu toată viteza asupra celor doi, pe care-i orbise cu farurile. Este momentul despre care a declarat Băiatul că văzuse pădurea mişcându-se. Lumina farurilor, scăpărând printre copaci… În tentativa sa de a-i strivi pe cei doi, ca pe nişte muşte, „O. F.f.” dă greş; Valentin face un salt, dându-l la o parte în acelaşi timp şi pe Băiat. Totuşi, acesta a fost atins de maşină, a primit un brânci zdravăn care l-a expediat în şanţ, complet năucit. De aici i s-au tras şi vânătăile multe şi inexplicabile pe care le-a descoperit mai târziu. Ce face însă Laurenţiu Daudu? Văzând că a greşit, frânează scurt, stinge luminile, şi sare afară imediat, împreună cu prietenii săi. Începe o încăierare. Inegală, bineînţeles. Ei, trei, Valentin, singur. „O. F.f.” prinde momentul şi-l loveşte mortal, de la spate. Imediat acţionând rapid, ca totdeauna, îl azvârle pe Valentin în camionetă, după ce-l buzunărise, luându-i actele şi cuţitul, pe care-l deschide şi-l moaie în sânge. Toate acestea le trece în buzunarul Băiatului care zăcea fără cunoştinţă în şanţ. Stă o secundă pe gânduri: să-i ardă şi lui una în cap cu manivela, ca să provoace confuzie şi mai mare, sau să-l lase? Dar n-are timp să se mai gândească: din spate se aude un motor. E, precum ai ghicit, camionul lui Tarţa. „O. F.f.”, împreună cu ai lui, se urcă în maşina lor şi gonesc vreo sută de metri cu farurile stinse, ducând cu el şi cadavrul lui Valentin. O apucă imediat la stânga, pe un drumeag de căruţe, inaccesibil în principiu pentru maşini. În desişul pădurii „O. F.f.” opreşte, ascultă. Aude strigătele Băiatului. Ce făcuse acesta? Revenindu-şi cât de cât, reuşise să iasă din şanţ, şi cum Tarţa, adormit, mâna foarte încet, izbutise, înspăimântat cum era, dar fără să mai ştie anume de ce, să se agaţe de spatele camionului, aşa cum am presupus de la început. Însă n-are putere să se ţină decât o clipă, două, şi cade, urlând după ajutor, trezindu-l pe Tarţa care o şterge, speriat de moarte… Mai departe, Băiatul s-a târât din drum în pădure, a mai mers puţin izbindu-se din copac în copac, şi în fine a picat, aţipind… Când s-a trezit, în zori, nu mai ştia nimic din ce se întâmplase, în schimb a găsit în buzunar cuţitul plin de sânge al „Toporului de Argint”.

— Şi-n acest timp, „O. F.f.”…

—… reuşeşte să parcurgă cu camioneta porţiunea cea mai grea, trece Secegura printr-un vad, şi goneşte înapoi, spre ţinuturi mai calde, către Alba Neagră… Mai departe ştii. În seara aceleiaşi zile, la 28 iulie, Valentin e înmormântat sub numele de Laurenţiu Daudu. Planul era excelent. Criminalul se scapă de cadavru şi în acelaşi timp se debarasează de sine însuşi! Dispare, fiind dat ca mort. Lovitură dublă! Şi pentru a tăia toate firele ce duceau la el, îi trimite şi Liei Rareş scrisoarea prin care-i cerea iertare „de pe patul de moarte”.

Pentru ca totul să fie mai autentic, excelentul său complice, Gerry, îl pune pe doctorul Drâmbă să scrie şi el câteva rânduri… în felul acesta „O. F.f.” e convins că anulează o eventuală intervenţie a doctoriţei care, ştiindu-l mort şi îngropat, n-ar mai fi deschis, cu plăcere un capitol trist al vieţii ei…

— Înţeleg, zise Virgil. Nu era lipsit de cap acest Laurenţiu Daudu! Şi, continuă Virgil, după această autoînmormântare ce a făcut? Şi-a continuat activitatea?

— Nu tocmai, răspunse Adrian. Nu vreau să intru în analize prea complicate, cercetările ulterioare vor clarifica totul, dar se pare că şi bestia cea mai înrăită are, cum să zic… momente de criză… Nu, nu e vorba de crize de conştiinţă! E teama care începe să se adune strop cu strop… Planurile sale căzuseră. În plus, fusese nevoit să ucidă doi oameni care ştiau câte ceva despre el: tatăl său şi Valentin. Adevărul e că Laurenţiu Daudu a simţit că încă o picătură ar revărsa paharul, i-ar fi fatală, şi s-a retras într-un fel… Vreau să spun că „O. F.f.” a reuşit să rămână liber încă o perioadă, datorită faptului că era mort. Mort pentru toată lumea. Şi-n al doilea rând, pentru că se dăduse la fund. Chiar atunci, în patruzeci şi nouă, îşi luase un nume nou şi astfel a trăit necunoscut prin diferite orăşele, ocupând funcţii mărunte. Până acuma ştim că a fost ba administrator într-un internat, ba normator într-o mică întreprindere raională, ba achizitor… Nu mă îndoiesc că a comis, şi în această perioadă excrocherii mărunte, însă adevăratul „Om fără faţă” parcă nici n-ar mai fi existat, dispăruse… însă, nu definitiv!

Socotind că anii scurşi au înălţat un paravan suficient de gros între prezent şi trecut, iată că Laurenţiu Mehedinţi, sau Daudu, sau „O. F.f.”, cum doreşti, se pregăteşte iar să-şi scoată gheara… Dar văd că m-am lungit peste măsură!

— Dimpotrivă! Dă-i drumul!

— Ziceam că „O. F.f.”, anchilozat de inactivitate, începe să fie ros de gândul că trebuie să întreprindă ceva. Dar ce? Izolat, fără vechii săi tovarăşi de crime, îmbătrânit, se simte îngrijorător de neputincios, în plus, simte – fiindcă are un nas fin – că şi condiţiile se schimbaseră în ţară! Acum speranţele de a rămâne nepedepsit le vede ca şi inexistente… Şi iată că, frământat de îndoieli, îşi aminteşte de „bunul şi blajinul” Hrizante. Îl caută, îl găseşte prosper… Am motive să cred că bătrânul Hrizante nu s-a prea bucurat văzându-l! Începuse să spere şi el în bucuria unei bătrâneţi liniştite… însă „O. F.f.” e nemilos: îi cunoaşte trecutul, şi Hrizante, slab, se pune iar sub ordinele fostului său şef. Amândoi aşteaptă punerea în libertate a lui Gerry, şi el vechi călugăr. Gerry însă mai aduce doi oameni – cei care aveau să devină falşii Dan şi Adrian – şi iată cinci oameni, dornici să facă ceva. „O. F.f.” însă, înfricoşat de gândul de a-şi pierde libertatea acum, când tinereţea s-a dus, şi o dată cu ea sprinteneala mişcărilor şi a gândului, cam lâncezeşte…

Între timp a mai avut loc o întâmplare al cărei erou principal a fost ceasul Liei Rareş.

Unul din proaspeţii călugări, mai precis falsul Adrian, îi şterpeleşte lui Gerry ceasul, cu gândul de a-l ascunde undeva şi de a-l vinde apoi în oraş, în vederea unui chef... Gerry însă, bandit bătrân, cu puşcăria făcută, îşi dă imediat seama ce se întâmplase şi, scoţându-şi cuţitul, îl aşteaptă pe falsul Adrian care tocmai rămăsese pe cărare în urmă pentru a-şi ascunde prada. Surprins, înspăimântat, profitând de întuneric, falsul Adrian azvârle ceasul cât colo, în desiş, şi se jură că nu ştie nimic... Aşa se face că ceasul a fost găsit atârnând de o creangă, ticăind vesel... După cum ştii, pe capacul interior al acestui ceas, Lia Rareş zgâriase cu un ac numele „Toporului de Argint". Acesta a fost amănuntul care a determinat, precum ai şi bănuit, reluarea cercetărilor...

Răguşit, Adrian bău din cafeaua care se răcise demult.

— Dar Octavian Sorel? Întrebă Virgil.

— Vina lui este, în comparaţie, mai mică. În primul rând, Sorel e un fricos, altfel nu s-ar fi lăsat şantajat de „O. F.f.". Cândva, ei doi au fost întrucâtva amici, dacă poate fi vorba de amiciţie între astfel de oameni. Tavi îi raporta lui Hrizante ceea ce făcea Dan...

— Ah, Dan, zâmbi Virgil. El a comis multe greşeli.

— Care ne-au ajutat! Fiindcă nu le-am mai repetat a doua oară... Ajutorul lui Dan a contat foarte mult. Şi apoi, n-am fost numai noi doi... în fiecare clipă prieteni nevăzuţi se aflau în preajma noastră, altfel cu greu am fi reuşit să dăm de capătul acestei istorii complicate!

— Nu mă îndoiesc! Aprobă Virgil, grav. Iar Dan s-a schimbat în ultimul timp. S-a maturizat.

— Mi-e foarte drag, mărturisi Adrian. În aceste zile m-am legat mult de el...

Tăcură, fumând!

— Deci, pleci mâine?

— Da, Virgil. Scuză-mă în faţa tuturor.

Virgil zise:

— Şi eu plec mâine. Poate împreună cu tata. Cred că vine şi mama, şi Silvia...

— Unde?

— La Alba Neagră, la mormântul „Toporului de Argint".

Adrian tresări.

— Valentin n-are mormânt, şopti el. Dan a smuls crucea. Acum nu se mai ştie unde e, mormântul nu mai există... Iar atunci când n-ai mormânt, înseamnă că nici nu eşti mort. Nu? „Păpădie, păpădie..."

— „... ce cauţi la noi în vie?"

SFÂRŞIT